

Lubomír Stanček

DAJ SA MU CELÝ

Vydala
Nadácia Kňazského seminára biskupa Jána Vojtaššáka
Spišská Kapitula – Spišské Podhradie
2006

© Dr. Ľubomír Stanček, CM

Jazyková úprava: Mgr. Agnesa Buriková

Obal: Adrián Mikloš

ISBN 80-89170-18-8

EAN 9788089170180

Na Mariánskej hore v Levoči

„Ako čas letí!“ bez pohnutia perí povedal sám pre seba Irenej. Je to reakcia na to, o čom častejšie po tieto dni premýšľal, alebo je to pohľad na padajúce lístie či pohľad na kríž pod horou, ktorý má pripomínať návštevu najvzácnejšiu, návštevu pápeža Jána Pavla II.?

„Bože, som tvoj,“ hovoril už šeptom, uvedomujúc si sám seba, svoje vnútro i okolie.

Na sviatok Navštívenia Panny Márie sa tu rok čo rok tlačia tisíce, desaťtisíce, stotisíce pútnikov. A každý z nich pozerá iným smerom.

Aj Svätý Otec Ján Pavol II. pozeral počas rozdávania prijímania nielen na polmiliónový zástup pod Mariánskou horou, ale aj ponad hlavy tých, čo sa modlili, spievali, rozjímali či zvedavo sa obzerali, nudili... Pozeral k Bazilike minor. Len on sám vie, čím bolo naplnené jeho vnútro. Ľudia za pomoci kamier mohli vidieť i jeho tvár. Občas privrel oči a hneď nato dlho a prenikavo pozeral. To neboli oči starca, hoci pohľad na telo hovoril o prežitých rokoch v službe pastiera pastierov a pastiera všetkých veriacich kresťanov, i tých, čo sa ešte nehlásia k rímskemu biskupovi. V homílii jasne povedal, čo pre neho znamená táto hora a čo znamená pre tých, čo sem putujú.

Irenejovi je miesto dôverne známe. Nepočíta, koľkokrát už tu sedel. Nemusí si pripomínať, že každá návšteva je obohatením jeho kňazského života. A predsa, dnes je to iné. Nebol tu už niekoľko mesiacov. Naposledy bol ešte sneh. Vtedy, v Jubilejnom roku, mal túžbu prísť sem častejšie.

„Ako ten čas letí!“ povzdychol si. „Človek mieni, Pán Boh mení.“

Vietor nadvihol lístie pri jeho nohách a ono letelo. Sledoval, kde dopadne lístok, na ktorý predtým pozeral. A lístok sa otočil za jeho chrbát. To vietor veje kde chce. Lístok musí poslúchať? Lístok je unášaný vetrom. Irenej sa neotočil, aby videl, kde dopadne jeho lipový lístok. Pozeral na miesto, kde lístok ešte pred chvíľou bol. Všimol si, že obďaleč je už iný lístok. Rovnaký z lipy, farebný. A hoci farby boli skoro tie isté, tento druhý mal viac žltej. Tamten bol červenší.

„Bože, vďaka za dvadsaťpäť rokov kňazstva.“ Dvadsaťpäť rokov byť kňazom je mnoho, málo?

Dnes prišiel na svoju horu, aby sa poďakoval aj tu svojej nebeskej Ochránkyni. Sedel na lúke pod bazilikou a ani si neuvedomil, že sedel akoby pri jej nohách. Keď na videu raz sám, v tichu, znova, pozeral svätú omšu slúženú Jánom Pavlom II., niekoľkokrát vrátil obraz na chvíľu pri svätom prijímaní. Viac a viac nadobúdala vo svojom vnútri presvedčenie, že srdce pápeža je naplnené vďakou Panne Márii za ochranu slovenského národa.

„Vďaka, Matka! Vďaka, Ježiš!“ šepkajú nielen Irenejove pery, ale i srdce...

Sedí. Nekľací. Ruky nemá zopäté, ale objíma nimi kolená. Cíti sa dobre.

Dlho sa tešil na túto chvíľu. Od júna, keď d'akoval za dar svojho kňazského povolania, chcel sám na tomto mieste sa poďakovať. On jediný vie, že v jeho prípade platia slová: «Skrze Máriu k Ježišovi».

Pred dvadsiatimi rokmi, v čase, keď lístie padalo zo stromov, prišiel sem na horu. Bol veľmi mladý. Nemohol básnikovi odpovedať na otázku; „čo je to mladost?“, pretože chýbalo mu k dvadsaťpäťke viac ako rok. Dišpenz ku kňazskej vysviacke od veku si vtedy v celom dosahu neuvedomoval. Práve dnes tu na hore si uvedomil, k čomu ho viedol špirituál. Radil mu, že jeho kňazstvo by sa malo niest' v zmysle slov: „Omnia Tibi“.

Pohľad na Levoču z Mariánskej hory je nádherný. Najmä historická časť mesta s kostolmi, domami mešťanov mnohých privádza k zamysleniu. Pravda, späť do osobnej histórie, čo bolo, čo sa udialo v živote, dobré i zlé, príjemné i radostné, chcené i nechcené.

Keď si pútnik či výletník nájde čas a v tichu sa posadí do trávy na lúke alebo na stupne poľného oltára pred bazilikou, môže sa ponoriť v tichu do spomienok a kochať sa nad krásou historického mesta. Mnohí práve tu si spomenú na veci, udalosti i ľudí, o ktorých si mysleli, že už nemajú miesta v ich mysli, srdci... a oni ako z koša počítača objavujú sa na obrazovke. Detaily, konkrétne stretnutia, jednotlivé rozhovory znova ožívajú... Rozhodujúce je, či máme čas. Levočská hora by mohla byť najväčšou knižnicou na Slovensku, keby sa napísali všetky tie udalosti, zážitky, životné romány, autobiografie, ktoré tu u pútnikov i turistov ožívajú.

„Ako ten čas letí“, jubilant spomína, ale i ďakuje.

Tak pozerajúc dolu na mesto si spomenie na slová: „Daj sa mu celý!“ Tieto slová v rôznych obmenách Irenej pozná. Boli to mnohé rozhodnutia, keď boje, víťazstvá, ale i porážky či pády končili výzvou: «daj sa mu celý!». Vtedy siahol do vrečka nohavíc či reverendy a vytiahol ruženec.

Aj teraz vyťahuje ruženec, ktorý je jeho tichým sprievodcom na cestách života. Irenej má zaužívané najprv si ruženec položiť do jednej z dlaní. Robí to aj teraz. Prečo? On vie, že prázdne dlane bolia.

Raz sa mu k tejto bolesti priznal po sviatosti zmierenia tu na hore mladý muž, keď povedal: „Pán farár, tieto moje ruky nik nepotrebuje. Som ženatý, chcem pracovať a už niekoľko mesiacov nemám prácu.“ A neboli to len slová. Prezrádzal to tón hlasu a slzy v očiach muža či trasúca sa brada. Aj vtedy si Irenej pripomenul, že ruženec je zbraň, posila, nádej...

Teraz s ružencom v dlani pozerá pred seba. Chce sa modliť. Ved' práve preto prišiel na Mariánsku horu v Levoči k Panne Márii, aby sa poďakoval za mnohé dobrodenia, milosti, za všetkých, s ktorými sa stretol, za všetko dobré, milé a vzácne, za dvadsaťpäť rokov kňazstva. Chce znova poprosiť za odpustenie svojich hriechov, zanedbaní dobra, ľudských omylov, chýb a pádov. Prišiel sem, aby si vyprosil do budúcnosti všetko potrebné k splneniu vôle Božej.

„Skrze teba, Mária, Matka moja, chcem sa znova dať celý a celkom tvojmu Synovi.“

A neboli to len prázdne slová. Áno, vždy sa snaží vzbudiť si úmysel k modlitbe ruženca a spojiť sa s ružencovou Kráľovnou, aby na jej príhovor kráčal s jej Synom, Ježišom Kristom ako kňaz. Pri tajomstvách radostného, bolestného, slávnostného i ruženca svetla si nielen pripomína udalosti zo života Ježiša a Márie, ale pri nich znova a znova prežíva to, o čom sa často nedá hovoriť, čo sa dá len prežiť. Irenej si je vedomý skúsenosti, že často mnohému nechápal, nerozumel, nevedel a nedokázal si vysvetliť, čo po modlitbe nasledovalo, prečo a načo.

Chcel už urobiť znamenie kríža, keď počul za sebou kroky. Neobzrel sa. Čakal, čo bude nasledovať. Ved' nikoho neočakával. Nikomu nehovoril, kde ide. Nechcel byť rušený. Uvažoval: musí to byť buď niekto neznámy a niečo sa chce spýtať. Alebo? Zarazil sa pri myšlienke. Stalo sa mu viackrát, že v podobných chvíľach, keď nikoho nečakal a on sa chcel modliť, že mu Boh niekoho poslal do cesty.

Nestačil si to ani uvedomiť, keď počuje:

„Stále ten dokonalý páter.“

Neobzrel sa.

„Keď niečo robí, chce to robiť čo najdokonalejšie.“

Irenej ani teraz sa neobzrel.

V ženskom hlase rozpoznáva Andreu. Kde sa tu táto mladá žena berie? Aj keď ju nevidel niekoľko rokov, spoznal ju podľa hlasu. Až keď zastala vedľa neho a listie prestalo pod jej nohami šuškať, pozrel sa smerom k nej.

„Modlite sa?“ a pozerala do dlane, v ktorej mal ruženec.

„Prepáčte,“ pokračovala bez toho, aby čakala na jeho odpoveď.

„Vidím, že ste sa nezmenili, čo si vás pamätám.“

Hlas je už iný, na aký sa kňaz Irenej pamätá. Jej prvé slová mu pripomenuli, ako ju spoznal pred desiatimi rokmi. Vie to presne, pretože pred deviatimi rokmi odišiel z toho kraja, kde bol správcom farnosti. Vtedy bola maturantkou. Sebavedomá slečna, známa svojím správaním. Viackrát sa pokúšal s ňou nadviazať reč na vážnejšiu tému. Ona ho dokonca vysmiala, že jej filozofia sa zaobíde bez Boha. Jej správanie bolo pod vplyvom vtedajšej doby. Bola aktívnou členkou SZM. Kostolu sa začala vyhýbať, hoci matka vdova robila čo mohla. Ona, - a tu na Mariánskej hore?

Postavil sa. Chvíľu sa pozerali na seba. Bola to ona. Je ešte krajšia, ako si ju pamätá. Rovnako však vkusne upravená. V niekoľkých sekundách sa dá viac spoznať a vidieť, ako sa dá za hodinu napísať či za niekoľko minút porozprávať. Jej tvár nebola vymalovaná ako pred rokmi, a predsa bola krásna. Jeho pozornosti neušlo, že predsa je iná. Sklopila oči. Predtým boli vyzývavé, hrdé, ironické...

„Ďakujem Bohu, že ste to vy, koho som tu našla,“ prerušili slová jeho uvažovanie. A zároveň vyvolávali nové myšlienky, ako keď sa pretrhne hrádza a človek si uvedomuje nápor vody. Irenej zachoval pokoj. Nechcel, aby mu uniklo jej jediné slovo. Pokojne pozeral na jej tvár. Sledoval jej mimiku, gestá rúk i celého tela. Andrea je iná žena, ako ju poznal. Je si vedomý, že sa nemýli. Zmenila sa, a nie je to len vekom.

Stála pred ním krásna žena, ale ako kňaz cítil, že Andrea je iná vo vnútri. Duši. Od určitého času, to nie je vekom, aj on sa zmenil. Podal jej ruku. Je vidieť, že sa potešila tomuto stretnutiu. Ruku má studenú, dlaň vlhkú. Zdvihla oči. Stretli sa im pohľady.

„Aj ja ďakujem Bohu, že sme sa stretli...“

„Pán farár, pomôže mi.“

Nastalo ticho. Rozhodol sa, že jej nebude zbytočne brániť v rozprávaní. V živote sa naučil pomáhať aj tým spôsobom, že nechal sa ľuďom vyrozprávať. Ľudia často potrebujú, aby ich niekto vypočul. Koľkokrát sa taký monológ končí prirovnaním, akoby kameň, veľké kamene padli zo srdca. A predsa si neodpustil poznámku:

„Neposadíme sa?“

Sadli si do lístia, ktoré v tom čase už nemá miesto na strome. Lístie splnilo svoje poslanie na strome a to isté lístie má svoj cieľ aj na zemi. Lístie nepozná svoj cieľ, poslanie, a predsa robí, čo je mu určené. Je čas rušania, čas rastu každého lístka, čas dozrievania a krásy lístka, a je aj čas, keď sa mení zeleň, keď pretrhne kontakt so stromom a padne na zem, kde má tiež svoj čas trvania.

Nastalo ticho. Nepokračovala v monológ, ktorý začala. Irenej vie, že Andrea potrebuje nabrat' dych. Sústrediť myšlienky. Čím začať? Mimika tváre prezrádza napätie a zároveň uvoľnenie. Rozhodne sa jej pomôcť.

„Ako sa vám darí, Andrejka? Môžem vás tak oslovovať?“

„Budem sa tešiť.“

„Neviem kde a čím začať.“

Usmiala sa.

„Ak môžete, začnite od toho, čo vám spôsobuje radosť.“ Malo to byť povzbudenie na predchádzajúci úsmev.

„Áno! Poviem to, čo ma najviac teší. Viete, pán farár, teším sa, že vás vidím, že ste tu.“

Bolo vidieť, že našla silu rozprávať. Upokojuje sa.

„Nič viac som si neželala a, priznám sa, že som v modlitbe prosila Boha, aby mi umožnil s vami sa stretnúť a porozprávať. Už niekoľko mesiacov po tomto rozhovore túžim. Chcem povedať, že som už iná Andrea.“

Nastala dlhšia pauza.

„Áno, iná. Iná ako tá, ktorú ste pred rokmi poznali.“

Ďalšie slová hovorila podstatne pomalšie.

„Viem to sama a hovoria to aj mnohí z môjho okolia.“

Odmlčala sa.

Po chvíli pokračovala: „Pamätáte sa, keď ste boli farárom u nás, na tie telefonáty, cez deň i v noci, keď ste zdvihli slúchadlo a na druhej strane bolo ticho? Potom ten na druhej strane položil. Pamätáte sa na niekoľko listov, v ktorých boli ústrižky z novín, kde sa hanebne písalo o Cirkvi, najmä kňazoch?“

Irenej si spomenul, aj keď to už bolo dávno. Ani vtedy sa na to nehneval. Naopak. Aj dnes, keď sa ozve telefón, najprv neznámemu na druhej strane požehná. Naučil sa to vtedy v ťažkých chvíľach začiatku svojho kňazského účinkovania.

„Chcem sa vám priznať a úprimne vás poprosiť o odpustenie. Aj ja patrí

medzi tých, čo tak robievali. Hanbím sa! Dnes sa vám chcem priznať a rovnako poprosiť o odpustenie za mnohé hlúpe ohovárania. Nemohla som zniest' vašu lásku ku všetkým ľuďom. Nerobili ste rozdiel medzi tými čo chodili a tými čo nechodili do kostola, a ani medzi katolíkmi či evanjelikmi v našom kraji. Ľudia vás mali radi. Mnohí vám opätovali váš ľudský prístup.“

Zastavila prúd slov, ktorý niečo prezrádzal. Zadívala sa na kňaza.

„Prečo som vás nemala rada?“

Sklonila hlavu.

„Ako rada som počúvala vaše kázne, a nerada som chodila do kostola. Dnes viem, že nebola to len mladosť. Viem, že to bolo aj moje angažovanie sa v SZM.“

Irenej cítil, že sa dozvie to, o čom vo svojom vnútri tušil.

„To som bola i ja, jedna z viacerých. Aj ja som nabrala chuť vás vyrušovať najmä v noci telefonátmi. Predbiehali sme sa v krúžku, ako vám znepríjemniť život.“ A po malej prestávke pokračuje: „Taká bola doba? To ma neospravedlňuje.“ Zastavila sa. Čakala, ako bude kňaz reagovať.

Mlčal. Aj ten čo mlčí, veľa môže povedať. V tejto chvíli si to obaja uvedomili.

„V poslednom čase som viackrát stála pri telefóne, že vám zavolám. Číslo viem naspamäť: 0908 45...“

Kňaz si uvedomil, že pozná jeho terajšie telefónne číslo.

„Niekoľkokrát som si sadla za stôl, že vám napíšem. Nemohla som. Výčitky svedomia? Neviem. Jedno viem, že vy sa nehneváte na mňa a telefonát i list by ste prijali. Vidím to aj teraz na vás.“

A Irenej sa usmieval, hoci si to ani neuvedomoval. Chcel však zareagovať na jej slová. Chcel, a vlastne nechcel. Uvedomil si, že nepovedala podstatu, prečo chcela volať, písať a prečo došlo k tomuto stretnutiu.

„Právom čakáte, že vám konečne poviem, prečo som tu,“ zastavila sa v znova započatom monológovi.

„Za ten čas, čo sme sa naposledy rozprávali, u mňa sa mnoho zmenilo. Aj u vás. Videla som vás niekoľkokrát v televízii, počula v rozhlase. A čítam i vaše knihy. U nás v doline sa často ešte o vás rozpráva. Moja mama často o vás...“

Nedokončila vetu.

Po chvíľke ticha pokračovala.

„Skončila som vysokú školu. Učím. Mám rada mladých. Dobre sa cítim medzi mladými. A predsa, viac a viac som presvedčená, že toto nie je môj cieľ, konečná náplň života.“

Počas rozprávania sa kňaz snažil rozpamätať na ňu z hodín náboženstva, keď prišiel do ich farnosti. Áno, bola spoločenský typ. Vedela rozprávať. Dokázala upútať pozornosť okolia. Pri hľadaní myšlienok si neuvedomil, že Andrea v hovorenom monológovi pokračuje.

„Som slobodná. Niežeby som nemala nápadníkov, bolo a je ich, myslím, že až veľa. Mala som rada viacerých mužov. Niektorí už majú svoje rodinky. Boli priatelia, kamaráti, spolužiaci, kolegovia, starší i mladší odo mňa. Chceli sa ženiť a ja...“

V očiach sa objavili slzy.

„Ja nerozumiem sama sebe! Preto som tu!“ zvýšeným hlasom dokončila myšlienku.

Je to aj cieľ jej snáh telefonovať, písať i tohto stretnutia? Irenej si uvedomil, že musí prestať mlčať. Ocitol sa v podobnej situácii, ako bola Andrea na začiatku stretnutia.

Hľadal myšlienku, od ktorej by sa odrazil.

Zazvonil telefón. Irenej zaujatý prípravou obeda, smerom k telefónu robí znamenie kríža. Poslaním kňaza je aj žehnať. Často si pripomína, že všetci ako deti Božie potrebujeme požehnanie. Kríž a znamenie kríža nie sú a nesmú byť len symbolom, spomienkou, ale živým prejavom lásky. Utierajúc si ruky do zástery si uvedomí, že nesmie mu pre telefonát prihorieť jedlo, veď aj žalúdok má právo na lásku, chutné jedlo.

„Prosím.“

„Pochválený buď Pán Ježiš Kristus!“ Spoznáva známy hlas.

„Neruším? Prepáčte, iste obedujete. Vedela som, že vás teraz nájdem doma, veď máte mnoho povinností. Prosím, môžem hovoriť?“

Irenej v mysli i srdci je späť tri týždne a rovnako aj Andrea. Obaja v jednej chvíli sú na jednej frekvencii myšlienok.

V ten deň sa návšteva na Levočskej hore predĺžila. Sedeli i prechádzali sa okolo baziliky. Andrea veľmi veľa rozprávala. Irenej sa ako kňaz tešil, že táto mladá žena dáva zo seba všetko, čo musela a čo chcela už niekoľko rokov povedať kňazovi. Nie iba pre nedostatok kňazov, ale i pre niečo oveľa viac: túžila to povedať jednému, pred ktorým si otvorila srdce s tajomstvami.

Už slnko sa schýlilo nad Kráľovou hoľou, aby zapadlo, keď v pohľade naň oni dvaja na Levočskej hore boli svedkami nového života. Kňaz s vystretou rukou nad hlavou úprimne sa vyznávajúcej šepkal: „Milosrdný Boh Otec, ktorý...“

Po rozhrešení namiesto Andrey Irenej povedal: „Amen.“

A nestačil dať súhlas a hlas v telefóne pokračuje:

„Som po rokoch pokojnejšia a šťastnejšia,“ počúval rozvážne slová. „Nechcem vás oberať o čas, prosím, chcem a potrebujem sa s vami ešte stretnúť.“

„Nech sa páči. Kedy vám to vyhovuje?“ hovorí kňaz a nielen preto, že nerád vážne a dôverne veci rieši cez telefón, ale aj preto, že od šporáka cíti, že sa hlási o svoje aj práve pripravujúci sa obed.

Rozhovor bol ukončený rýchlo v prospech oboch strán.

„Bože, ty riadiš národy a vedieš svojou rukou naše životy. Bože, aké krásne je prijímať z tvojej ruky dobro i skúšky. Bože, nech nás vedie tvoja vôľa,“ šepká si Irenej rýchlo, blížiac sa k šporáku s obedom.

Počas obeda i celé odpoľudnie spomínal a jeho myšlienky sa vrátili späť.

Spomienky... Usmial sa. Spomínajú tí, čo starnú, starí... a on sa cíti zdravý a ešte mladý, aj keď sa blíži najprv dvadsaťpäťka od kňazskej vysviacky a päťdesiatka života.

Spomienky... Usmial sa znova. Ako jeden z najmladších správcov farnosti v diecéze sa tešil, že môže rozvinúť svoje sily, talent a kňazskú identitu svojho zasväteného života. Nikdy, tak ako vtedy a ako i dnes, neľutoval, že povedal Bohu svoje „Áno!“ Často, veľmi často si opakuje svoje „Omnia tibi“.

Tam, v tej krásnej doline, našiel svoje miesto. Tam medzi tými dobrými ľuďmi, ktorí ho prijali s otvoreným srdcom, ktorí mu nedali pocítiť, že je mladý, neskúsený, tí z iného kraja mu boli krásnou rodinou. Čím si to zaslúžil? To Boh, ktorý je Láska, konal svoje.

Ich úprimnosť: Pán farár, mohli by ste mi byť vnukom a ja vás nechcem pohoršiť, cítim, viete, chcem sa vám úprimne vyspovedať...

Iný: Ste tak mladučký, čo vy viete o živote... Potrebujem vám niečo povedať, čo nedokážem povedať nikomu, ani manželke...

Ale aj: Kdesi v srdci viem, že ma pochopíte, aj keď nemáte ženu...

Nemala som strach, len som sa hanbila. Teraz som šťastná, že som vám to mohla vyznať...

Spomienky... Keď sa mladosť snúbi s vernosťou k povolaniu a keď sa denne spolupracuje s Božími milosťami, Boh koná svoje divy.

Diabol ako v starozákonnej Knihe Jób i dnes chodí svetom. A Boh dovolí skúšať Jóbov i dnes. Aj s tým sú spojené spomienky. Nielen reči: „Farárom je dobre. Ráno vstanú a majú po robote.“ - „Že je mladý, a predsa nemôže žiť sám bez...“ „Nepotrebuje pán farár pomôcť?“

Opatrnosti sa vypláca. Mať oči otvorené prináša často a rýchlo ovocie aj v predstieranej ochote. V prísloví sa múdro hovorí: „Do pekla ani na peknom koňovi“. Alebo: „Ani zub času nemusí zabrániť používať nástrahy tela“. Či: „Stará, ale jará...“

Ale i tvrdšie, nie iba slová. Podpredseda okresu robí tlak na cirkevného tajomníka. Moc je moc. A ešte keď moc dostali „mudrci“ od proletariátu. Ale i pomocníci, spolupracovníci tajných na dedine, v meste či ulici alebo na pracovisku, a následne najmä jeden, ktorý vie o všetkom, je informovaný, čo bolo na kázni, čo sa urobilo okolo fary a kostola, s kým sa kňaz stretáva... ktorý je pekne platený. V tej múdrej knihe sa píše: „Keď sa hovno dostane na kredenc, myslí si, že je torta“.

A spomienky, ktoré majú po rokoch odozvy v životoch mnohých oklamaných, zvedených, zastrašených. Iniciatívy proti Cirkvi sa nekládli prekážky. Naopak, boli pekne honorované nielen finančne, ale i kariérou. Časom sa dalo pochopiť, prečo v noci telefonáty... Prečo rôzne sľuby, a keď nie, tak zastrašovania, odmietnutia súhlasov k opravám na kostole, fare, kríži či kaplnke...

Boh však dopustí, ale neopustí. Boh sa za vernosť odpláca požehnaním. A tieto požehnania vysoko prevyšujú každú bolesť, smútok, starosť...

„Decká, keď príde niekto na hospitalizáciu počas hodiny náboženstva, urobíte mi radosť?“ Z triedy, ktorú tvorili často viaceré triedy pospájané, sa ozvalo: „Áno!“ A slovo deti dodržali. Bolo to radosti, keď pri návšteve zástupcu riaditeľa bolo hrobové ticho a ruky sa opretekly dvíhali k odpovediam...

Aj to bola radosť, keď za tie roky do srdiečok zlatých detí vstupoval Boh svojím požehnaním. Tí malí filozofi s množstvom otázok a očkami čistými,

úprimnými, i keď občas rozjareným správaním, rástli a menili sa v gavalierov a slečny, červenajúci sa pri prejavoch prvých lások, ktorých často kňaz je svedkom.

„Mat' tých najlepších farníkov je požehnaním pre kňaza,“ povzdychol si Irenej pri umývaní riadu.

Pohľad na umývací drez prebudil novú spomienku. Je to zvláštne byť sám, a nebyť sám. Jedny Vianoce boli zvláštne. Na 4. adventnú nedeľu pripadol Štedrý večer. Dopoludnia ako obyčajne sväté omše, niekoľko oneskorených penitentov prichádzajúcich domov na sviatky medzi najdrahších. A náhle spovedanie vo vzdialenej dedine i keď bola vyhlásená vianočná spoveď. Pri návrate na faru prihlásil sa spánok.

Večerné zvonenie urobilo svoje. Boli to jediné Vianoce, ktoré sa už nezopakovali.

Irenej sa usmieva. Spomína si na ten večer podrobne. Bože, ty si sa narodil v jasliach, ale nie opustený. V ten večer na stole vo fare nebola obľúbená fazuľová polievka ako po iné roky, ale rýchlo uvarená krupičná kaša, veď aj kňaz je dieťa Božie. A potom na chvíľu čo na skok do blízkeho kostola k jasliam:

„Bože, Dieťa Ježiško, požehnaj mi rodičov doma, súrodencov s rodinami, priateľov a známych, najmä tých, čo myslia teraz na mňa, ale i na tých, čo poslali pozdrav, ale Dieťa Ježiško, požehnaj celú moju farnosť, od tých najmenších detí po najstaršieho, ale aj neveriacich, sektárov, veriacich, evanjelikov... aby všetci poznali a zažili, že si sa pre nás všetkých narodil. Amen.“

A potom: In nomine Domini na tri polnočné.

Spomienky... Zvoní telefón. Ten istý obrad? Nie! Prejav lásky k volajúcemu. Znamenie kríža cestou smerom k telefónnemu aparátu.

„Prosím!“ A znova ako pri poslednom telefonáte.

„Prepáčte, dôstojný pán, mrzí ma to, že vás oberám o čas. Zabudla som pri rýchlom ukončení rozhovoru. Chcela som vás poprosiť o svätú omšu za zomrelú sestričku Janku.“

Znova spomienky. Milé a vzácne. Celoživotný zážitok Ireneja spája so zomrelou Jankou. Andrea na Levočskej hore vyslovila jej meno niekoľkokrát v rôznych súvislostiach: „Janka mi vyprosila obrátenie... Janka sa za mňa prihovára u Boha... Verím, že Janka je v nebi... Tým viac som presvedčená o tom, že moja sestrička chce, aby som radikálne zmenila život.“

„Bud'te spokojná. Aj ja si na Janku často spomínam.“

Irenej si počas telefonovania poznačí v bloku pri telefóne úmysel.

„S peniazmi si nerobte, Andrejka, starosť. Ja vám ďakujem, že ste mi pripomenuli výročie jej smrti. Ďakujem a teším sa na naše stretnutie. Ako sme sa dohodli.“

Zložil slúchadlo. Zostal stáť dlhší čas na mieste. Hoci nie je nejaký precitlivý páňko, je muž v rokoch a na mieste, predsa si dlaňou ruky utiera slzy z tváre. Áno, spomienka na Janku. Po príchode do svojej prvej farnosti chodila do poslednej triedy na náboženstvo. Bola to výborná trieda dievčat a chlapcov. Zdravé, neskazené, živé a rozumné dievčatá a chlapci. A Janka? Patrila medzi dievčatá z filiálok. Tichá a nadaná na spev. Staršie ženy ju prijali do kostolného spevokolu. Rokmi sa z Janky

stala krásna, mladá, atraktívna žena. Postava? Miss. Spievala aj v skupine, ktorá si v širokom okolí získala sympatiu najmä u mladých.

„Janka, nezabudni, si krásna žena...“ spomína Irenej na stretnutia s ňou. Pravidelne účastná na prvopiatkových pobožnostiach a nedeľných svätých omšiach. Pri kňazových diskrétnych slovách sa Janka začervenala a viackrát poznamenala:

„Nemajte strach, pán farár.“ A jemný rumenec patril k odpovedi.

„Viem, viem, že nie si chlapcom ľahostajná.“

A nebola.

Bol to ako blesk z jasného neba, keď sa začalo hovoriť o Janke v súvislosti s rakovinou. Veľmi rýchlo sa veci okolo zdravotného stavu stali známymi.

„Bola si na svadbe kamarátke? Nevidel som ťa v kostole.“ Kňaz čakal odpoveď, že bude počuť vysvetlenie, že sobáš bol s omšou s nedeľnou platnosťou. Ale Janka povedala priamo, čo kňaza prekvapilo, ale zároveň potešilo.

„Nemohla som ísť, dôstojný pán. Bolo mi zle. Doma som sa však modlila, keď naši išli na svätú omšu.“

V jej hlase bolo cítiť niečo, čo prezrádzalo rýdzosť viery, veľkosť kresťanského presvedčenia a úprimný vzťah k Bohu. A zároveň bolo cítiť bolesť mladého človeka, strach, neistota zo skutočnosti. Janka od začiatku vedela, čo jej je.

„O niekoľko týždňov,“ spomína kňaz ďalej, „Jankina mama poprosila, že Janka by bola rada, keby som ju mohol navštíviť v nemocnici.“

Večer v nedeľu, predpokladajúc, že odpoľudnia bude mať návštevy, išiel do nemocnice. Zo známou službukonajúcou zdravotnou sestrou sa pozdravil a spýtal, či môže ísť za Jankou. Súhlasila. Keď ju uzrel, ostal ohromený a nezabudne na to snád do smrti. Janka ležala na posteli nahá a paplón bol na zemi. I napriek tomu, že Janka sa nemohla prikryť a jej telo bolo chorobou zoslabnuté, bolo nádherné. Zodvihol paplón a prikryl ju.

„Ako sa cítiš?“

Janka neodpovedala. Mala zatvorené oči. Po chvíli jej z očí začali stekať slzy. Pohladil ju po čele, mysliac si, že trpí. Trpela. A to ešte nevedel ako. Janka začala viac a viac hlasnejšie plakať. Chytil ju za ruku a jemne držal. Plakať neprestala. Naopak.

Spýtal sa: „Janka, mám zavolať sestričku?“ Dvere pri vstupe zatvoril, pretože chcel Janku vyspovedať.

„Nie, nikoho nevolajte, dôstojný pán.“

Janka mu snád z celej sily stisla ruku. Chvíľu trvalo, pokiaľ prestala plakať. Potom sa mu pozrela do tváre a povedala slová, na ktoré Irenej tak rýchlo nezabudne.

„Dôstojný pán, mňa ešte nevidel žiadny muž nahý.“

Odvtedy, keď prichádza do kontaktu okolo seba s mladými mužmi, dievčatami, ale aj staršími, a to nielen v televízii, často si spomína na Janku. Zomrela doma o niekoľko dní. Mladá, krásna... nemala dvadsaťpäť rokov. Aj Irenej stretol svätcov a jedna z nich bola iste Janka.

Pri myšlienke na Andreu a Janku si uvedomil učenie Cirkvi o vzťahu putujúcej Cirkvi, to znamená spoločenstvo živých veriacich s oslávenou Cirkvou v nebi. Často

sa môžeme presvedčiť, že zomrelí nás predchádzajú do večnosti, ale sa s nimi natrvalo nelúčime. Zomrelí nám vyprosujú pomoc, milosti v našom živote. Je správne, že sa za zomrelých nielen modlíme, ale že zomrelých aj prosíme o pomoc. Smrť je tajomstvo. Smrť je i dar, ktorý sa naučme prijímať.

Irenej sa zastavil pod krížom na farskej chodbe a sám pre seba poznamenal: „Aký život, taká smrť“. A dívajúc sa na rany Krista, zašepkal: „Odpočinutie večné daj im, Pane, a svetlo večné, nech im svieti. Nech odpočívajú v pokoji. Amen.“

Keď vstupoval do pracovne, ozvali sa zvony pozývajúce na večernú svätú omšu. Zvonmi sa ohlasuje vo farnosti aj smrť. Povzdychol si: „Memento mori“, a bez pohnutia perí sám pre seba si hovorí: „Je to výzva aj pre mňa, kňaza. Čo je to dvadsaťpäť rokov kňazstva? Často stojím pri rakve na pohrebe a len ty, Bože, vieš, kedy budem ja v jednej z nich ležať.“

Siahol do intencnej knihy na pracovnom stole, za koho dnes bude obetovať svätú omšu. Dnes za Božie požehnanie rodiny. Cestou z fary má radosť, že má farníkov, ktorí prosia o požehnanie Božie za svoje rodiny.

„Idem si pozrieť správy,“ hlasnejšie povedal syn kňaz do kuchyne, kde bola jeho mama. Prišla na niekoľko dní. Už je staršia, ale i napriek bolestiam a chorobám staroby má radosť, keď čo-to synovi kňazovi na fare pomôže. Irenej si občas pri myšlienke na mamu povie: „Mama je len mama. Je dobré, pokiaľ ti ju Pán Boh zachová.“

Čas letí. Mama nesmie kňaza obmedzovať v jeho povolání. Rodičia sa syna kňaza zriekajú. Kňaz nesmie patriť len rodine. Panna Mária sprevádza Ježiša na jeho cestách, ale len zďiaľky sleduje, čo sa deje. Výnimkou je svadba v Káne Galilejskej. A dôležitú úlohu Panna Mária zohráva na krížovej ceste Ježiša a pod jeho krížom na Golgote. To je správna kresťanská matka kňaza, ktorá sa modlí sa svojho syna kňaza, ktorá ničím mu neprekáža byť skutočne kňazom, druhým Kristom. Často si kňaz uvedomuje, že práve mama mu môže veľa pomôcť v jeho pastoračnej činnosti. Nejedna kňaz, napríklad sv. Don Bosko a jeho matka, vykonali spolu kus požehnanej práce.

I mama prišla pozrieť si správy. Aj vo vysokom veku sa zaujíma o dianie doma a vo svete. Sadla si. Ticho sledovala spravodajstvo.

„Idem za pomodliť za tých, čo sú na konferencii G 7 i za antiglobalistov.“ Ako vstávala zo stoličky sama pre seba poznamenala: „Dnes nebola ani jedna pozitívna správa.“ A pri odchode poznamenala: „Ako je možné, že pri sledovaní diania vo svete niektorí ľudia večerajú. Čo ten žalúdok v noci, keď prijíma potravu pri počúvaní o násilnostiach, čo srdce, keď hovoria len o podvodoch, môže človek pokojne spať, keď bez kritického hodnotenia všetko prijíma ako pravdu?“

Irenej sa usmial: „Mama, vd'aka za tvoje slová.“

Irenej vie, že jej vnuci a jeho bratia ju tiež radi počúvajú. Nepovie toho veľa, ale čo povie, stojí za to.

„Bože, aké je to požehnanie mať vedľa seba múdrych starších ľudí. Bože, požehnaj mi a ak sa dožijem, mať tak na staré kolená zdravý rozum a nikomu nebyť na príťaž.“

Irenej sa od matky učí, hoci je kňaz a hoci má vyššie vzdelanie ako matka. Včera povedala: „Zabudla som pri rozhovore so susedkou na čas. Vžila som sa do jej starostí a pri počúvaní roky sú kratšie ako ľudské slovo.“

Irenej pozná veľkosť týchto slov, pretože mama sa nevie a nechce sťažovať na nikoho a nič, a rovnako vie prerušiť rozhovor, keď hrozí ohováranie a nikdy ju nepočul osočovať. A ľudia si vážia takýchto ľudí.

Sestra nás oboch pozvala k stolu.

„Vitajte! Kedy ste prišli, dôstojný pán? Nezaregistrovala som vás. Až keď som videla vaše auto, spomenula som si, že už prešiel mesiac, čo ste sa u nás zastavil.“ Sestra Fides víta prichádzajúcich do exercičného domu na Levočskej hore.

„Nech sa páči k nášmu stolu. Počítali sme s vami k obedu.“

„Dnes nie som sám,“ poznamená Irenej, keď podáva ruku rehoľnej sestričke.

„Tak vitajte aj vy,“ podáva sestrička ruku Andrejke a hlboko sa jej pozerá do tváre. „Aj vás som tu už videla.“ A po chvíli pridá otázku: „A neboli ste tu aj častejšie v poslednej dobe?“

Irenej predstavuje sestričke Andreu: „Máte pravdu, sestrička. To je moja bývala farnička. Pred mesiacom sme sa tu stretli po viacerých rokoch. To je Andrejka.“

Sestrička sa znova zadívala do očí Andrey: „Museli ste niečo ťažké prežiť.“

„Andrejka, zabudol som vás upozorniť, že táto dobrá duša, sestrička Fides, vidí do vnútra človeka a viacerí ľudia hovoria, že tu na hore v Levoči už mnohým pomohla nielen na ceste k Bohu, ale aj v medziľudských vzťahoch.“

„Prosím, dôstojný pán, len pomaly. To pomáha tá, z oltára, naša Levočská Matička.“

Pozrela sa na Andreu a ticho pokračovala. „Ak máte niečo na srdci, ste na správnom mieste. Panna Mária ešte nikoho nepustila z tejto hory naprázdno na duši i na tele, kto sa jej otvoril, kto ju o niečo prosil, žiadal, kto jednoducho u nej hľadal pomoc. A nezabudnite, na našej hore sa skoro vždy spovedá. Levočská hora je známa, že tu cez sviatosť zmierenia prichádza Kristus do duší, životov mnohých. A dnes má službu váš bývalý pán farár.“

„Andrejka, sestra Fides má pravdu. Jej srdce horí za toto miesto milostí. Je skutočná apoštolka.“

„Teda som na správnom mieste a medzi ľuďmi, ktorí mi môžu pomôcť.“

„Ja keď sa posilním, pôjdem spovedať a vás dve nechám spolu. Prosím, sestrička, môžem poprosiť, keď sa jedná o moju bývalú farničku? Ak áno, vďaka Bohu. Myslím si, že žena žene môže veľa pomôcť. A vy, sestrička, pomôžte s Božou pomocou tejto mladej žene nájsť to, po čom túži či hľadá.“

Irenej odišiel po svojej povinnosti čakať na penitentov. Tie dve zveril mocnému príhovoru Matke Pána Ježiša. V Bazilike minor bolo zopár pútnikov.

Všetci pohrúžení do tichej osobnej modlitby. Pokľakol pred oltár, na ktorom je socha tej, ku ktorej nielen na Navštívenie Panny Márie prichádzajú stotísíce pútnikov, najviac z pútnických miest na Slovensku, ale aj po iné dni roka od Veľkonočného pondelka až do dušičiek.

„Matka moja, Pani moja, znova som tu. Dnes ťa chcem poprosiť o príhovor u tvojho Syna najmä za moju bývalú farníčku.“

Odmlčal sa. Ústa prestali šepkať, ale srdce pokračovalo. Mysel', cit, rozum, vôľu skoncentroval do osobného kontaktu s tou, v ktorú veril, ktorú miloval, ktorej sa snaží byť verným kňazom, Panne Márii.

„Môžem poprosiť o sviatosť zmierenia?“ prerušila staršia pani jeho modlitbu. Hneď vstal a šli do spovednice, kde strávil niekoľko hodín, čakajúc na penitentov a kde prijímal ich pokorné, úprimné a s vierou konané vyznanie hriechov.

„Prepáčte, zabudol som na vás,“ poznamenal Irenej, keď sa na chodbe stretol so sestričkou.

„Viem, dôstojný pán, že ste na nás priamo nemysleli, ale vaša služba penitentom nebola zbytočná, bola modlitbou za nás obe. Boh aj dnes prejavoval svoju lásku.“

Sestra informovala kňaza, ktorý sa obzeral, kde je Andrea.

„Andrea je v našej kaplnke. Vy sa poďte, prosím, naobedovať a potom pôjdeme za ňou.“

Pri obede sa kňaz Irenej a rehoľná sestra Fides dlhšie rozprávali. Obaja vedeli o Andrei toho veľa. Nebolo treba filozofovať. Obaja začali rozumieť, čo chce asi Boh s Andreou. V jednom sa zhodli: Andreu volá Boh. Obaja však vedia, že rozhodnutie nesmie byť unáhlené, že slobodné „Áno“, musí povedať Andrea, a to nie pod žiadnym nátlakom, ale po zrelom uvažovaní a rozhodovaní.

„Andrea, môžete ísť s nami?“ Fides sa jemne dotkla ramena mladej ženy, bdejúcej pred oltárom v kaplnke sestier. Fides i Irenej dlhú dobu na ňu v tichu pozerali. Boh jej daroval milosť, že bola pohrúžená do osobného kontaktu s ním. Všetci traja zažili Boha, ktorý si oslovuje koho chce, ako chce a na akú úlohu chce.

„Božie cesty sú nevyspytateľné,“ poznamenala sestrička Fides, podávajúc ruku Andrejke a Irenejovi.

Jej oči boli zvláštne. Slzy šťastia. Všimol si to i Irenej. Boli to slzy vďaka Bohu za toto stretnutie. Nebol to začiatok a nebol to koniec takýchto stretnutí na Levočskej hore. Prečo nie začiatok? Irenej a Andrea vedeli o Janke, ktorá iste v nebi oroduje za nich. Pre sestričku Fides to nebol začiatok nového povolania, pretože ona už roky svojimi modlitbami pred sochou Madony a v službe levočským pútnikom okrem iného prosí o dar nových povolaní ku kňazskému a rehoľnému stavu.

«Čierna ovečka, alebo častejšie sa povie ovca», to je pomenovanie pre človeka, ktorý sa líši od iných, najmä po negatívnej stránke.

Ako rýchlo sa niekto môže stať takouto ovcou? Koľko je takých, teraz radšej povedzme „ovečiek“ medzi nami? „Nesúďte, aby ste neboli súdení. Lebo ako budete súdiť vy, tak budú súdiť aj vás...“ (Mt 7,1).

Andrea už vie, čo to znamená. Tieto Ježišove slová videla pri konkrétnych prejavoch správania ich kňaza pred niekoľkými rokmi.

Videla, ale nechápala.

„Božie mlyny melú pomaly, ale isto,“ povzdychla si Andrea.

Cestou a po návrate z Levoče si viac a viac uvedomovala, čo spôsobovala svojím životom najbližším, najmä pokiaľ žili otec a mama.

Mala svoju filozofiu, svoj pohľad na život, teda aj na ľudí vo svojom okolí. „Carpe diem“. Mala však pevný základ z rodiny. Nikdy, ani v tých najhlúpejších situáciách, sa však neznížila pod „úroveň človeka“. Žiaden z jej priateľov nemohol si k nej dovoliť to, čo snád k niektorej z ich partie. Jednoducho vedela odkiaľ pokiaľ, ale nie vo všetkom. Vedela ublížiť mnohým zo svojho okolia, kto jej siahol na hodnoty, ktoré vyznávala. Preto pohrdala aj mnohými zo svojho okolia. Priamo nikdy nezaprela Boha. Mala svoj liberálny pohľad a kedysi svoj papierový marxistický ideál. Bez väčšej námahy mať sa dobre. Vedela, kde udrieť päťou na stôl, s kým sa dať do partie, aby stúpala po spoločenskom rebríčku. Ktosi jej povedal: „Andrea, dokedy chceš takto žiť?“

V tú noc nespala. Nemohla a potom ani nechcela. Bolo to na piate výročie smrti sestry Janky. Začala si klásť otázky v tom zmysle ako: „Prečo ona zomrela a taká mladá?... Prečo nie ja?... Prečo ona vedela mať iný pohľad na to, čo im rodičia vštepovali do srdca?... A prečo ju tento stav nenaplnil, neoslovoval?“

Niečo podobné zažila aj predtým, ale to ju ešte viac zatrplo.

„Andrejka, príd'te na kus reči. Zoberte so sebou priateľku, aby nebolo podozrenie, že ste bola na fare sama,“ spomína si na pozvanie farára Ireneja.

Prišla. Prišla sama. Bolo to zo zvedavosti? Imponoval jej, a predsa... Z toho nedeľného odpoľudnia si odniesla veľa, ale aj málo. Odniesla si zlosť na seba, kňaza Ireneja, okolie, rodičov, priateľov zo SZM, partie, na celý svet...

„Andrea, skúste sa zamyslieť nad otázkami: Načo ste tu na svete? Čo chcete urobiť so svojím životom? Aké sú priority vášho života? Čo je podľa vás pravda? Aké kritériá vám pomáhajú pri voľbe priateľov? Aký zmysel má váš život?“

Kňaz Irenej jej kládol otázku za otázkou.

Andrea sa zverila svojej priateľke hneď na druhý deň.

„Myslela som si, že náš farár rozumie len kostolu a niekoľkým ľuďom okolo fary. Počas rozhovoru som konštatovala, že farár ma pozná viac a lepšie ako ja sama seba. Mal porozumenia so mnou. Vôbec nerobil na mňa nejaký nátlak v oblasti náboženstva. Nemodlili sme sa. Nerozprával o Bohu. Bola to debata o živote, ale jeho argumenty, postrehy zo života hovorili o veľkosti jeho ducha, rozhladenosti a čo ma najviac trafilo, cítila som jeho lásku k ľuďom. Mal skutočný záujem o ľudí bez vypočítavosti, špekulovania...“

Tieto a iné slová priviedli túto priateľku tiež na kus reči ku kňazovi. Svojej mame sa priznala, že bola na fare a o stretnutí mama hovorila otcovi:

„Všimol si si, že s našou Táňou sa niečo deje? Rozprávala mi o tom mladom farárovi. Povedala mi: „To je skutočný kňaz. Má vystupovanie, správanie a nedá sa porovnať s tými ľuďmi, s ktorými sa stretávam v škole, klube...“

Táňa poznamenala, že sa rozprával otvorene. Jeho slová boli priame a vyčerpávajúce. Hovorila, že keď naň zaútočila svojimi netaktnými poznámkami a otázkami, najprv sa zamyslel a potom odpovedal bez urážky, priateľsky a bral ju ako človeka... Nemala žiadny zlý pocit.

„Musím konštatovať aj ja niečo ešte viac,“ povedal Tánin otec.

„Už viackrát a v rôznych spoločnostiach, keď príde na rozhovor o Cirkvi, viac a viac sa dozvedám, že ten mladý farár má veľký vplyv na ľudí celej doliny. Katolíci sú na neho hrdí. Prichádzajú v nedeľu do kostola aj „ovečky“, ktoré chodili z tradície len na Vianoce. Hovoria o ňom, že nikdy zbytočne nefilozofuje, je konkrétny a o politike nehovorí. Rozpráva jednoducho a dá sa vycítiť, že má na viac, hovorí tak, aby mu všetci rozumeli. Aj keď, vraj, sú jeho kázne dlhšie, nikto sa nestázuje. Vie zaujať postoj k životným situáciám, ale vždy to podloží Bibliou.“

„Počúvaj, starký, mne sa zdá, že ty rozprávaš ako Táňa o tom farárovi.“ Zamyslela sa a sama pokračovala v dialógu s manželom: „Bol u nás v servise s autom. Nikdy som sa s ním nestretla, ale keď sa s kolegyňou rozprával, ona celkom inak naňho reagovala, ako zvykne s klientami jednať. Zvedavo som si ho prezrela, kto to je, že tak srdečne a milo sa k nemu správa. Bol to šikovný mladý muž. Jeho správanie bolo skromné. Keď odišiel, kolegyňa evanjelička mi povedala, že to bol katolícky farár z ich dediny.“

„I chlapi rozprávali,“ pokračuje muž po manželkiných slovách, „že mu nedokážu povedať „Nie!“, keď robí rôzne opravy. Dokonca aj tí, čo nechodia do kostola, cítia povinnosť sa brigád zúčastniť. Veľa o robote nerozpráva, ale činí sa. Sú s ním spokojní, aj keď nie všetci. Vraj je prísny, keď sa jedná o povinnosti voči viere.“ Po malej pauze skonštatuje: „Škoda, že náš...“

„V čom to je, že aj kňazi nie sú rovnakí?“

„Nemala som vás rada. Až som vás a Cirkev nenávidela,“ spomína si Andrea na slová, ktoré pred mesiacom povedala Irenejovi na hore pri rozhovore.

„Andrejka, viem, že dnes by ste tieto slová už nezopakovali. Aj vy začínate chápať slová Pána Ježiša o láske, odpúšťaní, nasledovaní.“

Andrea v ten večer dlho nemohla zaspáť. Uvedomovala si, v čom je tajomstvo, prečo nie sme všetci rovnakí.

Ani Irenej tej noci nemohol zaspáť.

Kňaz. Kto je to kňaz?

„Mám dvadsaťpäť rokov kňazstva za sebou,“ uvažuje polohlasne vo svojej izbe kňaz Irenej.

Už odbili hodiny na veži polnoc, keď si spomenul, že zajtra má prísť diakon František.

„Chlapče, krot' sa! Si pri každej lumpárni.... S takými špinavými rukami chceš ísť k oltáru?“ ožívali spomienky na Františka. Ale i: „Chlapče, choď už domov, už si mal dve služby pri adorácii.“... Pozri, dievčatá nechávajú oči na tebe a ty chceš ísť do seminára?“

Irenej má Františka pred očami od chvíle, keď začal prejavovať záujem o miništrovanie. A pozná ho roky zo školy, kostola, rozhovorov, návštev, ktoré pokračovali po preložení do inej farnosti. Neprekvapilo ho, že po zrelom uvážení, prehodnotení vecí, sa rozhodol ísť do seminára. Aj tam vie byť veselý i vážny, má záujem o teóriu i prax teológie. Nezasahoval a nezasahuje do jeho formácie. Keď príde, má Irenej radosť, že sa vie otvoriť, vedia debatovať, hodnotiť veci, postoje, ľudí, hierarchiu... Má vyšší IQ. Jazyky mu nerobia ťažkosti. Nie je čudák pri stretnutí so ženami. Nemal by problém presadiť sa v dnešnej spoločnosti.

Zajtra príde na diakonskú prax, hoci len na pár dní.

„Bože, budem mať pri sebe novú krv Cirkvi. Vďaka, Bože!“ ticho šepká do ticha noci.

„Je to radosť vidieť dnes zapálené, mladé srdce za Krista, ktoré je odhodlané dnes byť apoštolom.“ Znova začali prichádzať nové a nové myšlienky. Kňazovo srdce sa naplnilo hrdosťou. Prečo? Irenej sa v myšlienkach začal vidieť vo Františkovi. František ho však vysoko prevyšoval v príprave na kňazstvo. Vtedy nemali tie možnosti v Bratislave ako oni dnes. V Bratislave bol jediný seminár pre celé Slovensko a „numerus clausus“ pre prijímanie do seminára zohrávalo svoje... „Ako sa teším, že dnes je sloboda vyznania, že každý môže zrealizovať svoje kňazské či rehoľné povolanie.“

Irenej siahol po ruženci na nočnom stolíku. Uvedomil si, že mal po ruženci siahnúť už skôr. Keď neprichádzal sen, keď mal nejaké ťažkosti, začal sa modliť a ruženec ráno našiel niekde v posteli či na zemi.

Iste mi to Ježiš a Mária nebude brať ako neúctu, keď takto sa pokúšam nájsť spánok, aby som sa ráno mohol s novými silami venovať svojim povinnostiam.

Práve začínal rádiožurnál Slovenského rozhlasu, keď niekto pri dverách zazvonil.

Irenej hneď vstal a šiel otvoriť. Požehnal smerom k dverám, kde očakával vzácnu návštevu svojho mladšieho brata v kňazskej službe, diakona Františka. Nemýlil sa. Pri dverách stál jeho duchovný syn a či už brat. Typický obostranný úsmev, bez ktorého sa neudeje jediné stretnutie medzi nimi. Pax na líce a srdečné: „Vitaj!“ a: „Ďakujem!“

Irenej nestačil položiť otázku: „Aká bola cesta?“ , keď ho František predbehol s odpoveďou: „Ako vždy, sem k vám výborná.“

Irenej si uvedomil, že František mu stále vyká. Dnes už urobí krok k ešte bratskejšiemu zblíženiu.

„Zlož sa, veď vieš kde. Poznáš to tu dobre. Urob si pohodlie. Obed nebudeme dnes chystať. Pôjdeme do reštaurácie. Máme predsa obaja sviatok, že sme sa streli.“

Keď František odchádzal do pripravenej kaplácky, Irenej za ním s radosťou

pozeral: „Má už aj vystupovanie, ktoré niektorým oltárnym spolubratom chýba,“ povedal si sám pre seba.

Pri obede v neďalekom mestečku po krátkych informáciách, čo nové doma, ako vaši a podobne, František sa zadíval na svojho bývalého principála a sklopil oči.

„Budem mať pred vami trému kázať.“

Irenej si uvedomil, že vlastne sa dlhší čas už teší, že bude počuť kázať Františka.

„Vždy som rád počúval vaše kázanie. Aj keď každý z nás má byť originál aj pri tejto službe slova, tak som to počúval od svojho profesora na homiletike, predsa vždy túžim si tak počínať, ako to robievate vy.“

Celý čas František pozeral pred seba.

„Dobre, dobre... Incenz vždy poslúži na obe strany. Niečo som už o tvojom začínajúcom kazateľskom účinkovaní počul. To vieš, telefóny fungujú a občas sa niekto zastaví a pred časom i niekto zo seminára.“

Irenej pozeral do tváre Františka, ktorý sa mierne červenal.

„Chcem však najprv niečo ti navrhnúť. Teraz je na to celkom dobrá chvíľa.“ Obzrel sa po obsluhujúcom čiašnikovi, ktorý hneď prišiel.

„Dve cinzana,“ povedal, pozerajúc nie na čiašnika, ale na Františka.

„Pôjdeme po obede pozrieť môjho spovedníka a iste sa chvíľu s ním zdržíme. A tak prípitok na naše potykanie si, nebude prekážať na ceste späť autom.“

František sa zadíval do tváre svojho kňaza, ktorý pre neho v živote mnoho znamenal.

Po jednoduchom štrngnutí a: „Ja som Irenej!“ a: „Ja som František“, začala debata, ako má byť medzi bratmi.

„Budeš prvý, čo v mojej farnosti bude kázať ako diakon.“ Irenej neprezradil, že veriaci sa už na Františka tešia, že im o ňom už rozprával. A Irenej nevedel, že z jeho slov farníci vycítili, že tento mladý muž, diakon a čo nevidieť kňaz, má v jeho srdci kňaza čestné miesto.

„A počítaj s tým, že týchto niekoľko dní budeš si môcť vyskúšať, čo vieš teoreticky. Po celý čas budeš mať homílie. Nielen v nedeľu, vieš, že ja sa prihovám aj počas pracovných dní. Budeš si môcť vyskúšať svoj „virtuálny dialóg“, čiže bez papiera, tak znie „axioma“ kazateľov. A času na prípravu budeš mať dosť. A ako viem, si vedomosťami nabitý po samý okraj,“ usmial sa kňaz.

„Moji veriaci vedia, čo môže a nemôže diakon.“ Tu sa usmial zas diakon.

František nepochyboval, že príkladný kňaz správne formuje svoju farnosť. Ved' sa pravidelne pred svätom omšou modlievajú vešpery, teda čas kňazských modlitieb, breviára. A iste vedia, že diakon ešte nemôže sláviť ako celebrant svätú omšu, vysluhovať sviatosť zmierenia a vysluhovať sviatosť nemocných.

Z myšlienok Františka vytrhla poznámka Ireneja.

„A zajtra budeš mať tri homílie. Prišiel ti do cesty pohreb. Porozprávam ti o tej staršej pani, ktorá bola roky, aj na posteli, prvopiatkovou komunikantkou. A pri večernej svätej omši bude krst. Chcel som, aby si si aj vysluhovanie sviatosti krstu vyskúšal. Nemusel som presviedčať svojich dobrých farníkov, ktorí krstia tretieho syna, že im ho pokrstí diakon a, možno, ich syn bude tiež raz kňazom.“

„A tretia homília?“ ticho sa spýtal František.

„Sused musí odcestovať a požiadal ma, aby som sobášil v jeho farnosti, ved' aj tak jedna stránka je z mojej. A keď som mu povedal, že ty prídeš, už aj hneď zapísal do zápisnice tvoje meno a dal ti delegáciu sobášit'.“

„To by ma ani vo sne nenapadlo, čo si mi teraz povedal, ako si to pripravil,“ usmial sa František.

„Bude to moja radosť, i celej farnosti. Budem stáť pri tebe. Dvaja pri oltári, rakve, krstiteľnici i keď si budú mladí vysluhovať sviatosť manželstva, to tu ešte nebolo, alebo ja sa nepamätám.“

František mlčal. Po chvíli sa pozrel priamo do očí svojho priateľa kňaza a čo nevidieť brata pri oltári, Ireneja.

„Chcem ťa aj ja o niečo poprosiť.“

Irenej, aj keď nevedel čo to bude, mal jednu predtuchu.

„Chcem ťa poprosiť, aby si mi pri mojej primičnej svätej omši povedal homíliu. Koho by som si mohol viac uctiť ako teba a kto by sa mohol zhostiť tejto úlohy lepšie ako ty? Viem, že to čakajú viacerí z rodiny i celej tvojej bývalej farnosti.“

Nastalo ticho. Irenejova predtucha sa splnila. Nemýlil sa. František sa mu zadíval do tváre a spýtal sa: „Prosím, prijmi službu môjho primičného kazateľa.“ Kňaz sklopil oči, v ktorých sa objavila slza radosti a povedal:

„Ďakujem ti, František.“

„Ako ten čas letí,“ povzdychol si Irenej, keď si pripravoval o týždeň po Františkovom odchode do seminára oznamy. Pred nami je prvopiatkový týždeň. Je to čas mnohých milostí a dobier.

„Bože, ďakujem, že mám takých dobrých farníkov.“ Vedel, prečo to hovorí. Keby všetkých mal vyspovedať, čo chodia pravidelne ku sviatosti zmierenia, bol by to problém vypočúť toľkých, aby sa mohol primerane všetkým venovať. Pred rokmi, ešte v predchádzajúcej farnosti, zaviedol taký poriadok, že bude každý deň pred svätou omšou v spovednici k dispozícii tým, ktorí to budú potrebovať. A často povzbudzoval pravidelných penitentov, aby chodili k sviatosti zmierenia v čase, kedy sa narodili. Napríklad niekto sa narodil 19. augusta, aby okolo 19-tého v každom mesiaci si našiel čas k posilneniu na duši. A čuduj sa, mnohým veriacim sa to zapáčilo a začali to praktizovať.

Spoveď sa nesmie stať odióznou. Spoveď nesmie byť poznačená strachom, aj keď sa bázeň dostaví. Kňaz má mať rád svojich farníkov a jeho láska sa prejavuje najmä v tom, že má čas na ich vyznanie hriechov. Nie je to vždy príjemné sedieť v stiesnených priestoroch spovednice, väčšinu roka v zime... Kňaz nesmie zabúdať, že jeho penitenti žijú skoro stále v tom istom prostredí, rodine, stretávajú sa s tými istými ľuďmi, majú tie isté alebo aspoň podobné ťažkosti a starosti, a preto aj ich poklesky sa často opakujú.

„Či náš jedálničiek nie je stále podobný? A nejeme každý deň svoj chlieb? A kto z nás je bez hriechu?“ vie poznamenať tým, ktorí tvrdia, že sa nelepšia, že stále sľubujú, že sa polepšia a viac nezhršia...

Pretrhol myšlienky, ktoré ho vrátili do rozhovoru počas jedného večera s Františkom, keď rozprávali o krásnom alebo veľmi zodpovednom poslaní kňaza spovedníka.

Ťažko nájde cestu do spovednice ten, kto v nej nenašiel srdce láskavého otca z podobenstva o márnotratom synovi. Každý spovedník musí byť pred očami tohto láskavého otca. Je správne, keď kňaz čaká na penitentov a nie penitenti na kňaza.

A nehovoril to pre Františka, lebo u neho vyzozoroval, že je trpezlivý a vie čakať. Ale pripomína si to Irenej sám pre seba. Životné okolnosti vedia skomplikovať veci a je správne, keď kňaz vie zviazať nad svojou pohodlnosťou a neopúšťa vychodené a správne zvolené zvyky, medzi ktoré patrí aj byť čo najviac milosrdným spovedníkom.

Pred očami si predstavil viacerých oltárnych spolubratov, ich postoje a sklamanie ich veriacich.

Byť spovedníkom, akého si praje Cirkev z každého kňaza, ktorý dostal od biskupa moc absolvovať hriechy, predpokladá veľa duševných i telesných predností a schopností. Lekárov máme nielen „všeobecných“, ale je správne, že máme odborníkov na jednotlivé choroby, údy, stav... A kňaz nesmie rovnako podceňovať nikoho, kto prichádza so svojimi hriechmi, ale aj ťažkosťami, ktoré často vedia povedať len v spovednici. Naši dobrí veriaci, ktorí chodia pravidelne ku sviatosti zmierenia, nemajú veľa hriechov. A mnohé sa opakujú. Prichádzajú však, a to často, aby počuli slovo útechy, povzbudenia, napomenutia, ale i pokarhania... Prichádzajú sa i vyžalovať, pošťožovať, oddýchnuť si, nájsť porozumenie... Prichádzajú, a je to požehnanie pre ich dušu, keď nájdu kňaza, ktorý ich má skutočne rád takých, akí sú.

„Videla som, že sa svieta v spovednici, a preto som tu... Pomôžte mi, neviem sa dobre spovedať... Nemám žiaden hriech...“ A keď spovedník začne klásť otázky, pýtať sa, poučovať, opak sa stáva pravdou...

Ale sú aj také: „Bola som u lekára, predpísal mi toto, mám to brať?... Neviem si poradiť so synom... Stratil som zamestnanie... Nemáme už na chlieb... Môžem si ho zobrať za muža?... Nemôžem to nikomu povedať...“

„Spovedné tajomstvo je dar nevyčísľiteľnej hodnoty,“ uvedomuje si to Irenej, ale i veriaci kresťan. Z času na čas aj inoveriaci a neveriaci si uvedomujú, čo ponúka Ježiš Cirkvi cez sviatosť zmierenia.

Koľko tajomstiev nedokážu udržať ľudia. Chlapi si spomenú na základnú vojenskú službu. Dievčatá a ženy, keď sa im susedka či priateľka zverila, a o krátky čas už vrabce na streche mohli obsah tajomstva čvrikať. Služobné tajomstvá dajú sa kúpiť, často stačí pekný balík.

Rozprava medzi Františkom a Irenejom bola živá, praktická, poučná. František mal z pastorálnej teológie na prekvapenie Ireneja veľmi hodnotné vedomosti. V duchu ďakoval profesorom na teológii, že sa tak vážne a odborne venujú svojim študentom, budúcim kňazom.

„Počul si, že by niektorý kňaz priamo prezradil niečo zo sviatosti zmierenia?“ spýtal sa priamo František.

„Nie! Aj keď sa môže stať, že čo-to sa povie o spovedi, či zo spovede, ale priame prezradenie, ktoré je rezervované Svätej stolici, pápežovi, som nezaregistroval.“ Irenej sa odmlčal a poznamenal: „Veď dobrý kňaz sa dáva viesť

Duchu Svätému nielen pri vysluhovaní sviatosti zmierenia, ale aj po ňom v celom svojom živote.“

„Ako často sa spovedáš?“ spýtal sa kňaz Františka.

„V seminári je poriadok, ktorý doporučuje každé dva týždne. A kto potrebuje, sú mu vždy k dispozícii spirituáli, z ktorých si môže vybrať.“

„Kto chce byť dobrým spovedníkom, musí aj sám sa rád a často spovedať,“ poznamenal kňaz Františkovi.

„Zachovaj si čas na pravidelnú svätú spoveď. Vždy, kde ťa pošle biskup na faru, vyvoľ si v blízkosti brata za spovedníka a často s ním rieš veci svojho kňazského srdca. Kňaz má byť pre kňaza vo sviatosti zmierenia skutočne bratom.“

Irenej dopísal oznamy na prvopiatkový týždeň. Písal ich dlhšie ako inokedy. Mal však pred očami svojho srdca budúcich kňazov, ale i kňazov, ktorí bez slova poďakovania, uznania, námah, s radosťou vysluhujú sviatosť zmierenia.

„Bože, žehnaj, posilňuj v celej Cirkvi i v tomto týždni nás kňazov pri vysluhovaní sviatosti zmierenia.“

„Čo má pre samotného kňaza znamenať sviatosť zmierenia?“ preletela mu myšlienka hlavou.

„Daj sa mu celý“ zašepkal perami. V myšlienkach pokračoval v uvažovaní: „Aj kňaz má predsa telo. V žilách kňaza taktiež koluje krv, a nie mlieko. Aj kňaz má oči, ústa, ruky... a najmä srdce. A ak niekto môže rozprávať o pokušení „tela, sveta a diabla“, kňaz by o tom nemal vedieť? Spoveď, to nie je „obrad“ len pre tých, ktorým ju kňaz vysluhuje. Aj kňaz potrebuje sviatosť zmierenia, potrebuje, aby mu ju iný kňaz vyslúžil.“

„Čisté srdce.“

Zamyslel sa. Áno, čisté srdce. Do myšlienok a srdca človek človeku nevidí. Ako dobre, že to Boh tak zariadil. A predsa služba kňaza si vyžaduje, aj keď kňaz je muž, chlap, aby bol i vtedy, keď mu nik nevidí do srdca a nepozná jeho myšlienky, aby bol i v myšlienkach i srdci čistý, Kristov, bez hriechu. Ťažko to pochopia tí, čo sú vzdialení od Boha alebo neveria v Boha.

Služba kňaza si vyžaduje, aby bol kňaz celý a celkom Kristov.

„Pane, chcem byť kňazom podľa tvojho Božského Srdca,“ povzdychol si Irenej vedome a dobrovoľne. Často si tieto slová už roky opakuje. Nie je to len zvyk, niečo bezduché, naučené, ale týmito slovami sa často modlí, obracia myseľ a srdce k tomu, ktorý si ho vyvolil za kňaza. Najmä keď sa stretáva s hriechom iných. Pokušenia sú rôzne. Následok dedičného hriechu nemožno podceňovať. Kňaz vie, čo dokáže diabol, keď prichádza do ľudskej duše. Sám Ježiš o tom hovorí v evanjeliu.

„Bdej!“ zašepkal, keď sa ozvalo telefónne zazvonenie. Pozrel na displej a už predtým urobil ako vždy znamenie kríža. S usmiateou tvárou povedal:

„Mama, pozdravujem a teším sa, že prídeš.“

Telefonát bol krátky. Mama volala, že nemôže v tomto týždni prísť. Anežka, dcérka brata, dostala teplotu. A ako to chodí, stará mama je vtedy požehnaním, keď si nemusia mladí brať dovolenku k chorému dieťaťu...

Vracal sa zo školskej katechézy, keď si cestou spomenul na telefonát a chorú neterku Anežku. A spomenul si na jedno zo svojich kňazských pokušení.

„Deti.“ Pokrútil pritom hlavou. Noviny prednedávnom rozmazávali aféru okolo pár amerických kňazov, ktorí podľahli pedofílii. Nech sa ktokoľvek dopustí tohto nemravného skutku, hriechu, a tým viac kňaz, je to ťažké previnenie.

„Dieťa. Všetci sme deti Božie,“ vyslovil s vierou.

Jedno je isté, že sa nikdy, ani v myšlienke, neprevinil voči deťom. Na každé dieťa, chlapca i dievča, malé v kolíske i dospievajúce slečny či mladých mužov, pozeral ako na dieťa Božie.

Irenej premýšľal, že sa osobne sa s pedofíliou v živote nestretol, ale vie zo svojho okolia, že je to nebezpečenstvo, na ktoré si musia dať pozor viacerí. Je to hrozný skutok, nech sa ho dopustí otec na dcére, matka na synovi či učiteľ na žiakovi alebo príbuzný na niekom z rodiny. Následky si dieťa nesie často po celý život. Byť otcom, matkou, učiteľom, ale aj kňazom je krásne. Prečo sa to stáva, je aj následok toho, že pod vplyvom nemiernosti v oblasti sexuálnych vášní, ale aj pod vplyvom médií sa nájdú takí, čo si chcú vyskúšať aj takúto zvrátenosť.

„Dieťa,“ povzdychol si Irenej, „bol aj môj kňazský problém.“

Zastavil autom v garáži a ako mal vo zvyku po návrate z katechézy v škole, snažil sa na chvíľu vojsť do kostola. Teraz cíti, že adorácia pred oltárom mu bude chvíľou spomienky, poďakovania a zároveň modlitbou za tých, čo prežívajú to, čo pred pár rokmi sám prežíval.

Kostol bol prázdny. Sadol si do prvej lavice. Táto lavica by vedela rozprávať! Zadíval sa na bohostánok. Toto je Irenejove obľúbené miesto, kde nemá problém pobudnúť patričný čas, ako to potrebuje jeho kňazská duša. Ak by bol v kostole niekto a pozoroval by kňaza, bol by prekvapený tým, ako veľmi rýchlo stráca vedomie o okolí a pohľad na kňaza by prezradil, že už je v inom priestore a čase. Irenej v hĺbke srdca tu prežíva znova a znova Kristovu výzvu:

„Daj sa mi celý!“

A skúsenosť Ireneja je jasná, mocná a pravdivá, že môže s Kristom hovoriť.

„Pane, vďaka za poznanie, že som duchovným otcom.“ Okrem Irenejovho spovedníka nik nevie, že prežil kňazskú krízu práve v oblasti duchovného otcovstva.

Najmä kňaz vie, prečo Cirkev rímskokatolícka žiada od kandidáta na kňazstvo život v celibáte. Niet sa čo čudovať, prečo katolícky kňaz rešpektuje stav, v ktorom sa zrieka vedome a dobrovoľne vlastnej rodiny. Žiadnej žene nemá patriť ako manžel a nemôže povedať: „Si moja manželka,“ a žiadnemu dieťaťu nemá patriť ako prirodzený otec.

Viacerí, a najmä tí čo do Cirkvi nepatria, si často osvojujú, že majú právo sa kompetentne vyjadrovať k celibátu.

Nerozumejú Ježišovým slovám: „Nie každému je dané pochopiť...“

Ani Irenej v jednom čase to nevedel pochopiť. Nemohol sa vyhovárať a ani sa nevyhovárať, že v seminári mu celibát nebol primerane vysvetlený. Vedel ako bohoslovec nielen teoreticky, teologicky, ale aj ako mladý muž, že celibát nie je len život bez sexu. Vedome, slobodne a rád predstúpil pred biskupa, a tak ako pri diakonskej i kňazskej vysviacke zložil sľub čistoty. Nezložil ho prinútené, pod tlakom, nevedomene... Cirkvev má svoju dvetisícročnú tradíciu. Vedel, že v cirkvách zjednotených s Rómom je celibát dobrovoľný a kto chce žiť v kňazstve a zároveň i v manželstve, pred svätením môže si s nastávajúcou manželkou vyslúžiť sviatosť manželstva platne a dovolene. Rímska cirkev praktizuje osvedčenú tradíciu, že jej kňazi sú neženatí. Je to cirkevný zákon, nie Boží, s ktorým môže pápež disponovať. Nielen v dejinách, ale i dnes dochádza k odchodom kvôli celibátu z kňazských radov, jednoducho nie je na to čas, aby bol zrušený celibát. Dôvody?

Irenej spomína na svoju osobnú skúsenosť.

„Kto môže pochopiť, nech pochopí.“ Dnes Irenej vie viac. Má osobnú skúsenosť. Poznanie. Zážitok zo zachovávaní celibátu.

„Pane, vďaka za poznanie, že som duchovným otcom.“ Opakuje znova s pokojom v srdci i myšli.

Už vie, že byť kňazom je aj povinnosť poznať páľavu robotníka vo vinici. Kristus, večný Kňaz, skúša rôznym spôsobom, neskúša však nad sily. Kristus dopúšťa, ale neopúšťa.

„Kňaz je aj muž obety. Dá sa predstaviť kňazstvo bez obiet? A kresťanské manželstvo sa zaobíde bez obiet?“ pýta sa Irenej občas tých, ktorí filozofujú o zrušení celibátu.

„Nie každému je dané pochopiť...“

„Prosím, nechajte Cirkvi celibát,“ hovoria tí, čo poznajú na vlastnom živote význam celibátu a hovoria to aj Irenej.

Irenej sa osobne stretol s mnohými názormi, ale má skúsenosť i s osobným dozrievaním a duchovným rastom.

Jedným z nich je vedomie, že keď chce verne splniť a plniť svoje poslanie katolíckeho kňaza, že mu žiadne dieťa nepovie „Ocko!“

Dnes vie pochopiť muža, ktorý nemôže mať so svojou manželkou dieťa a veľmi po ňom túžia, čo cíti v srdci, v myšli, rukách...

„Pane, ďakujem ti za túto skúsenosť, poznanie...“ šepká kňaz.

Koľko mužov, chlapov, manželov, ale aj otcov nevie, nechce pochopiť, čo znamená dieťa. Ešte viac zákonité dieťa. Byť dieťaťu otcom. Nielen splodiť dieťa, ale poznať svoje práva a povinnosti.

„Pane, vďaka za poznanie, že som duchovný otec!“ modlí sa kňaz, ktorý by dnes nevymenil duchovné otcovstvo za prirodzené otcovstvo.

„Neopovrhujem, Pane, darom byť prirodzeným otcom. Bol by zo mňa výborný otec, manžel... Viem to, cítim to, som o tom presvedčený. Vážim si dar, ktorý si, Bože, vložil do života mužom. Modlím sa tých, čo len splodia dieťa a zabúdajú byť jeho otcom. Prosím ťa, Pane, za tých, čo zneužívajú pohlavný dar len na rozkoš a nepoznajú, čo sa skrýva za slovami: „Som otec, mám dieťa!“ Modlím sa, Pane, aby na svete neboli muži, zradcovia manželskej lásky, ktorí by žiadali svoj plod lásky pod

akýmkoľvek vedeckým i zdravotným, sociálnym, politickým pomenovaním, tlakom zabiť svoje dieťa. Pane, osviet' mužom ich rozum, aby poznali zmysel svojho života aj v dieťati, cieľ svojho naplnenia mužnosti aj v dieťati, potrebu splodiť dieťa pre oslavu Boha, preto, aby im dieťa bolo oporou a pomocou v starobe, a aby ich dieťa mohlo teba nazývať Bohom.“

Irenej sa zadíval na bohostánok. Ako kňaz si uvedomuje, prečo sa muži dopúšťajú zradu na svojom poslaní voči deťom.

„Pane, nechodia pred tvoj oltár. Neradia sa s tebou. Oči duše umlčávajú a oči tela nasycujú pozeraním len na telesnú krásu. Nevidia, čo im chceš dať cez ich vlastné splodené dieťa.“

Uvedomuje si, že aj v jeho farnosti vzrastá počet mužov, i z dobrých kresťanských rodín, ktorí zostávajú slobodnými.

„Pane, prosím ťa za ich matky, aby svojich synov nepodporovali v hriechu. Pane, nech matky slobodných mužov sa nedopúšťajú cudzích hriechov, že mlčia pri hriechoch svojich starnúcich synov, o ktorých sa starajú namiesto ich manželiek. Hrešia tým, že napomáhajú synom neženit' sa, pretože im nahrádzajú starostlivosť manželiek. Hrešia tým, že sa tešia z toho, že ich majú len pre seba a zabúdajú, že synov splodili preto, že sú to plody lásky, ktorú s manželmi z Božieho dovolenia splodili. Pane, netrestaj rodičov, ktorí mlčia pri hriechu svojich synov. Prespávajú u svojich priateľiek, stretávajú sa verejne a žijú už roky spolu, chránia sa zrealizovať svoje poslanie muža, ktoré Boh vkladá do života svojich detí.“

Irenej vie, že rastie i počet nemanželských detí. Stretáva sa s tým, že do matriky sa nevpisuje meno otca.

„Mala som si ho radšej dať vziať?“ Klamú, vyhovárajú sa, špekulujú... A čo počuť? „Chcem dieťa, a nie muža.“ Chcú zrealizovať svoje poslanie ženy. Chlapa potrebujú niekedy a vtedy takého nájdu. Môže priniesť takéto zmýšľanie v starobe šťastie, pokoj?

„Pane, osviet' im myseľ! Pane, prosím, nech nešliapu po tvojich prikázaniach. Štvrtý príkaz zaväzuje aj rodičov voči deťom. Piaty príkaz hovorí aj o vražde nenarodeného človeka. Šiesty a deviaty príkaz chráni a neničí.“

Súdia kňazov, keď niektorý zlyhá... Je pravdou, že neobstojí poznámka nepomeru pokleskov na jednej strane voči druhej. Hriech je vždy hriech, keď sa pácha vedome a dobrovoľne. Boh, ktorý je Láska, je urážaný láskou, za ktorou sa skrývajú pokrytectvá, pretvárinky, sebeckosť...

Irenej sa naučil, že nie všetci patria do jedného vreca.

Irenej nikoho nesúdi, neodsudzuje, ale za všetkých tu pred bohostánkom kľáčí, modlí sa, odprosuje...

„Ďakujem ti, Pane, že si mi dal poznať túžbu po prirodzenom otcovstve, aby som si uvedomil veľkosť a význam duchovného otcovstva. Pane, túžil som, aby ma mohlo niektoré dieťa nazvať oteckom. A ty si mi poslal oveľa viac detí. Pane, viem, že by som ako otec mohol mať i viac detí, ale toľko, koľko ich mám dnes, by som nikdy nesplodil. Ďakujem, Pane.“

Takto a podobne sa veľa modlil a modlí aj za seba. Často ďakuje Bohu, že spoznal zmysel a význam svojho kňazského stavu, duchovného otcovstva.

Pokúšenie? Skúška? Memento? Zaváhanie? Čo to bolo? Niekoľkokrát sa spytoval sám seba, pýtal Boha, keď si spomenul na svoj vnútorný boj o naplnenie svojho otcovstva.

„Duchovný otče,“ oslovenie prerušilo ho z modlitby.

Zabudol sa? Nie! Prestal vnímať čas. Obzrel sa. Hneď si uvedomil konkrétnu situáciu. V kostole je viac ľudí, modlia sa ruženec pred svätou omšou a pred spovednicou stoja tri postavy.

„Áno. Hneď prídem,“ usmeje sa na miništranta a nečaká na jeho slová, pretože vidí, chlapec chce ísť ku sviatosti zmierenia.

„Ďakujem, Pane, za to, že som duchovný otec.“

Vstáva, aby si šiel plniť úlohu duchovného otca.

„Spovedám sa Pánu Bohu i vám, duchovný otče...“ vyznávajú penitenti všetkých vekových kategórií, postavenia, poslania i vzdelania...

„Duchovný otče, zhrešil som...“ a kňaz môže odpúšťať ako najlepší otec.

„Duchovný otče, vďaka za modlitbu, synovi sa v chorobe polepšilo...“

„Duchovný otče, chceli by sme si vyslúžiť sviatosť manželstva...“

„Duchovný otče, prosíme, prídte nám požehnať nový dom...“

„Duchovný otče, zomrela mi matka...“

Aj keď to kňaz Irenej často takto od svojich veriacich nepočuje, vie, že byť duchovným otcom je povolanie, pre ktoré sa oplatí zrieknuť sa prirodzeného otcovstva.

Večer zavolať mame. Aké bolo jeho prekvapenie, keď počul hlas Anežky.

„Prosím, tu Anežka. Dovolali ste sa k mojej starej mame. Tá mi chystá čaj, pretože som chorá,“ vysypala zo seba jedným dychom a nebolo cítiť, že je chorá.

„Prosím, prepáčte,“ zmeneným hlasom a vážnym tónom pokračoval Irenej.

„Ja volám záhrobie alebo aspoň nemocnicu. Viete, ja som sa dozvedel, že mi dnes vážne ochorela moja neterka Anežka.“

„Strýko, to som ja, vaša princezná Anežka! Nepoznáte ma? Ja som vás hneď poznala,“ zaznelo, len čo sa strýko kňaz chcel nadýchnuť.

„A toto decko som prednedávnom krstil?“

„Ja som už veľká!“

„Som teda rád, princeznička, že ťa počujem, a preto mi povedz, pokiaľ stará mama prinesie čaj, čo je s tebou.“ A na to sa spustila lavína informácií. Po dobrej chvíli Irenej počul popri Anežkinom hlase aj hlas starej mamy, teda jeho mamy.

„Komu to všetko rozprávaš?“

„Strýkovi.“

„Dobre, daj mi ho, aby veľa neplatil za telefón.“

„Pozdravujem si vás, mama,“ stačil povedať a mama mu skočila do toho.

„A potom, po kom to dieťa je,“ skonštatoval sám pre seba, že aj po starej mame.

Ale mama si hneď uvedomila, že rozpráva so synom kňazom. Preto jasne, zrozumiteľne a najmä rýchlo povedala, čo syn chcel počuť.

Irenej si uvedomil, že gény sú zdedené, ale je potrebné ich aj formovať. Práca na sebe sa prejavuje rôznym spôsobom. Je správne a potrebné poznať čas, okolnosti a podľa toho sa aj zariadiť.

„Prepáč, syn môj, Anežka moju dušu dnes vyviedla z rovnováhy. Už čakám, kedy prídu, aby som im odovzdala Anežku a ja aby som sa ponorila do svojej modlitby a oddýchla si po celom dni. Vieš, už som staršia, ale som spokojná a šťastná, že vás všetkých mám...“

Chcela ešte niečo povedať, keď ich prerušilo.

„Ach, zas vybitá batéria na mobile,“ skonštatoval. „To je pravidelne, že mama zabudne na nabíjanie batérie.“

Technika ide úžasne vpred. Mobily sú toho dôkazom. Aj tí skôr narodení sa musia učiť do smrti. Človek nemôže zostarnúť. Už je ohrozené príslovie, „že mladý je natoľko mladý, na koľko sa cíti“, pretože začína platiť, „že mladý je natoľko mladý, na koľko drží krok s technikou“.

Aj keď sa vek u človeka predlžuje, predsa múdry človek nezabúda, že od narodenia po smrť je to nie iba „krátky“ čas, ale je to milosť, ktorú nám dáva Boh. Vedieť udržať krok nielen s výdobytkami vedy, techniky, ale aj s plnením vôle Božej, je zaväzujúce. O čom je život? Načo sme na svete?

Končí sa ďalší deň. A Irenej pri príprave večere ďalej uvažuje a spomína.

Krst je vstupná brána do duchovného života. Prvá sviatosť. „Odniesli sme do kostola pohana a priniesli sme kresťana,“ skonštatovala krstná Anežky pri príchode domov. A stará mama pred týždňom zopakovala Anežkinu otázku: „Stará mama, aj ty si bola malá?“ Kdesi som čítal: „Hľa, ako sa kolíska podobá na rakvu,“ uvažuje Irenej.

Poslaním kňaza je sprevádzať svojich bratov a sestry od kolisky po hrob, ba ešte viac, žehnať matkám v požehnanom stave a sláviť sväté omše za duše zomrelých.

Pri večeri Irenejovi padli oči na kalendár oproti.

A o čom je cirkevný rok? Prečo je advent tak krásny a krátky, a Vianoce ešte kratšie a krajšie? A prečo je cirkevný rok rozdelený? Na dve nepomerne rovnaké časti? A ku každému cirkevnému roku patrí pôstny čas i veľkonočný. V živote každého človeka je obdobie očakávania, nádejí, prianí či žičení... Pán Boh aj tomu nehodnému dáva milosť, aby mu vyšlo ráno slniečko a taktiež spoznal radosť zúrodňujúceho dažďa, akože Boh dáva každému človeku časy, hoci kratšie, ale o to krajšie...

V živote hádam každého človeka sú rôzne etapy podľa skutkov života. Tak je to predsa, že v živote sú víťazstvá i porážky, úspechy i prehry... a je len vecou cti, charakteru, veľkosti človeka, čo urobí a ako podelí svoj život. A stačí často choroba,

hoci krátka, iba v starobe, a mnohí menia pohľad na pokánie, Pána Boha, Cirkev... Kristus zomrel za všetkých a všetci majú mať podiel na jeho zmŕtvychvstaní. Bezpochyby, že Boh je cesta, pravda a život... Všetci chceme žiť naveky.

A preto od Prvej adventnej nedele až po Krista Kráľa sa ohlasuje jedno vo všetkých kostoloch na celom svete: „Daj sa mu celý!“

Mladosť. To nie len pohľad na mladého človeka.

Irenej sa usmial. Prednedávnom ktorýsi spolubrat na rekolekcii skonštatoval: „Kňazi nemôžu zostarnúť.“ A po nábožných úvahách niektorých diskutujúcich v pohľade na priateľov kňazov povedal svoju v „úvodzovkách“ teóriu. Za kňaza je vysvätený mladý muž. Keď niekoľko rokov pribudne, stane sa mladým administrátorom alebo farárom. A z tých po nejakom čase sa niektorý môže stať mladým dekanom. A tak poznáme aj mladého biskupa, ktorý už má po..., a nedopovedal.“

„Mám predsa dvadsaťpäť rokov kňazstva,“ zasmial sa Irenej svojej mladosti.

„Neviem, ako vás osloviť,“ spomenul si na kuriózný sobáš z domova dôchodcov, pretože skutočne si mali vyslúžiť sviatosť manželstva muž po sedemdesiatke a o veku žien aj vtedy sa hovorí, že mala o mesiac menej.

Kňaz si spomenul na babičku Hornú. Keď ju chodil pred prvým piatkom vyspovedať, pretože už viac rokov bola na posteli, uvažoval, čím ho prekvapí. Raz ho poprosila: „Dôstojný pán, chvíľu počkajte, je tenis a je rozhodujúci set.“ Inokedy mu položila otázku, aby jej pomohol: „Neviem si spomenúť: kto v tomto roku drží rekord na štyristovke?“ Bez chyby vymenovala mená nositeľov Nobelovej ceny vo všetkých oblastiach za posledných päť rokov. A keď sa Irenej spýtal: „Už ste sa dnes pomodlili ruženec?“ poznamenala: „jeden za seba, jeden za rodinu a jeden aj za vás, dôstojný pán. Čo jej, pravdaže, musel veriť, veď bola po prvopiatkovej spovedi.“

Irenej si uvedomil, že aj po unavujúcom dni v pozitívnych myšlienkach je predsa lepšie ísť spať. A keď si konáme pravidelné večerné spytovanie svedomia, potom aj myšlienka na smrť, odchod z tohto sveta, je netraumatizujúca.

„Dôstojný pán, máte poštu,“ pred obedom volal zďiaľky poštový doručovateľ.

„Dnes vám nezdržím, dnes mám veľa povinností,“ pokračoval poštár.

„Aj mne to vyhovuje,“ s úsmevom konštatoval kňaz. Nezveril sa poštárovi, že sa ohlásila pani doktorka.

Poštár a kňaz a ešte pani doktorka poznajú hádam najlepšie tento malý kút Slovenska. Pravda, každý po svojom.

Poštár poznal nielen kto a kedy poberá dôchodok a v akom výmere. Ale tých dvadsať rokov deň čo deň, celý pracovný týždeň, čo je na pochôdzke, pozná ulice, čísla domov, kto kedy má meniny či narodeniny, ale pamätá si i iné výročia... Jednoducho, chce byť pán poštár. Aj keď viacerým jeho nediskrétnosť prekáža. Áno, chýba mu takt a niekedy aj bontón. Ľudia, najmä starší, ho majú radi, keď už pre nič iné, aspoň preto, že im prinesie dôchodok.

„Pán farár a čo povie...“ kňaz nemusí čítať noviny, pozerať televíziu, s nikým sa stretávať, iba s týmto poštárom. Prečo? Pretože si pán poštár, ktorého kňaz z času na čas niečím ponúkne, považuje kňazovi povedať svoje názory na všetky oblasti politického, kultúrneho, športového a všetkého iného diania doma i vo svete. Stáva sa, že pán farár musí povedať: „A teraz sa ponáhľajte, pretože vás zastihne večer a nestihnete doručiť noviny, ktoré sa majú čítať ráno.“ A je to z času na čas až unavujúce počúvať niekoho, kto sa zabudne, že aj niekto iný môže mať svoj pohľad na tú či inú vec z domova a zahraničia.

„Takí sme ľudia,“ zvykne pri odchode skonštatovať poštár.

„Ľudia málo čítajú noviny a časopisy.“

„Nesmiete im povedať všetko, čo je v novinách. Povedzte im len nadpisy.“

„Takí sme ľudia.“

„A pozdravujte pani manželku,“ povedal raz pri rozlúčke kňaz. A to nemal. Prečo? Nevedel, že poštár je doma pod papučou. Jeho pani je žiarlivá. Snád' preto, že je poštár?! A tak doma poštár je tichý a poriadkumilovný manžel. A vtedy si pán poštár myslel, že si z neho uťahuje pán farár. Až keď prešlo pár dní, poštár si uvedomil, že pán farár o ničom nevie, pretože sa u neho ani on a ani jeho žena nespovedajú, sú z inej farnosti a na Vianoce a Veľkú noc si dá pozor, ku komu ide na spoveď. Poštár si však niekoľko dní po týchto slovách pána farára dával pozor a menej bol ironizujúci pri svojej službe.

„Máte poštu z biskupského úradu. Obežník. A veď teraz obežník nechodí,“ poznamenal sám pre seba polohlasne poštár.

„Hľa, aký má prehľad pán poštár o mojej korešpondencii,“ trochu sa namrzol kňaz a odišiel smerom ku fare.

Pani doktorka je celkom iný človek. Je vzdelaná, hoci si kňaz váži všetkých ľudí, i poštársku službu.

Pani doktorka má kňaza vo veľkej úcte nielen preto, že je sama hlboko veriaca a praktizujúca kresťanka, ale i preto, že si uvedomuje, že obom záleží na ľuďoch. Kňaz a lekár majú mnoho spoločného vo vzťahu k ľuďom. Sama napovie: „Ten prípad je ťažký... tomu už nezaberajú lieky... u toho sa dá predpokladať rýchly spád choroby...“ A keď sa stretnú u niekoho, je to príkladné, ako si prejavia úctu na povzbudenie často samých chorých, ale i domácich. Lekárka je pred dôchodkom. Nikdy nemenila kabát vo svojej lekárskej praxi. Ani vtedy nie, keď bol pohľad na Boha, Cirkev, kňazov, smrť chápaný ideovo. Aj ľudia ju mali a majú veľmi radi. Povedia o nej ako o kňazovi: „Naša pani doktorka.“ - „Náš pán farár.“

Kňaz Irenej si uvedomil pri stretnutí s lekárkou, že niekoľkokrát úradne i pokusom priateľským navštívil obecný úrad. Bolo to málo, čo s vedením obce ako kňaz, ale i občan prichádza do styku. Niežeby nechcel, alebo by to neosožilo veci, ale preto, že po každých voľbách je iné vedenie a mení sa celé osadenstvo. Stretli sa už viackrát, ale zostalo to na povrchu, pri zdvorilom, úctivom... Vtedy si povedal, že sa musí za vedenie obce začať viac a pravidelne modliť.

„Bože, prečo sa u nás s vedením obce nerodí aspoň tridsaťnásobná úroda, keď už nie šesťdesiat a či vysnívaná stonásobná úroda? Zatiaľ len zostáva na okraji cesty, alebo zrno rýchlo vzíde a potom zahorí a najčastejšie sa udusí v trní rôznych predsudkov, nezáujmu či špekulovania a vypočítavosti.“

„Politika je pánska zábava. Ale či páni sú už aj v našej obci?“ skonštatoval kňaz po odchode pani doktorky.

Pretože aj ona hľadá cestu, ako viaceré veci zlepšiť v obci.

Už prešli časy, keď kňaz bol stredom pozornosti niektorým prúdom či silám, alebo ešte lepšie rodinám a jednotlivcom. Ťažko bolo vyhovieť vedeniu obce. Prečo?

„Keď hlasnejšie hovoril, rušil vraj nedeľný pokoj.“

„Keď potichu kázal, tí čo báli ísť do kostola, na cintoríne nič nepočuli.“

„Keď opravoval kostol, hnevali sa, pretože oni v obci nič nerobili.“

„Keď tri roky nemohol dostať povolenie z okresu opravovať faru, šírili po obci, že keby prišiel za nimi, určite by povolenie vybavili.“

„Keď nemal auto a nie oni, ale farníci vozili na filiálky, prejednávali na vedení, že dáva sa voziť ako pán.“

„Keď si kúpil nové auto, pravda, nie za ich pomoci, milodarov, dostal finančnú kontrolu z okresu.“

„Keď niečo organizoval s farníkmi, zariadili si, aby boli niekým informovaní z prvej ruky.“

„Keď si niekoľkokrát v roku šiel zahrať futbal, boli tam aj oni, že negatívne vplýva na mládež.“

„Keď padol komunizmus, vtedy prišli na faru spýtať sa, či niečo nepotrebuje.“

„A ani dnes ako ani vtedy ich mnohých nevidí v kostole. Ale všetci majú pokrstené deti i vnúčatá. Horšie to je s birmovkou. Oslovil ich, že majú prísť na náuku. Prijali pozvanie, ale zostalo pri ňom. A všetci sa sobášia v kostole. Koniec koncov sa tomu teší. Pretože krstné listy im dajú tam, kde sa krstili a skoro vždy si nájdu ich potomkovia partnerov z dobrých kresťanských rodín. Vďaka Bohu.“

Pripomenul si udalosti svoje i rozprávanie svojho predchodcu, pána dekana. Pán dekan to raz vtípne roztočil. Bol starší a vedel zaujať postoj k situáciám vo farnosti vhodne a v správny čas. Stala sa neprijemná vec. Jeden z komunistov na okrese sa obesil a býval v obci. Na faru prišla manželka, ktorá si plnila svoje povinnosti. Pán dekan to vedel, a preto jej nielen nerobil ťažkosti s cirkevným pohrebom, ale ju potešil aj Božím milosrdenstvom. Vtedy poobede prišli za ním traja. Dvaja z obce a tretieho pán dekan nepoznal.

„Pán dekan, viete, že budete pochovávať komunistu?“

„Viem.“

„A prečo?“

„Bola tu zomrelého pani manželka a prosila ma o túto službu.“

„A viete, pán dekan, že on sa obesil?“

„Áno, viem, nielenže sa mi to už dostalo do uší, ale rozprával som sa o tom aj s manželkou nebohého.“

„A vy čo na to?“

Pán dekan sa zaďíval do očí troch pánov a s pokojom poznamenal:

„Viete, páni, keby ste sa aj vy všetci obesili, ja vás rád všetkých pochovám.“

Údajne si títo traja dali slovo, že čo bolo na fare, sa nik nedozvie. Ale mohli to udržať v tajnosti, keď boli traja?

Irenej si uvedomil, ako je dôležité, aby kňaz žil uprostred Božieho ľudu. Má byť jedným z nich, a predsa musí byť jeho život iný, aby bol pre veriacich inšpiráciou k plneniu vôle Božej, príkladom v zachovávaní a rešpektovaní prikázaní a musí byť človekom, mať srdce pre potreby veriacich, ale i neveriacich.

Po modlitbe Anjel Pána otvoril väčšiu obálku z biskupského úradu. Áno, bol to obežník, poštar sa nemýlil. Vedel o obežníku, otec biskup sa prihovára a prosí, aby sa modlitba svätého ruženca zintenzívnila v rodinách, vo farnosti i v osobnom živote.

„Obežník, prosím, prečítajte na poslednú nedeľu v mesiaci september. Venujme pozornosť modlitbe svätého ruženca,“ boli prvé slová otca biskupa.

Uvedomil si význam a potrebu slov svojho otca biskupa. Uvedomil si však aj svoj negatívny postoj k obežníkom. Je to následok predchádzajúcich rokov. Aké mohli byť obežníky za komunizmu? Obežník, to má byť slovo biskupov alebo aspoň slovo otca diecézy, biskupa. Irenej patrilo ku kňazom, ktorí vtedy nečítali obežníky, čo im bolo vytykané nielen niektorými kňazmi spolubratmi, ale aj cirkevným tajomníkom. Už tento fakt, že štátny aparát zaujímalo, aby sa čítali obežníky, hovoril svoje.

Po páde komunizmu niektoré obežníky prečítal veriacim s radosťou a stali sa mu materiálom aj k dlhším každodenným rozjímaniam. Napísať obežník nie je jednoduchá vec, podobne ako si pripraviť homíliu na nedeľu či prikázaný sviatok. Irenej si uvedomil, čo si vyžaduje homília, koľko úsilia, času, ale najmä, že homília musí byť časová, aktuálna, primeraná ľuďom, ku ktorým hovorí. Pri príprave homílie v duchu sa díva na potreby svojej farnosti, čo farnosť prežíva, zloženie poslucháčov v kostole... Homília nesmie byť cudzí prvok v liturgii svätej omše. Práve naopak. Vidí, ako jeho veriaci sledujú príhovor. To ho inšpiruje a vedie k tomu, aby svojich veriacich vhodne posilňoval Božím slovom.

A obežník napísaný úradným štýlom, vzdialený životu farnosti, jej potrebám a ešte popretkávaný frázami, ktoré dvíhajú adrenalín a keď bolo cítiť ešte politické zázemie, niet sa čo čudovať, že obežníky mnohí kňazi nečítali.

Irenej si uvedomil, že nečítal niektoré obežníky ani po páde komunizmu. Prečo? Stalo sa zvykom, že obežníky posielajú pri príležitosti narodenia Pána Ježiša a zmŕtvychvstania Pána Ježiša. A to je predsa čas, kedy prichádzajú do kostola často aj tí sviatočnejší farníci. A takú príležitosť cíti ako príležitosť osloviť aktuálnou problematikou, aby pocítili, že sú súčasťou, nie iba im nič nehovoriacej vzdialenej diecézy, ale že sú súčasťou farnosti, duchovnej rodiny, spoločenstva...

Irenejovi prekážalo vo viacerých obežníkoch, že sa mali a čítali po evanjeliu. Toto miesto je v liturgii svätej omše určené pre vysvetľovanie Božieho slova z textov svätej omše. A obsah obežníka bol tematický a všeobecný. Pravda, obežníky vyhovujú niektorým oltárnym spolubratom, pretože si nemusia pripravovať homíliu.

Aj veriaci mali a majú primeraný vzťah k obežníkom. Stačí si všímať ich tváre a reakcie od chvíle, keď kňaz povie, že k dnešnej liturgii svätej omši máme si prečítať obežník. Ak prvé slová, prvá myšlienka neosloví, nepritiahne k uvažovaniu, reakcie sú výrečné. Pravda, chybu robia aj niektorí kňazi. Prednes, čítanie obežníka

neprítiahne a ešte viac priam unudí poslucháčov, keď ho čítajú s pátosom alebo nezáživne, sucho a často prečo tak? Pretože pred prvou svätou omšou si obežník sami osobne neprečítali.

Irenej si spomenul na suseda kňaza, ktorý za komunizmu v nedeľu čítaval veriaticim namiesto homílie homiletické pomôcky z Olomouca a ešte si nedal námahu si ich prečítať aspoň v sobotu večer, prípadne si ich preložiť, ale on ich čítal a prekladal priamo bez prípravy z ambóna.

Irenej si privrel oči k modlitbe: „Ježiš, Učiteľ, prosím o milosť patriť ti vždy a celý.“

Sadol si za stôl a začal čítať obežník. Už prvé slová zelektrizovali jeho myšlienky a srdce mu silnejšie začalo biť. Modlitba ruženca. Modlitba staronová. Modlitba, ktorej Cirkev stáročia venuje pozornosť a vždy nanovo v nej objavuje tajomstvá zo života Ježiša a Márie. Modlitba, ku ktorej sa jedny dostanú až príliš ľahko a rýchlo. Nerobí im ťažkosť sa ju modliť. Nevedia si predstaviť jeden deň bez tejto modlitby. Títo ľudia sú rôzneho veku, postavenia, stavu... Modlitba im nedáva len uspokojenie citov, rozumové poznanie, ale často to, čo sa nedá naučiť, donútiť, ale jednoducho zažiť. Pri odriekaní najmä Zdravasov modliaci nemusia premýšľať o jednotlivých slovách a zároveň pri jednotlivých častiach, desiatkoch, tajomstvách, môže prežívať, kontemplanovať, neopakovateľné a vždy znova aktuálne udalosti zo života Ježiša a Mária, a zároveň ich nasledovať, čerpať z nich, ponárať sa do tajomstva vykúpenia, spásy každého človeka.

V hlbokom zamyslení odložil obežník. Siahol do vrečka nohavíc a vytiahol svoj ruženec. Pohľad na jeho správanie prezrádza jeho hlbokú zaangažovanosť na tom, čo čítal. Držanie ruženca v jeho rukách prezrádza, že toto gesto je pre neho samozrejmé. Je vidieť, že s ružencom v rukách je kňaz celý, čosi ako originál alebo čo nerozdeliteľne patrí k sebe.

Nemodlil sa ruženec. Zrníčka na ruženci neposúval. Pery sa nepohybovali. Kňaz mlčal. A nemlčal.

Obežník mu pripomenul otázky nielen svojich veriaticich, ale i Bohu zasvätených.

Prečo niekto má radosť z modlitby ruženca a niekto sa nedokáže pomodliť ani jeden desiatok?... Prečo niekto, len čo sa začne modliť ruženec, už drieme?... Prečo iní nemajú čas na ruženec?... Prečo aj dobrí kresťania nepoznajú tajomstvá ruženca?

Dať odpoveď na všetky negatívne otázky jedným stretnutím či rozhovorom nie je možné. Taktiež nedá sa všeobecne vysvetliť, prečo sa niekto prestal modliť. A prečo sa vôbec modliť ruženec?

Kedysi sa pokúšal o odpovede: Prečo dieťa po narodení hneď nechodí?... Prečo nám nestačí chodiť do školy jeden rok?... Bolo by to správne, aby ten čo sa neučí cudzí jazyk, rozumel v cudzom jazyku?... Môže sa niekto nasýtiť pohľadom na prázdny tanier?...

Irenej sa pozrel do svojej dlane, v ktorej zvieral ruženec. Držal ho ako človek, čo sa teší zo vzácneho daru, ako dieťa, čo sa drží pevnej ruky svojho otca, ako milovaný, ktorý cíti blízkosť milovaného, ako poklad, ktorý si nechce a nedá nikomu zobrat', ako návod na splnenie svojich snov, ako...

Spomenul si, čo a ako rozprával a ako povzbudzoval, a k čomu prirovnával modlitbu svätého ruženca.

Panna Mária podľa tradície obdarila sv. Dominika ružencom, aby z tohto kapitálu milosti, požehnania mohli všetci ľudia čerpať posilu, nádej, zmysel života, ktoré môžu vyprosovať sebe i iným v sĺzavom údolí, v ktorom sa ocitá človek po dedičnom hriechu.

Ľudia, ľudstvo v dejinách už mnoho ráz povedalo, že vojny, vraždenie, zabíjanie, útoky, atentáty, sabotáže nesmú sa opakovať. A čo hovoria denno-denne spravodajské kancelárie celého sveta?

Ježiš a Mária tých, ktorí ich vzývajú, vedú ku konkrétnym skutkom. Tí čo sa modlia ruženec, učia sa byť šíriteľmi pokoja, lásky, spravodlivosti... Kto a ako dokáže pre svet viac?

Keď zlyháva ľudský um, šikovnosť, veda, technické vybavenie, keď už to, čo majú a vlastnia, neteší, už ani nezaujíma, keď mladší i starší, čo niečo znamenal, dokázal, vlastnil, ocitne sa sám pred sebou, spoznáva realitu svojho života, a čaká sa koniec, po čom človek siaha?

Slová modlitby. Slová Ježiš a Mária. Jednoduchý drevený ruženec. Toto sa stáva spoločníkom počas dlhých bezsenných nocí či pohľadu na biely strop. Toto sa stáva silou a upokojením silnejším ako morfiu či ľudské slová, ktoré môžu byť ako akokoľvek spolucítiace.

Irenej vie z vlastnej kňazskej praxe, že modlitba ruženca pomáha nájsť to, čo môžu dať jedine Ježiš a Mária. Čo? Všetko, po čom človek túži s čistým srdcom. Čo môže a má poslúžiť pre spásu duše. Aj keď modlitba ruženca nie je výtvor človeka, ako napríklad automat na kávu či iný osviežujúci nápoj, predsa Boh vypočuje človeka i vtedy, keď si počína vypočítavo, obchodnícky, sľubujúc zmenu, nápravu, polepšenie.

V láske vypočuje Boh mladých, ale nesmú prekročiť mravný prah v ich láske.

Boh požehná pri podnikaní, ale žiada zachovať čestnosť, spravodlivosť, vytrvalosť, férové pravidlá vo všetkých situáciách.

Boh pomôže aj pri nešťastí, chorobe... len človek nesmie zabudnúť dodržať to, čo sľúbil.

Boh neopustí ani v najt'ažšej chvíli života, smrti. Ruženec v rukách mŕtveho, keď ho nebral do rúk ako živý, čo pomôže? Spasí ho? Zachráni?

Irenej takto mnohokrát v homíliách, pri sviatosti zmierenia, osobných stretnutiach s mladými, ale i staršími, a najmä chorými, povzbudzoval k modlitbe ruženca.

„Ďakujem vám, Ježiš a Mária, že ste nám ľuďom darovali modlitbu ruženca.“

Znova siahol po obežníku na pracovnom stole. Čítal ďalej. Dočítal. Irenej pochopil, prečo otec diecézy píše slová o modlitbe ruženca. Október je podľa tradície mesiac zasvätený Ružencovej Panne Márii. Niežeby sa v diecéze nemodlili ruženec. Irenej si spomenul na článok z časopisu Ružencových bratstiev, že rastie počet členov ruženca. Je však potrebné ešte viac a s otcovským povzbudením podporovať modlitbu svätého ruženca.

„Áno! To je ono. To je myšlienka, ktorú mi vnuká Duch Svätý,“ náhle vyslovil Irenej. O tom, že obežník bude čítať, nepochybuje a ešte viac urobí. Je pravdou, že celý rok sa v kostole prítomní modlia pred každou svätou omšou ruženec, že v októbri prichádza na ruženec aj viac mladých, mužov i žien. Ešte niečo navyše...

„V príhovoroch počas pracovných dní znova budem rozprávať o ruženci. Budem venovať pozornosť nielen tajomstvám ruženca radostného, bolestného, slávnostného a ruženca svetla, ale navrhnem modliacim sa v kostole, aby si svoje úmysly napísali a vhodili do krabičky a tie sa vždy pred modlitbou prečítajú. Aj to môže povzbudiť k aktívnejšej účasti a modlitbe ruženca.“

„Mária, Kráľovná presväteho ruženca, oroduj za nás,“ modlí sa kňaz sa seba a svoju farnosť i všetkých, ktorých pozná, ktorým sľúbil modlitbu, ktorí ju potrebujú, za tých čo sa nemodlia a najmä za zomrelé duše v očistci.

Ked' sa domodlil, práve začali zvony zvolávať na večernú svätú omšu.

Kto sa chce modliť ruženec, musí sa celý doň vložiť. Celý!

Vstáva od stola.

Po svätom prijímaní zbadal v kostole návštevu. Rehoľné sestry. Mal rád tieto Bohu zasvätené duše. Pri stretnutí s nimi a návšteve, či už bol on u nich, alebo oni sa ako dnes zastavili u neho, vždy sa povzbudil ich príkladom a vernosťou voči Bohu.

Po omši boli miništranti prekvapení, že pán farár sa prvý ponáhľal von. To sa len tak často nestáva.

„Priznám sa, že som nečakal dnes večer tak vzácnu návštevu,“ vítal rehoľné sestry, podávajúc im ruky ešte v kostole.

„Aj my sa tešíme, že sme sa s vami stretli. Je pravdou, že dnes nešli sme len okolo. A vedeli sme, že bývate večer doma, preto sme ani netelefonovali. A viete, že služba sestry Pii končí neskôr,“ krátko zareagovala sestra predstavená.

„Bude horšie s večerou,“ poznamenal Irenej.

„Vieme, že vašim dvom sestrám „desať prstom“ je treba niekedy aj dať oddýchnuť, my sme niečo priniesli a povečeriame spolu,“ zasmiala sa najmladšia zo štyroch sestier, ale známa ako štedrá a pozorná kuchárka.

„Vy, Anastázia, ste vždy aj Mária aj Marta, Lazárove sestry, v jednej osobe.“

„A my sme radi, že môžeme sa s vami porozprávať, poradiť,“ usmiala sa Pia.

„Vy s predstavenou sa vzdialte a porozprávajte sa a my zatiaľ pripravíme večeru,“ zavelila najmladšia sestra a všetci jej slová bez námietok prijali.

Sadli za stôl, na ktorom bol obežník.

„Všimol som si, že sestra Jana Pavla mlčí a to u nej nie je zvykom.“

„Áno, prišla som najmä kvôli nej. Sestry nevedia nič a ani netušia. Ak sa

domnievajú, tak sa mýlia,“ poznamenala predstavená Rafaela, ktorá je mladšia ako Irenej a oveľa mladšia ako Jana Pavla a ktorá je staršia ako Irenej.

„Poznám vás roky a ani ja netuším, čo je s Janou Pavlou. Myslím, že to nebude choroba, žeby mala ťažkosti s povolaním tiež nie,“ konštatuje kňaz.

„Máte pravdu. Jana Pavla má zásluhu aj na mojom povolaní. Vždy mi bola vzorom a príkladom ako rehoľná sestra, ale aj ako človek či žena. Za totality v civile dokázala riskovať, obetovať sa, bola vždy tam, kde mala byť.“

„A teraz sa jej meno objavilo v zozname agentov,“ pozrel na predstavenú.

„Áno.“

Irenej si veci rýchlo dal do súvisu. Jána Pavla je teraz riaditeľkou ústavu, radkyňou provinciálnej predstavenej.

„A Jana Pavla je verná sestra svojej kongregácie, verná zakladateľom, verná svojej charizme povolania a vzor tichej, skromnej a jednoduchej sestry,“ povedal nahlas.

„Áno, súhlasím s vami,“ poznamenala predstavená.

„Ona však pozerá na to celkom inými očami. Nevie, čo má robiť. Ona sama mi navrhla, že by sa o tom mohla porozprávať s vami. Boli ste jej spovedník. Poznáte ju aj z čias totality i potom. Prosím, dôstojný pán, porozprávajte sa s ňou. Ja som sa s ňou o tom nerozprávala.“

„S pomocou Božou!“ povzdychol si kňaz. „Zavolajte ju.“

Irenej na chvíľu zostal v kancelárii sám. Oči mu padli na obežník a myšlienky pripomenuli to, čo sa v ňom píše.

Do kancelárie vstúpila predstavená so sestrou. Obe si sadli na kňazov pokyn.

Začal pomaly hovoriť:

„Sestra Jána Pavla, poznáme sa roky. Ďakujem vám za dôveru, že ste sa sama rozhodla o svojom probléme rozprávať. Ďakujem i Pánu Bohu, že ste sa rozhodla prísť. Môžem vás poprosiť, aby ste porozprávali čo chcete a cítite povedať?“

Jana Pavla sa pozrela na kňaza a predstavenú s dôverou:

„Nemám čo pred vami tajiť. Obom vám dôverujem. Chápte ma, že nezvládam to, čo sa stalo. Pred necelým mesiacom zo zvedavosti, za čo sa ako staršia rehoľnica hanbím, som si vo svojej kancelárii cez internet vyhládala stránku, na ktorej je uverejnený údajný zoznam spolupracovníkov, agentov, ktorí spolupracovali so štátnou bezpečnosťou. Chcela som sa dozvedieť, kto z môjho okolia bol agentom. Zadala som najprv svoje požadované iniciálky. „A“. A na moje obrovské prekvapenie... sa tam objavilo, že som v zoznamoch vedená ako agent. To bol šok! Zobralo ma to. Bránim sa tomu sama pred sebou. Nespím. Budím sa. Potím sa. V robote sa neviem sústrediť. A rovnako pri modlitbe, rozjímaní. Začala som sa medzi sestrami cítiť ako vyvrheľ, zradca... Uvedomila som si, že kvôli zoznamom sa mnohí vzdávajú funkcii a postavenia. A ja som riaditeľkou nášho ústavu. Uvedomila som si aj postoj Konferencie biskupov Slovenka zo zasadania z Donovalov. Nevie, kto o tom ešte vie zo známych, priateľov, sestier... Priznávam, zobralo ma to. Až ste si to všimla vy, sestra Rafaela. Nevie, neviem čo mám robiť.“

Pomaly, jasne sestra vyjavila svoje vnútro.

Zamyslela sa.

„Mám čím ďalej tým viac istotu, že som spoluprácu musela podpísať. Mám jasnejšie i v tom, kedy k tomu asi došlo. Keď som skončila výšku a uchádzala sa ako mladá lekárka o miesto v ústave, bola som pozvaná na pohovor. Vedela som, že vtedajší riaditeľ mal o to záujem, aby som v ústave pracovala. Bolo to v čase normalizácie. Pri tom pohovore ma poinformoval o tom, čo by odo mňa chcel... čo by odo mňa chceli. Bola som už rehoľnou sestrou, ale on o tom nevedel. Nemala som strach. Už vtedy som vedela byť dravá a odvážna. Nebála som sa práce v ústave. Naopak, veľmi som sa tešila, že budem pôsobiť tam, kde kedysi pred rokmi pracovali naše sestry, v ústave, ktorý patril našej kongregácii.“

Jej slová nič neprežrádzali, čo obaja počúvajúci by už nevedeli. Hovorila pokojne.

„Pamätám si na to, ako som v kancelárii riaditeľa, kde boli prítomní ešte dvaja pre mňa vtedy neznámi muži, podpisovala pracovnú zmluvu. Všetci traja prejavovali radosť, že budem u nich pracovať. Boli žoviálni. Vtipní... Muselo to byť vtedy. Len vtedy, pretože na iné podpisovanie v tom duchu práce sa nepamätám. Vtedy som musela podpísať svoju spoluprácu. Vtedy, že by som sa stala agentkou?

Po troch mesiacoch ma riaditeľ znova zavolať k sebe do kancelárie. Boli tam aj tí dvaja. Riaditeľ na privítanie poznamenal, že sa všetci poznáme... Tí dvaja mali záujem o kolegu, ktorý vtedy zostal v zahraničí. Uvedomila som si prvý raz, že tí dvaja sú eštebáci. Viem presne, že som vtedy zdrevenela. Na otázky som odpovedala stručne a nepovedala som nič, čo by mohlo kolegovi uškodiť. Nevedela som si vysvetliť, prečo ja som v kancelárii riaditeľa a prečo sa ma na to pýtajú tí dvaja. Boli to časy, vtedy sme počúvali o rôznych praktikách bezpečnosti. Bola normalizácia a mnohí uchodili a zostávali v zahraničí.“

Sestre Jane Pavle vypadli z očí slzy. Zachvela sa. Kňaz i predstavená videli, že sestra trpí.

„Takýchto návštev v riaditeľni bolo viac. Ale iba na začiatku môjho pôsobenia v ústave. Necítim výčitku svedomia, mala som vždy vedomie, že som rehoľná sestra. Pretože som sa nevyjadrovala k veciam, na čo sa tí dvaja pýtali, končilo to ticho a podaním ruky. Nebohý riaditeľ s nimi ešte zostával.“

Rázne dohovorila. Predstavená celý čas pozerala do tváre sestry Jany Pavly. Jej tvár bola vážna. V očiach mala slzy. Irenej držal svoj ruženec po celý čas v ruke a z času na čas pozeral na sestry a kríž na stene za nimi.

Nastala dlhá chvíľa ticha. Všetci traja mlčali. Každý z nich sa však modlil. Modlili sa bez pohnutia pier.

„Jana Pavla, ďakujem za to, že ste nám to porozprávali,“ poznamenal kňaz.

„Ja ďakujem, že ste ma obaja vypočuli. Som si istá, že túto noc budem pokojnejšie spať. Už som to všetko zverila Panne Márii i eucharistickému Kristovi. Nemám strach. Nič zlé som v živote nikomu neurobila. Nikdy som vedome a dobrovoľne s bezpečnosťou nespolupracovala. Som šťastná a vždy som bola šťastná, že som rehoľná sestra. Prosím, uznajte, že som to musela povedať. Nevieť, čo bude ďalej. Kto a čo vytiahne proti mne. Nechcem však poškodiť dobré meno sestier ani kongregácie...“ a utrela si slzy, ktoré začali stekať po jej lícach.

Kňaz pri pohľade na ňu si uvedomil, že táto od neho staršia rehoľná sestra vždy vedela, čo chce. Jej srdce patrilo len a len Kristovi. Keď padol komunizmus, bola už rok riaditeľkou ústavu. Okolie si ju vážilo. Pacienti ju mali radi. Vážili si i jej prácu. A keď sa dozvedeli, že ich riaditeľka je rehoľná sestra, ani sa nečudovali. Uvedomili si, že jej charakter a odborná činnosť to všetko naznačovali.

„Pán Boh si nás skúša,“ poznamenala predstavená.

„Na dnes by to hádam, sestry, stačilo. Sestry v kuchyni už aj večeru zjedli a ja som hladný. Chcem vám obom navrhnúť, aby ste o tom nikomu nehovorili. Sestry nech si špekulujú, čo sa deje. Áno, majú svoju fantáziu, veď sú ženy... Budeme čakať. Načo niečo podnikáť. Všetci traja sa budeme modliť. Keď Pán Boh bude chcieť niečo ďalej od vás, sestra Jána Pavla, budeme počúvať Ducha Svätého... Podme teda večerať.“

Všetci traja vošli do kuchyne. Sestry sa modlili ruženec k Panne Márii Sedembolestnej.

„Až tak nik z nás netrpí ako naša Patrónka Slovenska,“ začal rozhovor kňaz.

„Sestra Jana Pavla, odkedy máte meno po bývalom Svätom Otcovi?“

„Požiadala som o zmenu mena po atentáte, 13. mája 1981. Dovtedy som mala rehoľné meno Rozália.“

„A to som ani ja nevedela,“ ozvala sa sestra Anastázia.

„A vedeli ste, že dnes budete večeru niekoľkokrát prihrievať?“ usmial sa na sestru Irenej.

„A ako viete, že sme ju prihrievali? My vás už poznáme a keďže nevieme, prečo chcela byť s vami sestra Jana Pavla hovoriť, navrhla som sestre Pii, aby sme večeru prihrieli až pred deviatou.“

Všetci traja sa pozreli na hodiny. Bolo štvrt' na desať. Kuchyňou zaburácal smiech. Smiali sa všetci. I sestra Jána Pavla.

Po srdečnom posedení a chutnej večeri sa rehoľné sestry rozlúčili s kňazom, ktorý im ešte požehnal nielen na cestu...

Október plynul v celkovom pokoji. Predpoklady Ireneja sa plnili. Účasť na ruženci bola pekná. Bol spokojný aj so sebou, že sa mu darilo pri hlásaní Božieho slova.

Raz večer nemohol zaspáť. Premýšľal. Myšlienkou mu prebiehali rôzne spomienky, slová bratov kňazov, aj o tom, že diabol nespí. Diabol nemôže byť spokojný, keď prichádza o duše. Zatriasol sa na celom tele.

„Bože, pomôž! Svätý Michal archanjel, chráň ma a bráň pred úkladmi zlého ducha. A ty, knieža pekelné, vzdial sa do pekla, ktoré je ti určené,“ modlil sa.

Uvedomil si, že tak požehnaný na milosti skrze ruženec, diabol nemôže byť spokojný. Diabol je zlá bytosť. Ježiš viackrát diablovu činnosť spomína v evanjeliách, aby ľudia až do konca čias bdeli.

Irenej si spomenul na sv. Jána, farára z Arsu. Tento patrón kňazov mal osobnú skúsenosť s diablom. Svätec spovednice, v ktorej strávil denne viac ako desať hodín, bol v noci budený hrozným spôsobom preto, lebo sám diabol ho pripravoval na príchod veľkých hriešnikov počas nasledujúceho dňa.

„Svätý Ján, oroduj za mňa!“ Irenej sa necítil byť hriešny. Zvykol nielen svojim veriacim, ale aj sám sebe pripomínať: „Kto z nás je bez hriechu?“

Diabol existuje. Niektorí duchovní spisovatelia hovoria, že diabol je spokojný, keď sa o jeho činnosti mlčí a keď si ho predstavujú ako rozprávkovú bytosť alebo postavičku z rozprávky.

„Ako sa veľmi mýlia tí, čo si takto počínajú,“ konštatoval kňaz.

Diabol si tak môže pokojne snuť svoje rafinované plány. Diablove Boh ponechal určitú obmedzenú moc. Nemusí sa ponáhľať. Má čas, aby si dušu pomaly spracoval a potom ukoristil. Diabol je taktik. Čo všetko dokáže nasľubovať! Veci i udalosti vie prekrútiť, predstaviť v krásnych farbách, podceniť hodnotu zla. Niet sa čo čudovať, že kto nedá pozor, rýchlo sa môže dať pomýliť. Je klamárom, ktorý dokáže všetko nasľubovať, ale nič z toho nesplní. Jedine, že dušu dostane do svojej moci.

Dokonca si trúfol aj na Ježiša, keď sa pripravoval na verejnú činnosť. Skúšal Ježiša, jeho moc. Diabol zabudol, že Ježiš je Boží Syn. A Ježiš svojím správaním nám dáva vzor, návod, ako vytrvať až do konca a zachrániť si dušu pre večný život v Božom kráľovstve.

Diabol na každého človeka hľadá spôsob, ako ho obráť o pokoj duše, čisté svedomie, o priateľstvo s Bohom, nádej na odmenu v nebi.

Pýcha, lakomstvo, smilstvo, závišť, obžerstvo, hnev a lenivosť sú základné tromfy jeho útokov, atakov na človeka.

„Pýcha, peklom dýcha“, spomenie si Irenej na príslovie.

Aj kňaz potrebuje byť ostražitý, nevystavovať sa pokušeniu, rečiam... Tieto ponaučenia sú zlatým pravidlom. A tomuto je potrebné venovať pozornosť aj pri spytovaní svedomia.

A po týchto myšlienkach zaspal.

Irenej sa prebudil do krásneho rána. Pri raňajkách zvykne si vypočúť zaujímavé slová ranného zamyslenia z Rádia Lumen.

Ako je potrebné dostatočne si oddýchnuť a pospať si. Kto by nepoznal toto životné pravidlo. Koľko zla vie spôsobiť stres. Keď sa niekomu niečo stane, býva neskoro. „Po vodu sa chodí s krčahom, pokiaľ sa nerozbije“, môžeme sa poučiť z príslovia. Môže si niekto povedať: „mne sa to nemôže stať?“ A kňaz nie je nadčlovek. Aj kňaz má svoje telesné i duchovné potreby. K tomu patrí aj jeho povaha, nátura, životný štýl...

Aj keď si ráno neuvedomujeme takéto a podobné myšlienky, je správne, keď od prebudenia vieme bdieť.

Predpoludním sa na fare zastavil Irenejov priateľ a brat v kňazskej službe. Boli si blízki. Vedeli si pomôcť pri zastupovaní, poradiť...

Irenej viacerí vyhľadávali ako spovedníka. To bolo pre neho ct'ou poslúžiť bratovi.

Priateľ sa pri šálke kávy vyžaloval:

„Nikdy to nepreháňam s nejakými dôvernosťami. Vieš, že chcem byť kňaz, ktorý si chráni svoju česť a dobré meno,“ začal. „Presviedčam sa, ako je potrebné

bdieť. Pred týždňom som sa vracal odpoľudnia zo školy z filiálky. Na zástavke čakala mladá farnička, ktorú som pred pár rokmi sobášil. Vieš, že neberiem stopárov, ale toto bola farnička. Ponúkol som sa, že ju zveziem. Zastavil som pri ich dome, žena sa poďakovala a ja som pokračoval na faru. Predstav si, včera po omši ma navštívil jej manžel. Prišiel mi oznámiť, aby som dal pokoj jeho žene. Vyrazilo mi to dych. Nechcel nič počuť na vysvetlenie. Po odchode mi volala jeho matka, ktorá s nimi býva. Všetci chodia pravidelne do kostola. Prosila ma, aby som to prepáčil jej synovi, že je veľmi žiarlivý na svoju ženu. A že ju to mrzí, pretože ona pred týždňom v dobrom povedala synovi, že videla, ako z môjho auta vystupovala jej nevesta. Povedala to, vraj, v obrane nevesty, keď na ňu syn kričal, že prišla skôr ako autobus.“

Irenej sa chcel usmiať, ale spomienka na niečo podobné, že kňaz musí veľmi zvážiť čo a ako koná, zabrzdila jeho úsmev.

„Diabol mal včera večer asi cvičenie na našich farách. Som dvadsaťpäť rokov kňazom. Farníci ma poznajú, že neberiem žiadne poplatky za pohreby, a keď pozostalí chcú niečo darovať, tak na kostol a to vždy v nedeľu v oznamoch poviem. Včera som kvôli tomu nemohol zaspáť. Nerozčúľilo ma to, čo som zažil, ale povzbudilo, aby som v budúcnosti bol ešte opatrnejší.

Pred troma mesiacmi som pochovával z domu na zákrute. Myslím, že majú všetko. Núdzu netrú. Ešte mi nikdy nič nedarovali na kostol, ani vtedy po pohrebe. A včera prišli s prosbou, že pri pozostalosti potrebujú vyčísliť náklady. Žiadali, aby som im dal potvrdenie, že mi dali sto korún na omšu za nebohého. Bez slova som im dal sto korún a poprosil ich, aby odišli a pomodlili sa za zomrelého otca. Peniaze zobrali a odišli akoby sa nič nestalo.“

Sused pokrútil hlavou.

A Irenej uvažoval ďalej nahlas: „Roky vysvetľujem veriacim, aby dobre zvážili kvetinové pozornosti. Keď kytička stojí stovku a veniec aspoň tri a keď som kedysi napočítal asi pätnásť kytic a sedem vencov, navrhol som, aby radšej peniaze obetovali na gregoriánske omše za zomrelého. Potešilo ma, že viaceré rodiny ma pochopili.“

Sused pokračoval:

„Bol som na duchovných cvičeniach v Tatrách, keď si ma zastupoval. Ktorýsi kňaz sa sťažoval na anonymy. Vraj nech robí čo robí, nie je pomaly mesiac, čo by nedostal taký list. V jednom je mu vyčítané, že sa robí múdрым v kázňach a že si má uvedomiť, že jeho veriaci poznajú Katechizmus.

V druhom liste sa pýtajú, prečo sa v kostole v zime nekúri. V oznamoch len tak spomenul, že keby celoročný zvonček mal slúžiť len na kúrenie, tak by to stačilo na tri mesiace. A preto ďakuje často darcom, že pomôžu pokryť výdavky svojimi milodarmi. V inom liste mu vyčítali, že prijal katechétku na náboženstvo do školy, čo je pravda. Ona skončila teológiu na Kapitule a má aspoň zamestnanie. Je to šikovná žena v strednom veku. A on učí ešte osem hodín. V liste anonym pripomínal, že v minulosti za totality jeho predchodca učil všetky deti. Zabudol, že vtedy predchodca učil len päť hodín.

V ďalšom anonyme mu radia, aby si zariadil domácnosť a nemusel chodiť s obedárom do školskej jedálne. Pisateľ si myslel, že dostáva stravu zadarmo. A on ako učiteľ má nárok na stravu, ktorú si platí ako každý iný zamestnanec.“

„Anonymy,“ usmial sa a pokýval hlavou. „Ja s nimi nemám žiadne skúsenosti. A ani si nepraviam ich dostávať. Ďakujem Pánu Bohu, že nemám takéto problémy. Raz predsa, keď som bol kaplánom v meste, princípál predou mnou v kancelárii, dívajúc sa na mňa, trhal list a hodil do koša. A povedal: „Pán kaplán, rád počúvam vaše kázne. To, že sa niekto sťažuje, že rozprávate nahlas, nech vás nikdy netrápi. Koľkí sú radi, že vás počujú a aj ja už zle počujem a vás výborne.“

Po chvíli mlčania, uvažovania, Irenej poznamenal:

„Kňaz musí byť čo najviac objektívny. Nikdy nevyhovie všetkým. Horšie by bolo, keby veriaci trpeli pre naše slabosti, nedokonalosti, alebo dokonca pre naše hriechy. Áno, musíme bdiť. Diabol útočí aj na nás kňazov a ako píše svätý Peter: „Budte triezvi a bdejte! Váš protivník, diabol, obchádza ako revúci lev a hľadá, koho by zožral. Vzoprite sa mu pevnú vo viere.“

Irenej je rád, že má za suseda horlivého, od seba oveľa mladšieho oltárneho brata. Je to mladý kňaz, ktorý o svoje kňazstvo dbá. Keď brata odprevádzal k autu, poznamenal:

„Tak, braček, dávajme si pozor a modlime sa navzájom za seba.“

Pozreli sa na seba a usmiali.

„Bože, žehnaj nám, kňazom. Daj nám síl, aby sme nepodľahli diablovým nástrahám. Bože, ďakujem ti za toho brata, že sa celý a celkom dáva do tvojej služby.“

Irenej sa vrátil na faru. Je tam skoro celý týždeň sám. Občas príde mama alebo niekto z priateľov. Za dvadsaťpäť rokov sa naučil byť sám. Samota nie je zlá. Necíti sa ňom trápený. Naopak, koľkokrát po dvoch omšiach v robotný deň a v nedeľu po troch túži po svojej samote. Má rád deti, teší sa na hodiny náboženstva. A v samote sa za ne modlí. Rád ide medzi ľuďmi, svojich farníkov a keď ho pozvú na svadobnú hostinu, krstiny či nejaké výročie, rád ide a rád s nimi prežije ich radosť. A občas s potešením ide aj do divadla.

Aj samotu môže diabol využiť na pokušenie. Ako dobre je, že sa naučil nenudiť. Vždy si vie nájsť prácu, povinnosť ako zábavu. Štúdium - to je jeho. Pred rokmi bol problém s literatúrou. Dnes človek nestíha všetko sledovať a musí vedieť si vyberať. A to platí o všetkých masmédiách. Zvlášť si musí dať pozor na internet. Nie na nemravné stránky, ale na množstvo informácií, ktoré internet ponúka.

„Bože vševediaci, všetko poznajúci a vlastníaci. Ďakujem za každé dobro, ktoré mi skrze tvoje deti dávaš cez masmédiá. Prosím o silu, aby som v prospech svojej duše ich využil. Amen.“

Takto sa zvykne Irenej modliť, keď prichádza do styku s masovokomunikačnými prostriedkami.

Zastal pri okne, z ktorého videl na cintorín.

„Dnes je na cintoríne pohyb,“ skonštatoval sám pre seba.

Častejšie sa vie a chce zastaviť pri pohľade na pole krížov - cintorín. Zvykne ich pozdraviť: „Odpočinutie večné, daj im, Pane, a svetlo večné nech im svieti.“

A, veru, často to neskončí pri takomto úradnom pozdrave. Zvykne im aj povedať: „Počujte, dušičky, mám problém, starosť...“ - a porozpráva sa s dušičkami z očistca nielen o svojich, ale i zverených ťažkostiach.

Duše už poznajú na pohľad jeho monológ.

„Ja vám pomôžem z očistca a vy mi pomôžte v tejto a tejto veci. Rozumieme si. Vy sa chcete dostať rýchlejšie do neba a ja vám to prajem a vyprosujem, a preto sa za vás modlím... Vy však môžete pomôcť nám živým, tak vás, prosím, pomôžte.“

Irenej nepochybuje, že duše v očistci mu pomáhajú. Je im za to vďačný. Ved' už mnohých vyprevadil na pole krížov.

„Teraz majú duše v očistci veľké dni,“ poznamenal sám pre seba.

„Stačí pozrieť po cintorínoch na celom svete. Pole krížov sa mení na krásnu záhradu kvetov. A k sviatku patria aj sviece. To všetko by bolo veľmi málo, keby zostali len pri tom. Aj to je modlitba. Aj vtedy, keď zstanú pri hroboch tí, ktorých museli opustiť, pretože počuli od Boha: „Pod!“

Modlitba tichá zo srdca živých je pre duše v očistci niečo podobné ako na zemi prejav lásky, úcty či pozornosti. Iste, keby sme viac počúvali srdcom viery, počuli by sme prosby od dušičiek, aby sme sa za ne najmä modlili.

Pohľad na pohyb ľudí po cintoríne dáva tušiť, že aj keď v zhone počas roka zabúdame na duše našich zomrelých, počas novembrových dní si na ne spomenieme.

Ozaj, a čím sa môžeme viac zavďačiť dušičkám, ak nie modlitbou? Spomenul si na sväté omše za duše zomrelých. Každého zomrelého sa Irenej snaží odprevadiť svätou omšou. A keď je to len trochu možné, snaží sa pozostalým vyhovieť s výročnými svätými omšami a rád sprostredkuje gregoriánky.

Spomenul si na zomrelého otca. „Odpočinitie večné daj mu, Pane...“ zašepkal s vďakou, pretože otec učil Ireneja mať ten najlepší vzťah k dušiam v očistci.

Spomenul si vzápätí na príhodu z cintorína, ktorá pre neho vyvolávala úsmev, ale vtedy, najmä pre pani Máriu, úsmevnou nebola.

Irenej začiatkom júna, keď tráva rýchlo vyrástla aj na cintoríne a nestačili ju hrobári pokosiť, v jedno nedeľné odpolednie vyšiel na cintorín neďaleko domu učiť sa. Bol študentom na Strednej všeobecno-vzdelávacej škole.

Počasia bolo nádherné. Od únavy zaspal medzi hrobmi. Zobudilo ho tiché rozprávanie, prerušované plačom. Najprv sa preľakol. Tráva prevyšovala jeho ležiacu postavu medzi hrobmi. Chcel vedieť, kto to rozpráva a plače. Posadil sa. Neuvážil, čo sa môže stať a čo sa hneď nato aj stalo. Ako si sadol, pani Mária, mladá žena, vdova, ktorá stála pri hrobe svojho manžela, spozorovala pohybujúcu sa postavu neďaleko od nej. V zlomku sekundy sa dala na útek smerom ku vchodu do cintorína. Irenej preľaknutý jej reakciou, volal za bežiacou mladou ženou, ktorú poznal: „Pani Mária, počkajte! Pani Mária, nebežte, to som ja!“

Pani Mária, ako neskôr sama povedala, počula volanie, ale v tej chvíli jej myšlienky mali iný smer.

A Irenej si spomína, ako pani Mária svoju francúzsku paličku držala v ruke smerom hore a smerom ku vchodu do cintorína preskakovala hroby i s obrubníkmi, hoci inokedy musela pri chôdzi používať paličku.

Irenej sa jej už ospravedlnil a ona mu dávno odpustila.

Podobných zážitkov z cintorína má viac. Kto si občas zájde najmä večer na cintorín, nemá o zážitok núdzu. A Irenej sa ide často, skôr ako sa uloží na nočný odpočinok, prejsť po cintoríne. Večerné spytovanie svedomia a potom kompletórium - modlitba pred spaním majú iné grády.

Pre Ireneja to nie je len romantika prejsť sa popri miestach tých, čo nás predišli do večnosti. Cintorín nie je miesto strachu, ale nádeje.

Ticho na cintoríne sa celkom inak prežíva, ako napríklad ticho na fare. Ticho medzi krížami nad telesnými pozostatkami zastavuje čas. Človek si viac uvedomuje myšlienku, ktorá býva nad vstupom do cintorínov: „To čo ste vy, boli sme aj my a čo sme my, budete aj vy.“

„Kde, kedy, za akých okolností?...“ zvykneme si položiť otázky práve na cintoríne pri hrobách tých, ktorí už prešli bránou pozemského života do večného života.

Pane, kto boli títo zomrelí? Aj takáto otázka nás napadne pri pohľade na náhrobné kamene, ktoré sú väčšinou strohé, tak ako úradné dokumenty. Uvádzajú meno, priezvisko, niekde i titul, dátum narodenia a deň smrti.

A predsa, pohľad na hroby mnoho prezrádza. Už pri vstupe na cintorín si človek môže urobiť predstavu o ľuďoch, kraji, ale i viere v Boha.

Je zaujímavé sledovať, ako hroby niekde zanikajú veľmi rýchlo. Nikto sa o hrob nestará a, možno, i môže a nechce, alebo na to má iný dôvod. Na iných hrobách sú živé kvety aj po rokoch a často i počas roka, nie iba v novembri. Tajomstvo? Nie! Existujú služby, ktoré majú zomrelí predplatené na niekoľko rokov, aby im vymieňali vodu a kvety na hrobách. Kedysi bol zvyk aj slúžiť sväté omše v určité dni, a preto darovali Cirkvi, kostolu nejaký majetok, najčastejšie pôdu.

Niektoré hroby prezrádzajú nielen titulmi, ale aj rôznymi výrokmi a často aj drahým materiálom a tiež stavbou, koho pozostatky uchovávajú. Ľudia sa pri nich zastavujú a prečítajú odkaz. Obdivujú drahý mramor, ktorý má zabezpečiť, aby čo najdlhšie niekto pri čítaní vyslovil ich meno a zásluhy.

Irenej je častý návštevník cintorína. Neprichádza iba vtedy, keď odprevádza zomrelých. Prichádza i vtedy, aby sa vžil do komplikovaných životných situácií, ktoré má riešiť a tiež tu prichádzajú na um iné myšlienky na osobné veci, aby si ich správne a pravdivo prehodnotil.

„Cintorín je škola. Na cintoríne sa dá veľa naučiť. Pravda, ak človek chce. Tí, čo tam odpočívajú, majú už iné poznanie o veciach, ľuďoch, hodnotách i sebe samých...“ zvykne kňaz Irenej iným, aj sám sebe poznamenať.

Pravda, pohľad na náhrobok môže byť aj nesprávny. Nie je zriedkavé stretnúť sa s takýmto zážitkom.

Irenej si spomína na prvý pohreb na začiatku svojho pôsobenia. Niečo zvláštne mu predchádzalo. Pri prechádzke po cintoríne zastavil sa pri náhrobku. Bol umelecky jedinečný. Kararský mramor... A stála tam stará žena, ktorá plakala.

„Prepáčte, kto vám tu odpočíva...?“ spýtal sa kňaz.

Neodpovedala. Kňaz sa sústredil na krátku modlitbu.

Žena po chvíli rozčítene povedala: „Prepáčte, tu budem ja odpočívať...!“

Až teraz si kňaz všimol, že na tom vzácnom kameni je umelecky spracovaný portrét mladej ženy, ktorá sa nepodobala na starenku vedľa neho.

„Ďakujem, že ste sa za mňa pomodlili, mladý muž,“ rozpačito poznamenala.

„Aj druhý raz a veľmi rád.“ Nie iba pre chvíľkové uspokojenie ženy. Myslel to vážne. A chcel pokračovať.

„Nepoznám vás...“ zastavila odchádzajúceho kňaza.

„Prepáčte, som tu nový kňaz.“

„Ahá, kňaz...“ zarazila sa žena, čo Irenejovi neuniklo.

Irenej sa zadíval znova na náhrobný kameň. Až teraz si všimol, že na náhrobnom kameni nie je žiadny kresťanský symbol a žiadne slovo, ktoré sa bežne na náhrobných kameňoch nachádza.

Obaja zostali ticho stáť.

Irenej uvažoval nad ženou, ktorá stojí nad svojim vlastným hrobom ešte zaživa. Chýba len dátum smrti.

Staršiu ženu začalo triasť.

Irenej nadobudol presvedčenie, že žena dostala nejaký záchvat. Chytil ju, aby nespadla. Žena sa zadívala do tváre kňaza, akoby čosi hľadala. Po chvíli poznamenala: „Pomohli by ste mi?“

Kňaz sa obzeral po lavičke. Bola neďaleko.

„Pomohli by ste mi sa vyspovedať?“

„Samozrejme,“ odpovedal.

A uvažoval, že to nebude každodenná sviatosť zmierenia.

„Neviem, či mi budete môcť dať rozhrešenie.“

Žena už rozprávala pokojnejšie a bolo vidieť, že vie čo chce.

„Môžeme ísť na faru, je neďaleko. Alebo môžeme ísť do kostola. Alebo aj tu na lavičke, ak vám to vyhovuje,“ poznamenal kňaz.

„Prosím, tu ma vyspovedajte!“

V hlase staršej ženy bol cítiť bôľ, žiaľ a zároveň radosť...

Zostane tajomstvom, ako a o čom rozprávala skoro hodinu kňazovi táto žena. Prečo? Irenej ju rozhrešil a zaväzuje ho spovedné tajomstvo.

A žena v noci zomrela... Keď ju našla opatrovatelka, bola mŕtva. Na stole ležal testament a list s prosbou, aby mala cirkevný pohreb a pochoval ju nový mladý kňaz.

Už to, že mala cirkevný pohreb, vyvolalo veľa otáznikov, dohadov, diskusií... Na pohreb prišlo veľa ľudí. Zo zvedavosti? Ale boli aj takí, čo nechápali, prečo sa dala pochovať cirkevne. List a testament boli pravé a spĺňali platné kritériá. Irenej okrem iného hneď na úvod smútočného príhovoru povedal to, čo zažil a poznamenal:

„Som katolícky kňaz. Vyhovela som prosbe zomrelej. Vyspovedala som ju. Bola pri plnom vedomí a spovedala sa slobodne na jej podnet. Boh jej prejavil svoje milosrdenstvo a veľkú lásku. Ostatné je tajomstvom...“

Ľudia, ktorí mali veriace srdce, pochopili. Iným smrť ženy sa stala mementom. Bol to veľký výkričník pre široké okolie. Irenej sa často zastavil pri jej hrobe a pomodlil sa.

Už dávno odišiel od okna. V myšlienkach je stále pri dušiach v očistci. Premýšľa, čím povzbudiť v homílii prítomných počas pobožnosti na cintoríne. Uvedomuje si, že tam nebudú len tí, čo veria vo večný život. Nebudú chýbať takí, čo

nechodia do kostola a musí počítat' aj s inoveriacimi a náhodnými návštevníkmi cintorína.

Prednedávnom zaopatruoval muža v rokoch po autonehode. Zomierajúci ho potešil poznámkou.

„Dôstojný pán, vedel som, že nezmriem bez pomazania a svätej spovede. Roky som sa modlil za šťastnú hodinu smrti. Viem, že zomieram. Ďakujem vám.“ Muž zomrel na druhý deň.

Koľko ľudí myslí na smrť len pri pohrebe a oznámení smrti iných. Vlastná smrť je im vzdialená. Nepripustia si, že nemusia sa dožiť večera či rána, alebo vystúpiť z auta v cieľi svojej cesty. Zabúdajú si povedať: Doštudujem?... Dostaviam svoj dom?... Uvidím svojho očakávaného vnúčika?... Užijem si dôchodku?...

Koľkým práve mladosť, moc, sláva, to čo vlastnia, zakrýva správny pohľad na smrť.

Irenej si uvedomil aj inú realitu smrti. Je to majetok. Pozná, čo sa aj v dobrých rodinách deje po smrti okolo majetku. Mŕtvy nestačí vychladnúť a už sa aj keď nie priamo rabuje, tak aspoň čo-to presúva na iné miesto. Hlási sa nový majiteľ: Chcem, to a to mi dajte... Na to mám právo... Mne to sľúbili... A keď to nenastane hneď, tak často počas dedičského konania. A keby sa to udialo len výmenou názorov, zvýšeným hlasom, bez atakov... A v koľkých prípadoch dedičstvo nadobro rozdelí rodiny!

Irenej premýšľala, zvažuje čo a ako povedať. Nesmie veci nechať nepovšimnuté. Počas roka najmä pri pohreboch sa nikdy nedotýka pálčivých vecí. Vie skonštatovať, že: „O mŕtvych len dobre...“. Osobné a diskrétné veci kňaz by pri pohrebe nemal hovoriť. Na dušičky by mal kňaz povedať aj také veci, čo sa počas roka nesmú. Vtedy by sa mohli uraziť, spôsobiť zbytočné napätia... Teraz, na dušičky, môže hovoriť otvorenejšie, aj keď všeobecnejšie, ale pravdivo, jasne, zrozumiteľne...

Aj iná myšlienka napadla kňaza. Nebránil sa jej. Práve naopak. Ved' s tou myšlienkou sa často zapodieva. Najmä večer pred spaním, ale i keď odchádza z domu a robí znamenie kríža na sebe.

Áno, je to jeho vlastná smrť.

K dušičkovým dňom patrí i vzťah k svojej smrti. I Eva Lavalierová mala úspech na pódiu divadla v Paríži, keď zahrála smrť kráľovnej. A koľko iných umelcov zahralo perfektne zomieranie. Prečo? Pretože si to nacvičili. Aj kňaz si musí nacvičiť svoju smrť. Naučiť sa pokojne zomrieť, opustiť svet, predstúpiť pred Boha Sudcu. Naučiť sa zomierať znamená nelipnúť na niečom viac, aby to neprekážalo opustiť, keď Boh povolá.

Mysel' mu zaletela k rehoľným sestričkám. Pri jednej návšteve poznamenala sestra služobnica, keď sa vrátila z pozostalosti po zomrelej sestre, čo povedal a ako zareagoval úradník: „To je najkrajší príklad vernosti Bohu, keď sestra zomrie a nič materiálne po sebe nezanechá.“

„Áno, patriť Bohu za života i v smrti, je nádej, že budeme patriť Bohu aj po smrti,“ poznamenala jedna z prítomných spolusestier.

„Pretože žili s Pánom, s Pánom aj zomierajú. A to aj ja chcem. O to sa snažím

a to si vyprosujem,“ poznamenal kňaz, držiac breviár v rukách a chystajúc sa pomodliť horku. „Ved’ o rok sa nemusím dožiť dušičiek.“

A začal sa modliť sám za seba.

Nielen byť pripravený odísť z tohto sveta, ale vedieť prijať aj novú dispozíciu, preloženie na iné miesto, do inej farnosti.

S tým teraz po dušičkách nerátal. Prišlo to ako z jasného neba. Zastavil sa otec biskup Štefan. Nebol každodenným hosťom, ale z času na čas sa zastavil. Je to pekné, keď ťa biskup poctí návštevou. Bývajú to aj pekné debaty. A on s tými svojimi otázkami, často nevieš na čo chce namieriť a v jednom okamžiku rozhovoru povie:

„Máš sa?“

„Mám sa, otec biskup.“

K biskupom má vždy úctu. Vedel, čo je to byť dnes biskupom. Ako mladý kaplán si toho všimol, keď mal možnosť nazrieť zblížšia na povinnosti a život biskupa. A otec biskup Štefan je predsa ešte jeho konškolák zo seminára. Vždy mal rád spolubratov kňazov, aj keď to nebolo vždy jednoduché a príjemné.

„Čo povieš na novú dispozíciu? Uvažujem o nejakých zmenách. Nieкто sa pýta do dôchodku... Iného chcem ja zmeniť,“ hovoril ustarane otec biskup.

„Sľuboval som poslušnosť. Kedy by to prichádzalo do úvahy?“

„Niečo súri a niečo neskôr. Chcem si zmapovať situáciu. Zistiť mienku a ochotu najmä správcov a farárov.“

„Už som tu viac ako desať rokov. Mám 25 rokov kňazstva a na rok päťdesiatku.“

„Práve tieto údaje ma vedú k tomu, že som začal uvažovať aj o tebe. Po päťdesiatke je kňaz ešte pri sile, rozumie, ešte si môže rýchlo zvyknúť a získať srdcia farníkov, na novom mieste je ešte ľahšie akceptovaný.“

„Je to pravda. Súhlasím.“

„Chcel by som ti navrhnúť tieto miesta.“ A vymenoval tri.

„Ktorékoľvek bez reči prijmem.“

„Keby som u každého brata našiel takéto pochopenie a porozumenie,“ usmial sa biskup.

„Kedy teda sa mám začať balit?“

„Hovoril som, že ešte neviem. Asi pred Vianocami, ale ty vtedy neprichádzaš do úvahy. A keď nepríde niečo neočakávané, smrť niektorého brata, tak až začiatkom prázdnin. To je, vieš, najlepší čas na prekladačky a chcem to mať pripravené, aby tí, ktorých oslovím, mohli počítať s dovolenkami alebo inými vecami spojenými s dispozíciami.“

„Obedoval si, otec biskup?“

„Nie, ale so mnou si nepočítal.“

„Vieš, že hosť do domu, Boh do domu. A ja si môžem sadnúť za stôl so svojim biskupom. A ešte, ty ma vždy na biskupskom úrade pohostíš.“

Poobedovali spolu. Počas stolovania sa im obom otvorili srdcia. Tak by to malo byť. Chvíľu po obede otec biskup ešte posedel a po krátkej adorácii v kostole ho kňaz Irenej vypevradil.

Vrátil sa do kostola. Sadol si znova do svojej lavice. Nikto okrem neho a Ježiša v Eucharistii v kostole nebol. Irenej bol vo svojom srdci spokojný, ale city boli vzrušené. Má rád svoju farnosť. Prirástla mu k srdcu. Zvykol si. Ľudia sú dobrí. Doteraz nemal väčšie napätia a žiadny konflikt. Vždy sa snažil nájsť riešenie, ktoré by bolo najlepšie a rešpektovala sa láska, pravda a spravodlivosť.

„Pane, ďakujem za tieto roky strávené v tejto farnosti,“ začal sa automaticky rozprávať s Ježišom.

„Mám za čo ďakovať. Tvoje požehnanie ma naplňalo potrebným pre plnenie a zvládnutie všetkých úloh. Stretol som tu tvoju lásku. Dal si mi farníkov, ktorých som si nezaslúžil. Som im dlžníkom za ich lásku, ktorú mi prejavujú mnohými spôsobmi. Viem, cítim to, že sa za mňa modlia. Ich prístup ku kostolu u väčšiny je príkladný. Je ešte medzi nimi čo konať. Nezdráham sa však plniť tvoju vôľu cez otca biskupa. Ja som rád, keď ma farníci počúvajú a plnia moje prosby a nariadenia, a ja by som mal komplikovať prácu biskupovi? Nie! Chráň ma, Pane, pred neláskavým konaním. Keď ja poprosím svojich farníkov, za tie roky sa nestalo, že by sa neusilovali prosbu vyplniť. A slovo biskupa musí byť pre mňa takouto snahou.“

Prišla mu na um iná myšlienka a prestal sa modliť.

Spomenul si na správanie niektorých starších i mladších spolubratov kňazov. Množstvo výhovoriek proti dispozíciám. Keď nechcel, bál sa ktorýsi povedať biskupovi nie, tak prišli iné akcie. To, že niekomu pri prosbe vypadnú slzy, aby nebol prekladaný, je to mierne. Aj keď slzy a slová prosieb ešte nemusia byť úprimné ani u kňaza. Nemali by byť. Aj my kňazi sme slabí. Zamilujú sa do farnosti, vybudujú si akési svoje zázemie. Vytvoria sa priateľské putá, zväzky, i rodinné... Zariadi si život, aj keď nie v prepychu, ale pohodlne, ako mu to vyhovuje, zvykne si na to a potom sa zasa sťahovať, meniť, hľadať nové cesty, spôsoby, prispôbovať sa... Nie je to jednoduché a ani ľahké. Najmä keď pribúda osobných vecí, ale i rokov alebo i nejaká cirkevná zásluha.

A preto niekedy stačí, že aj farníci sa chytia aktivity a kňaz nemusí mať v tom väčšiu zásluhu, že nasledujú násilnícke akcie voči biskupovej dispozícii. Listy s podpismi. Obsah je rôzny a často viac negatívny ako pozitívny. Potom to je horšie, deputácie, dokonca celý autobus na biskupský úrad ide argumentovať a presviedčať biskupa, že nekoná správne. Argumenty, že napríklad dostanú lepšieho, mladšieho... nerešpektujú, neprijímajú.

„Budeme držať hladovku,“ a dokonca ju aj začali, podnikli nahuckanú farníci niektorou babou z farnosti proti biskupovi. A keď i napriek tomu bol kňaz preložený, boli spokojní. A tá baba? Tá bola čistá. Tá nič. Ona muzikant. Už kuje siete, ako si nového kňaza pritiahne na svoju stranu.

Všetci pritom zabúdajú, že kňaz predsa pri kňazskej vysviacke sľubuje:

„Sľubuješ mne a môjmu nástupcovi úctu a poslušnosť?“

„Sľubujem!“ Toto slovo zaväzuje kňaza a to nielen pri slávnosti vysviacky, ale na celý život.

Títo všetci by si mali pripomenúť príslovie:

„Takého kňaza budete mať, akého si vyprosíte, vymodlíte!“ A teda viac sa modliť za svojich kňazov, ako konať neuvážené akcie.

„Ježišu, priateľ kňazov, daj, aby sme mali síl vždy sa zachovať ako kňazi.“
Irenej začal znova modlitbu perami.

„Pane, ty vždy sa postaráš o tých, čo sa snažia plniť vôľu Božiu. Nová farnosť, nové milosti, nové prostriedky na posvätenie, ale i radosti...“

Irenej si pri každom prekladaní uvedomoval jednu dôležitú skutočnosť, že môže začať odznova. Každé budovanie s Bohom prináša príležitosť osvedčiť sa, čo je ešte v človeku, na čo má, čo môže... Nikdy neľutoval, že dal súhlas k novému prekladaniu.

„Bože, vždy to bolo lepšie na novom, aj keď na predchádzajúcom to nebolo zlé.“

Irenej si predsavzal, že čas vo farnosti využije tak, aby nepocítila nejakú škodu, jeho záhaľku, poľavenie v duchovnom živote... Naopak, urobí všetko preto, aby jeho odchod bol dôstojný, čestný, ako sa o svoju pastoračiu aj celý čas snažil.

A ešte jedno: nikomu nič nepovie, hoci o tom nebola s biskupom reč. Bude dostatok času povedať dovidenia. Aj tak Irenej lúčenia neobluboval ani v minulosti.

Jedna myšlienka sa mu však znova zavrátila do srdca.

Nemusí ani k prekladaniu prísť. Boh môže mať inú dispozíciu pripravenú. Bud' vôľa Božia.

Vyšiel z kostola a ponáhľal sa na filiálku, akoby sa nič nestalo, akoby sa ani s biskupom nestretol.

„Mali ste návštevu?“ spýtala sa po svätej omši pani kostolníčka Justína, žena v rokoch, vdova, ktorá má už deti na poriadku. Pracuje v školskej jedálni. Už niekoľko rokov sa mu stará o jedlo. Kúpi mu obed, prinesie, ale i uprace, hoci to Irenej nepotrebuje, snaží sa zachovať poriadok nielen v srdci, ale aj vo svojom okolí, teda i na fare.

Je diskretná. Za tie roky nič nepočul zlé, prípadne, žeby robila reči. Občas je zvedavá, ako napokon každá žena. Keď príde mama alebo niekto z rodiny, vie taktne zaujať svoje miesto.

„Áno a vzácnu!“ poznamenal kňaz. Vie, že jej to urobí radosť, keď jej povie, kto bol ten hosť.

„Zastavil sa otec biskup Štefan.“

„A mali ste dosť obaja na obed?“

„Bola by som aj niečo sama pripravila, upiekla,“ pokračovala a Irenej sa tešil.

Keby sa nebol zdržal v kostole po odchode otca biskupa, mohol riady dať na poriadok, ako to bežne robieva. Zabudol. A pred omšou pani Justína bola na fare. Priniesla čisté prádlo. Aj teraz niečo kuchtí na večeru.

Vošiel do kuchyne. Všimol si, že tanier na stole je len jeden. Preto sa na ňu obrátil s prosbou:

„Pani Justínka, mohli by ste dnes povečerať so mnou?“ Nezvykla večerať na fare, ale uvedomila si, že keď ju kňaz o to prosí, tak sa patrí a potom už vie, že sa po dlhšom čase budú môcť porozprávať.

„Pravda, ak máte dnes večer čas,“ povedal kňaz a ona tie slová vlastne čakala. Ved' sa už poznajú. Nezvyknú sa často rozprávať a obaja sa navzájom rešpektujú. Pani kostolníčka veľmi dbá, aby nikdy nedala ani najmenšiu príčinu k niečomu zlému, nedorozumeniu, rečiam... V dedine sa tešila vážnosti a úcte. S pedantnosťou sa stará o kostol od chvíle, ako zomrela predchádzajúca pani kostolníčka. Vtedy ju Irenej požiadal o pomoc, na návrh a odporúčenie viacerých farníkov. Nikdy neolutoval jej výber. Kostol je v príklade poriadku. Ľudia sú tiež spokojní. Ako kostolníčka je taktná, má vkus pri výzdobe kostola, bohoslužobné veci udržiava v čistote a čo si kňaz ešte cení, vie veci zorganizovať, keď je niečo potrebné, keď sa pokazí, a vie to aj s miništrantmi.

„Čo chcem viac?“

„Mám čas. Pre Pána Boha vždy musíme mať čas,“ poznamenala. Uvedomila si, že keď ju kňaz o niečo žiada, že bude to potrebné a dobré.

Sedeli spolu a večerali. Irenej sa popýtal na rodinu, vnúčatá pani Justíny, ale aj na jej zdravie. Bola pred pár dňami na nejakom vyšetrení v nemocnici. Rozhovor bol srdečný ako medzi bratom a sestrou, hoci pani Justína je staršia od Ireneja.

Keď dovečerali, pani umyla riad a ešte sa krátko rozprávali. Nevedela, že si Irenej dnes po odchode otca biskupa predsavzal, že farnosť nesmie pocítiť nejakú ujmu. Preto spolu prebrali veci okolo kostola. Zima prináša radosti, ale i starosti. Vykurovanie, odstraňovanie snehu, adventné venčeky, ale už aj príprava na Mikuláša. Okrem toho sa radili, čo s maľovaním kostola. Irenejovi sa prisľúbili rodáci maliari, ktorí mu už vymaľovali ne jeden kostol i faru. Potešil sa, že svojmu nástupcovi odovzdá vymaľovaný kostol, pravda, ak dôjde k zrealizovaniu dispozície začiatkom júla.

„Čas rýchlo letí,“ poznamenala starostlivá pani kostolníčka.

„A starneme aj my.“ Irenej si spomenul na to, že už bude mať päťdesiat.

„A preto treba využiť verne čas a sily na oslavu Pána Boha,“ úprimne poznamenala.

Rozlúčili sa. Nešiel ju vyprevadiť. Táto žena má jeden z dvoch kľúčov od fary.

Domácnosť na fare nie je jednoduchá záležitosť.

„Bože, ďakujem ti za službu pani Justíny.“ Strelnou modlitbou vstúpil do pracovne. Vedel, prečo ďakuje Bohu. Mnohí spolubratia majú s vedením farskej kuchyne a domácnosti nepríjemnosti a ťažkosti. Irenej nikdy s tým nemal ťažkosti. Keď začínal ako administrátor, bola to stará teta, ktorá celým srdcom mu priam slúžila, ale i celej farnosti. Po krátkej a ťažkej chorobe umrela. Potom mu veľmi ochotne pomáhali rehoľné sestry. Vlastne pomáhali si navzájom. On im slúžil sväte omše zavčas ráno, aby mohli ísť potom do práce a oni sa ako mohli starali nielen o kostol, ale i faru i jeho. Pri nich sa naučil vážiť si a ctiť rehoľné sestry. Už predtým s nimi prišiel do kontaktu. Je im aj po rokoch vdáčný. Zaslúžia si to. Nezabúda na ne a z času na čas na ne myslieva aj pri oslave Pána Boha, hoci sa ich cesty rozišli a dnes sú to už starenky na odpočinku a niektoré už zomreli.

„Požehnaná je fara, teda veriaci i kňaz, keď vo farnosti pôsobia rehoľné sestry a spolupracujú všetci spolu na oslavu Pána Boha,“ konštatoval sám pre seba.

Fara to nie je len kancelária. Niektorí farníci prídu na faru len vtedy, keď potrebujú niečo vybaviť. Krstný list, sobáš, pohreb alebo dať na svätú omšu. Irenej faru nezatváral pred veriacimi. Môžu prísť aj s inými vecami, ako sa porozprávať, poradiť, a teší sa, aj keď niečo prinesú pre kuchyňu zo zabíjačky či osláv. Fara je pre farnosť. Farár je tu len dočasou. Preto fara je aj vizitkou farnosti.

Niekde majú kňazi ťažkosti s jej údržbou a celým chodom.

„Ja nemám,“ vie poznamenať pri nejakej debata medzi kňazmi.

„Je pravdou, že fara je menej navštevovaná, ale to je aj mentalita moja i mojich farníkov. Neorganizujem na fare nejaké zvláštne akcie, stretnutia. Aj keď prídu mladí na stolný tenis v pivničných priestoroch alebo nejakú knižku si z bohatej knižnice fary i mojej knižnice vypožičať,“ zvykne hodnotiť stav, aký v skutočnosti je.

„Kostol musí byť srdcovou záležitosťou kňaza.“ To pre Ireneja nie sú len slová.

„Kostol hovorí o mnohých veciach. V akom je stave, hovorí o kultúre i histórii. Čistota kostola hovorí o prístupe nielen k domu Božiemu od kňaza a veriacich, ale aj o stave ich duší. Počet prítomných na svätej omši, nielen v nedeľu, ale aj v robotný deň hovorí nielen o nábožnosti farníkov, ale i vzťahu k hodnotám...“

„Ako stačí stráviť chvíľu v rodine alebo sa s niekým porozprávať, človek si urobí predstavu o rodine a človeku. A to je často pravdivé aj pri návšteve kostola na svätej omši. Liturgia nie je len vec kňaza. Farnosť musí mať záujem aj o organistu, kostolníčku, miništrantov, upratovačky či ľudí pre údržbu. To je aj počet veriacich v kostole i vzadu v kostole, a farnosť to sú aj tí okolo kostola, vystávajúci, debatujúci...“ premieta si svoj obraz svojej farnosti.

Spomenul si na niektoré politické vyhlásenia strán a hnutí, ale i jednotlivcov.

„Čo tí vedia o kostole? Vidia len svoje preferencie.“ Majú pravdu tí, čo sa snažia veci vidieť pravdivo. Spomenul si na rozhovor, keď bol pozvaný na svadbu a dvaja z prítomných trochu nepríjemne zaútočili na Cirkev. Nakoniec debata bola dobrá. Aj pri bielom svadobnom stole sa veci točia o Cirkvi, Bohu, kňazoch...

„Náš kostol je zapísaný v zozname kultúrnych pamiatok. Keby sme nemali my oň záujem a nestarali sa o neho z vlastných peňazí, štát, aj keď sme prosili o príspevok, nedal doteraz nič,“ odznelo z úst jedného z oponujúcich.

„Štát sa zaviazal starať o takéto pamiatky. Vraj majú obrovskú cenu. Akú cenu vyčíslíť pri našom kostole? Čí je to majetok: Cirkvi, štátu? My odvádzame do štátnej pokladnice dane tak ako vy, čo žiadate vyčíslenie, aké má Cirkev bohatstvo. A my ešte zo svojho dávame na kostol, jeho údržbu... Áno, chodíme do kostola, ale ja nechodím na kultúru a aj na ňu idú moje peniaze a nie malé.

Nenamietam, že platíme políciu, bezpečnosť... Ozaj, aké majú oni platy? A do platov kňazov sa starajú. Ja viem, aké majú kňazi a biskupi platy. A spočítajte si, čo robí a za aké peniaze kňaz a za aké peniaze robí napríklad policajt. A nedá sa porovnať, čo robí policajt a čo kňaz pre spoločnosť. A tým nechcem podceňovať prácu policajtov.

Tí, čo donedávna riadili štát, a dnes sa zdá, že v ich šľapajach kráčajú tí, čo najviac útočia na bohatstvo Cirkvi, tí zničili také hodnoty, ktoré sa nedajú vyčíslieť. A pritom si stavali paláce.

Pozrite, kto je dnes milionár? Mohol sa niekto s poctivosťou stať milionárom? Je príslovie. „Ruka ruku myje“. Áno, sú šikovní, sprivatizovali... Nezávidím im to, čo majú. Len nech viac uvažujú a menej kričia, pretože všetko dočasu. Moc, sláva, bohatstvo ešte nikomu nezabezpečuje večný život. Že neveria? Áno, to je ich osobná vec, preto ešte nemusia umlčovať tých, čo veria.“

Debata o aktuálnych veciach bola, je a bude.

Aj kritika, keď je opodstatnená, pravdivá a vedená v normách, je prínosom.

Irenej si pri takýchto debatách mnohé uvedomuje. A jedno mu zvlášť leží na srdci. Svätý Otec Ján Pavol II. napísal v *Christifideles laici*, že laici majú zaujať v Cirkvi miesta, ktoré im patria, aby primerane pomáhali Cirkvi budovať, viesť i chrániť. Veriaci laici sa nemajú dištancovať od vecí verejných, politických... Cirkvi potrebuje odborníkov, vzdelaných laikov, mužov a ženy, pretože ich sám Boh povoláva riadiť svet, podmaniť si ho a byť oporou pre hierarchiu, biskupov a kňazov.“

„Aj dnes večer ti, Pane, ďakujem za všetko, čím si ma obdaroval.“ Už na lôžku ďakuje Irenej za otca biskupa, pani kostolníčku, ale ďakuje aj za známych i neznámych, na ktorých si dnes spomenul, s ktorými sa stretol...

„Ďakujem, Pane...“

Vianoce sú aj pre kňaza, i keď unaveného po adventných spovediach v studených kostoloch, očakávané dni. Aj kňaz chce zažiť lásku Dieťaťa Ježiša. A v srdci si kňaz buduje jasličky, aby privítal v liturgickom kalendári svojho Ježiša ako Dieťa.

„Advent bol veľmi krátky,“ skonštatoval Irenej, keď si chystal homílie na Vianoce. Neboli však bez ovocia. V myšlienke, že sú to posledné Vianoce v tejto farnosti, o čom nikto nevedel, ani pani Justína, ktorá mu veľmi pomáhala prežiť požehnané advent. Irenej sa zo všetkých síl a lásky venoval penitentom pri spovediach.

Nevedel, že pred ním v jeho živote je ešte jedno neznáme.

Že sa živote môže veľmi rýchlo objaviť cieľ.

Štedrý večer prežil sám. Pani Justínka chcela prísť, alebo aby on prišiel k jej rodine. Pozvali ho aj bratia, mama i Anežka, ďalší priatelia a známi. V minulosti viac týchto večerí strávil v kruhu mamy a bratov s rodinami.

Tohto roku chcel byť sám. Zaspomínal si na podobné Vianoce spred rokov. Teraz mal bohato prestretý stôl, nie ako vtedy pred rokmi v bývalej farnosti. S chuťou si pomaškrtil z tradičných pochúťok, ktorými ho obdarovala pani Justína. Po večeri si pustil vianočné koledy a rozospieval sa na polnočnú. Bolo mu tak zvláštne dobre pri srdci. Cítil sa šťastný, že je kňaz, že je teraz na fare sám, že patrí Kristovi.

Po jedenástej sa vybral do kostola. Chcel adorovať pri jasliach. Chcel byť prvý pri Dieťati Ježiš.

Polnočná svätá omša nemala chybu. Tichá noc, svätá noc... znela nielen ako slová piesne, ale aj ako slová, ktorými pozdravil svojich farníkov...

„Ďakujem ti, Ježiš, že si medzi nami,“ pozdravil Ježiša v Eucharistii, keď posledný odchádzal z kostola.

Zamkol kostol. Urobil krok dole schodmi a - vtedy sa to stalo.

„Šmykol som sa?... Zatočila sa mi hlava?... Ovíal ma studený vietor?... Sotil niekto do mňa?“

Nevie. Nepamätá sa. Nebolo šmykľavo. Padol ako pod'atý. Nič výnimočné sa nestalo, len si veľmi udrel ľavú nohu. Bolelo ho najmä koleno.

„Smrť!“ napadla ho takáto myšlienka. Rýchlo ju odložil.

„Smrť sa spája s Veľkým týždňom a teraz sa narodil Ježiš. Treba sa tešiť zo života. Dieťa Ježiš prišlo na svet, aby sme mali život,“ povedal si sám sebe.

Vstal. Noha veľmi bolela. Urobil krok. Bolesť. Necítil, že by bola noha zlomená. Pomaly prišiel na faru. Po veľmi dlhom čase si zobral tabletu proti bolesti. To len preto, aby mohol zaspať, pretože ráno ho čakali tri sväté omše.

Ráno bolesť bola menšia. Noha bola opuchnutá.

„Aj mudrci museli mať ťažkosti s nohami,“ skonštatoval, keď si s námahou obúval topánky.

Krival. Veriaci si to všimli. Len pani kostolníčke povedal, čo sa mu prihodilo. Iným poznamenal: „Viete, čo nevidieť budem sláviť päťdesiatku a doteraz ma nič nebolelo. Ešte som nemal nič zlomené, iba srdce, keď som sa kedysi ako študent na strednej škole zamiloval do spolužiačky.“

Krívajúc, ako to povedia jeho farníci Spišiaci ako „džad“, prekrivkal Vianoce. Potom noha prestala bolieť. Medzi sviatkami aj za pomoci auta urobil koledu. Vtedy zabudol na bolesť. Dokonca aj pani doktorka nenašla na nohe nič, keď sa sama od seba na fare zastavila. Posielala Ireneja na röntgen.

„Pôjdem!“ sľúbil. Keď však noha prestala bolieť, zabudol na sľub.

Keď som neprišiel k mame a bratom, tak prišla mama s Anežkou hneď na svätého Štefana. Irenej sa návšteve potešil.

„Prišla som ti poľúkať nožičku!“ vyrapotala Anežka. Doma sa dozvedeli o nohe hneď na Božie narodenie, keď mama priala pani Justíne požehnané sviatky. A preto naliehala na syna, aby ju zviezol.

Mama mala rada všetkých štyroch synov. Nikdy nerobila v láske rozdiel. Keď si však založili rodiny, synovi kňazovi sa rozhodla čo najviac pomáhať modlitbou.

Nikdy nevedli medzi sebou nejaké citové rozhovory. Keď boli spolu, tak sa pomodlili ruženec. V ten večer, na Sviatok svätého Štefana, keď Anežka zaspala, sa dlho rozprávali.

Matka a syn. Spomínali. Zdalo sa im, že to nejako patrí k Vianociam. Už dlho takto sami neboli spolu. Aj keď sa stretli, nebolo akosi času.

„Viem, mama, že sa za mňa veľa modlíte. Cítim silu vašej modlitby. Chcete, aby som bol dobrý kňaz. Ďakujem, mama.“ Irenej to potreboval povedať mame.

„Áno, modlím sa najmä za teba i bratov. Mám vás rada. Často prosím vášho otca, aby aj on sa za vás a najmä za teba prihovárал v nebi.“

A odmlčala sa.

Po chvíli pokračovala: „Boh chce naše obety. Od každého z nás chce, aby sme splnili svoje poslanie. Ja cítim povinnosť modliť sa aj za teba, aby si bol svätý kňaz. A viem, že ty mi to opätuješ, keď sláviš svätú omšu. Už ako mladá žena som si predsavzala byť nielen vernou manželkou, ale aj matkou a vždy plniť vôľu Božiu. Boh ma nikdy neopustil a nikdy nenechal nevypočutú. Boh najlepšie riadi naše kroky. Vieš, že ma bolia už roky nohy. Často som bolesť obetovala, aby Ježiš ťa viedol a bol si istý vo svojom povolaní. Dávaj na seba pozor. Si ešte mladý. A verím, že si potrebný pre mnohých ľudí. Aj mne dávaš silu. Boh chce však veľa obetí. Keď pozerám na kríž v mojej izbe, v poslednej dobe si uvedomujem, že Kristus si len z lásky dal prebodnúť ruky i nohy. Nevieť prečo, ale oči sa mi viac a častejšie v poslednom čase zastavujú na Kristových nohách. Myslím preto, že ma bolia moje nohy a mám bolesť obetovať. Dnes aj teba bolí noha. Je to zaujímavé, že si počas Vianoc spomíname, že nohy Božieho Syna sa dotkli zeme.“

„Mama, ja nie som chorý. Noha je iba obrazená. Pamätáš sa, že som nemal žiadnu zlomeninu, len raz natrhnutý sval, keď som bol so známymi na túre. Bolo to, myslím, na Kľaku,“ chytil jemne mamu za ruku.

Nerobieval to. Mama sa zatriasla.

„Je pravdou, že nikdy som nebol futbalistom. A ani ma to k futbalu neťahalo. Preto až teraz cítim bolesť v nohe.“

Pomodlili sa ešte radostný ruženec a zaspievali verš z Tichej noci a šli spať.

„Mama aj zajtra svitá,“ odišiel do svojej izby.

Mama nestárne, aj keď má už bielu hlavu. Som po nej. Ale bielu hlavu mal aj otec. Blíži sa päťdesiatka, a preto aspoň vlasy na hlave majú pripomínať zrelý vek.

„Kedy je človek zrelý?“ zadíval sa Irenej na sviatok Obrátenia svätého Pavla do zrkadla pred ranným holením.

„Pavol aj po obrátení pri bráne v Damasku spoznal, že nekonal správne, keď aj horlil za tradíciu otcov, on, farizej, z rodu farizejov,“ napadla ho myšlienka, kedy je človek zrelý pre Krista.

Je to tajomstvo Boha, skryté pred telesnými očami človeka. Človek sa má snažiť byť vždy Kristov. Patriť Kristovi. Keď človek zomiera, mal by byť zrelý ako jablko, ktoré odpadne zo stromu. V prírode je to krásne zariadené. Keď kvet splní svoje poslanie, vädne. Aj zviera má určený čas uhynutia. Aj vesmír, ktorý trvá viac ako päť miliárd rokov, zanikne. A človek? Kedy je zrelý človek?“

Pozrel sa znova do zrkadla.

„Keď Boh uzná človeka za zrelého. A preto povinnosťou človeka je vždy plniť vôľu Božiu,“ hovorí sám ku sebe a dokončuje svoje každodenné ranné holenie.

„Nie si chorý?“ zadívala sa na syna. Už ho nevidela skoro mesiac. Jeho tvár sa jej zdala bledá.

„Nie! Viete, na čo mám chuť? Spravte mi škvarenicu a na obed fazuľovú polievku. Aby som nebol bledý. Ved' mamu môžem poprosiť,“ zavolať smerom do kuchyne.

„Si chorý!“ po obede skonštatovala mama znova.

„Prečo si to myslíte, mama?“

„Ráno si zjedol veľmi málo a teraz skoro nič.“

Uvedomil si sám, že sa niečo s ním deje. Skutočne mu prestáva chutiť, cíti sa unavený, malátny a slabý.

„Čo tvoja noha?“

„Noha? A čo by mala?“

Uvedomuje si, že bolí, ale mame to nemieni povedať. Zajtra pôjde k lekárovi.

Najprv bol u svojej doktorky. Prezrela si nohu. Spýtala sa, či bol na röntgene.

„Nepáči sa mi, že podceňujete rady lekára. Ja slová kňaza sa snažím rešpektovať. Nepáči sa mi ani vaša noha. Dnes už nemôžem, ale zajtra vám odoberiem krv a potom pôjdete na röntgen, a počítajte s tým, že pravdepodobne budete hospitalizovaný.“

„Ja? Veď som v živote maródoval len tri dni!“

„Ja viem, pamätám si na to. A viete aj to, že som vám viackrát niečo hovorila.

Áno, to bolo ohľadom váhy a srdiečka.“

„Tak sa mi aspoň váha upravuje,“ pokúsil sa o vtipnú poznámku.

„Nerozumela som, čo ste povedali?“ Prestala písať a zadívala sa na kňaza...

„Prepáčte, pani doktorka, ale keď ste sa nepýtali... Schudol som od Vianoc šesť kilogramov.“

Sestrička pani doktorky pokrútila hlavou.

Na druhý deň sa spustil vyšetrujúci maratón. Začalo sa to odberom krvi ráno a končilo odpoľudním konzultáciou niekoľkých lekárov, na výsledok ktorej čakal kňaz na chodbe.

Bol hospitalizovaný. Poprosil pána primára, že by si rád odskočil domov pre osobné veci. Cestou sa zastavil u svojho spovedníka. Poprosil ho o pomazanie nemocných. Požiadal ho, aby o tom nikomu nehovoril a poprosil o modlitbu. Spolubrat mu prisľúbil, že ho bude zastupovať vo farnosti počas jeho neprítomnosti. Ako sa neskôr dozvedel, zariadil veci aj u pána dekana a ten na biskupskom úrade. Kľúč od fary bol v bezpečných rukách pani kostolníčky. Tá ho na druhý deň popoludní prvá navštívila. Sama od seba mu priniesla nejaké veci, ako pár kníh a veci na celebrowanie svätej omše. Tomu sa najviac potešil. Dnes mal svätú omšu v nemocničnej kaplnke, ale nik nevie, čo bude. A veľkosť pani kostolníčky sa prejavila i v tom, že sa sama ponúkla, že môže spávať na fare v izbe, kde prespáva mama. Irenej ju poprosil, aby mame nevolala.

Nedalo sa utajiť, že leží v nemocnici. Na oddelení už v prvý večer pacienti vedeli, že na šestnástke je dôstojný pán. Za povinnosť prísť na priateľskú návštevu si pokladali viacerí. Bolo to radosti! Pacienti sa tešili, že dôstojný pán je medzi nimi. Irenej nebol na izbe opustený. Už v prvý večer rozhrešil dvoch penitentov. Pacienti po otázke, čo vás bolí, a kňaz zareagoval vtipne a veselo, rozprávali už len o svojich

chorobách. Vyrozovali mu ako lekárovi svoj zdravotný stav, ťažkosti, čo, kedy, a ako cítia a čo ich bolí...

Irenej počúval... Pri sťažovaní a stonaní zabudol, že sám je chorý, že je pacientom a začínal byť presvedčený, že je sem poslaný.

Na druhý deň sa veci rýchlo zmenili.

Až neskôr sa dozvedel, že jeho ako pacienta si pán primár s kolektívom lekárov a sestier nechali na koniec. Udialo sa to na prekvapenie niektorých stabilných pacientov, ktorí už poznali režim celého oddelenia a presne vedeli, čo a ako prebieha.

„Aká bola noc, dôstojný pán?“ Po pozdrave pri vstupe do miestnosti začal primár prvý. Irenej si neuvedomil, veď aj prečo, nemal skúsenosti s nemocnicou a nie je ani lekár. A aj keď v noci nemohol spať, nevedel, že službukonajúca sestra viackrát ho bola pozrieť na izbe.

„Myslím, že všetko je v poriadku. Zrekreujem sa, poďakujem a odídem,“ odpovedal ticho primárovi a za ten čas sa izba na šesťnástke zaplnila personálom oddelenia. Keď si ich prezrel, zostal prekvapený. Všetci mali vážne tváre.

„S poďakovaním ešte počkáte a s rekreovaním a vašou spoluprácou počítame...“ povedal pomaly a ticho. Pritom mu zdravotná sestra podala viac papierov. Irenej bol ešte viac prekvapený, kde sa zobralo za tak krátky čas toľko zápisov o jeho chorobe. Uvedomil si, že všade, kde doteraz bol na vyšetrení, lekári všetko na hlasitých starých písacích strojoch zapisovali.

Nemocničná izba bola plná ľudí, všetci mlčali, iba kde-tu niekto ticho a krátko prehovoril. Pozerali na primára. Ten jednotlivé papiere podával druhému lekárovi.

„Toto si všimnite.“ A po chvíli.

„Na toto sa musíme pozrieť.“ A nasledovali ďalšie slová...

Lekár prezeral papiere, ktoré mu podával primár a rovnako uvažoval.

Primár bez toho, že by sa pozeral na svoj doprovod, hovoril kuso latinské slová, názvy, čísla... Irenej vie celkom solídne latinsky, ale nerozumel. Rozumeli to viaceré sestry a tie veľmi rýchlo si pokyny primára zapisovali. Nadobudol presvedčenie, že kolektív je úžasne zohraný. Tento pohľad hovoril o erudícii každého z prítomných na izbe.

Po chvíli sa primár zadíval na Ireneja.

„Tak, a nejaký deň si vás tu necháme,“ povedal priateľsky. Primár je odborník, veľmi citlivý a ľudský.

„Ale hádam to nie je so mnou tak vážne a určite je viac ľudí...“ Nedopovedal. Chytil kňaza pacienta za ruku a poznamenal:

„Škoda, že ste neprišli skôr.“

Bez ďalších slov primár prešiel pomedzi svoj kolektív a za ním lekár, ktorý pozeral tiež do jeho papierov, za ním ďalší lekári a nakoniec sestry.

Zostal na izbe sám. Nastalo zvláštne ticho. Pred chvíľou bola izba plná. Irenej si uvedomil, že ticho a ticho je veľký rozdiel.

Privrel oči. Znova si premietal vizitu. Uvedomil si, že rýchlo sa udiala a keď si pozrel na hodiny, zistil s prekvapením, že trvala skoro pätnásť minút.

Noha ho v noci bolela. Cez vizitu nie. A primár sa tiež na bolesť nepýtal, a dokonca sa na nohu ani nepozrel.

Irenej sa usmial. Aké dôležité je všetko písať!

A už bol doma na fare. Aj on veľa píše. Čo píše pravidelne, to sú farské oznamy a príhovory. Po základnej vojenskej službe, keď sa vrátil do pastorácie a uvažoval o prioritách svojej kňazskej služby, predsavzal si, že sa pokúsi realizovať slová pána profesora homiletiky a bude podľa jeho odporúčania si písať aspoň prípravu na homíliu, keď už nie celé homílie. A tak si na to zvykol. Už roky si príhovory píše, hoci nikdy ich z ambóna nečítal. Dokonca sa teší, keď môže niečo z toho čo naštuduje, premyslí a najmä premedituje, položiť na papier. Takže sú z toho už pekné zväzky.

Dvere sa ticho otvorili.

„Idem vám urobiť odber krvi, súhlasíte?“ vstúpila jedna zo zdravotných sestier, ktorá bola prítomná aj na vizite. Bola milá. Žena v rokoch. A iste srdcom zdravotná sestra, pretože to sa dá hneď vycítiť.

„Budeme vám krv častejšie odoberať. Musíte sa na to pripraviť.“

„A ja som myslel, že som medzi zdravotníkmi a ocitol som sa medzi upírmi,“ zasmiali sa obaja. Odber sa uskutočnil profesionálne, bez bolesti a rýchlo. Keď odchádzala z izby, Irenej poďakoval.

„Ďakujem, sestrička.“ Tá sa len pootočila, usmiala a poznamenala:

„Nenecháme vás samého. Budeme dávať na vás pozor...“

Dvere sa zatvorili. Ostal sám.

Tak to vyzerá, že si ma tu chcú nechať dlhšie. Prečo? Čo je s mojou nohou? Irenej je vzdelaný kňaz. Nikdy však nemyslel na seba. Keď prišla chrípka alebo angína, tak za pomoci liekov od pani doktorky, s ktorou si rozumel, nemusel ani maródovať.

K druhým chorým však vždy pociťoval potrebu správať sa ľudsky, jemne a s kresťanskou láskou. Nikdy nemal ťažkosť venovať sa a navštevovať chorých farníkov. Naopak, veľmi rýchlo ako kňaz si ku chorým našiel zvláštnu cestu. Bolo to aj za pomoci či príkladu rehoľných sestier, s ktorými bol v kontakte a ktoré rád sledoval, ako príkladne a vzorne sa starajú o chorých. Navštívil veľa ústavov, kde sestry pôsobili: v Čechách i na Slovensku. V ústavoch boli chlapi i starí ľudia. Rehoľné sestry týmto chorým boli často všetkým. Ako ich títo pacienti mali radi!

Lásku vedia opätovať aj tí, ktorých IQ je veľmi nízke. Toto presvedčenie nadobudol a s prejavom lásky sa stretol u odložených a odstrčených v týchto ústavoch a domoch.

Ozvalo sa zaklopanie. Do izby vstúpil primár. Usmial sa. Je to človek starší od Ireneja. Poznajú sa dlhšie.

„Chcem sa s vami stretnúť sám, dôstojný pán.“

Od stola zobral stoličku a postavil si ju bližšie k posteli. Zadíval sa na kňaza.

„Poznáme sa. Viem, že ste vzdelaný. Viem aj to, že máte veľmi pekný vzťah

ku chorým. Viem aj to, že neboli ste vážnejšie chorý. Viem aj to, že toho roku máte päťdesiat... Ste silná osobnosť. A viem aj to, že chcete vedieť, čo je s vami. Myslím, s vašou nohou...“

Prejavil sa ako výborný psychológ.

„Zopakujem, čo som povedal na vizite. Škoda, že ste neprišli skôr. Po Vianociach, keď sa vám prihodil úraz.“

Irenej prijímal výčitku primára. Asi vie, čo a prečo hovorí. Aj on ako kňaz bol rád, keď ho najmä penitenti počúvali a rešpektovali. Mal čas na uvažovanie.

Primár sa na chvíľu odmlčal.

„Máme podozrenie, zatiaľ iba podozrenie, ale vážne, že následky toho pádu budú vážne.“

Irenej si vypočul, čo už predtým začal tušiť. V hrdle mu niečo zovrelo. Primár si všimol, že kňaz sa zhlboka chcel nadýchnuť, ale nepodarilo sa mu to.

„Len pokoj, dôstojný pán. Ste mladý. Máte ešte veľa plánov a predsavzatí... Verím, že sa vám ich podarí zrealizovať.“

Irenej si nespomenul na očakávanú dispozíciu a ani na maľovanie kostola rodákmi a ani na svoju päťdesiatku...

„Skúste si chytiť toto miesto na podkolení. Čo tam cítite?“ Primár prvýkrát sám odkryl nohu a paplón dal stranou. Ukázal na miesto.

Irenej si sadol. Ruku položil na určené miesto.

„Je tu hrčka. Malá.“

Ako to, že si ju ešte nevšimol? Je pravdou, že pri umývaní nejako nevenoval pozornosť svojmu telu. Hrčka bola jasne hmatateľná.

„Počuli ste už niečo o hrčkách na ľudskom tele?“

„Áno. Najmä ženy si majú častejšie kontrolovať svoje prsníky.“

„Máte pravdu. Robí sa preto veľká osveta.“

„Rakovina!“ Irenej sa pozrel do očí primára.

„Sarkóm?“ Ešte viac sa kňaz zadíval do očí primára.

Nastalo ticho. Celkom iné, aké si uvedomil kňaz po odchode vizity. Dívali sa pevne jeden druhému do očí. Každý z ich pohľadov bol však iný. Primárov pohľad bol pohľad priateľa, ktorý vie, čo ten druhý prežíva, a je ochotný mu v tom zo všetkých síl pomôcť. Pohľad kňaza Ireneja je nejasný. O sarkóme počul, čítal, stretol sa s ním u svojich veriacich... Teraz si ešte celkom neuvedomuje, že sarkóm sa stáva súčasťou jeho života.

Ticho. Primár chytil kňaza za ruku.

Na nemocničnej izbe odzneli slová, ktoré ani vo sne by si Irenej v súvislosti so sebou nebol spomenul.

„Som vážny pacient!“ povzdychol si Irenej.

„Áno,“ jasne, ale ľudsky odpovedal primár.

„Bože! Ježiš môj!“ ticho povedal kňaz a zadíval sa pred seba. „Ježišu môj, prijímam!“

Primár sa obzrel smerom, kde pozeral kňaz.

„Bud' tvoja vôľa!“ jasne, až veľmi jasne povedal kňaz tieto slová. To si uvedomoval primár a pozeral k dverám.

Dvere boli zatvorené.

„Ďakujem, ďakujem vám, pán primár.“

Primárovi vypadli slzy. To sa mu ešte v takejto situácii nestalo.

„Ďakujem, že ste mi to povedali.“

Aj kňazovi vypadlo z očí niekoľko slz.

Obaja muži sedeli ticho. Primár i kňaz. Jeden na stoličke a druhý na lôžku.

Obaja majú v tejto chvíli tak blízko k sebe. Jeden je lekár a druhý je pacient.

Obaja sú veriaci. Uvedomujú si, že sa začína niečo veľmi dôležité pre oboch.

Kňaz si pomaly ľahol. Vystrel sa na nemocničnom lôžku.

Lekár si uvedomil, že takto podobne sa natiahol na kríž Ježiš.

Kňaz sa zadíval do stropu izby tak, že lekár cítil, že nie on lekár, ale kňaz je ten, čo slúži.

Ako môže byť pravá viera v konkrétnom prípade znamením jedného pre druhého. V smrteľných okamihoch sa ukáže pravá viera. Žitá viera je znamením. Viera sa nedá zahrať, keď človek prežíva smrteľnú úzkosť.

Po chvíli primár poznamenal: „Príde sestrička a niečo vám pichne.“

Kňaz prikývol. Primár vstal a vyšiel z izby. Irenej si uvedomil, že je sám. Je rád, že je sám. Chce nahlas niečo povedať. Chce to priam zakričať. Uvedomuje si, že nechce robiť divadlo, je pri plnom vedomí, ale jeho vnútro sa chveje, zvíja, trasie...

„Pane, s tvojou pomocou, chcem!“

Práve vtedy sa otvorili dvere, vstúpila tá istá zdravotná sestra. Irenej na ňu nepozeral.

Sestra sa núti do úsmevu: „Pán primár si praje, aby som vám pichla injekciu.“ A bez čakania na súhlas jemne to urobí.

„Tu vedľa hlavy máte, dôstojný pán, zariadenie, ktorého sa stačí dotknúť a ja hneď prídem,“ poinformovala.

„Ďakujem, sestrička. Teraz je všetko v poriadku.“

Zaspal.

Primár nariadil sestram, aby nateraz nevpúšťali na šestnástku nikoho.

„Dlho som spal?“

„Vy ste už hore?“ prekvapene reagovala sestrička.

Irenej si veľmi rýchlo uvedomil, že veci a udalosti okolo seba bude musieť brať reálne. Bol si vedomý, že sa stáva viac uzatvorený. V minulosti, keď si plnil svoje povinnosti kňaza, vedel sa porozprávať, ale na dlhé a najmä plytké a povrchné reči nemal čas.

Po týždni si zvykol na určitý rytmus oddelenia. Neprekážal mu. V živote musel rešpektovať rôznych ľudí. Aj tu na oddelení boli rôzni pacienti a aj personál bol rôzny. A pretože rýchlo viacerí zistili, čo môžu a čo nemôžu si dovoliť voči kňazovi, tak to začali rešpektovať.

Prídu počas dňa aj sestry a lekári, i v osobných veciach. Poradí, vysvetlí a rád aj vypočuje ich mienku, názor...

Prídu aj pacienti, najmä podvečer. Niektorí poprosia o spoved', aj keď každý deň na oddelenie prichádza kňaz, ktorý má službu v nemocnici. Nazrie aj do izby pacienta kňaza a spýta sa, či niečo nepotrebuje. Už niekoľkokrát aj spolu posedeli, prebrali veci, zamysleli sa nad tým, čo ich spája...

Prídu aj farníci od spolupacientov. Jedno vedia, že kňaz nič na jedenie, pitie neprijíma. Je to akýsi zvyk nosiť do nemocnice neúmerne veľa potravín. Je pravdou, že strava v nemocnici nie je domáca...

Prichádza aj pani Justína. Na stretnutie s ňou sa teší. Tá mu krátko povie, čo nové vo farnosti. Nie sú to klebety, vie, že dôstojný pán o ne nemá záujem. Potešilo ho, že sa farníci za neho pred svätou omšou modlia. Zatiaľ nebol pohreb a ani krst.

Prichádzajú aj priatelia kňazi. Najmä tí, čo potrebujú sviatosť zmierenia. Dlho sa nezdržia.

Mama ešte nebola v nemocnici. Zatelefonuje jej častejšie. Má tiež ťažkosti s nohami. Vcelku to dobre prijala, že je v nemocnici. Sama ho pri poslednej návšteve na fare napomínala.

V stredu čaká vzácnu návštevu. Ohlásil sa otec biskup. Chcel vedieť, či môže a kedy môže prísť, aby niečo nenarušil.

„Dnes ma príde navštíviť otec biskup,“ pochválil sa primárovi.

„Mohol by som sa s ním stretnúť?“ prejavil záujem pán primár.

Irenej sa usmial, že návšteva nepríde za primárom, ale za ním a poprosil primára, aby nevystrašil otca biskupa, má starosti v diecéze dosť.

„Sme priatelia s otcom biskupom, to viete, dôstojný pán. A aj on bol už môj pacient. Tak kedy, aby som si vedel veci zariadiť. Mám dnes niečo aj v rodine, prizvukovala mi manželka, aby som nezabudol.“

Otec biskup prišiel načas.

„Presnosť je výsada kráľov!“ poznamenal po zvitání Irenej.

„To ma naučil život. A som rád, keď aj môj čas rešpektujú iní.“

„Tak ako, braček? Trochu si ma svojou hospitalizáciou vystrašil. Alebo som ťa ja vystrašil svojou navrhnutou dispozíciou?“ Obaja sa schuti zasmiali.

„Bud' spokojný, otec biskup. Iste si niečo už počul. A chce sa s tebou stretnúť aj primár. Kvôli tomu odložil niečo v rodine.“

„Tak to bude vážne.“

„Vraj sa poznáte.“

„Aj ja som bol jeho pacientom.“

„Môžeš mi niečo o sebe porozprávať?“ Spýtal sa a v hlase biskupa bol cítiť úprimný záujem o svojho kňaza.

„Čo poviem, možno vieš. Po polnočnej som spadol pri kostole. Doteraz je to pre mňa záhadou... Poznáš ma, že som ako ty, nevšímam si telo. Noha bolela, až som bol prinútený si sem prísť ľahnúť. Áno, je to sarkóm. Myslím si, že zhubný.“

Irenej sa odmlčal.

„Otec biskup, pripravujem sa na to najhoršie. Nemaj o mňa strach. Áno, som človek slabý, ale všetko zverujem do rúk Všemohúceho. Uvedomujem si, že keď som

pred dvadsiatimi piatimi rokmi z rúk svätiteľa prijal dar kňazstva, že som sa dal na cestu, aby som vedel okrem dobrých vecí prijať aj ťažšie. Mám pocit, že koniec nepríde tak rýchlo. Aj ja potrebujem sa dobre pripraviť, očistiť a veľmi si prajem, aby som podľa slov sv. Griňona z Montfortu vytrpel očistec na zemi, aby som nemusel po smrti.

Beriem lieky. V nasledujúcich dňoch konzílium lekárov má rozhodnúť, čo ďalej. Nechcú odkladať. A ja súhlasím so všetkým, čo uznajú za správne. Vidím v tom Božiu vôľu. Chcem aj tu byť kňazom, a to až do konca.

Čo sa týka farnosti, všetko je zabezpečené. Na fare spáva pani Justínka, myslím, že ju poznáš. Pán dekan má všetko pod kontrolou. Zastupuje ma, veď vieš... Farníci sa modlia. Občas sa tu u mňa zastaví nejaký spolubrat. Správca nemocnice si príkladne plní povinnosti nemocničného kňaza, je mi na povzbudenie.

Materiálne veci sú v poriadku. Finančný denník bude treba doplniť. Rozbehol som prípravu na vymaľovanie kostola. Rodáci maliari vedia termín, sme dohodnutí. A ak to bude vôľa Božia, a dnes pridám, ak budem zdravý, dispozície sa nezdráham. Zatiaľ som o tom nikomu nepovedal...“

Irenej premýšľala, čo by mal ešte otcovi biskupovi povedať.

„To by bolo z mojej strany asi všetko. Som pripravený a uvedomujem si svoj zdravotný stav. V duši je všetko v poriadku.“

Usmial sa. Usmial sa aj biskup, hoci predtým nielen pozorne počúval svojho kňaza, ale i pokyvoval súhlasne hlavou.

Čo nevedel a neuvedomil si Irenej, bolo to, že otec biskup si privrel oči, aby zadržal slzy.

„A čo nové v diecéze? Denne myslím na ňu. Modlím sa aj za teba i ostatných otcov biskupov. Pozdrav ich, ak uznáš za vhodné. Myslím aj na bohoslovcov. Zvlášť na Františka. Pozval ma kázať na jeho primície v júni...“

Biskup cítil v hlase svojho kňaza, že sa teší - a zároveň...

„Myslím aj na kňazov. Som rád, že sa niekto z nich zastaví. Nikdy som sa v kňazskej spoločnosti necítil cudzo či zle.“

Chytil si chorú nohu.

„Bolí?“

„Bolí. Však raz, potvora, prestane.“

„Viem, že nechceš ako vždy byť dotieravý, že ťa iste zaujíma, ako sa mi darí,“ pozrel sa na Ireneja biskup.

„Presne tak. Čítaš mi myšlienky, otec biskup.“

„O diecéze máš informácie. Ďakujem ti, že sa zaujímaš. Niektorí kňazi vedia, že si v nemocnici. Čo-to o tebe medzi nimi koluje. Vieš, aj kňaz a často kňaz je slabý a klebetný. Pozdravujú ťa. A pozdravuje ťa celé osadenstvo biskupského úradu. Otcovia biskupi stroja sa zastaviť. A nesmiem zabudnúť na pozdrav od rehoľných sestričiek. Chýbaš im. Ešte nezmenili spovedníka. Čakajú. Modlia sa. Myslím, že prídu, ale nevedia, v akom si stave. Vieš, sestry sú veľmi ľudské, ohľaduplné. Majú ťa radi.“

Biskup sa zamyslel.

„Uvažujem, či som na niekoho nezabudol,“ ospravedlnil svoje stíšenie biskup.

„Všetkým povedz, že ďakujem. Ešte neumieram. Aj za nich sa modlím.“

„Čo ti povedať o sebe?“

Biskup otvoril svoje srdce pred Irenejom. Už dlhšie si rozumeli a vedeli si jeden druhého uctiť. Často sa dôverne porozprávali a tak tomu bolo aj teraz. Biskup vedel, že má pred sebou kňaza, ktorý ho má úprimne rád, modlí sa za jeho poslanie v diecéze.

Vyrušilo ich zaklopanie. Služba vedela, že na izbe je otec biskup. Preto nevstupovali ani zdravotné sestry. Čakali, kedy sa skončí návšteva. Sú to všetko veriace ženy.

Do nemocničnej izby vstúpil primár.

„Prepáčte, že vyrušujem. Môžem?“

„Pán primár, poďte ďalej.“

Srdečne sa pozdravili.

„Som rád, že vidím svojho biskupa pri návšteve svojho pacienta.“

„A ja som rád, pán primár, že vás máme.“

„A ja vás oboch prosím, posaďte sa u mňa,“ poznamenal kňaz, pacient.

„To neodmietne v takejto situácii ani primár na svojom oddelení,“ usmial sa.

Sadli si všetci traja. Traja šéfovia. Šéf farnosti, šéf oddelenia v nemocnici a šéf diecézy.

V priateľskom dialógu prebrali niektoré veci, ktoré sa dotýkali Cirkvi a najmä diecézy, nemocnice, ale i spoločenských udalostí. Hoci zastávajú rôzne posty, predsa sa skoro vo všetkom zhodli. Je vidieť, že ich niečo spája.

Viera v Boha.

„Tak, dôstojný pán, môj pacient, teraz musíte oddychovať. Ja sa chcem ešte porozprávať s otcom biskupom. Pravda, aj o vás, hoci ste ma prosili, aby som... Ja viem, čo je lekárske tajomstvo, ako aj čo je spovedné tajomstvo.“

Všetci traja súhlasne prikývli.

„Ďakujem vám, pán primár, že ste mi umožnili takúto návštevu prijať.“

„Aj druhý raz. Otec biskup, aj keď je zaneprázdnený, je vždy vzácnym hosťom, a neprajem mu, čo by som nemal ako primár, aby bol pacientom.“

„Ďakujem, otec biskup. Prosím, požehnajte ma.“

Otec biskup udelil slávnostné požehnanie.

„Tak, brat môj, Irenej, aj keď nemôžem povedať, že som spokojný, pretože ťa v nemocnici nerád vidím, ale odchádzam spokojný v srdci. Ďakujem ti za mnohé...“

Irenej ich nešiel vyprevadiť.

Dvere sa zatvorili. Ostal sám. Vlastne nie. Boh a jeho láska...

Primár s biskupom ešte nejaký čas sedeli v primárovej ambulancii. O čom sa medzi sebou rozprávali, o to sa Irenej nezaujímal a mohol len tušiť.

On, primár i biskup majú svoje tajomstvá.

Kto bol v nemocnici, zvykne povedať, že tam sa čas vlečie. Irenej má iný postreh. V nemocnici prežil štyri týždne, a nenudil sa. Dopoludnia kolotoč vyšetrení,

občas vizita. Primár, službukonajúci lekári a, pravda, najmä sestričky ho neobchádzali. Na pár týždňov sa stal inventárom oddelenia.

„Akým som pacientom?“ zvykol sa pýtať sám seba. A tak, ako to robil celý kňazský život, robil to aj v nemocničnej izbe. Zastavil sa. Kládol si otázku za otázkou vo vzťahu voči Bohu, blížnym i voči sebe samému, a to aj v súvislosti so zmyslami...

„Bože, vďaka ti, že som doma!“ povzdychol si, keď prekročil prah fary.

„Vitajte doma, dôstojný pán,“ pozdravovalo ho niekoľko žien, ktoré prechádzali okolo fary, keď zastala sanitka.

Pomyslel si vtedy, že o jeho návrate na faru nemusí ani informovať obecný rozhlas, že postačia tí, čo ho videli. Nemienil svoju myšlienku negatívne. Naopak. Ich slová boli preniknuté súcitom a láskou voči nemu. Sanitkár ho z nemocnice viezol samého. Bol zo susednej dediny i farnosti. Poznajú sa. Veľmi dobrý veriaci.

Odborne pomohol dostať sa mu zo sanitky, aby si neobrazil nohu. Irenej poďakoval, že pôjde sám. Zobral obe tašky a pomalým krokom sa pobral k farským dverám. Nezatelefonoval ani pani Justíne. Mal predsa kľúč od fary. Aké bolo jeho prekvapenie, keď vo dverách sa objavila pani Justína s jej krátkym, ale srdečným gestom:

„Vitajte doma, dôstojný pán!“ A slzy radosti sa objavili v jej očiach.

Rýchlo si všimol, že všetko je na svojom mieste, rovnako príjemne čisto, teplo...

Zvykol si ako kňaz urobiť všetko preto, aby jeho fara bola pre ľudí vždy príjemná. Snažil sa, aby tí, čo prichádzajú za svojim kňazom, sa na fare cítili dobre. A veriaci si to aj cenili.

„Zdá sa mi, akoby ste ma čakali. Vedeli ste, že ma dnes prepustia z nemocnice?“

„Vedela. Pri hospitalizácii ste predsa nadiktovali moje telefónne číslo. Či nie? A tak mi už včera volala sestrička, že dnes vás prepustia na krátky čas...“

Pri posledných slovách sa zarazila. Nechcela to tak povedať. Nemyslela to zle. Namrzela sa sama na seba.

Irenej si to všimol. Jej poznámku i následnú reakciu.

„Áno, na čas ma prepustili do domáceho ošetrovania. Naša pani doktorka sa rozprávala s primárom. Sľúbila, že sa o mňa postará a primár rád súhlasil.“

Irenej chcel aspoň takto potešiť túto dobrú dušu. Zdalo sa, že jeho slová zabrali.

Vodič sanitky sa nezdržiaval. Rýchlo odišiel. Sanitkári majú toho veľa. Poďakoval sa mu a ponúkol mu knihu, a aj keď sa zdráhal ju prijať, vzal si ju.

Irenej rád obdarúval ľudí.

Bolo pred obedom. Z kuchyne niečo voňalo. Nemýlil sa. Fazuľová polievka. Justínka si zobrala v školskej jedálni voľno. Nemusela povedať prečo. Navarila dôstojnému pánovi jeho obľúbenú polievku a prichystala kúsok z bravčového kolena. Vedela, že Irenej nemá diétu.

„Vďaka za ďalšie milé prekvapenie,“ povedal, sadajúc k stolu.

Po dlhom čase sedel doma za kuchynským stolom. Myslí, že ešte tak dlho nebol z fary preč. Obed sa pretiahol. Nielen jeho pomalým jedením, ale aj rozprávaním...

Vošiel do pracovne. Na stole menšia hĺba novín, časopisov a listov, presne ako očakával. „Vedeli, že je chorý?“ pomyslel si.

Aj keď sa do kostola nedostane tak rýchlo, je treba vec zariadiť, aby doma si mohol odslúžiť svätú omšu.

Pani Justína to zariadila v malej predsieni medzi izbami. Je tam neveľký stôl, niekoľko stoličiek a skrinka s poličkou. Tu sa rozhodol, že bude sláviť zatiaľ najsvätejšiu obeť a tu bude môcť adorovať a modliť sa breviár.

Necíti potrebu po ceste oddychovať. Túži si čo najskôr odslúžiť svätú omšu. Pokiaľ to pani Justína pripraví, prejde nejaký čas a on si zatiaľ prezrie aspoň poštu.

Siahol po prvom liste.

„Musel prísť dnes,“ skonštatoval. Písmo nepozná. Je to ženské písmo. Kto asi? List otvoril a z hlavičky sa dozvedel odosielateľa.

Andrea.

Od stretnutia na Levočskej hore sa neozvala. Mýlil sa. Ozvala i zastavila sa pri fare, keď sa vracala z východu.

Pýta sa: „Čo je s Vami... chcela som telefonovať... Zastavila som sa, že aspoň na skok... boli ste asi vzdialený... Môžem Vás navštíviť?... Chcem sa Vami rozprávať... do listu nie... Som šťastná, aká som nebola niekoľko rokov... alebo vôbec živote... V liste je číslo, na ktoré, prosím, zavolajte...“

Irenej prečítal list od človeka, na ktorého často myslel v nemocnici. List mnoho vysvetlil. Rozhodol sa konať.

Spojenie nastalo rýchlo. Známe hlasy... Obaja nezvyknú veci riešiť telefónom, keď je lepšie riešenie.

„Teším sa, že sa stretneme. O týždeň v sobotu idem na Levočskú horu,“ konštatovala.

„So sestričkou Fides z Levočskej hory sme si vymenili niekoľko listov. Vlastne písala som viac ja a ona ma pozýva na návštevu. Verím, že pôjdeme obaja. Teším sa na stretnutie s Vami dvoma...“

„Tak v sobotu pred obedom...“ skonštatoval Irenej a vypol mobil. Usmial sa.

„Hneď by som šiel na horu k Matke... To však musí počkať.“

„Je pripravené na svätú omšu,“ počul cez pootvorené dvere.

Svätá omša na fare bola pre Ireneja iným zážitkom, aký mával v nemocnici a, pravdaže iný, aký mával v kostole uprostred svojich farníkov. Boli dvaja. Trvala dlhšie. Nemusel sa ponáhľať. Vychutnal si ju, ak sa na to dá použiť slovník gurmánov.

Pani Justína potom šla pripraviť večeru a aj odišla z fary, zatiaľ čo on sedel za stolom s breviárom, kde slávil svätú omšu. Bolo mu dobre na duši. Necítil ani bolesť nohy. Prestala bolieť? Nie!

Pred večernou svätou omšou zazvonil brat Jozef, ktorý ho zastupuje a ktorý ho už roky zmieruje s Bohom.

„Vitaj vo svojej fare!“ Ako vždy srdečne sa zvitáli.

„Vitaj na našej teraz spoločnej fare...“

„Idem o minútu neskôr. Zdržal som sa. Porozprávame sa po omši. Idem po tvojom príklade ešte si sadnúť do spovednice. Predstav si, že nebolo dňa, čo by som v tvojej farnosti niekoho nevypovedal. Teším sa.“

„Pozdrav moje ovečky a vysvetli, že som doma, že môžu aj prísť na chvíľu...“

„Nepreháňaj s prijímaním návštev.“

„Vieš, už sa mi cnie. Nemohli prísť do nemocnice, zakázal primár a ja som odkázal, že potom, keď prídem domov...“

Odišiel. Ticho zatvoril dvere.

„Pripravím sa na spoveď... aspoň budem s účastníkmi svätej omše duchovne spojený...“

Vošiel do svojej dočasnej kaplnky.

„Budem musieť poprosiť otca biskupa o jej povolenie, pokiaľ nebudem môcť sláviť v kostole.“

Večer po svätej omši bol krásny. Jozef mal čas. Povečerali, čo pani Justína nachystala. Vypovedal sa. Je pravdou, že sú ako bratia. Jozef je starší. Hoci ich spája mnoho vecí, názorov na udalosti i ľudí, predsa je každý iný. Jozef je viac filozof. Má vychodené svoje chodničky. Je to predsa správne. Na každú vec sa dá pozrieť nielen z jedného uhla pohľadu. Občas jeden s druhým nesúhlasia. Aj to je správne.

Jozef je rázny, autoritatívny, rád koná podľa svojho úsudku a má vychodené cestičky, a je rád, keď ich iní rešpektujú. Pribral. A to mu pridáva na vážnosti, výzore, vystupovaní. Irenejovi sa rád posťažuje i na svoje zdravie.

Teda navzájom sa dopĺňajú.

O čom celý večer debatovali? Viackrát zmenili tému. Vyžadoval si to dlhší čas, čo sa mohli porozprávať. Farnosť, ale i politika, udalosti zo sveta i z domova a diecézy. Nerozprávali o Irenejovej chorobe. Ten sa nestážoval a Jozef sa tiež nechcel sťažovať. Choroba jedného lieči choroby druhých. Neskoro večer po desiatej sa rozlúčili. Irenej sa čudoval sám sebe, ako to dokázal celý deň. V nemocnici si zvykol odpoľudnia pospať. Už je však unavený. Tajomstvo je v tom, že je doma. Na svojej fare, kde sa cíti najlepšie na svete. Je to jeho predsieň neba.

Ešte pred pol jedenástou na fare zhaslo svetlo. Už dávno sa tak dlho nesvietilo. Ľahol si spať. Sen pre spravodlivého prišiel okamžite...

A Jozef cestou domov si uvedomil, akého má dobrého spolubrata kňaza.

„Vďaka ti, Majster Ježiš, za Ireneja!“

Cítil, že sa rýchlo zotavuje. Zdanie vraj klame. Bola to pravda. Áno, cítil sa doma výborne. Chodil aj otvárať vchodové dvere, ale väčšina prichádzajúcich len zazvonila, úctivo chvíľu počkala, pozdravila. Všetci vedeli, že len na chvíľu.

Nevedno, kto bol po stretnutí šťastnejší: chorý kňaz, alebo šťastní veriaci? Na druhý deň si pani Justína zobrala na viac dní dovolenku. Mala ju ešte z minulého roka a najmä preto, že cítila potrebu pomôcť na fare.

Návštevy. Nebránila im. Vedela, že ľudia majú kňaza radi.

Vo farnosti sa všeličo udeje. Niet doma bez komína a z nich, aj keď je plynofikácia, sa obrazne povedané, zadymí. Irenej sa cítil znova tým, čo chcel byť, keď sa rozhodol vstúpiť do seminára. A keď takto prichádzajú na faru, počnúc deťmi cez miništrantov, speváčky, a končiac tými skôr narodenými, Irenej sa vracal do minulosti. Nespomínal iba, ale predstavoval si, čo sám zažil, prežil, spoznal, a tak mohol prichádzajúcim byť osožný. A keď sa k tomu ešte pripojí úsmev, srdečnosť a ten makovník, dejú sa divy i maličké obyčajné zázraky.

Prišla suseda oproti fary s päťročnou vnučkou. Zlaté duše. Babička sa predmodlievala v kostole ešte pred rokom. Dala sa do reči s pani Justínkou.

Hneď si spomenul na mamu a Anežku. I dievčatko sa dalo s ním do reči:

„Viem, že ste chorý,“ skonštatovala. „Neviem však, čo vám je. Nerozumiem tomu...“

Irenej si uvedomil, že sa doma pred ňou museli o jeho chorobe rozprávať. A deti? Tie sú najúprimnejšie. Povedia aj to, čo iní nepovedia.

„Bože, viem, prečo nás učíš milovať maličkých a prečo si mnohé veci ukryl pred múdrymi a obozretnými...“ skonštatoval zas Irenej.

„Nechodím do škôlky, pretože aj keď mama s ockom chodia do roboty, máme málo peňazí a babička by sa doma sama unudila,“ pokračovala, akoby vedela, že reč nesmie zastať.

„A ty sa babičke postaráš o zábavu?“

„Áno. Poobede ideme spolu spať. To preto, že babičku zo mňa bolí hlava a ja si pri nej odpočinem,“ usmiala sa malá filozofka.

„Bože, máme sa na čo tešiť v nebi, kde budeme múdri ako deti Božie,“ povedal si sám pre seba, pokiaľ sa malá nezbednica obzerala okolo seba. Už kedysi bola tu v kancelárii na fare, ale všetko si nezapamätala.

„Tu ste mali kvet!“ poznamenala a ukázala na miesto pod oknom. Ireneja jej poznámka prekvapila. On si myslel, že dievča chce neznámy priestor poobzerať a ona povie: „Tu ste mali kvet!“

„Ako je dôležité pred deťmi si dávať pozor na ústa. Najmä starší, keď si myslia, že deti veciam nerozumejú. Často nerozumejú, ale rýchlo si zapamätajú. Pravda, aj keď rýchlo sa naučia a rýchlo aj zabúdajú.“

„A vieš sa aj niečo pomodliť?“

„Viem!“

„A čo?“

„Anjeličku, Otčenáš, Zdravas, Sláva, Verím...“ Pri vymenúvaní modlitieb Irenej smutne konštatoval: „Škoda, že mnoho ľudí sa nemodlí.“

„A kto ťa to naučil, babička?“

„Babička, ale aj moja maminka s ockom...“

Kňaza to potešilo. Ved' rodičov pozná. Sobášil ich.

„Bože, ďakujem za toto milé prekvapenie...“

„A neunavila si dôstojného pána svojimi rečami ako mňa?“ A pokračovala bez toho, aby sa poriadne nadýchla... Kňaz si povzdychol.

„Je ľahko sa presvedčiť, po kom to dieťa je.“

A suseda rozprávala a rozprávala. Kňaz mlčal, počúval a občas sa usmial. Suseda si všimla, že kňaz sa pozrel na hodinky a ona poznamenala:

„Prepáčte, zdržala som vás. Viem, že si potrebujete oddýchnuť. Viete, ale ste mi a nám všetkým chýbali,“ dodala, poberajúc sa k dverám. A jej vnučka ide pred ňou a zavolá:

„Zbohom!“

„Bože, ako je dobré začať s výchovou detí čo najskôr.“

Často tieto slová pripomína rodičom. A spomenul si na starých rodičov, najmä starých otcov. Boli to chodiace rozprávkové knižky a encyklopédie. To boli nádherné chvíle detstva, ktoré s nimi prežil. A okrem toho ho vodievali aj do kostola.

„Bože, vďaka ti za nich, za Františka a Ignáca.“

A znova zaklopanie na farské dvere. Počul to veľmi zreteľne.

„Podťe ďalej!“ povedal pomerne nahlas.

„Čo prestal fungovať zvonček?“ chcel prejaviť zvedavosť. Dvere sa už otvárali a do chodby už vstupuje ďalšia farníčka. Pani Mroceková z horného konca. Pri pohľade na ňu si hneď Irenej uvedomí, že už roky majú Mroceková choré ruky. Reuma skoro celý život. A teraz v rukách, v tých pokrútených prstoch, drží tašku.

„Pochválen... priniesla som vám trocha mlieka.“ A už smerovala do kuchyne. Irenej sa nepamätá, kedy boli pani na fare, muselo to byť veľmi dávno, ale pokiaľ prišiel do kuchyne, už sedela na stoličke a odpočívala, držiac si jednu ruku v druhej.

„Vitajte! Máte svoje roky, choré ruky a ...“ kňaz si uvedomil, že starinka má zdravé nohy a tie má zas on pre zmenu choré, aspoň ľavú nohu.

„Prišla som dať na omšu. Ale až na júl, budem mať narodeniny a aby ma nik nepredbehol. Chcem sa poďakovať Pánu Bohu, že sa tak o mňa stará...“

Zastavila sa v slovách.

Pani Justína umyla konvičku, v ktorom priniesla pani mliečko. Ešte voňalo. Bolo čerstvo nadojené.

Irenej ženy nechal v kuchyni a cestou do kancelárie premýšľal.

„Čo bude v júli? Je koniec februára... A noha bolí... A dispozícia čaká...“

„Budťe ako vrabce...“ spomenul si na bezstarostnosť týchto božích tvorov. „Bude tak, ako Pán Boh chce. A ja by som sa mal znepokojovať vo svojej duši? Nie!“

Komunizmus, ako hlavná ideológia štátu pod mocným vplyvom strany, trval ako prechod Židov cez púšť. Koľkokrát vyvolený národ reptal voči Bohu. A Boh vždy znova a znova miloval národ, ktorému dal prísľub, že sa bude nielen rozmnožovať, ale nezahynie. Pozatvárali kláštory po Barbarskej noci, zakázali prejavovať sa gréckokatolíkom, zaplnili bane, najmä Jáchymov, robili teror na inteligencii, na jednoduchých ľuďoch, dokonca aj na tých, ktorí neverili v Boha, ale mali inú prirodzenú vieru v Boha. Dobré sa im bralo, znárodňovalo, rozorávalo,

rabovalo, keď bolo z čoho. Pomýlili veľa ľudí, ktorí nemali silnejšiu chrbtovú kosť charakteru, ale prinútili čo-to podpísať do družstva, do baní, do KSČ, a dokonca aj svoje ortiele nad životom....

Tieto myšlienky vyvolávali slová stareny z kuchyne.

„Psota ide na nás...“ začul z kuchyne. Táto starena urobila všetko pre rodinu, deti i dedinu, a dnes je samá ako prst. K deťom do mesta nechce...

Spomenul si na jej slová zo stretnutí s ňou...

„Slovenský národ bol a je ešte veriaci. Aj keď niekedy skôr viera je zvykom, ako kolorit podľa cirkevného obdobia. Tak často si to uvedomujem pri rôznych príležitostiach.“

Komunizmus zanechal hlboké stopy v živote nielen hospodárskom, ale i duchovnom. Ľudia sa zodrali pri stavbe tovární, práci na poli a dnes starostlivosť o nich zdá sa mizernejšia ako vtedy. Prišli o všetko. Vtedy o veci materiálne a dnes už po páde komunizmu sa ešte rafinovanejšie útočí proti viere. Po nežnej revolúcii vznikli strany, ktoré veľmi rýchlo ukázali svoju pravú tvár. A dnes?

Tá stará žena v kuchyni niečo zažila. Je nad hrobom a má svoj nepoškvrnený život ničím a nikým, hoci jej najprv zobrali do väzenia manžela, že neplatil kontingent. To všetko, že nechcel podpísať do družstva. A potom? On vo väzení a jeho rodinu vyviezli do Čiech, keď zo Sudet vyhnali všetkých nemeckej národnosti a ich dedičstvo po otcoch ponúkali kde-komu a kde-koho nanútili zaujať po nich domy... Gottwald, verný vykonávateľ a nasledovník Stalina, robil podobne. Ten ešte z mapy sveta vymazal a premiestnil celé národy.

Aj toto patrí k životu, ktorý prežila Mroceková a aj toto je to, čo tvorilo podstatnú časť života spoločnosti, v ktorej sa narodil, žil, vyrastal a účinkoval ako kňaz.

Zatvoril dvere do kuchyne. Dnešných mladých to už nezaujímá. Keď o tom niekto rozpráva, zdá sa im to neskutočné, skôr zlé rozprávky... Starí si zvykli za komunizmu mlčať, báli sa prejaviť svoj názor, a tak aj teraz mlčia. Všetko prebolí, prejde, zapadne do prachu histórie a len zopár ľudí sa bude problematike viac-menej odborne venovať. Obzrel sa po knihovničke v kancelárii a oči mu padli na viaceré knihy, nie dávno vydané, odborné, pravdivé, a predsa ľudia sa o ich obsah nezaujímajú, hoci sa v nich nepíše o Bohu.

Odpoludnia sa cítil prvý raz, čo je doma, veľmi unavený. Noha bolela. Občas sa nedalo sústredene modliť. Šiel si pospať. Asi po hodine potreboval ísť na miesto, kde aj králi chodia peši. Šiel tak ticho, že tých, čo v kuchyni viedli rozhovor, nevyrušil, a oni nepočuli jeho. Spláchnutie vody zmenilo situáciu.

Dvere sa otvorili a na chodbu vyšli ženy, ktoré si v srdci váži a ku ktorým cíti zvláštnu úctu. Druhá bola lekárka.

„Á, vítam vzácnu návštevu... Naša pani doktorka... Dúfam, pani Justína, že ste pri pohostení aj o mne zreferovali, aby som mal čo najmenej rozprávať sám o sebe.“

„Aj, aj...“ poznamenala lekárka. A obaja vošli do pracovne. Nezatvorili dvere. Ved' načo?

„Nepáčite sa mi, dôstojný pán.“

„To som počul od žien viackrát v živote. A pre mňa to bola pochvala. Ďakoval som za také aj Pánu Bohu. Viem, že vy to myslíte celkom ináč a ja zas pred vami nemám čo zakrývať a pred vami neuchodím, nestránim sa vás, práve naopak, som rád a ďakujem, že ste tu.“

Doktorka urobila veľmi jemne a odborne s nohou pohyb. Má svoje skúsenosti. Primár z nemocnice ju veľmi dobre poznal.

„Myslím, že s primárom ste spolužiaci.“

„Áno. Poznáme sa ešte zo štúdií v Bratislave.“

„Nepáči sa mi vaša noha.“

„A keď chcete vedieť, ani mne - a čo mám robiť? Je moja?“ Usmiali sa.

„Zajtra sestrička hneď ráno vám príde zobrat krv a pravdepodobne... vás posuniem do nemocnice. Domáceho ovzdušia ste si, ako som počula od pani Justínky, užili až dosť. Počítajte v pondelok. Veci zariadim sama.“

„Ešteže vás mám, ďakujem. Chcel som vás poprosiť, či by som v nedeľu v sede nemohol v kostole s Jozefom koncelebrovať. Sám cítim, že by som to nedokázal.“

„Nie, o tom nemožno ani premýšľať.“

„Viem, cítim to, veď celú omšu aj tu na fare len presedím.“

Doktorka sa dlho nezdržala.

Aj taký je život. Či o tom je život?

Je správne, že sa naučil samote. Aj keď samotu nevyhľadával. Bol predsa kňazom. A kňaz patrí farnosti a farnosť kňazovi.

„Ale vôbec sa necítim byť trosečníkom... Bože, ty si ten, čo neopúšťaš svojich, keď sa ocitnú v núdzi,“ opakoval si myšlienku z vešpier toho dňa.

„O niekoľko hodín, už zajtra, príde Andrea. Chúd'a, nenašla ma, hoci viackrát ma hľadala. Nevie, čo je so mnou. Bude prekvapená. Ale som zvedavý, ako pokračuje jej zmena života. Nemyslím, že by toho bola nechala. To posledné stretnutie na Levočskej hore naznačovalo niečo celkom opačné. Uvidíme. Nechám sa prekvapiť. Tak, ešte za jej rast vo viere, ešte jeden ruženček.“

Cítil, že nemá chuť na večerné správy.

„Sobota, hovorí sa medzi kňazmi, je to kňazská robota. Bývajú častejšie nauky, pohovory, prichádzajú z týždňoviek a zo škôl, a farnosť sa pripravuje na birmovku, či pribudol vo farnosti nový člen a večer pri omši býva krst. Občas v roku v sobotu býva sobáš, ale to len ako šafranu. A pravda, rovnako podobné počty sú aj pohreby. Tie nebývajú len v sobotu, lebo smrť si nevyberá čas. Príde, zaklope, pozve: pod! Aj keď nie je Silvester, aby si pripravil vyúčtovanie farnosti, premýšľa, ako by na Silvestra bolo.“

V tomto roku ešte nik nezomrel. Zaujímavé. Nie je to nič mimoriadne. Na jar, už na druhý mesiac, sa zvykne hovoriť: Marec, poberaj sa starec, sa pohrebov môže i na jeden deň dva pritrafiť.

Alebo Pán Boh pripravuje väčší pohreb? Napadla ho zvláštna myšlienka. V Božom pláne to nemusí byť nereálne. Myšlienka na vlastnú smrť.

Moja smrť. Moja vlastná smrť... Mnohokrát stál nad otvoreným hrobom. Častejšie ho napadla myšlienka. Jeho zdravotný stav posúva myšlienku do inej pozície.“

Teraz sa teší na sobotu.

Pred farou zastalo zachovalé auto Felícia. Pokiaľ Andrea niečo vyberala z batožinového priestoru, Irenej prešiel z kancelárie ku vchodovým dverám.

Prichádzajúcu s úsmevom privítal:

„Vítam ťa, Andrea!“

Tá namiesto odpovede pozerá na kňaza. Zbledla.

„Ste chorý?! Čo vám je, duchovný otče?“ Ticho sa pýta, dívajúc sa na kňaza.

„Pod' ďalej!“ pozýva návštevu dnu.

Andrea sa zastaví vo dverách kancelárie, v rukách drží dve tašky a nechápavo sa pozerá na kňaza.

„Veď neprešlo tak veľa času, čo som vás naposledy videla. Prepáčte, otče, veľmi ste schudli,“ a v jej očiach sa objavili slzy.

„Len nie slzy, žiadne slzičky. A posad' sa. Priznám sa, že som sa na teba veľmi tešil. Som rád, že si prišla. Mrzí ma, že sme sa nestretli, keď si ma hľadala.“

Nebolo to zo strany kňaza nejaké zahováranie. Uvedomil si však, že s takýmto vývojom stretnutia nepočítal. Do zrkadla málo pozerá, len ráno, keď sa holí a na svoj výzor si zvykol. Hovorieval: „Tú tvár neznámeho najprv dám do poriadku.“

Väčšinou mal v posledné týždne oblečené pyžamo. A v nich sa nezaregistruje tak rýchlo úbytok telesnej váhy. A nohavice si už automaticky priťahuje remeňom.

„Mám ti predviesť piruetu, Andrejka?“

„Nie! Prepáčte, otče, mám oči. Odpustite moju reakciu. Vôbec som nebola pripravená na takéto stretnutie s vami. Veľmi som sa na vás tešila.“

„A čo nám teda bráni sa spolu porozprávať, keď sme sa jeden na druhého tak veľmi tešili?“

„Urob si pohodlie, Andrejka.“

„Môžem, prosím, vedieť priamo od vás, čo sa s vami deje? Čo sa vám stalo od posledného stretnutia? Už chápem, prečo som vás nenašla vtedy na fare a nemali sme svoje telefónne čísla. Otče, prosím, povedzte pravdu.“

„Dobre, dobre, odpusť, že som ťa vyľakal.“

Irenej najprv opatrne a potom celkom obšírne Andrejke začal o všetkom rozprávať. Mlčala. Oči nespúšťala z kňaza. Irenej cítil niekde vo svojom vnútri, že jej musí všetko povedať. Ešte nikomu o svojom telesnom stave takto nerozprával. Tí, s ktorými sa stretol, stretával, o to nepožiadali. Im sa veci diali pomaly, a tak si zvykli na kňazovu postavu, na jeho zdravotný stav.

V tichom a úprimnom rozhovore strácali pojem o čase.

Irenej rozprával o svojom zdraví a stave tak, že Andrea, počúvajúc rozumela srdcu kňaza. Bol vždy pre ňu záhadou. Nechájala, keď ešte v ich farnosti sa snažil nielen jej, ale všetkým ukázať neviditeľného Boha. Viac a viac teraz prijíma kňaza ako Božieho človeka, ktorý túži patriť len Bohu. Aj keď to nevyslovil ani raz, cíti, že sa chce celý a celkom dať Bohu.

Za posledné mesiace aj ona vďaka stretnutiu s ním, a verí, že i vďaka jeho modlitbám a obetám, nachádza pokoj v srdci, zmysel žiť pre iných, obetovať sa s nerozdelným srdcom, čo v minulosti v jej živote bol pravý opak.

Kňazove slová sa priam zhmotňovali v jej živote. Po odchode z Levočskej hory sa čudovala, že na svoje okolie, ale aj na seba začína pozeráť celkom ináč. Hodnoty, pre ktoré žila, sa jej zrazu zdali ako čosi bez váhy. Mala svoje sny, túžby, chcela niečo dokázať. Zrazu si uvedomovala, že toto nie je ono, cítila prázdnotu vo svojom srdci a zároveň v samote pociťovala akúsi výzvu, pozvanie vzlietnuť nad to všetko, prečo žila.

Má už čo nevidieť štyridsiatku.

Teraz si uvedomila, že je od kňaza o desať rokov mladšia.

Chcela mu pozrieť do očí. Nemohla. Mal ich zatvorené a rozprával. Nevie a nespomína si, akej farby má oči, ale jedno vie z času dospievania, že jeho oči boli jasné. Keď na ňu pozrel, nezniesla jeho pohľad. Keď spolu rozprávali, musela oči sklopit' nie iba ako žena... Jeho oči neboli zmyselné. Jej srdce bolo vtedy ani nie tak zmyselné, ale... Vedela, čo vlastne chce? Nie! Bola pod vplyvom prázdnych slov.

Zadávala sa znova aspoň na jeho tvár. Veľmi zostarol. Zošedivel. Čelo mu zvráskavelo. Líčne kosti sú zvýraznené, pretože veľa schudol. Skutočne zostarol. Nevyzerá na päťdesiatnika, skôr oveľa, oveľa staršieho. Preto sa pri stretnutí kňaza skoro naľakala...

„Je však krásny. V jeho tvári je vidieť niečo viac,“ ticho zašepkala sama pre seba. Kňaz musel byť veľmi zaujatý do svojich slov, a preto neprestal rozprávať.

Andrejka počúva. Nepočúva len na jedno ucho zo slušnosti. A pritom sa nemôže ubrániť svojim vlastným myšlienkam, úsudku, konštatovaniam...

Jeho slová neboli len opisom či popisom udalostí a stavu, čo sa odohrali. Uvedomila si, že on rozpráva o niečom celkom inom.

Spozornela.

„Svet potrebuje ľudí ochotných na obety,“ povedal to tak samozrejme, až ju to zelektrizovalo.

„Čo to hovorí, na čo to myslí? Prečo jej to rozpráva?“

„Choroba nie je trest. Poznávam sám na sebe veľkosť Božej lásky. Veľa som o utrpení aj predtým počul, uvažoval a stretával sa s chorobou. A teraz? Nie! Choroba je prejav lásky Boha pre tých, čo sa s ním zjednocujú. Choroba otvára oči. Lepšie si chorý vie uvedomiť hodnoty. Napríklad hodnotu času. Keď si človek uvedomuje, že pohľad na svoje telo hovorí jasnou rečou, že ti už veľa času neostáva. Čas v chorobe, a vôbec, čo je to čas? U Boha nie je včera, dnes a zajtra, ale neustále teraz. A prečo by človek, ktorý miluje Boha, nemohol už tu na zemi odložiť čas? Prečo počítať dni a či týždne, čo mu ešte zostávajú tu na zemi?“

Využiť čas znamená začať žiť už tu s Bohom. On je predsa cieľ, zmysel...

Andrejka cíti, že s takýmto názorom by prednedávnom ešte nebola súhlasila.

Chcela si život zariadiť po svojom. Neuvažovala o tom, aby Boha vpustila do svojho života. Veď Boh človeka obdaroval slobodným rozhodovaním. A zo života si chcela utrhnúť čo najviac pre seba. Chcela tiež, aby sa čas občas zastavil. Hnevala sa, prečo tak rýchlo plyní. Čas sú peniaze.

Kňaz hovorí o niečom celkom inom. Jeho pohľad na čas sa diametrálne rozchádza s názorom z okolia. Prečo má kňaz iný názor?

Uvedomuje si, že to nie je len vec choroby. Taký bol i vtedy. Mal pre každého čas. Aj doma počula, že ich kňaz má na všetko vo farnosti čas, len nie na seba. A pritom všetci videli, že je pánom svojho času. V čom je to tajomstvo? Ľudia z okolia nestíhajú, nemajú čas, a on má času na rozdávanie. Prečo to niekto dokáže, a druhý sa stáva sebcom, egoistom svojho unáhleného života?

A teraz ho vidí nie ako karikatúru svojho životného snaženia, ale ako víťaza, ktorý vbieha do cieľa a neľutuje, nemusí ľutovať, čo žil a prečo žil, čomu zasvätil svoj život...

„Je šťastný!“ vzdychla si.

Irenej rozpráva o šťastí, s ktorým sa stotožňuje. To šťastie je Boh. Boh jediný môže a naplní svet svojim bohatstvom šťastia. Tvrdí, že Boh dáva šťastie, ktoré netrvá obmedzene nejaký čas.

„Otvor, Andrejka, oči!“ vyslovil jej meno a to ju prebralo z myšlienok.

„Andrejka, Boh, ktorý je Láska, jedine on môže obdarovať nefalšovaným šťastím,“ a zadíval sa jej do očí.

„Prečo jej to hovorí a prečo dnes? Áno, on jej to len znova pripomína ako učiteľ, ktorý chce žiakovi odovzdať svoje vedomosti, ako otec, ktorý miluje svoje dieťa, ktorému sa rozhodol dať nielen život prirodzený, ale on hovorí ako kňaz, ktorý pozerá za hranicu, ktorú telesné oči nemôžu prekonať a chce ju povzbudiť, aby videla to, čo nevidela doteraz, aby počula, čomu doteraz nevenovala pozornosť.“

Kňaz ju má veľmi rád. Rád ako človeka a ešte radšej ako dieťa Božie.

„Čo Boh chce, nemôže byť človeku na škodu...“ zachytila ďalšie kňazove slová.

„Áno, Boh stvoril svet nesmierne veľký, krásny, ale nestvoril ho pre seba. On má v sebe plnosť všetkého. On nepotrebuje toto všetko. On ho stvoril pre nás, aby sme pocítili, že sme Bohom milovaní. A kto miluje a kto svoju lásku dokázal svojou vlastnou smrťou na kríži, nemôže klamať. Kristus nie je podvodník, Kristus sa stal človekom, prijal ľudskú prirodzenosť, stal sa nám vo všetkom podobný, aby nám pripomenul, že každého človeka miluje, že všetci sme si bratmi a sestrami navzájom ako deti Božie, ako jeho bratia a sestry...“

Uvedomila si, že toto všetko už mnohokrát počula v kostole a v poslednom čase, najmä keď sa modlí o svetlo Duchu Svätého, čo a ako robiť ďalej, cíti, že túto nefalšovanú Lásku, o ktorej z úst tohto kňaza mohla počúvať dávno u nich v krásnej kaplnke, túto Lásku miluje.

„Všetko dočasu. Ale to, čo ponúka Boh, je večné. Ježiš svojou smrťou zničil moc smrti. Áno, platí pravda, že smrť už nemá moc. Smrť je pre ľudí bolesť a žiaľ, najmä pre tých, čo zostávajú... A všimla si si, že tí, čo zomierajú v spojení s Pánom, nezomierajú s grimasou bolesti, sklamania na tvári, ale s pokojom a mnohí s úsmevom... Prečo? Premýšľaj. Uvažuj. Venuj tomu pozornosť.“

Uvedomila si, že kňaz hovorí o sebe a hovorí vlastne k nej. Hovorí pravdu. Pravdu, ktorú ona nechcela, a či nemohla poznať. Bránila sa Bohu. Mala svoj obmedzený ideál... Tento kňaz rozpráva bez toho, že by ju nejako ponížil, potupil, vysmieval, že sa mylila, že blúdila, že sa teraz musí vracat'.

A ona za posledné štyri mesiace vie, že sa vracia, ale necíti zaznávanie. Naopak, často sa uvedomuje, že čo robí teraz, robí správne. Už to mala takto robiť dávno, vždy. Ona spoznáva Boha. Ona ho zažíva...

Pozera na ruky kňaza. V rukách má ruženec. Je zošúchaný. Ved', aký by mohol byť, keď vždy ho drží v ruke. Viackrát sa o tom presvedčila už dávno doma, keď sa s ňou rozprával. Držal ruženec... A keď sa zabudol a chcel na niečo ukázať, niekomu podať ruku vytiahol nechtiac ruženec. Ruženec je súčasťou jeho života. To nie je pre neho bezvýznamná vec. Ruženec v jeho rukách to bola každodenná realita. Všimla si, že aj v spovednici ho mal vždy v rukách. Držal ho v sústredenosti, dodával mu silu k povzbudzovaniu, nádeji pre jeho penitentov. Ruženec je viditeľný obraz Božieho milosrdenstva.

Dnes jeho ruky sú kosť a koža. Neboli vždy také. Ruženec mal pri sebe, aj keď bol zdravý. Nie je to memento? Uvedomuje si, že niektorí ľudia musia o sebe veľa rozprávať, presvedčať svoje okolie... a tento kňaz to nikdy nerobil. To robil skrze neho niekto, kto je Pravda. On sa choval voči Tomu, ktorého ohlasoval, ako Ján Krstiteľ. Aj on sa cítil byť iba heroldom, ohlasovateľom a chcel len jedno: aby ho ľudia vpustili do srdca.

Spätosť rúk a srdca.

„Ruky sú nástroj. Prečo dal Boh ruky človeku? Boh vo svojej múdrosti a láske vedel, že bez rúk by bol človek ochudobnený. A dve ruky sa navzájom dopĺňajú.“ Irenej pozrel na svoje ruky. Pokračoval:

„Ruky druhého a moje ruky dokážu viac, ako len jedny ruky. Potrebujeme sa. Aj ruky dieťaťa sú nenahraditeľné. Viem, že rodičia potrebujú ruky svojich detí. Čo spôsobuje v duši rodiča, keď ho tie malé ručičky pohladia po tvári? Viac ako si vieme a dokážeme predstaviť. Opravdivú revolúciu. Otec a mama zabúdajú na námahu, čas, obete... A čo náš nebeský Otec?... A naše pohladenie?... Je správne, keď si uvedomujeme, čo môže naša ľudská ruka voči mocnému, všadeprítomnému Bohu...“

Andrejka sa zadívala do svojich dlaní. Uvedomuje si, že kňaz nehovorí len o rukách ako takých.

Ruky to je obraz, a aj realita.

„Potrebujeme sa navzájom... Je to ako v tej rozprávke o múdrom cestárovi, ktorého sa pýta okoloidúci pán, ako dokáže z troch zlatých vyžiť. A on ho ešte viac prekvapí, keďže tri zlaté mu celkom nepatria, pretože jeden zlatý vracia starému otcovi, ktorý mu požičiaval, keď bol ešte malý a tretí aj on po príklade otca požičiava svojmu synovi, pretože aj on zostarne a syn mu ho bude vracat'.

Potrebujeme sa navzájom aj v oblasti lásky jeden k druhému. Aj kňaz potrebuje, aby vracal tým, ktorým to dlhuje, a aj kňaz musí investovať do tých, ktorí buď jemu alebo iným poslúžia v pravý čas.

Potrebujeme sa navzájom... aj my dvaja. Nevie, či si to už stačila pochopiť vo svojom živote, ale potrebujem aj tvoje ruky.“

Odmlčal sa.

Zamyslela sa... Aj v minulosti obdivovala ľudí, ktorí boli nezištní, obetaví a stali sa požehnaním pre okolie. Cíti, že je to výzva. Nemožno na ňu odpovedať mlčaním. Aj mlčanie by bolo odpoveďou. Výzva v tejto chvíli je prejav lásky. Na lásku sa má odpovedať láskou. Aj keď láska má rôzne podoby. Spoznáva a uvedomuje si to viac a viac. Levočská hora. Chcela vtedy na všetko zabudnúť. Tak ako mnohé predtým prehodiť len tak cez plece. Nedalo sa. A čím ďalej tým viac si uvedomovala, že nechce. Niečím nepoznaným ju to naplňalo. Mala vtedy pri srdci dobrý pocit, ktorý jej predtým chýbal. Začala si uvedomovať, že svet nie je len o tom, niečo mať, niečo vlastniť, niečo dokázať, niekým byť... Kto niečo dokázal, skutočne dokázal, uvedomuje si, že sú ľudia okolo neho. Vidí, čo nevidel a počuje, čo nepočul, cíti, čo predtým necítil.

Svet nie je ružový. Svet však nie je len rival, niečo si uchmatnúť pre seba... Svet je o niečom oveľa vyššom, zodpovednejšom, a teda aj krajšom... Svet nie je náhoda.

Pozera na kňaza a uvedomuje si veľkosť človeka. Veľkosť, čo môže človek spraviť sám zo seba. Čo musí spraviť pre lásku druhých.

Ako tak pozerá na chorého kňaza, o ktorom si možno myslieť, že sa blíži jeho koniec, o tom dáva predpoklad aj veda, skúsenosti... sarkóm... cíti viac a jasnejšie, že kňaz nie je na konci životnej cesty. Kňaz je tu ešte potrebný. Kňaz nemôže ešte zomrieť. Prečo si to myslí? Nevie. Nerozumie tomu všetkému, čo sa v jej hlave a taktiež v srdci odohráva.

Pozera na kňaza, ktorý je pokojný, vyrovnaný... Na neho sa môže pozerat' zo súcitu. Pre jeho chorobu. Veď nemá päťdesiat.

Ja ešte nemám štyridsať, a som nepokojná... Už nie tak, ako to bývalo. Vďaka stretnutiu s týmto kňazom a sestrou Fides na Levočskej hore mám iný pohľad na mnohé...“

„Svet potrebuje, aby uvidel chorých vo svojom okolí. Nebolo správne, že chorých a mrzáčikov odsúvali do ústavov, skrývali pred očami sveta... Svet potrebuje utrpenie druhých poznať a zažiť... Svet nie je len o sexe, peniazoch, kráse, politike... Svet potrebuje, aby sa mu poodhalilo tajomstvo pravého šťastia. Hriech nie je šťastie. Hriech skôr-neskôr zhorkne, zmení sa na výčitku, strach... Prečo hriech mnohých privádza k zúfalstvu, beznádeji, tragickým koncom...? Nemôže ináč skončiť, pokiaľ sa človek nespamätá, neprehodnotí pravdivo skutočnú podstatu.

Klamať nesmieme. Musíme zabrániť klamaniu. Choroba očisťuje. Kristus na kríži nevtipkoval.“

Jeho slová udierali na jej srdce ako silné údery na bubon.

„Prečo asi? Prečo jej toto všetko rozpráva? Kňaz hovorí jasnú pravdu a ja tomu nerozumiem. Prečo nerozumiem? Chcem rozumieť. Som zrelá to rozumieť?“

„Kto zomiera, umiera,“ pokračuje kňaz v monológ, ktorý nie je monológ, ale virtuálny dialóg.

„Kto zomiera, začína žiť. Paradox? Nepochopiteľné? Pre koho? Kto verí, nielen kedysi uveril, ale verí, ten si potrebuje len veci ujasniť.“

Nadýchol sa.

„Vôbec to nie je také ľahké, akoby sa to na prvý pohľad mohlo zdať. Zdalo by sa, že ja mám vo všetkom jasné. Nechcem nikoho pomýliť. Aj ja mám niekedy ani nie tak strach, ale bázeň pred tým, čo mám pred sebou.“

Uvedomila si, že kňaz je osobný. Cíti, že toto a takto nehovorí kňaz každému, kto ho príde pozrieť.

„Prečo mi toto všetko hovorí? Keď som ho vyzvala, aby mi niečo o sebe povedal, nemyslela som na tak vážne a dôležité veci, ako sú zákutia srdca. A kňaz mi ich odkrýva.“ Uvedomila si, že sa jej dostáva zvláštnej milosti.

„Milosť je dar. Dar si treba ceniť, vážiť, ním neopovrhovať a chrániť...“ cítila nevy povedané svoje slová. Počula ich viac, ako keby ich vyslovila.

Kňaz mlčal. Už dlhšiu chvíľu. Je unavený?

„Môžete si oddýchnuť,“ poznamenala.

Nevedela, neuvedomovala si to. Do srdca kňaza nevidela...

„Nie, nie som unavený... Bože, chcem jej toho toľko povedať. Ty si sa rozhodol jej to povedať cezo mňa.“

Irenej je pri plnom vedomí.

„Andrejka sa, Pane, zmenila... Vidieť, že ti dáva svoje najčestnejšie miesto...“ povedal si v duchu.

Pozeral na ženu, ktorá vstupuje do rokov. Aj on si uvedomuje, že má pred sebou čo nevidieť štyridsiatničku. Má však pred sebou človeka, ktorý veľmi hľadá. Objavuje. Čo zanedbala, to sa nevyčíta... Je na novej ceste...

„Zmenila si sa,“ povedal nahlas.

„Viem.“

„Ako to zvládaš?“

„Som často neistá. Prepáčte, nevysvetľujte si to zle, často na vás myslím. Predstavte si, že sa viem celkom dopodrobna rozpomenúť na naše stretnutia, detailne a doslovne, čo ste mi pred rokmi povedali.“

„Napríklad?“

„Keď mi zomrela sestra. Bola som nahnevaná na Boha, prečo zomrela, ona mladá, ktorá mala život pred sebou, sľubnú kariéru, umeleckú dráhu, obdivovateľov...“

„A čo som ti povedal?“

„Boh má svoje plány, ktoré sú pre nás nepochopiteľné, ale ktoré sú na úžitok ľuďom a na ich spásu,“ - a pokračovala: „a ja som vám nerozumela. Vtedy nemohla som rozumieť. Ja som mala svoj svet. Boha som nepotrebovala. Aspoň nie tak, ako to učí Cirkev. A vy ste vtedy povedali:

„Andrejka, príde čas, že pochopíte. Viem, že aj Boh si vami chce poslúžiť, aby ľuďom prejavil svoju moc a najmä lásku. A tieto slová vtedy vyvolali vo mne ešte väčší odpor voči Bohu i voči vám.“

„Viem, cítil som to... Pamätám sa aj ja...“

„Dnes je to už celkom iné. Ale, dôstojný pán, aj dnes mnohému nerozumiem... nechápem... pýtam sa Boha a Boh mi neodpovedá... Boh často mlčí...“

„Áno, Boh, ktorý nás miluje, mlčí, a pritom je chyba na našej strane... Nám sa zdá, že Boh mlčí, ale spýtajme sa seba: nie sme my na príčine? Nekladíme Bohu, ktorý ku nám hovorí, prekážky? Boh nemlčí... Je správne, keď Boha necháme konať v náš prospech. Je správne a potrebné sa zastaviť sa...“

„Áno, toto si uvedomujem posledné mesiace. Nepýtam sa už prečo a nechcem vedieť hneď odpoveď na svoje mnohé otázky... Skôr si opakujem slová, ktorým sa učím: „bud' vôľa tvoja“.

„Tak je to správne. Už to je pokrok vo vzťahu k Bohu.“

„Keď som však človek slabý.“

„Áno, čím sme slabší a čím viac sa učíme dôverovať Bohu a plniť jeho vôľu, tým viac sa stávame silnejšími.“

„Máte pravdu.“

„Ešte pred rokom som sa na kde-čo rozčúlila. Chcela som riešiť veci kategoricky, rázne i s mocou...“

„A čo dnes?“

„Dnes som tá istá, XY, žijem s tými istými ľuďmi, chodím po tých istých cestách, jem ten istý chlieb a viem, že sa stávam inou.“

„A keď budeš pokračovať, budeš ešte iná. V každom človeku je ukrytý poklad, ktorý treba objaviť a správne s ním naložiť. Stojí to námahu. Komusi pripisovali výrok, že „práca šľachtí človeka“, ale Boh chce ešte viac. Boh sa o človeka nechce deliť ani so samotným človekom. Je potrebné správne pochopiť, že Boh je žiarlivý. Bohu sa nehovorí nie, keď právom od nás čaká áno.“

„Uvedomujem si to a neviem, či robím správne, pretože keď sa ocitnem v podobných situáciách, začínam sa modliť. Moje modlitby nie sú len naučené formulky, ale viac a viac si uvedomujem rozhovor s Bohom, sú modlitbou srdca.“

Zastavila sa.

„Pekne si to povedala, že prichádzaš k modlitbe srdca. Človek rastie aj v modlitbe. To je pochopiteľné. Kontakt sa prehľbuje, vzťah sa skvalitňuje a človek prežíva to, o čom sa pred svetom nedá vždy tak, ako by sme chceli hovoriť.“

„Zvlášť vtedy si uvedomujem hlad po Bohu.“

„Hlad po Bohu... Ľudia zvyknú byť hladní len vtedy, keď im škfka v bruchu.“

„Aj ja som si to kedysi myslela. Hlad po Bohu sa prejavuje viac a viac vtedy, keď sa mu otváram. Mávam pocit, že keď Bohu podávam prst, Boh chce celú moju ruku...“

„Nečudujem sa a nebudeš sa ani ty čudovať. Spomeň si, čo povedal sv. Augustín na túto tému: „Nespokojné je moje srdce, kým nespočinie v tebe, Bože...“

„Modlím sa, aby som sa naučila Bohu vždy povedať áno, a to aj vtedy, keď cítim, že ešte stojím na zemi...“

„Zostaň pevne stáť na zemi. Žiješ predsa medzi ľuďmi. Máš svoje potreby tela... Ale tvoje srdce sa snaž znova a znova dvíhať do výšok. Darovať ho Bohu. Chcieť len to, čo chce on. Nič mu neodoprieť...“

Hovoril pomaly.

Andrea mala pocit, a bola o tom presvedčená, že on to nielen hovorí, ale to je aj jeho život. Tak ho vníma. A je šťastná. Má pred sebou učiteľa, akého si nezaslúži.

„Škoda, že som známosť s kňazom skôr neobjavila,“ povzdychla si pre seba.

Irenej to však počul. Bolo príjemné ticho v kancelárii.

„Nič nie je stratené, Andrejka. V jednej reklame som počul pekný slogan: „Kde iní končia, my začíname.“ Myslím, že ja asi končím. Nič si nenahováram. Aj keby som končil, ty budeš môcť pokračovať. Nevedno tiež, dokedy...“

Andrejku zamrazilo pri srdci.

„Vieš, človek mieni a Pán Boh mení. To nie je len príslovie, ale realita života. Poznám farníka, ktorému už zvonili, že zomrel. A dnes ho môžeš stretnúť. Žije a darí sa mu už niekoľko rokov. Občas mu poviem, aby nezabudol, že Boh má s ním nejaké plány, aby na to nezabudol. Zvykne aj hlúpo povedať, že „musí dopiť, čo ešte nedopil“. Ale je to vcelku dobrý farník.“

„Myslím, že moje stretnutie s vami zmení môj život.“

„K lepšiemu?“

„Zaiste.“

„Vďaka Bohu.“

„Keď som sa dnes ráno ponáhľala k vám, nevedela som, o čom by som sa s vami mala v prvom rade rozprávať. Tešila som sa, že vám toho toľko poviem. A Boh sa postaral vo svojej láske a múdrosti, že veci sa odohrávajú tak, ako chce on. Som vám vďačná za každé slovo...“

Z kuchyne sa ozvalo: „Obed!“ Obaja pozreli na hodinky. Boli dve hodiny popoludní. Zasmiali sa naraz a srdečne.

Stratili pojem o čase.

Pani Justínka sa neusmievala.

„Niekoľkokrát som už obed prihrievala. Niekoľkokrát som sa ocitla za dverami kancelárie a chcela vás vyrušiť v rozhovore. Nedalo mi to. Prepáčte, už som nevydržala. Dôstojný pán, potrebujete sa posilniť i vy, Andrejka, potrebujete sa tiež najesť, aby ste ma neohovárali.“

„No, no, no. Žiadne ohováranie. Ďakujem, pani Justínka, za vašu pozornosť. Je mi dnes s vami veľmi dobre.“

„Bože, ďakujem ti za tieto ženy! A poďme všetci jesť. Požehnaj, Pane, tieto dary, všetkých, čo ich pripravili, čo ich budú požívať a daj...“

Po obede sa Andrejka sama pobrala na Levočskú horu. Nevedela, že ju tam čaká ďalšie prekvapenie.

Po nedeli sa Irenej ocitol znova v levočskej nemocnici.

Vítali ho, akoby už patrili medzi nich. Kolektív lekárov na čele s primárom a všetky sestričky boli znova v jednom kolotoči povinností.

„Zas ste na svojej izbe, medzi nami,“ zastavil sa sused, aj dobrý veriaci zo susednej farnosti, ktorý je tu tiež dlhší čas.

Vyšetrenia, testy, röntgenové snímky, počítačové kontroly... zabrali prvé dni pobytu na oddelení.

„Nest' ažujete sa, že vás noha bolí... Myslel by som si, že vás nebolí... Rozprávali sme na izbe o vás, že musíte sa veľmi premáhať, aby ste bolesť pred nami neukázali...“ povedal kňazovi oveľa starší dedko, ktorý má ťažkosti s tlakom.

„Bolí, bolí... prečo by som vám to nepovedal. Ale škoda slov. Vy máte svoje ťažkosti a svoje bolesti a ja som od vás pomerne mladší.“

„No, čo nevidieť... nie až tak mladší...“ premeral si starý pán kňaza.

Primár i službukonajúci lekári často prišli na chvíľu pozrieť a prehodiť pár slov s kňazom. Rád ich videl. Rád ich vypočul. Každý máme svoje ťažkosti.

„Radili sme sa, čo s vami. Aj priateľov lekárov mimo som sa pýtal na názor.“

„Konajte, ako vám hovorí vaša lekárska česť a svedomie.“

Irenej začal brať chemoterapiu. Jeho organizmus ju znášal zle. Vedel, povedali mu to, že to sú bežné príznaky, reakcie. Irenej sa nad tým netrápil. Nerozhádzalo to jeho vnútro.

„Bože, ty to chceš? Môžem ti povedať, že ja to nechcem?“ spýtal sa zvyčajne v takých ťažkých chvíľach Ježiša.

Prišiel marec. Na oddelení sa zomieralo. O tri dni zomrel aj sused z druhej izby a dobrý veriaci zo susednej farnosti, ktorý ho pri návrate prišiel privítať.

„Odpočinutie večné daj mu, Pane...“ pošepol, keď počul správu.

Chemoterapia je zdĺhavá. Niektorí pacienti prichádzajú na oddelenie na deň, potom sa zas o deň, dva vracajú, alebo ich vybavujú tak, že dostanú čo potrebujú, a idú domov.

Irenej je stále na izbe. Stav sa zhoršuje. Chudne. Prejavujú sa pohyby tela, o ktorých nemal ani potuchy. Päťdesiatnik sa stáva starcom. Tri mesiace z neho spravili... Občas ho chytí márnivosť. Zoberie si zo stolíka zrkadielko a prezerá si svoju tvár. Alebo si prezerá svoje vychudnuté ruky. Nechutí mu jesť.

„Ako môžeš vyzerieť lepšie, keď nič nejješ?“ povedal si s úsmevom sám pre seba.

Občas sa niekto zastavil aj zvonku. Primár prísne zakázal sestričkám robiť výnimky. Prichádzal miestny nemocničný kňaz a Jozef, spovedník, ktorý ho stále vo farnosti zastupuje.

V piatok večer mal znova vzácnu návštevu. Prišiel otec biskup a diakon František. Prišli spolu. Nezdržali sa dlho. Otec biskup nechal Ireneja na chvíľu samého a šiel za primárom. Boli dohovorení.

František ostal.

„Dôstojný pán, som rád, že vás vidím.“

„Ferko, nie vás, ale keď, tak teba, veď sme si potykali. Či nie?“ chytil mladého muža, budúceho kňaza za ruku.

„Nemal som odvahu ti tykať.“

„Vieš, výzor tváre nemení charakter človeka,“ zadíval sa na Františka.

„Mám ťa rád. Preto ti to chcem povedať priamo. Veľmi som sa tešil na tvoje primície. Potešil som sa tvojmu pozvaniu za primičného kazateľa... Pozri na mňa...“

Môžem sa postaviť ku kazateľnici a niečo povedať? Nie! Chcem ťa poprosiť, aby si požiadal niekoho iného o primičnú kázeň. Iste aj ten druhý bude mať radosť, a ver mi, ak budem ešte žiť, aj sa budem tešiť. Prípadne si kázeň vypočujem z magnetofónu. A hovor, ako sa ti darí...?“ pričom stále držal diakona za ruku. Ved' mu bol ako syn.

„Ďakujem, dobre. Semestrálne skúšky som porobil. Teraz máme už menej prednášok a viac sa venujem magisterskej práci. Nevieš, či som v septembri spomínal, že som si vybral prácu z fundamentálnej teológie „Kristovo kňazstvo a kňaz“.

„Darí sa v písaní? Ako pokračuješ? A čo vaši doma? V akom stave je príprava na slávnostnú omšu? Si zdravý? Nerobí ti problém breviár? Ruženec? Meditácia?...“ Irenej vychrlil množstvo otázok, až sa sám sebe zasmial.

„Vidíš, aj v takomto stave som ešte zvedavý. Prepáč.“

„Ja sa práve tomu teším. Ďakujem vám za opýtanie.“

„Františku, buď dobrým kňazom... Svet potrebuje kňazov... Ver, keď ťa Boh pozval stať sa kňazom, že sa nemýli... Boh si skutočne volá koho chce. Áno, z nášho okolia si vybral práve nás. Možno boli v okolí takí, čo boli lepší, schopnejší, nadanejší, zbožnejší... a ich si Boh nepozval. Je to tajomstvo, ktoré každému kňazovi časom odkryje, prečo si práve jeho vyvolil spomedzi mnohých.

Aj ja som všeličo prežil. Bože... Aj ja som sa musel vysporiadať a robím to aj teraz nielen so svojím telom, ale aj srdcom... Ferko, nie je to fráza, chcem ti povedať, že nebanujem, že som kňaz...“

Irenejovi na vychudnutej tvári zažiarili oči. Všimol si to i mladý diakon. Irenej oči zatvoril. František si zaumienil, že tento pohľad na tvár a na oči si musí zapamätať a uložiť hlboko v srdci.

„Ferko, čo ti ešte povedať o sebe? Nevzdávam to s chorobou. Som však len človek. Hlina a to, čo človek za pomoci Božej z nej spravil. Priznám sa ti, čo cítim občas v srdci: Boh chce veľa obety. Boh vie prečo. Nechcem sa pýtať... Ale cítim, že môj odchod z tohto sveta tak rýchlo nebude.“

„Viem, že si vážne chorý. Modlia sa mnohí za teba. Aj naši ťa pozdravujú. Otec biskup sa pred hodinou ohlásil, či nechcem ísť s ním. Chcem sa spýtať, koho by si mi navrhol ako náhradu pri primičnej svätej omši?...“

„Nerušíme?“ Do nemocničnej izby číslo šesťnásť vstúpili dvaja. Primár a biskup.

Niekoľko srdečných slov z úst prichádzajúcich ukončil otec biskup smerom k primárovi.

„Môžem ešte ja na chvíľu?“

„Samozrejme. Ja si do svojej kancelárie zoberiem tohto diakona. Poznáme sa. Bol tu na diakonskej praxi.“

Františka prekvapilo, že si ho primár pamätá. Odišli. Na izbe zostali dvaja. Biskup a jeho kňaz. Kňaz pacient a biskup, otec diecézy.

Rozhovor prebehol bez formalít. Netrval dlhšie ako päť minút a biskup odchádzal od svojho kňaza spokojnejší. Nepomohol mu v jeho kríži, ale Irenej cítil, že biskup popri svojich krížoch má záujem aj o jeho kríž. A to je pre chorého veľká posila. Nehovorili nič o prekladaní, ani o stave farnosti dnes, pretože z reči Irenej usúdil, že

je o farnosti pravdivo a správne informovaný. Jozef je pedant a dekan si tiež plní svoje povinnosti.

„Obnovím si tu v nemocnici svoje kňazské sľuby. Neprídem na Kapitolu.“

„Budem na teba myslieť i naďalej. A, skoro mi to vypadlo. Mnoho pozdravov od tých, ktorí keď sa dozvedeli, že idem za tebou, nechali ťa pozdravovať.“

Biskup mu dal ešte požehnanie, rozlúčili sa a odišiel.

A zostal na izbe sám... Aspoň fyzicky by sa to tak zdalo. Irenej myslel vtedy na niečo iné.

„Bože, ako ma máš rád. Ďakujem ti za prejav tejto lásky cez týchto i iných ľudí.“

Návšteva ho nejakou neunavila a ani nejakou citovo nerozrušila. Oči mu padli na breviár. Uvedomil si, že sa ešte nepomodlil večerné chvály. Zažal svetlo. Oči mu zoslabli. Zobral si okuliare, ktoré má dva či tri roky a ktoré nepoužíval. Zistil, že potrebuje silnejšie.

Keď sa domodlil, niekto zaklopal. Do miestnosti vstúpila návšteva, ktorú nečakal ani vo sne. Za primárom vošla mama, malá slečna Anežka a všetci traja bratia. Slova sa ujal primár.

„Prepáčte, dôstojný pán. Ja som vedel o tejto vzácnej návšteve. Konzultovali sme ju a pripravovali viac dní. Čakal som na vhodnú chvíľu. Návšteva otca biskupa bola neohlásená. Viete, ale náš biskup je predsa otec diecézy.“

„Aspoň sme sa mohli s otcom biskupom pozdraviť a porozprávať,“ poznamenal jeden z bratov.

„Nie každý deň máme k tomu príležitosť.“

„Niečo na vysvetlenie,“ poznamenal primár. „Bude to záležať len od vás, dôstojný pán, koľko sa rodina zdrží. Nielen preto, že je už večer a na oddelení strážim si poriadok. Vám chcem ešte povedať,“ – a obrátil sa k bratom, „že to ja som vám zakazoval návštevy. Už sme si to v mojej kancelárii povedali.“

Primár sa usmial a odišiel.

Vtedy si Irenej uvedomil, že s ktorýmsi bratom sa nevidel od Vianoc a s mamou bol tiež pred mesiacom.

Podali si ruky. Mama Ireneja pobožkala a za ňou aj Anežka. Trocha sa na seba poďívali. Návšteva sa správala statočne. Bez slz, hoci ich všetci zdržiavali. Len Anežka poznamenala:

„Schudol si. Si ako kostlivec z rozprávky.“ Otec jej dal ruku na ústa.

„Ale, veď hovorí pravdu,“ poznamenal Irenej.

„Nič sme nepriniesli. Primár zakázal.“

„Má pravdu, všetko čo potrebujem, mám. A pani Justínka prinesie všetko, čo potrebujem.“

„Budeš mať, braček, čo nevidieť meniny. Nebudem písať. Snád zavolám. A víno si môžete dať aj na moje zdravie,“ pozrel sa na ostatných bratov.

„Tak rozprávajte. Veľmi ma zaujíma, čo nové máte doma. Čo tvoj mesačný syn, braček? A čo vaše kolená, mama?“

Začala dlhšia chvíľa informácií. Jeden druhého dopĺňali. Anežka rovnako povedala svoje. Jej postrehy boli úsmevné. Neprekážalo jej, že je v nemocnici.

„Teším sa na školu. Už aby boli prázdniny a potom pôjdem do školy...“

Všetci dospelí si uvedomili vážnu situáciu. Jedna sa teší, aby už... a druhí cítia, že keby sa čosi odložilo...

„To tak v živote chodí. Čas nezastavíme. Jedni prichádzajú a druhí odchádzajú. Dnes sú to iní a zajtra aj my.“

Napätie, ktoré spôsobila Anežka, sa snažil Irenej zjemniť.

„Chcem vás poprosiť,“ pokračoval Irenej, „nech sa udeje čokoľvek, zachovajte dôstojnosť. Tak sa to patrí. O pozostalosti sme sa kedysi rozprávali. Viem, že o tom s vami už nemusím rozprávať. Kde ma pochovať?... Vo farnosti... Tam ma poznajú a tak sa to aj patrí... Chcem povedať, že ešte neumieram, aj keď pohľad na mňa je otrasný...“

Mame vypadli slzy. Aj bratia zosmutneli a slzy mali na krajíčku.

„Poznáte ma, bračekovci. Nebojím sa smrti, ale bázeň cítim. Jedno mi však vfta hlavou: prečo mám umrieť na rakovinu, keď v našej rodine sa zomiera na srdiečka? Snáď preto, že výnimka potvrdzuje pravidlo.“

„Bol si vždy výnimka. V dobrom zmysle. Učil som sa od teba...“ poznamenal jeden z bratov a myslel to za všetkých.

Rozhovor trval asi hodinu. Rozlúčili sa. Podali si ruky. Sľúbili, že čoskoro prídu. Primár im to sľúbil. Irenej ešte pripomenul, koho nemajú zabudnúť pozdraviť. Zvlášť pozdravte maliarov. Po Veľkej noci by mali prísť vymaľovať kostol. Sľúbili. A na rozlúčku kňaza pobozkali. Mama i neterka.

Odišli. Zostal sám. Avšak len fyzicky.

„Bože, žehnaj mi pokrvných. Pane, keď ma vezmeš k sebe, verím, že budem môcť aj potom všetkým žehnať,“ a myslel to úprimne.

Bol to príjemný večer. Po kompletóriu si natiahol chorú nohu a snažil sa zaspať. Nedalo sa. Bolo to silné vzrušenie. Silnejšie, ako si myslel.

V ten večer musel po dlhom čase poprosiť sestričku tabletu proti bolesti.

Pôst prebiehal vo farnosti zaužívaným rytmom, povinnosťami, úlohami, zodpovednosťou... a rovnako prebiehal i na Irenejovej izbe a v jeho živote. Prvýkrát sa nezúčastňuje krížových ciest. To ešte neznamená, že sa nemodlí. Uvedomuje si, že aj sám na jednotlivých modlitbách krížovej cesty má svoju osobnú účasť. Je to zaujímavé modliť sa na nemocničnej posteli krížovú cestu. Rád sa ju modlieva zvečera, keď nie je rušený spolupacientmi, lekári sú po večernej vizite. A sestry občas pribehnú: jedna kukne, iná sestra sa niečo spýta. Ďalšia sestra si na chvíľu stane k posteli a prehodí niekoľko osobných či úradných viet.

Do nemocnice sa nechodí oddychovať. Nemocnica a krížová cesta patria spolu. Irenej to vie. Často sa ponára do jednotlivých zastavení. Dvanásť či štrnásť zastavení, alebo i viac či menej, alebo či začína vo večeradle alebo až u Piláta na nádvorí, je Irenejovi v podstate jedno.

Krížová cesta je jeho osobné stretnutie s trpiacim Ježišom.

Ježiš sa sám rozhodol krížovú cestu podstúpiť. Podriadil sa slobode ľudí. On vedel, že svet potrebuje záchranu. Udalosti po dedičnom hriechu podstatne poznačili ľudské dejiny. Svet sa nespamätal ani po pomätení jazykov v Babylone, ani potopou, ani hlasmi prorokov, riadením kráľov... a ani vystúpením Jána Krstiteľa na púšti. Musel prísť Ježiš. Prišiel slobodne. Prosil Otca o prejav lásky voči ľuďom. Viac miloval ľudí, ako aby bez nich zostával s Otcom v jednote s Duchom Svätým. Ježiš sa dal Otcovi celý... To vo vnútri od vstupu do seminára fascinovalo Ireneja, ak má byť teda kňazom, musí sa dať do kňazstva celý a celkom. Kňaz by nemal byť polovičatý. V blahej pamäti pápež Ján Pavol II. vedel, prečo si vyvolil heslo „Totus tuus“.

Kristus sa dal celý a celkom do rúk ľudí. Dal sa z lásky. To si uvedomoval, v to veril a to sa snažil vždy prežívať, keď sa modlil krížovú cestu.

Kríž bol znak potupy. Potupnej smrti. Smrť len pre otrokov. A Kristus? Sluha. Ten, ktorý sa rozhodol svet zachrániť a spasiť. Kríž to je aj nemocničná posteľ. A môže to byť čokoľvek iné, čo prijímame ako prostriedok na svoje posväcovanie, aby sme tak zadosť učinili za hriechy svoje, ale aj za hriechy živých i duše v očistci.

Ježiš nás stále vyzýva k spolupráci na spásu sveta. Máme dopĺňať, čo Kristovmu utrpeniu dnes z našej strany chýba. Čiže činiť pokánia. Prečo sa ľudia boja pokánia? A prečo sa zdráhajú krížov, boja vziať svoje kríže a kríže iných?

Je potešujúce, že ľudia aj dnes aspoň počas pôstnej doby sa vo väčšom počte zúčastňujú na modlitbe krížovej cesty. Nesmieme ich odsudzovať preto, že keď sa vrátia domov, rýchlo zabúdajú na to, o čom rozjímali...

Je to rozdiel prijať utrpenie a mať na ňom fyzickú účasť, a modliť sa v kostole krížovú cestu. Obe však, keď k nim pristupujeme s vierou, sú nám zdrojom milostí a duchovných darov. Človek dozrieva v spojitosti s trpiacim Ježišom.

„Bože, ďakujem, že na tento pôstny čas si mi pripravil túto krížovú cestu tu v levočskej nemocnici,“ týmito slovami zvykol Irenej začínať modlitbu krížovej cesty.

„Postavy jednotlivých zastavení to sú jednotliví členovia ľudstva. Veľmi záleží na človeku, v ktorej postave vidí seba samého, s ktorou postavou sa stotožní... Krížová cesta je modlitba rozjímavá. Nebolo by správne bezducho recitovať niečo naučené, napísané. Bolo by to málo, aj keby sme to nazvali a bola by to modlitba. Kto sa chce modliť krížovú cestu, nestačí sa len prežehnať a začať. Modlitba krížovej cesty si vyžaduje prípravu. Vedieť sa sústrediť, stíšiť, uzobrať, nakontaktovať na jednu vlnovú dĺžku s Kristom, ktorý je Láska. Krížová cesta bez osobnej zaangażovanosti - akou by bola modlitbou?“ Irenejovi prirástla k srdcu.

Pilát to nie je len kontroverzná historická osobnosť.

Kto je Pilát? To som, Pane, aj ja. Možno odo mňa si to najmenej čakal... A či ja vo svojom hriechu ťa znova neposielam na cestu kríža? Viem vziať urážky od iných bez slova, s láskou prosiť o ich zmenšenie?

Kňaz sa videl zrazu v toľkých nezvládnutých situáciách vo svojom živote.

Vojaci. Zvyknú sa znázorňovať ako tvrdí a neľútostní. Ale veď vojaci vždy boli a budú, vlastne musia byť tvrdí... Pravda, nie neľudskí. Vojaci a nielen tí so zbraňou v ruke, ale všetci, čo sa dajú najat' za žold, čo nezvládajú seba, a tiež každý, kto stráca cit porozumenia, prestáva byť šľachetným, keď vidí svoje pudy a záujmy... V Európe sa znižuje počet vojakov. Armády sú profesionálne, ale ubúda hriechu, nelásky medzi ľuďmi? Iste nie! Naopak.

Irenej si uvedomuje realitu života po dedičnom hriechu. Pokles počtu vojska ešte nehovorí o lepšom medziľudskom správaní. Armáda sa ešte viac vyzbrojuje. Človek využíva potenciál rozumu, aby čo najľahšie a najúčinnnejšie si podriadil iných. A to najmä cez zbrojenie. Od Krista do dnešných dní akou úžasnou zmenou prešli armády so svojím vojenským arzenálom. Spomenul si, že keby niekto chcel spraviť pravdivý obraz krížovej cesty dnes, musel by znázorniť vojakov podstatne ináč, ako sú na zastaveniach. Rôzne zbrane, počnúc ručnými, osobnými cez riadiace medzikontinentálne strely, využívajúce to, čo Boh Otec stvoril pre dobro človeka, ako sú vodík, atóm..., s ktorými dnes brat bratovi siaha na to najcennejšie, na život. Dnes vojny medzi národmi v mene náboženstva, fanatické teroristické vyčíňanie...

Čo sa zmenilo od čias, keď Kain zabil brata Ábela? Len nenávisť nabrala na rafinovanosti a zákernosti...

Ľudstvo na to zabúda. Ako zabúda modliť sa krížovú cestu, ako zabúda, že brat potrebuje brata a že sme si všetci rovní, čo sa týka nesmrteľnej duše a farby pleti, pohlavia, národnosti.

„Šimonovia a Veroniky všetkých čias a celého sveta spojte sa! Svet vás potrebuje, aby sme ho premohli láskou. Kristus čaká na vašu spoluprácu. Vaši bratia a sestry čakajú na vaše srdcia, ktoré sú znamením lásky...“ chcelo sa kňazovi počas uvažovania zvolať.

Je pravdou, že svet má dostatok šľachetných pomocníkov, čo pomáhajú niest' kríže, čo vedia utrieť nielen tváre, ale aj zadky..., len ich svet nechce vidieť, uvedomiť si ich tichú a záslužnú prácu. Ich činnosť, za ktorú nikdy nebudú tak ako by sa patrilo honorovaní.

Pred očami si predstavil zdravotnícky personál. V krátkom čase do jeho izby nakukla zdravotná sestrička i službukonajúci lekár. Usmial sa na nich. A oni opätovali jeho úsmev. Či to nie je to, čo potrebujeme?

Čo stojí úsmev...? A predsa tak často absentuje. Prečo? Strata poznania, hodnôt? Svet, nevyhovárať sa. Ľudia, začnime si všímať jeden druhého. Dnes ja potrebujem teba a zajtra ty mňa. Aj o tom sú dve stanice krížovej cesty. Pretože svet stvoril ľudí a nie bezduché kamene, i keby boli ako vzácne.

Pády. Tri ako zvyk? V živote sa pri prvom páde človek ešte zastaví, pri druhom už menej a tretí pád - je už zvyk? Nemalo by to tak byť. Preto Kristus padá pod krížom vždy znova a znova, len aby ľudí presvedčil, aby neostávali v hriechu, že je potrebné znova a znova začínať, že nikdy nie sme sami, že Ježiš je pri nás aj pri opakovaných pádoch. Je pri prvom a bude aj pri poslednom, keď už nielo síl ani chuti, ani ochoty začať znova.

Pri týchto slovách Irenej vie, čo hovorí.

„Áno, môžem sa niekomu zdať, že som so svojim sarkónom – chorou nohou suverén. Ježišu, ty jediný vieš, čo som prežíval, keď mi to primár povedal. A koľko nocí som prebdel, prerozmýšľal... Nie, necítim sa zúfalý, sklamaný... Pane, ty mi znova a znova dávaš seba. Čo pre mňa znamená ruženec, breviár, Eucharistia, svätá omša? Keby ľudia vedeli, čo im cez tieto dary ponúka Ježiš, neváhali by ani minútu, ani sekundu a siahli by po týchto daroch...“

Irenej zovrel päste od bolesti.

Boleť človeka patrí ku krížovej ceste. Boleť predsa lieči. Prečo chirurg reže, operuje? Aby zachránil...

Tu si Irenej uvedomil, čomu sa asi týždeň bráni, o čom premýšľal. Započul po jednom konzíliu poznámku: Noha musí ísť preč.

„Pri páde Krista, nech je to ktorýkoľvek pád, Kristus znova a znova vstáva a ide na svojich nohách ďalej. A ja by som mal žiť bez nohy? Kristus zomrel, aby sme žili. Zachraňoval. Prišiel spasit' všetkých.“

Irenej si nevie predstaviť život bez nohy. Nevie, koľko ešte bude žiť, ale ani mesiac bez nohy. Noha bolí, veľmi bolí... ale ako tak prejde ešte na toaletu... Až na tých niekoľko dní...

„Rozhrešoval som, zmieroval, dvíhal na duchu... a mám byť bez nohy? Nie!“

Uvedomuje si, že na druhý svet chce ísť s oboma nohami. Aj keď veľakrát ako človek premýšľal, že mŕtvi budú vzkriesení v oslávenom tele...

„Ja bez nohy?“ V bolesti sa rozosmial. Vzápätí zostal vážny.

„Chceš to, Pane? Aj toto má byť obeta za pády? Moje pády? Pády človeka? Pády kňaza? A aj za pády ľudí z môjho okolia?“

Zostal dlho ticho. Nie, nenárokoval si na okamžitú odpoveď od Ježiša. Irenej počas svojej choroby nechcel, aby na ňom urobil Boh zázrak. Prosil, chce celý patriť Kristovi, a to tak v utrpení, ako i v hodine smrti. A to by neodvolal, ani vtedy, keby mal prísť o ľavú nohu.

„Veď koniec koncov, koľkí žijú bez nohy, a dokonca bez oboch,“ povedal a nebolo to presvedčanie seba. To nemusel. To bolo konštatovanie.

Plačúci zástup žien. Ženy patria ku Kristovi. Žena je rovnocenná spoločníčka mužovi, aj keď to mnohí dnes ťažko rešpektujú. Cirkev vždy od Krista ženu chápe ako rovnocennú s mužom a dedičku Božieho kráľovstva. Žene Magdaléne sa zjavil v to ráno, keď vstal z mŕtvych ako prvej. Ju poveril, aby to oznámila jeho učeníkom. Ona sa ho prvá mohla dotknúť a až potom tí ďalší.

Irenej mal vždy v úcte ženy.

Mama ešte žije a v mnohom mu je oporou. Iste aj teraz doma sa modlí a iste sa modlila aj za syna kňaza, keď išla spať. Ženy, matky, manželky, sestry... to sú tie, čo viac navštevujú kostoly ako muži... to je aj jeho domvedúca, pani Justína. Irenej si spomenul na viaceré ženy z rôznych udalostí, z rôznych vzťahov, s ktorými ho niečo krásne, ale aj nepríjemné spája. Nikdy ženou neopovrhoval. Naopak. Aj teraz, keď je samá kosť a koža, cíti, že je muž. A cíti to viac, ako by si niekto myslel. So ženou sa spája cit, neha, krása... Koľkokrát si musel povedať aj on, kňaz, pri pohľade na ženu: Pane, tá sa ti podarila...

Ježiš však napomína ženy na krížovej ceste. Je to skôr výzva. Memento na prebudenie... Človek sa môže aj myliť, keď podľahne nekontrolovateľným citom

alebo náladám. Mnohých hriechov sa dopúšťajú matky, keď vo svojom nie kritickom postoji k deťom nevidia, čo by mali vidieť: hriech svojich synov a dcér, a práve na to upozorňuje Ježiš ženy.

Kňaz, ktorý je duchovný otec farnosti, rovnako ako prirodzení otcovia detí, nesmie podliehať náladám, citovým splnutiam. Od kňaza sa vyžaduje už vo formácii v seminári, aby bol citovo čo najviac zrelý. Nezrelosť by mohla spôsobiť ujmu na duši jeho veriacich.

Mnohí kňazi by mali robiť pokánie za rôzne zranenia, ich neodborné liečenie, za preháňanie v oblasti citov u seba i svojho okolia. Aj na tieto a podobné hriechy spolubratov si Irenej pamätá a odprosuje počas krížovej cesty.

Zobliekanie zo šiat. Rany sú obnovené, telo stfhaním šiat ešte viac zoslabnuté... Čistota. Charakter, dobré meno... Čo všetko, Pane, si uvedomujem znova a znova pri tomto zastavení. Realita, ktorá sa opakuje. Život každého človeka prechádza často nechcenými etapami života. Telo si pýta svoje... Duch je ochotný a telo slabé... Boh nikoho neskúša nad jeho sily...

Staronové myšlienky... Stále opakujúce zápletky v živote ľudí. A predsa, vševediaci Boh o tom vedel a ponechal to ľuďom. Láska sa nadobúda. O lásku sa musí človek pobiť často sám so sebou. Zvíťaziť nad sebou je najväčšie víťazstvo. Zobrať niekomu meno sa môže udiť rýchlo, ale ťažko sa vracia späť. Obráť niekoho o česť, a následky môžu trvať celý život. Obráť niekoho o čistotu môže mať následky aj na večnosť. Ľudia zabúdajú na túto stanicu. Podceňujú toto zastavenie. Zovšednelo. Stalo sa pravidlom, že svet je už taký... a mnohí sa dávajú unášať vlnami sunami, ktorým sa ešte ponáhľajú v ústrety... Nevedomosť? Naivita? Zatemnenie rozumu? Hovorí sa, že človek si sám svojimi hriechmi spôsobuje, že stráca obozretnosť, ostrážitosť, a teda zatemňuje si rozum a... následky. Ako kňaz ich videl a stretával sa s nimi často.

Slzy, neprespaté noci, bolesť celej rodiny... spôsobené jedným počínaním. Nie jedným... Kto si veci premyslí, rozanalyzuje, skonštatuje, že nič sa nedeje, tak rýchlo... a naraz. Aj auto má brzdy od svojho výrobcu... Prečo sa mnohí zabijú? Podcenili kontrolu brzd. Irenej si spomenul na farníka, ktorého nedávno pochovával. Opravoval si auto sám. Mal peniaze na kde-čo, ale na odbornú kontrolu v autoservise nie. Zostali štyri siroty, vdova...

Ruky a nohy. „Aktuálne zastavenie práve pre mňa,“ uvedomil si... Ježiš sa nebráni položiť svoje ruky a nohy na kríž, aby ich rímski vojaci pripevnili k drevu kríža klincami. Ježiš prišiel spasiť ľudstvo. Ježiš nemienil vojakom utiecť. Vojaci sa správali hrdinsky... Neuvedomujú si, že tento človek, Ježiš, je iný. Je to očakávaný Mesiáš.

Oni majú cisára v Ríme. Oni nepoznajú židovské predpovede o Mesiášovi. A keď aj niektorý z nich by bol trošku sčítaný, znalý problematiky, je vojak a vojak plní príkazy. Vojak nepremýšľa. Ten má svoj žold a zodpovednosť prenecháva na iných...

Čo sa zmenilo na správaní mnohých ľudí v porovnaní s vojakmi pred dvetisíc rokov? Skoro nič. Aj keď sa považujú za múdrych, majú na to vek, zastávajú rôzne počty a, možno, nechýba ani nejaký titul, nerozmýšľajú. Myslieť bolí. Myslenie

zaväzuje... A ľahšie je vec na niekoho zvaliť, klamať, oni nič... jednoduchšie je urobiť sa hlúpym...

A čo svedomie? To u mnohých neletí. Aby umlčali svedomie, hovoria: neverím na tmárstvo, čierna totalita, farári nemajú čo robiť, tak vymýšľajú, aby ľuďom zabránili si užiť, predsa človek žije len raz...

Ruky dal Boh aj na žehnanie... Človek potrebuje ruky na tvorenie krásy, potrebných vecí pre život, na objatie... A človek umiera s prázdnyimi rukami.

Irenej si pozrel svoje ruky. Boli prázdne. Pred chvíľou mal problém. Chcel sa napiť vody a ruky sa mu rozochveli. Len-len že mu fľaša nevypadla. Cíti však, že jeho ruky nie sú prázdne, hoci sú slabé, podobne ako jeho život nie je prázdny, aj keď cíti, že je na konci.

Ruky a nohy dal ako kňaz raz a navždy pri kňazskom svätení Kristovi. Tam, na dlažbe konkatedrály, hoci ešte veľmi mladý, s dišpenzom od pápeža i biskupa kvôli veku, ale vedel, že ruky a nohy si nemôže šetriť. Ved' aj pre koho?

Zasmial sa.

Nikdy sa nechcel dožiť nejakého dlhého veku. Ruky sa ešte chveli po neúspešnom a v minulosti tak samozrejmom úkone, ako bolo priložiť si pohár vody k ústam. Čo bolo, už nemusí byť. Treba využiť, čo sa ešte dá. Myslel na konanie dobra, spásu duší.

„Bol som farárom a už som len adorátorom. Je potrebné ďakovať Bohu, že ma ešte zachoval pri vedomí. Zajtra už si nebudem možno môcť spomenúť čo bolo, kto som a že zomieram.“ Spomenul si na zápas v európskom parlamente medzi niektorými jej frakciami o eutanázii. Pokrútil hlavou.

„Ja už viem, čo je to choroba... A pripravujem sa na smrť... Som však kresťan. Som katolícky kňaz. Verím v život večný. Verím, že Boh je spravodlivý sudca, ktorý dobrých odmení a zlých potrestá. Krížová cesta mi pripomína to, čo hlasujúci za eutanáziu neveria a neprijímajú, že bolesť nie je všetko. Kristus je pre trpiacich záruka, akú ľuďom nemôže dať nik, ani eutanázia.“

Potreboval si napraviť ľavú chorú nohu. Išlo to.

„Nie je to až tak zlé, aby ju museli amputovať,“ skonštatoval.

„Tak je to aj v živote, že nebýva to tak zlé, ako sa to môže na prvý pohľad zdať. Aj preto máme od Stvoriteľa dve ruky a dve nohy...Bože, ďakujem ti za tento dar.“

Zomiera na kríži. Pieseň hovorí, že najkrajšia je modlitba na kolenách. Kto chce pochopiť kríž, musí sa pred krížom naučiť na kolenách kľačať. Ak nie, o mnoho nezabudnuteľného a nepochopiteľného príde. Ozaj, a bude sa môcť ešte dostať na kolená pred krížom? Zadíval sa na kríž zavesený na stene. Kto ho tu zavesil, vďaka mu za to. Kristov kríž patrí k pobytu veriaceho v nemocnici. Je to memento. Je to prostriedok k úvahám, zamysleniu a najlepší kontakt duše s jej Stvoriteľom.

Je pôstny čas. Budúci týždeň je už Veľký týždeň. Začne touto nedeľou, keď si spomíname na vstup Krista do Jeruzalema. Irenej sa tešieval na tento týždeň.

„Ako ho prežijem?“ zamyslel sa.

„Tak ako vždy doteraz,“ vyšlo to z neho tak rázne.

„Posteľ mi nezabráni prejavit' Kristovi vd'ačnosť.“

mlčal.

Počas týchto dní je za čo odprosovať Boha. Lásku... Zvykol vyzývať svojich veriacich, aby v tomto týždni sa čo najviac stíšili. Poslúchli ho mnohí. V týchto dňoch sa kostol viac ako kedykoľvek inokedy zaplnil. Prišli aj z týždňoviek a koncom týždňa mali aj žiaci a študenti prázdniny...

Teraz sa díval na kríž a kontemploval každú Kristovu ranu. Každá sa mu stáva inšpiráciou k odprosovaniu.

„Prosím ťa, Pane, trpiaci Majster, za hriechy rodičov, detí, za hriechy rodín. Prosím ťa, Pane, trpiaci Učiteľ, za farnosti. Všetkých... Vlažných i horlivých... Kto z nás je bez hriechu? Prosím ťa, Pane, trpiaci Pastier, za celý národ. Za tých, čo ho vedú, spravujú, ale i za tých, čo sú inoveriaci alebo neveriaci. Všetci sme boli vykúpení tvojou smrťou. Sme hriešni. Odpusť nášmu národu. Prosím ťa, Pane, trpiaci Vodca, za celý svet. Za Cirkev vo svete. Za hierarchiu Cirkvi. Za všetkých ľudí všetkých rítov... Za tých, čo nemajú strechu nad hlavou, pretože boli o ňu okradnutí, boli spod nej vyhnaní, stratili ju v pohromách... Za opustených a vzdialených od rodiny najmä kvôli živobytiu, ale aj tých, čo sa vedome a dobrovoľne vzdialili od tých, ktorí ich mali a majú radi, aby mali sil, možnosť vrátiť sa domov, aby mohli nájsť odpustenie...“

Nedomodlil sa.

Vošla sestrička.

„Nespíte, dôstojný pán? Nedá sa vám? Môžem vám niečo ponúknuť na spanie?“

„Ste zlatá. Ďakujem.“

„Prepáčte, dôstojný pán, vy plačete?“

„Aj chlapi plačú. Aj kňazi plačú... Modlím sa krížovú cestu... Sestrička, prosím, nikomu nehovorte o slzách, prosím.“

„Za slzy sa nemusíme hanbiť... A ja vám ďakujem.“

Odišla.

O chvíľu sa zamyslel. Aj keď kríže sa stali výhodným artiklom zlatníkov, predsa tí, čo ich nosia, by ich mali viac využívať pre spásu duší. Kríž by sa nikdy nemal chápať ako ozdoba... A kríže, nech sú kdekoľvek, mali by hovoriť o nádeji a vyzývať k pokániu...

„Ukrižovaný Ježišu, zmiluj sa nad nami!“

Mária, Ježišova a naša Matka. My, Slováci, si ťa zvlášť uctieваме, Sedembolestná. Mária, ťažko by som si vedel predstaviť nielen krížovú cestu, ale vôbec život Krista bez teba. Evanjelium ťa predstavuje vždy tam, kde si potrebná. My sa ti neklaniam. Kľaňanie patrí len tvojmu Synovi. My ťa však milujeme ako Matku Božiu. Z Božej prozreteľnosti si sa stala dcérou Boha Otca, Matkou Božieho Syna a nevestou Ducha Svätého. Toto všetko si môžeme uvedomiť v diele spásy. Je pravdou, že naši bratia majú aj iný pohľad na teba, Mária, aj ich miluješ a miluj. Dieťa môže na svoju matku aj zabudnúť. Mária, prihováraj sa za nás, aby sme v rámci ekumenizmu nachádzali cestu k tvojmu Synovi. Mária, aj ja chcem svoje utrpenie obetovať za vyriešenie otázok okolo tvojej účasti na diele spásy.

Ježiša pochovávajú.

Pane, samotný úkon či obrad pochovávanie nerozhoduje o našej spáse. Ale aj dôstojná rozlúčka so zomrelým je prejav, ktorý by sa nemal opomenúť. Ako príchod na svet je potrebné pripraviť, tak aj pohreb je vecou zvyku, okolnosti a viery. Pane, vyprosujem všetkým, aby spomienka na tvoj pohreb sa stala výzvou pre všetkých uvedomiť si, že smrť nie je definitívna bodka za životom človeka. Pohreb je pre pozostalých. Je výzvou k prehodnoteniu životných postojov zameraných na posledné veci človeka tu na zemi. Umožniť zomierajúcim zomrieť v kruhu drahých, s ktorými žili. Nenechaj, Pane, zomierať ľudí samých. Smrti sa nebojme, ale cíťme pred ňou bázeň... Smrť je posledné rozlúčenie, tam už nebude lúčenia. Ježiš sa nám stal vzorom v živote i pri pochovávaní.

Je správne, že žijeme v nádeji, že ako Kristus vstal z mŕtvych, aj my budeme vzkriesení.

V nemocnici sa skutočne ináč modlí krížová cesta ako v kostole. Je dobre sa naučiť modliť krížovú cestu, pokiaľ sme mladí a zdraví. Odkladať s modlitbou nie je správne. Kiež by toto pochopili mnohí.

Už bolo neskoro, keď sa domodlil. Zvony z veže oznamovali jedenástu hodinu. Mesto sa ponáralo do zaslúženého odpočinku. Boh chce dať večný odpočinok všetkým, čo mu prejavia lásku.

„Vďaka, Pane, za ďalší deň tu na nemocničnej posteli.“

Kvetná nedeľa.

Začala pre kňaza Ireneja zle. Čo to znamená zle? Sú pacienti a vôbec chorí ľudia, ktorí keď im niečo je, musia sa okolo nich točiť všetci. O jednej zo svojich spolusestier sestry vedia, že: bolí ju prst, a ona dokáže postaviť na nohy celú polikliniku. Presvedčil sa o tom aj kňaz. Keď bol raz na poliklinike, lekár stál pri okne a keď videl ju prichádzať, povedal svojej zdravotnej sestričke:

„Keď príde tá a tá,“ a povedal to veľmi slušne, ale bolo cítiť, že sa v tejto sestre sklamal, „povedzte, že nie som prítomný.“

Ako kňaz si vypočul názor ktoréhosi lekára, nemusí byť pravdivý, že najhoršími pacientmi sú kňazi a rehoľné sestry. Čo ho viedlo k tomuto konštatovaniu?

S kňazom Irenejom majú na oddelení iné skúsenosti. Aj veriaci z iných cirkví, ale aj neveriaci zamestnanci, lekári i sestry o kňazovi hovoria: to je náš dôstojný pán. Čím si zaslúžil toto pomenovanie a úctu od personálu oddelenia? Svojím životom.

„Stačí sa na neho pozrieť a niečo si uvedomíš,“ poznamenala novej kolegyni o kňazovi vrchná sestra.

Irenej sa učil po celý život zabúdať na seba a byť úctivý a pozorný ku všetkým ľuďom v okolí. Nikdy nerobil rozdiel vo veku, náboženstve alebo iných hodnotách... V ľuďoch videl deti Božie. Dokonca viackrát sa dostal do situácie, že v núdzi sa ocitol človek, ktorý mu viackrát podrazil nohy.

„Práve takému musím ukázať aspoň tieň lásky, ktorú nám preukázal Ježiš,“ a nikdy nedal dotyčnému pocítiť, že ho urazil, ohovoril...

Irenej nikdy nestaval kňazstvo na sebe. Kňaz je alter Christus, čiže druhý...

A táto filozofia sa dá vidieť aj na jeho postoji k chorobe.

„Pozrite, sestrička, okolo mňa iste máte ťažších pacientov...“ povedal sestre, keď sa ospravedlňovala, že prichádza neskoršie.

Je trpezlivý. Nemá prehnané nároky. Nikdy nezabudne poďakovať aj za maličkosť a samozrejmosť, na ktorú má právo. Vie sa usmiať, aj keď sa mu vždy nedarí...

„Vidím, že veľmi trpíte... a usmievate sa... Ako to dokážete, dôstojný pán,“ povedala už nejedna zdravotná sestrička.

„To on mi dáva silu...“ a ukázal hore.

„Áno, Boh svojich neopúšťa. Ježiš, ktorý veľmi trpel a ktorý je s nami, dáva viac síl a pomoci, a rovnako utišuje bolesť ako morfium či iné utišujúce prostriedky...“

S primárom sa poznali už roky. Boli priatelia. Nikdy nezneužíval jeho postavenie na oddelení. Naopak. Bol vzorom úcty voči prvému mužovi oddelenia. Personál vedel o ich priateľstve, ale vedel aj to, že dôstojný pán sa nikdy nezníži k niečomu, čo by mohlo niektorej sestre alebo lekárovi poškodiť. Viacerí už počuli z jeho úst: „Pomodlím sa za vás... Mám vás rád... Som vám veľmi vd'ačný...“ Tieto i podobné slová vychádzali z úst, ktoré to mysleli ešte vážnejšie, ako boli vypovedané. Je pravdou, že najmä na začiatku, primár úradným spôsobom pristupoval k svojmu personálu ohľadom dôstojného pána. Irenej netúžil a nikdy nevyslovil niečo, čo by malo byť na úkor ostatných pacientov oddelenia. Naopak.

„To sa, pán doktor... sestrička... s takou starostlivosťou staráte o všetkých pacientov?“ A keď aj nepočul odpoveď, poznamenal: „Ďakujem vám aj za nich.“

Kvetná nedeľa začala bolesťou. Už od polnoci. Irenej trpel.

„Ďakujem ti, Pane, že môžem s tebou trpieť.“

Nemohol do rúk zobrať zo stolíka vedľa postele Sväté písmo. Niežeby nechcel svietiť, aby nerušil, ale jednoducho nemohol. Bolesť cítil aj v rukách.

„Prečo ma bolia aj ruky?“ pýtal sa sám seba.

„Pane, pri utrpení za naše hriechy ťa bolelo celé telo i duša. Hoci si mal obe prirodzenosti, božskú i ľudskú, miloval si nás aj ako Boh a aj ako človek... A dávaš aj mne teraz príklad, aby som ti opätovoval lásku... ja, hriešny kňaz... Pane, môžem s tebou trpieť...“ Pri plnom vedomí si uvedomoval náplň dnešnej nedele. V celom svete si dnes Cirkev pripomína nielen slávnostný vstup Ježiša do Jeruzalema, radostné „Hosana,“ ale aj začiatok utrpenia Krista, čo si Cirkev bude pripomínať v piatok slovami „Ukrižuj ho...“

Uvedomil si, že nebude účastný na pašiach v kostole. Spomenul si, s akou úctou a pozornosťou sa vždy v kostole snažil prežiť spev pašíí...

„Keďže nebudem môcť byť prítomný na speve pašíí, tak ich budem prežívať tu na posteli.“

Bolesť. Ježiš mu naznačuje, čo od neho, svojho kňaza, žiada.

„Pane, môžem ti odmietnuť, keď chceš, aby sme spolu trpeli? Nie! Tebe som sa snažil v živote nič neodoprieť. A teraz by som mohol? Ja chcem byť s tebou a plniť len tvoju vôľu. Beriem si to pred seba i na tento deň. Som presvedčený, že je to tvoja vôľa, Pane, som však slabý... Veľakrát som zradil hriechom... Vidíš moju úbohosť... Tebe nie je neznámy ani môj stav duše a tela tu na nemocničnom lôžku...“

Preto, Pane, prosím pokorne: Pane, daj mi síl... Daj mi, prosím, milosť, aby som dnes vytrval...“

Irenej si pri týchto slovách uvedomoval, že ich hovorí vedome a dobrovoľne ako kňaz.

Doma na pracovnom stole má vždy Sväté písmo. Má ho tam po osobných skúsenostiach ešte zo seminára. Oči sa častejšie dotnú knihy a vtedy ruky siahnu po Knihe kníh. Písmo sväté je kniha, ktorej autorom je tretia božská osoba – Duch Svätý. Irenej ju vždy berie do rúk s úctou ako skutočné Božie slovo. A hoci si prečíta len verš či odsek, stáva sa to pre tú chvíľu pre jeho život mementom. Stačí tak málo a myšlienka na Boha, na plnenie vôle Božej sa stáva prítomnosťou. Písmu sa venuje nielen pri modlitbe kňazského breviára, ale je mu inšpiráciou k osloveniam, príhovorom, homíliám pre svojich najdrahších, a berie do rúk Písmo aj vtedy, keď potrebuje inšpiráciu pre seba, svoj osobný duchovný i spoločenský život...

Tu v nemocnici ho má v stolíku. Doteraz mohol po ňom siahať bez väčších ťažkostí. A teraz nevládal vziať túto malú knihu, s tak veľkým obsahom presahujúcim celú večnosť.

„Nebudem účastný pašii, nemôžem zobrať do rúk Písmo... A, veď centrálna udalosť dnešnej liturgie viem naspamäť,“ skonštatoval spokojne ako dieťa.

Začal hneď. Ešte za hlbokej noci. Zvony odbíjali dve, tri, štyri a vždy znova mu pripomínali bdieť s Majstrom... Bdenie sa mu stalo príjemným. Ježiš akoby mu vzal bolesť.

„Pane, prečo trpíš len sám?“ zastavil sa v uvažovaní. Zdalo sa mu, že necíti žiadnu bolesť.

„Čo sa deje?“

Bolesť sa však hneď ozvala. Irenej spokojný mohol pokračovať v uvažovaní o utrpení svojho Majstra, Ježiša.

V jednom okamihu zaspal. Zobudil ho hlas sestričky. Bol čas na rannú toaletu. Zobudil sa celý spotený. Sen. Kedysi sa mu veľa snívalo, ale v posledných mesiacoch len zriedka. Zvláštny sen. Pripomenul mu jeden z jeho hriechov, ktorých sa dopustil v mladšom kňazskom veku. Vyznal sa z neho. Bol mu odpustený skrze brata kňaza Jozefa. Jozef sa pri tom hriechu ani nezastavil. A teraz, prečo sa mu o hriechu prisnilo?

„Pokánie! Rob pokánie...“ preblesklo mu mysl'ou.

„Áno!“ bez váhania súhlasil.

Pokánie je potrebné robiť aj za vyznané, oľutované hriechy i vtedy, keď bol vykonaný kajúci skutok.. Uvedomil si, čo učí Cirkev o očistci... Prečo sú duše v očistci...

Človek veľmi rýchlo zabúda na pokánie. Veď aj malý hriech je urážkou Boha, ktorý je Láska. Čo je malý a čo je veľký hriech? Ľudia sú náchylní veci ohľadom hriechu bagatelizovať. Skôr svoj hriech nazvú malým, ľahkým, všedným... A čo urážka? Dá sa hovoriť o malej a veľkej urážke? A uraziť Boha je možné len smrteľným hriechom...? Učenie Cirkvi je jasné. A platí to aj dnes.

„Vďaka, Pane, za sen. Aj keď sen mnohokrát podceňujeme, ale či ty, Pane, si

vo sne neprehovoril k Jozefovi? Prorokom?...“ Irenej si uvedomil, že tento sen je pre neho výzvou, ktorú nemieni podceňiť.

Pokánia nikdy nie je navyše. Pokánie môžeme konať vždy. Pokánie sa nezakazuje... Kňaz si uvedomuje, že nikdy nebol škrupulantom. To znamená, že by videl hriech tam, kde nebol, a že by podliehal nezdravým postojom, mienkam, pohnútkam...

„Pravé pokánie a ešte za súhlasu spovedníka nikomu neuškodilo. A ja som predsa spovedník i keď sebe nemôžem odpustiť hriechy...“ usmial sa.

Sestrička zavolala službukonajúceho lekára. Irenej nemohol vykonať rannú toaletu. Lekár prezrel pacienta a dal sestre príkaz na kontrolu počas celého dňa... Irenej sa neznepokojil, naopak.

„Načo, veď som v rukách Trpiaceho... Predsa som mu to prisľúbil. Je Kvetná nedeľa...“

Lekár i sestrička viackrát vstúpili počas dňa na šestnástku. Nerozprávali. Ani Irenej toho veľa nenahovoril.

„Neznepokojujte sa. To je len dočasu. Viete, dnes je Kvetná nedeľa...“

A nerozprával aj preto, že chcel v rozjímaní nad Kristovým utrpením konať pokánie. Uvedomil si potrebu pokánia za seba i za tých, s ktorými to v živote nezvládol. Verí, že hriechy sú odpustené, že Božie milosrdenstvo je veľké, že Boh je Láska, ale pokánie je možné konať vždy. Neuškodí.

Zo susednej izby začul na chvíľu Rádio Lumen. Vysielalo svätú omšu. Veď ju sám často počúval. Dnes ho ani nenapadlo siahnuť do stolíka pre rádio.

Dnes si prvý raz uvedomil, že nebude môcť celebrovat' a ani koncebrovat'. To sa mu aj tu v nemocnici stalo len párkrát, tri či štyri razy, najmä po chemoterapii.

„Načo sa znepokojuvat'?“ povedal si sám pre seba.

„Pane, ty vidíš aj do mojej izby i môjho srdca. Keď nemôžem fyzicky, tak budem duchovne. Veď tak často odporúčam ľuďom na cestách, ale i chorým... aby sa aspoň duchovne spojili s chrámom, kde sa slávi svätá omša a v rozjímaní a modlitbe mali účasť. A môžete si vykonať aj duchovné sväté prijímanie...“ rozpamätal sa.

Ležal celý deň. Sestra mu pomohla s ľudskou potrebou. Zvykol si na prejav tejto služby. Sestry ju konali pri ňom priam s pietou. Veľmi, veľmi im bol za tento prístup vďačný.

„Pomodlím sa za vás, sestrička... Vďaka vám, za vašu službu, nech vám to Pán Boh odmení večným životom, ale i láskou vašich drahých, zdravím...“ zvykol dať najavo vďaku.

Všeličomu sa naučil v nemocnici. Aj prijímať takéto služby od sestričiek. Zvykol si, že ho podopierali, keď išiel sám na toaletu. Zvykol si, že ho tlačil ošetrovatel' na vozíčku, keď sa mal podrobiť vyšetreniam. Zvykol si, že mu pomáhali pri jedle.

Ale zvykol si aj na všeličo ďalšie, už menej nepríjemné, ako boli pohľady pacientov, priateľov, známych na neho. Zvykol si, že v nemocnici je iné jedlo a že on má aj diétu. Zvykol si na obmedzený nemocničný priestor a že jeho izba číslo šestnásť nie je a nemôže byť jeho pracovňou. Zvykol si na denný režim oddelenia...

Ale musel si zvyknúť aj na to, že je to už štvrtý mesiac, čo nebol v kostole, že neslávil v ňom svätú omšu, že neposluhuje svojim farníkom a namiesto neho to robí brat kňaz, Jozef. A ešte na ďalšie si zvyká...

„Zvyk je vraj železná košeľa“, hovorí príslovie.

„Na jedno si nesmiem zvyknúť: zabudnúť vo svojom zdravotnom stave na svojho Majstra.“

V tom ho utvrdil priateľ kňaz, profesor, ktorý ho prišiel navštíviť. Venuje sa výchove seminaristov. Má ich veľmi rád. A dostáva sa mu aj neúcty.

Jozef už bol dvakrát v nemocnici Ireneja pozrieť, ale ešte sa nestretli. Bol oba razy na vyšetreniach. Nie žeby nechcel čakať, ale takt tohto kňaza je obdivuhodný. Predpokladal, že Irenej bude unavený. Jeho opakované návštevy boli povzbudením aj pre personál oddelenia. Sestričky vždy Irenejovi poznamenali:

„Ten pán farár vie dodať chuť do života, tak ako vy.“

Dobre sa to počúva o bratovi kňazovi, najmä keď je to pravda. Nie každý má silu pracovať na sebe s takou borbou, chuťou a odhodlaním. Majú sa čo učiť jemu zverení.

„Vždy obdivujem tvoj optimizmus,“ priznal sa úprimne kňazovi.

„To preto, že žijem s mladými pod jednou strechou. Viacerí mi to závidia. Mladí sú zdrojom zvláštnej sily. Pri nich človek nemôže zostarnúť a zabudnúť, aj keď sám cíti, že je už starší a tiež chorľavý,“ vyznal sa úprimne Irenejovi.

Irenej si po odchode spolubrata uvedomil, že ho poslal sám Ježiš. V bratovi videl Majstra Ježiša. Najmä v dnešný deň. Seminaristi odišli domov, do farností, a on s ostatnými predstavenými sa rozišli po diecéze, aby pomohli v nápore počas Veľkého týždňa. Aj v tom je prejav bratskej lásky.

Strávili spolu skoro hodinu.

Bol pre neho ako anjel pre Krista v záhrade. Návšteva kňaza bola balzomom na dušu.

Irenej sa rád vždy informoval o seminári. Rád do seminára prichádzal. Často si spomínal na čas strávený v seminári, keď bol bohoslovec. Bola to vtedy ťažká doba. Ireneja vždy veľmi bolelo, keď počul kritiku na seminár. Poznal všetkých, ktorých biskup poveril povinnosťami výchovy a vzdelávania v seminári. Sú to bezúhonní kňazi. Vedel, odkiaľ prichádzajú reči a prečo tie nemiestne poznámky na seminár. Je to poľutovaniahodné, ale je to kňazský hriech. Keby si to aspoň tí oltárni bratia uvedomili... Aj kňaz môže bojovať s pýchou, závisťou... a keď si niektorý nedá pozor, vie ohovoriť, hriješne posúdiť a aj odsúdiť, hoci do poriadku a výchovy v seminári nevidí a nemôže byť informovaný.

„Modlím sa za vás všetkých. Kňazov i bohoslovcov. Záleží mi na seminári. Hoci nie som biskup, viem, že seminár je veľmi dôležitá inštitúcia pre diecézu. Ďakujem vám všetkým, čo sa staráte o výchovu, vzdelávanie. Verím, že Boh najmä vo večnosti bohato odmení,“ povedal Irenej bratovi.

Spýtal sa aj na svojho diakona Františka.

„Bol za mnou včera.“ Irenej sa usmial. Spolubrat pochopil.

„Viem, prečo sa usmievaš. František ma poprosil, či by som mu šiel kázať na primície. A pretože čas už pokročil a viem, že kazateľ sa nevybavuje na poslednú chvíľu, František na moju otázku odpovedal, aby som mu prepáčil, pretože chcel za kazateľa teba...“ díval sa do očí Ireneja.

„A dúfam, že si mu povedal áno!“ vážne poznamenal Irenej.

„A mohol som povedať nie?!“

„To teda nie,“ zasmiali sa obaja.

Jozef si všimol, že brat na posteli sa zasmial bolestne. Uvedomil si, že má bolesti. Chytil ho za ruku.

„Ďakujem, braček.“

Do izby vošla sestrička.

„Á, pán profesor je ešte tu?“ Nebola to výčitka. Naopak, kompliment.

To využil návštevník, aby sa rozlúčil s kňazom Irenejom. Prislúbil, že príde.

Irenej pokračoval vo svojom spojení s trpiacim Ježišom. Na Kvetnú nedeľu je najviac kajúcnikov v kostole. Využívajú možnosť vyspovedať sa pred sviatkami. V posledných rokoch vidieť menšie rady penitentov. To preto, že po revolúcii vzrástol počet kňazov. Diecézy sa omladili. To teší aj Ireneja, že nebude tak chýbať.

„To, že nespovedám, ešte neznamená, že nebudem nič robiť.“ A už s pohľadom na kríž pred sebou skoncentroval svoje myšlienky na texty Písma dnešnej nedele.

Dokázal sa ovládať v spánku. Nezaspal do neskorého večera. Nedokázal však rozkázať svojim rukám. Sestričky mu pomohli.

Veľký týždeň začal bolestne. Irenej si uvedomil, že iné predsa nemôže očakávať. Rozhodol sa s Ježišom prežívať udalosti umučenia a smrti.

Upustili od amputácie nohy. Pre Ireneja to znamená niekoľko vecí. Buď je to už zbytočné, alebo je ešte nádej. A možno prijali jeho prosbu, že chce ísť na druhý svet na svojich.

„Alebo...“ - a pri tej myšlienke sa zastavil.

„Alebo má Pán, môj Majster, so mnou ešte iný plán?“

„Aký?“ Aj chorý je zvedavý.

Nič mimoriadne počas prvého dňa Veľkého týždňa sa neudialo. A predsa ten dobrý Ježiš chce na začiatku týždňa svojho kňaza potešiť.

Vybral si na to Andrejku. Irenej na ňu myslieva. Prešlo už viac dní, ba týždne, čo sa strelí na fare. Ako sa jej darí? Ako pochodila na Levočskej hore? Čo tamojšie sestry a sestra Fides?... Otázky. A na odpoveď nemusel dlho čakať.

Po nastolení večerného režimu na oddelení ozval sa mobil. Len niekoľko ľudí vie jeho číslo. Totižto číslo mobilu musel zmeniť po určitom čase, čo strávil v nemocnici. Dostal to príkazom od primára. Vyzváňaniu niekedy nebolo konca kraja a vtedy mal ešte viac síl, ale aj tak to nemalo ten efekt, o akom si myslel sám Irenej.

Číslo má spovedník a zastupujúci súčasne v jeho farnosti, Jozef. Číslo má z moci úradu voči Irenejovi. Číslo má pani Justínka, rovnako z moci úradu. Číslo má jeden z rodných bratov, aby ho nemala mama, ktorá by sa nezdržala a vyvolávala by.

A ešte dvaja či traja spoľahliví a Andrejka.

„Andrejka!“ vyslovil meno volajúcej ešte skôr, ako počul jej hlas.

Pravda, prešiel dlhší čas. Bolo potrebné ho vybrať zo stolíka. Mobil bol nastavený na jedno zazvonenie a aj to na tiché zazvonenie. Andrejka sa dovtípila, že musí počkať. Nezložila. Irenej zapol mobil a priložil si ho k uchu pomocou vankúša pod hlavou. Uvedomil si, že tento rozhovor bude dlhší.

Keď jej dával číslo, povedal jej o príkaze primára a aj o zmene čísla. Porozumela a povedala, čo si teraz Irenej pripomenul, keď uvidel jej meno.

„Zavolám niekedy večer. Pravda, musíte mi povedať, že budem môcť hovoriť. A keď budete unavený, stačí mi povedať jedno slovko a skončím. S financiami za telefonovanie sa netrápte. Mám viaceré zľavy...“

„Prosím, Andrejka. Už môžeme rozprávať. Som fit. Ležím a mobil mám na vankúši...“

Andrejka pozdravila, povedala, že aj ona je v pohode a že môžu rozprávať bez obmedzenia.

Začala ona. Pravda, najprv poprosila, či s tým kňaz súhlasí. Už takéto správanie Irenejovi hovorilo, že je to iná Andrejka, akú poznal roky...

Podakovala za prijatie na fare. Ospravedlnila sa za reakciu pri stretnutí... V skratke zopakovala, čo si odniesla zo stretnutia. Irenej bol prekvapený, čo všetko spomínala. On vtedy veľa rozprával. Chcel jej povedať všetko, čo mu vnukol Duch Svätý. Pamätá si, že viackrát prosil Ducha Svätého, aby hovoril to, čo Andrejka potrebuje počuť. A ona to teraz priznáva.

„Hovorili ste k veci mojej duše... Hovorili ste o veciach, o ktorých som vedela len ja... Mala som pocit, že mi vidíte do srdca... Boli to páľčivé myšlienky, s ktorými sa odvíjali rôzne moje vtedy i teraz prežívané životné situácie... Hovorili ste jasne, veciam som viac a viac začala rozumieť... Dotýkali ste sa mojej duše odborne... Nerozprávali ste zoširoka, ale to čo ste povedali, cítila som, že musím vedieť. Venovali ste časť svojich slov veciam, ktoré som prehliadala a ktorým som vtedy ešte neprípisovala význam, nepovažovala som ich za podstatné...“

V dlhom monológ, len v obrátenom poradí, pokračoval teraz rozhovor ako vtedy na fare. Zastavila sa. Irenej jej do toho nechcel nič hovoriť. Kdesi vo svojom vnútri cítil, že ju musí nechať hovoriť...

A jedným dychom pokračovala:

„Dnes je to už celkom ináč. Aj dnes všetkému nerozumiem. Nerozumiem sama sebe. Nerozumiem, čo mi hovorí Boh, aspoň nie všetkému. Ako ste mi radili, modlím sa a prosím o svetlo Ducha Svätého, aby som plnila len vôľu Božiu, ale cítim, že nie je to ešte ono z mojej strany... V posledných dňoch a najmä včera, celý deň som nechápala nič, čo sa ozývalo v mojom vnútri. Viackrát som sa pýtala Ježiša, čo mám robiť. Nevie, či som si počínala správne, ale chvela som sa často na celom tele. Zobrala som dokonca tabletku na upokojenie. Ešte nikdy som nezažívala to, čo teraz. Mám pocit, akoby odo mňa Ježiš niečo chcel. A ja neviem čo. Nerozumiem tomu všetkému a nerozumiem sebe samej...“

Stíchla. Prestala hovoriť. Ani teraz Irenej do jej monológu nevstupoval. Mohol. Nechcel. Chvíľami nevedel, čo by povedal. Cítil, že potrebuje viac od nej počuť. Má predsa na odpoveď čas. Snažil sa porozumieť všetkému, o čom hovorí. Hovorila rýchlo. Zabudla, v akom stave sa nachádza ten, s ktorým hovorí.

„Môžem pokračovať?“

„Pre mňa môžeš.“

„Vládzete počúvať?“

„Ešte áno, pokračuj.“

Potom sa vrátila k rozlúčeniu na fare. Šla za sestrou Fides na Levočskú horu. Porozprávala im o svojich pocitoch. Sestry sa jej ujali s veľkou ochotou. Najmä sestry Fides a predstavená. Mali tam ubytovaných hostí a sú len štyri a jeden kuchár. Irenej vie, že je to na nich dosť. Hoci pútnická sezóna začne Veľkou nocou. Pútnici však prichádzajú aj cez zimu, najmä keď je pekné počasie.

Rozprávala o modlitbe, rozhovore s Matičkou, ako jej nielen on pripomenul, aby si predebatovala svoje otázky, ale to jej pripomenuli aj rehoľné sestry.

„Mala som radosť z modlitby spolu s nimi.“

Irenej vie o jej hľadaní miesta v živote. Je pravdou, že Andrejke sa blíži v tomto roku štyridsiatka. Je slobodná, vzdelaná, má pekné spoločenské postavenie, ale všetko toto a iné, ako porozprávala jemu a sestre Fides vtedy v jeseni, ju nenapĺňa a neoslovuje.

Navrhol jej vtedy, aby sa zamyslela nad duchovným povolaním. Pamätá si na tú reakciu. Pozrela na neho. Zasmiala sa. A pomaly povedala: „Ja by som sa mohla stať rehoľnou sestrou?“

Irenej nevedel, čo jej hneď na to povedať. Po hodnej chvíli mlčania povedal:

„A keď vás to Boh volá? Viete, Bohu sa nehovorí nie.“

Zopakovala ticho a ešte pomalšie druhú vetu po kňazovi:

„Bohu sa nehovorí nie!“

Irenej si odvtedy viackrát uvedomil práve túto vetu. Pre neho to bolo tak samozrejmé. Bohu sa snažil vždy povedať áno. Iba vo chvíli slabosti, pri hriechu povedal Bohu nie. To však bola iná situácia. To sa netýkalo jeho. Vo veci povolania nikdy nerobil nátlak na nikoho. Skôr si uvedomoval, že povolanie musí dozrieť, byť jasnejšie, a z druhej strany hľadanie. Viackrát mal rozhovor s tými, čo hľadali svoje smerovanie k duchovnému stavu. Nikdy nikomu nepovedal to, čo Andrejke. Prečo?

Keď sa niekedy dá hovoriť o tajomstve, tak si to zvlášť uvedomuje v poslednom čase práve s touto ženou. Cíti, že mu ju do cesty posielala Boh. A Boh je nielen tajomstvo, ale aj tajomný a svoje plány vyjaví vtedy a tak, ako to sám chce. Už niečo pozná zo svojho života v spojitosti s Božím riadením. Boh vie, čo chce. Boh nepotrebuje, aby mu niekto radil. Boh najlepšie zariadi veci, udalosti... Boh je predsa aj vševediaci. A čo ľudia robia a robia s obrátením sa na neho, Boh požehnáva až rukolapne, že to vyráža dych, ľudí uvádza do prekvapenia, že nerozumejú hneď, a najmä tým prejavuje svoju lásku. Božie tajomstvá sa točia okolo lásky, sú láskou... Stačí si pozrieť tajomstvá svätého ruženca.

Irenej v myšlienkach odbočil. Neprestal počúvať Andrejku. Necítil sa unavený, hoci sa v izbe zotmelo a svietilo len nočné svetlo nad dverami.

Andrejka rozprávala o tom, čo bolo potom, keď sa porozprávala aj so sestrou Fides. Táto asketická sestra, ktorá strávi veľa času prácou okolo Baziliky minor a pútnikov, jej povedala veci, o ktorých tiež dovtedy nechyrovala.

„Hovorila tak jednoducho o Božej láske,“ povedala Andrejka.

„Hovorila tak zrozumiteľne ako matka svojmu dieťaťu. Odkrývala svoje srdce, ako dokáže len žena pred ženou, a ešte viac ako rehoľná sestra pred rehoľnou sestrou. A ja som jej ešte nepovedala, že chcem byť, či chcela by som byť rehoľnou sestrou. Nerobila na mňa nátlak. Povedala, a to viem, že i dodržala, že sa bude za mňa modliť. Cítim odvtedy v sebe niečo, o čom som dovtedy neuvažovala. Som predsa už v rokoch. Nikdy som nebola nejaká sentimentálna. Bola som veriacou, aj keď najprv kvôli rodičom. Teraz vidím veci ináč, akoby mi z očí niekto odstraňoval záves, alebo dal silnejšie okuliare a ja jasnejšie vidím.

Sestry mi nedali telefónne číslo. A mňa nenapadlo si ho pýtať. Viem, že sestry vložili rozhodovanie do mojich rúk, aby som sa sama chytila iniciatívy.

Asi po troch týždňoch som napísala sestrám list. Príde, nepríde k adresátkam? Pretože na obálku som napísala Sestra Fides, Levočská hora...

V liste nebolo veľa popísané. Bolo tam moje telefónne číslo a prosba, že by som sa chcela stretnúť. O pár dní zavolali. Bola to náhoda, že sme sa vtedy tam všetci traja stretli. Dnes neverím na náhody. Verím v Božie riadenie...”

Irenej počúval. Počas monológu sa ocitol na Levočskej hore. Slová prežíval tak, akoby tam práve bol. Videl okolie. Zažíval tu krásu, ktorú si iste každý uchováva, kto si na hore našiel čas, aby sa ponoril do ticha prírody, duchovnej atmosféry tohto pútnického miesta Panny Márie.

Viackrát som navštívila sestry. Dovolili mi s nimi prežiť zvláštne a neopakovateľné chvíle. Obdivovala som ich, že ma prijímajú medzi seba. Nepýtala som sa, či to robia často, ale nadobudla som presvedčenie, že to čo robia pre mňa, robia akoby plnili vôľu Panny Márie.

Rozprávali sme sa o bežných veciach života. Pýtali sa na môj život. Nevyzvedali sa. Nemôžem povedať, že by boli zvedavé. Boli decentné. Tešili sa, keď som rozprávala o tom, ako si počínam v poslednom období pri hľadaní pravdy o sebe. S radami nenáhlili. Cítila som, že im veľmi záleží na mne, čo im poviem, ako budem reagovať...

Keď som chcela prísť znova, zavolala som. Musela som chvíľu počkať. Súhlas vždy dala predstavená. Uvedomila som si, že tak je to správne. Po tretej návšteve som sa rozhodla, že by som to skúsila: žiť ako rehoľná sestra. Ešte som prišla medzi sestry dva či trikrát počas víkendu. Zažila som tam Fatimskú sobotu. Nebolo to z nejakého povrchného citu, ale mala som skoro stále v očiach slzy. Šťastie, že si to ľudia nevšimli.

Začala som sa modliť o svetlo, či je Božia vôľa so mnou, aby som sa stala rehoľnou sestrou.

Myslím, že začiatkom adventu som položila sestrám otázku, či by som medzi nimi nemohla stráviť Vianoce. Nedostala som hneď odpoveď, až keď som v nedeľu odpoludnia odchádzala, povedali mi, že sa tešia na mňa.

Celý advent som prežila celkom iným spôsobom ako tie predchádzajúce z minulých rokov. Tie boli poznačené ľudským zhomom, nákupmi darčiekov, upratovaním... Aj tento bol zhomom v robote. Písomky v škole. Školské povinnosti. Bol to však iný zhom. Ráno som zrazu mala čas na ranné chvály. Sestry mi podarovali Žaltár, Hodinky dňa. A večer? Zabudla som na televízor. Začala som čítať. Počas adventu som prečítala viac kníh ako za posledné mesiace. Knihy mi ponúkli sestry. Pokúsila som sa o rozjímanie. Kedysi hneď na začiatku mi jedna zo sestier porozprávala o rozjímaní a ukázala, ako by som to mohla robiť. Chytilo ma to za srdce.“

Po chvíli položila kňazovi do telefónu otázku:

„Chápete, že som na vás nezabudla? Často som bola s vami. V duchu som bola s vami... Cítila som pozitívne odpovede. Súhlas s mojím konaním. A viem, že vy ste tiež na mňa nezabudli. Cítila som vašu modlitbu. Predsa pri rozlúčke na hore ste mi ju sám od seba prisľúbili. Pamätám sa veľmi dobre na ten prisľub.“

Aj Irenej si spomenul. Často ľudom sľubuje modlitbu. A sľub dodrží. I keď nie vždy priamo a menovite. Ale tváre ľudí si pamätá a ešte viac si pripomína svoj záväzok modliť sa.

Andrejka pokračovala:

„Advent sa končil a ja som ako dieťa začala počítat' dni, kedy budem môcť odísť k sestrám. Myšlienka na Mariánsku horu v Levoči mi do žíl vlievala zvláštnu energiu. Dokonca moji kolegovia a kolegyne v škole sa ma pýtali, či som sa nezamilovala. A keď som len tak povedala, že áno, tak to vyvolalo reakciu, s ktorou asi nikto nepočítal, pretože sa stala témou debát a dohadov nielen v zborovni, ale i doma v ich rodinách, dokonca aj medzi študentmi.

Zamilovaná. Dozvedela som sa aj mená. Do koho. Každý muž, s ktorým som sa stretla alebo aspoň rozprávala, sa stal podozrivý. Nastalo napätie. A ja som mlčala. Tým viac, že som nič nehovorila. Cítila som, že sa stávam inou a to si dokázali všimnúť v kolektíve, dokonca všetci. Až pri jednom dialógu sa mi kolegyňa priznala, že dala mužovi zaucho. Prečo? Ten kolega sa totiž úradne so mnou musel niekoľkokrát osamote rozprávať. A jeho žena, kolegyňa? Skypela žiarlivosťou.

Zamilovaná som bola, alebo som si to začala uvedomovať pod vplyvom okolia. Nie do človeka. Začala som zvlášť milovať Ježiša.

Predtým mi študenti poza chrbát hovorili stará dievka... A teraz si ma začali obzerať. Vraj, čo si ma predtým nevšímali, mohli mať nádej. A mne to dodávalo guráž, aby som sa nevyjadrovala, nereagovala na poznámky a ponuky i stretnutie taktne odmietala, že je neskoro, že ďakujem.

Napätia ubúdalo. Každé čudo tri dni stačí a toto trvalo už dva týždne. Potom som sa preriekla pred kolegom, že Vianoce strávim v Levoči. Spustila sa druhá vlna. Už nikto nikoho neupodozrieval v škole a okolí, pretože naše mestečko je poriadne ďaleko od Levoče. A tak som sa dozvedela, nielen kedy budú zásnuby, ale aj to, že sobáš bude cez fašiangy, a že dokonca čas súri. S uznaním ktorási kolegyňa skonštatovala, že mám najvyšší čas, pretože prirodzené hodiny ženy mi pomaly budú odbíjať... Chutne som sa musela smiať. A ten smiech ich ešte viac utvrdzoval v ich mienkach a názoroch.

A ja som sa tešila na stretnutie so sestrami na Levočskej hore. To iste nikoho nenapadlo, aj keď jeden z kolegov, ináč vzorný a praktizujúci kresťan, ktorý sa za vieru nikdy nehanbil, na plné ústa povedal, čo mi najprv vyrazilo dych.

„Andrejka, keď pôjdem na púť k Panne Márii na Levočskú horu a dovoľíš, iste ťa prídem navštíviť.“

Vtedy očervenela. A to bolo prijaté ako súhlas.

Zasmial sa aj Irenej. Keď počula Andrejka smiech kňaza, zasmiala sa aj ona. Smiali sa spolu.

„Už som sa dávno tak dobre nezasmial a nepobavil ako teraz. Ďakujem ti, Andrejka.“

„Aj ja sa teším. Ste prvý muž v mojom živote, ktorý ma dokázal tak dlho počúvať. Ale ste aj prvý, ktorému toto rozprávam. A ste prvý aj v iných veciach.“

„Napríklad ešte,“ prejavil záujem kňaz.

„Nik z mužov mi neprejavil tak veľa lásky ako vy. Pravda, duchovnej lásky. Nik z mužov mi ešte nevidel do srdca tak hlboko ako vy. A nestačí ešte? Nik z mužov mi nedal toľko optimizmu, sily, odvahy... ako vy. Ďakujem, dôstojný pán.“

„Niet za čo. A máš mi ešte niečo povedať? Tak rád ťa počúvam. Je to zaujímavé, čo mi o sebe rozprávaš. A vieš, mám teraz času a času. Nik ma nenaháňa, nikde sa nemusím ponáhľať...“

„A nie ste ešte unavený? Viete, na čom sme sa dohodli.“

„Viem a keď to bude pravda, že budem už chcieť spať, poviem.“

„Dobre, ďakujem za slovo.“

A pokračovala:

„Nadišli dlho očakávané Vianoce. Odcestovala som do Levoče. Sestry so mnou skutočne počítali. Urobili sme si duchovnú obnovu. A potom tá najnutnejšia príprava v kuchyni. Chcela som pomáhať. Sestry už mali všetko pripravené. Ktorási zo sestier poznamenala, že aj oni sa tešia na Vianoce, že si oddýchnu a tiež, že budem medzi nimi.“

Vianoce som vždy strávila len v rodine. Najprv s rodičmi, bolo to v detstve a potom v posledných rokoch v rodine niektorého súrodenca. Boli to Vianoce vždy krásne. Tešila som sa na ne a moji drahí na mňa. Každého som prekvapila. Nikdy som nevečerala na Vianoce sama. Občas som sa zamyslela, prečo nemám vlastnú rodinu. Prečo som sa nevydala? S pribúdajúcimi rokmi som si na slobodný stav zvykla a tak ma brali aj moji súrodenci, ktorým sa rodiny rozrastajú. Dnes viem, že to bolo Božie tajomstvo. Boh niekedy dopúšťa aj neskoré povolania. V Božom pláne aj vo vysokom veku sú ľudia pozývaní plniť vôľu Božiu.“

Nadýchla sa.

„Keď už neberieme Starý zákon, Abraháma, Jóba... i v evanjeliách čítame, že Zachariáš a jeho manželka Alžbeta v starobe sa tešili zo syna, ktorému dali meno Ján. A tradícia hovorí aj o rodičoch Panny Márie, Joachymovi a Anne, že boli starší... A ja sa necítim byť niečím mimoriadnym obdarená, ale zreteľne cítim, že si ma Boh volá k spolupráci. Bude to zasvätený život, podobný ako žijú sestry, ktoré poznám? Dnes ešte neviem. Keď sa modlím, viac a viac cítim, že Boh sleduje moje kroky, že chce,

aby som kráčala cestou, ktorú mi pomaly odkrýva a vedie ma po nej. Priznávam, že sa viac a viac stretávam s tajomstvom Božej lásky. Pýtam sa Boha a myslím, že tým nerobím nič zlé, naopak: čo mám robiť, Pane? Na čo mám dať väčší dôraz, v čom vidieť vôľu Božiu? Občas sa cítim ako dieťa, ktoré sa neustále pýta otca a vždy s novými otázkami sa dožaduje poznania Pravdy.

Tak som prijala aj pobyt medzi sestrami. Niečo zvláštne som prežila o polnoci v kostole. Polnočnú sme nemali. Pán dekan odslúžil svätú omšu o štvrtej odpolednia. Potom začalo veľmi husto snežiť. Viackrát som odhadzovala sneh medzi domom pre duchovné cvičenia a bazilikou. Strojili sme sa, že by sme aj zbehli do mesta na polnočnú, ale usúdili sme, že radšej nie. Urobili sme si namiesto polnočnej návštevu pred eucharistickým Kristom v bazilike.

Tá hodina preletela veľmi rýchlo. Cítila som sa v duši šťastná. Viac a viac som si uvedomovala, že toto je cesta, kde ma chce Ježiš. Chcela som Ježišovi v tú noc povedať svoje áno, že sa zasvätim Bohu ako rehoľná sestra. Viackrát som to chcela povedať pred bohostánkom. Nemohla som. Nedokázala som to. Čosi mi zvieralo ústa. Priznám sa, že v šere baziliky mi srdce bilo ako zvon. Dostala som strach. Zalial ma pot. Po chvíli som položila Ježišovi otázku:

„Nemám byť rehoľnou sestrou?“

V mojej duši nastalo dlhé ticho. Sestry sa v tichu modlili. Každá s upretými očami na bohostánok. Videla som, aké sú šťastné. Necítila som sa nešťastná, aj ja som cítila v srdci Ježiša. Mala som pocit, že Ježiš chce odo mňa niečo iné, ako moje zasvätenie v reholi. V takomto stave som skončila pobyt v bazilike. Sestry už vstali a jedna už bola pri dverách, keď ma chytila predstavená za rameno.

„A zajtra môžete si to s Ježišom dopovedať.“

Bola som rada, že stála vedľa mňa.

Vyšli sme z baziliky. Sestra zamykala dvere a ja som sa dívala na osvetlenú krásnu Levoču. Bola jasná noc. Dole v meste sa ozývali delobuchy a rôznofarebné prskavky, napodobenina ohňostroja. Bolo to nádherné. Dokázala by som sa dívať aj dlhšie na tu krásu polnočnej prírody Mariánskej hory zasypanej snehom. A vedy som počula zreteľne hlas:

„Budem ťa potrebovať. Prijmeš...?“

„Obzrela som sa. Nikto nebol nablízku. Nikoho som nevidela. Zdrevenela som. Dostala som strach. Zatočila sa mi hlava. Chcela som sa spýtať: Kto ma bude potrebovať? Čo mám prijať?“

Nevládala som sa pohnúť z miesta.

Vtedy som počula hlas sestry od vchodu do domu.

„Andrejka, Boh nám pripravil aj inú krásu. Zajtra, vlastne už dnes budete si môcť uvedomiť, že Boh nás má rád a prejavuje nám svoju lásku rôznym spôsobom. Pravda, keď ho dokážeme vnímať a prijímať.“

„Vošla som do izbičky. Nemohla som zaspať. Nechápala som, čo mi za poslednú hodinu prešlo srdcom a myslela som, že i ušami. Myslela som si, že nemôžem zaspať od vzrušenia, že na Vianoce som na inom mieste, ako som bola zvyknutá. Ráno ma museli sestry budiť.“

„Aj mňa budú ráno budiť sestričky,“ poznamenal kňaz.

„Á, tak to znamená, že končíme. Vlastne ja končím. Dnes som vás nepustila k slovu. Sme jedna jedna. Ozvem sa, dôstojný pán. Môžem? A ešte ma, prosím, požehnajte.“

„Ďakujem, Andrejka, za krásny večer po telefóne a žehnám ti: V mene Otca i Syna i Ducha Svätého. Amen.“

V utorok Svätého týždňa sa nič mimoriadne nestalo. Ibaže ráno kňaza skutočne zdravotná sestrička musela budiť. Bola prekvapená, že tak tuho spal. Dokonca ho chcela nechať spať.

Zdravotný stav Ireneja sa zhoršil. Primár odišiel z izby zamyslený. Odpoľudnia kňazovi stúpila teplota. A tak v ten utorok sa nič mimoriadne kňazovi Irenejovi neprihodilo.

Horšie to bolo v stredu. Teplota neklesala. Naopak. Ustálila sa pomerne vysoko. Lekári a sestry zostali nespokojní. Primár bol na porade, a dokonca mu jeho zástupca zavolať, čo nebýva zvykom.

Irenej spal. Dlho spal. Celý deň prespal. Občas otvoril oči. Nikdy nebol v miestnosti sám. Večer začala teplota klesať. Znova zaspal.

Začalo trojdnie Svätého týždňa. Ráno sa na svojho duchovného otca usmievali sestričky i službukonajúci lekár, ale aj primár, ktorý sa osobne po návrate z Bratislavy u neho na izbe zastavil.

„Bolo to s vami zlé. Už sme mali o vás strach, dôstojný pán,“ počul od viacerých.

„Ďakujem,“ chcel sa aspoň takto odvdáčiť každému.

Aj pre samotného Ireneja to bola zvláštna chvíľa.

„Bolo to blúznenie v teplote? Boli to sny? Bolo to z dopustenia Boha? Bolo to pokušenie?“ Kládol si Irenej otázky. Nemienil sa s nimi zapodievať, ale znova a znova ich mal pred očami.

Zelený štvrtok. Pozrel na hodinky. Bolo deväť hodín. O takomto čase kňazi prichádzajú na Spišskú Kapitulu. Pri svätej omši si obnovia svoje kňazské sľuby: sľub poslušnosti a sľub čistoty. Rehoľníci majú aj sľuby chudoby a ešte štvrté sľuby podľa rehoľného zamerania zakladateľov.

V myšlienkach je aj kňaz Irenej na Kapitule v zástupe kňazov celej diecézy. Mnohých pozná aj po mene, iných osobne. Pozná životné cesty nejedného spolubrata. Vždy sa o spolubratov zaujímal. Nikdy nie preto, aby vedel klebety. Nie, to mu nie je blízke. To vždy pokladal za nepeknú kňazskú vlastnosť: myslieť na negatíva bratov kňazov. Naopak, vždy sa tešil, keď videl, počul a stretával kňazské vzory.

A nie je ich málo. Máme kňazov, ktorým záleží na svätosti. Chránia sa hriechu, pohoršenia, zlých príkladov... Vidí ich nastúpených v rezidencii. A on prechádza od jednej tváre k druhej.

Diecéza omladla. Aj medzi mladšími čo do kňazskej služby, ale aj veku je veľmi veľa rýdzich kňazských charakterov a srdc. Áno, sú mladí. A čo je mladosť? Aj kritika. Často v mladíckej nerozvážnosti či neskúsenosti si nedajú pozor na ústa. Kritika. Život ich mnohému naučil a ešte sa mnohému musia naučiť. A potom staroba je múdrosť. Tak by to aspoň malo byť.

V myšlienkach sa vrátil na to, čo tak zreteľne prežil predchádzajúci deň a noc. Videl kňazské hriechy. Najmä hriechy proti kňazským sľubom. Videl tváre kňazov a videl aj svoju tvár. Videl toho viac.

„Ježišu, Majster Ježiš, toto si mi pripravil na deň, keď si my kňazi uvedomujeme význam a potrebu svojich sľubov?“ spýtal sa v tichu Ježiša vo svojom srdci.

Videl, ako sa ocitol vo veľkej skupine kňazov. Všetci boli šťastní. Boli mladí. Mali čosi spoločné. Boli oblečení do bielych ornátov. Na niekoho čakali. Boli pripravení na sv. omšu. A rozprávali si o sebe. Rozprávali tak, akoby každý o každom všetko vedel. Nehanbili sa jeden druhého a to i napriek tomu, čo rozprávali.

Irenej si nemôže na všetko spomenúť. Prečo asi?

Bol po vysviacke. Bola ťažká doba. Tešil sa na službu kňaza. Snažil sa ju konať čo najlepšie. V kostole často videl ženu v rokoch. Bola zachovalá, dbala o svoj zovňajšok. Denne pristupovala k prijímaniu. Dnes vie, čo vtedy nevedel. Dosadili ju. Kto? Štátna bezpečnosť. Mali ju v rukách. Chcela odísť za manželom, emigrovať, prišli jej na to a dostala prísľub, že keď pre nich niečo urobí, dostane vycestovacie doklady. Dala sa oklamať. Manžela už nevidela niekoľko mesiacov. Bola žena.

„Pán kaplán, mám prosbu. Mohli by ste prísť zaopatriť moju matku?“ Bolo to pred kostolom.

„Mohol a rád. Povedzte kedy a kde? Viete, nepoznám ešte ulice.“ A vybral z vrečka poznámkový blok, zapísal si ulicu, vchod i poschodie. Medzitým žena ešte vysvetľovala podrobnejšie.

„Navečérám sa, poviem pánu farárovi, že idem zaopatrovať.“

Až neskôr, na druhý deň si uvedomil, že žena vtedy zaváhala.

„Nemusíte hovoriť nikomu nič. Pán ma poznajú.“

„Dobre. O necelú hodinu som u vás. Prídem autom.“

„A mohli by ste sa ako mladý človek radšej prejsť. Iste by vám to nezaškodilo.“ Aj túto poznámku ženy si uvedomil na druhý deň.

„Máte pravdu, mám málo pohybu.“

Pánu farárovi predsa povedal, že ide zaopatrovať. Nespýtal sa, koho. Hoci v iných prípadoch ho to zaujímalo. Povedal aj to, že ide peši. Možno to ho pomýlilo...

Urobil tak, ako sa dohodli. O hodinu zazvonil pri dohovorených dverách. Prekvapilo ho, že pani je v župane. Vošiel dnu. Jedny dvere boli otvorené, v izbe sa svietilo. Šiel tam, držiac si eucharistického Krista v burzičke na prsiach. Vo dverách zastal. V obývačke bol pripravený stôl k slávnostnej večeri pre dvoch. Na stole horeli sviečky. Staršej pani v miestnosti nebolo. Za ním vstúpila mladá pani. Nechápavo na ňu pozrel.

„Posaďte sa, pán kaplán.“

„Najprv snád' urobím, prečo som prišiel a potom...“ Začal niečo nepríjemné tušiť.

„Môžete teda mňa zaopatríť?“

„Vás?! Ste chorá?“

„Áno.“

A potom to začalo. Žena zaútočila slovne. Hovorila o zamilovanosti. O tom, ako ho má rada... Chcel odísť. Uvedomil si, že počul pohyb kľúča vo dverách, keď šiel do izby. Vysvetlila, že je zamknuté. Chlapsky sa domáhal svojho odchodu. Zvýšil hlas. Upozornila, aby nekričal, že steny sú na paneláku tenké. Pýtal sa, prečo toto všetko. Rozprávala nezmysly. Eucharistiu pevne držal na hrudi. Pýtal si kľúč. Znova zvýšil hlas.

„Nekričte! Nechcem vám zle. Naopak. Chcete si narobiť zlo na celý život? Ste mladý, nezabúdajte, že máte život pred sebou.“

„Čo teda odo mňa chcete?“

Vtedy rozopla si župan. Pred ním stála nahá žena.

„Nie!“

„Ale áno. Dobre si to rozmyslite.“

Bola to veľmi dlhá noc. Nevedel, čo robiť. Žena bola ako pod vplyvom drog. Jachtala a rozprávala o veciach, o ktorých si v živote nerobil plány. Chcela sa len pomilovať. Chcela dieťa. Sľubovala, že sa to nik nedozvie. Plakala a chcela sa ho dotknúť. Medzi nimi bol stále stôl. Občas stíchla. Aj odišla do kuchyne. Vtedy sa modlil. To ju dráždilo. Smiala sa a rozprávala neslušne, vulgárne, hrubo... Zvolil aj inú taktiku. Prosil ju, aby ho pustila. Pripomínal jej, že je kňaz. Nakoniec rázne povedal:

„Ja nechcem, nebudem a nepoškvrním svoju kňazskú česť!“

Sviečky na stole dohoreli. Večera vychladla. Žena stále pobehovala v Evinom rúchu. Boli to dlhé hodiny. V jednom okamihu sa predsa zastavila. Zo županu vytiahla kľúč. Ruky sa jej chveli. Plakala. V očiach mala nepríčetný pohľad.

„Chod'!“ Povedala vety, ktoré nie sú hodné kresťanky.

Odomkol si dvere. Neobzrel sa. Na hrudi si stále pevne držal svojho Ježiša a d'akoval...

Ulice mesta boli prázdne. Nikoho nestretol. Plakal.

Vošiel do fary.

„Čo robiť?“

Zazvonil pri dverách pána farára. Zobudil ho. Keď ho zbadal, len ukázal rukou, aby vošiel do izby. Bol nevýslovne šťastný, že to môže dostať von zo seba... Počúval. Potom ho objal. V očiach mal slzy. Sadol si. Povedal pár slov ako kňaz a brat. V duši mu začalo svitať. Tak ako za oknom.

„Ráno nevstávajúte. Pôjdem ja na svätú omšu, aj keď máte službu,“ povedal, keď odchádzal z izby.

Obaja dlho nemohli zaspať.

„Pán kaplán, prepáčte, asi ste zaspali. Máte svätú omšu.“

Hneď bol v kostole.

Pri rozdávaní svätého prijímania od údivu zdrevenel. Žena šla na sväté prijímanie...

Druhý kňaz sa zadíval na bratov a začal rozprávať o svojom živote:

„Bol som už viac rokov kňazom. Nikdy som si neuvedomil, že sa mi to stane. Snažil som sa byť verným služobníkom, kňazom Cirkvi. Prečo? Dnes to viem. Zaváhal som. Nestalo sa to hneď či naraz. Prestal som byť ostražitý. Bolo to následkom, že som podcenil duchovný život... Hoci na pohľad som si robil verne všetky povinnosti. Stal som sa vlažným. Nikdy som nepodceňoval význam celibátu. A ani som nikdy neodsudzoval niekoho z bratov kňazov, keď som o niečom takom počul. Stalo sa mi. Zamiloval som sa. Nebolo to len pre sex. Nie. Aj ona hovorila, že to potrebuje. Nikto o tom nevedel, okrem môjho spovedníka. Bol to múdry brat. Nemlčal pri sviatosti a na druhej strane bol tým, čím mal aj byť: lekárom mojej duše. Zopakovalo sa viackrát. Hanbil som sa seba, tej ženy, spovedníka. Dokonca som vyhľadal iných spolubratov kňazov. Aj tí sa zachovali viac-menej ako praví bratia. Koľko to trvalo? Aj keď len jeden deň a iba jeden raz...“

Irenej si uvedomil, že v očiach kňazov boli slzy radosti. Boli takí šťastní. Prečo? Veď sa jedná o hriech.

„Boh je milosrdný,“ poznamenal jeden z prítomných kňazov.

„Boh aj tomuto kňazovi odpustil. Prečo? Pretože veľmi miloval. Pozri si naše šaty, sú krásne, čisté, biele ako z vlny. Sú znamením stavu našich duší. My všetci sme si ich oprali v krvi Baránka, Kristovej krvi,“ prihovárал sa druhý.

„Kristus zomrel aj za kňazov. Aj kňazské hriechy spôsobujú Kristovi veľa utrpenia a Cirkvi na zemi veľa výsmechu, pohoršenia a škody, ale môžu byť odpustené. Ježiš nehľadá na osobu, ale milý mu je každý, kto koná pokánie.“

„Zhrešil som, brat môj. Veľa som hrešil. Urážal som svojho Majstra. Veľmi som ho urážal. Roky. A pozri si moje rúcho. Je čisté. Povedz bratom kňazom, že ich má Ježiš, ich Majster, veľmi rád. Je ochotný znova za každého z nich, za každý ich hriech zomrieť.“ Usmieval sa na kňaza Ireneja.

„Slávil som aj svätú omšu nehodne. Veľa ich bolo. Nerobil som pokánie. Bol som remeselník v kňazských radoch. Trvalo to dlho. Pozri, Ježiš mi odpustil. Urobil som si životnú svätú spoveď. Vykonal som pokánie. Zmenil som sa. Dokázal som to. A odmena? Pozri, aj moje rúcho je krásne biele. Len to dlhšie trvalo, pokiaľ som si vedome a dobrovoľne dal veci do poriadku. Čakám. Už je koniec. Príde a uvidím svojho Majstra Ježiša z tváre do tváre.“

S veľkou vdáčnosťou hovoril ďalší k Irenejovi.

„Odpadol som od Krista. Bol som neposlušným synom Cirkvi, katolícky kňaz, a dokonca s titulmi, ktoré mi závideli. Žilo sa mi dobre. Nahrával som nepriateľom Cirkvi. Poslúžil som im, aby o Cirkvi písali, na ňu poukazovali, aby tupili verných kňazov, biskupov, pápeža... Bol som čierna ovca medzi bielymi barančkami. Jeden brat sa ma ujal. Bol to skutočný brat kňaz. Mladší. Venoval sa mi. Moji bývalí kumpáni, čo ma opili mocou, slávou, mamonou, zúrili proti nemu i proti mne. Veľa si vytrpel pre mňa. Zachránil ma. Pozri, aj moje rúcho už je biele.“

Irenej sa zadíval do tváre kňaza. Bol mu známy, ale oveľa mladší, akého ho poznal. Bol veľmi krásny a šťastný.

„Nemlč, Irenej. Poznáš ma?“ Irenej spoznal ďalšieho brata kňaza.

„Veď ty si už zomrel. Je to už viac rokov.“

„Áno, zomrel som. Pozri, my všetci sme zomreli a žijeme. My všetci sme boli kňazi ako si ty. Nám sa končí pobyt v očistci. Naše kňazské rúcha – nezmazateľné znaky, že sme boli kňazi, sú čisté, biele, pretože sme splnili, čo nám bolo určené vykonať skôr, ako by sme mohli vstúpiť do slávy. Vďaka, Irenej, aj tebe a mnohým kňazom a veriacim.“

Usmial sa srdečne a zakýval.

Prichádzali ďalší.

„Bol som tu málo. Vy neviete na zemi, čo je to málo. Je to veľmi dlho. Keď vieš, že musíš tu byť pokiaľ tvoje rúcho nebude krásne, čisté. Už ho mám. Odkáž bratom, že kňazské svedomie je to, čo sa oplatí počúvať a podľa neho žiť.“

A pripojil sa ku skupine.

„Teším sa na Majstra Ježiša. Neľutoval som nikdy, že som bol kňazom. Mal som však byť vernejším. Podľahol som pokušeniu pohodlia, vypočítavosti...“

A Irenej počúva celý rad kňazských hriechov, ktoré sa zvyknú podceňovať.

„To nie je možné,“ povzdychol si Irenej. „Tomu sa musí zabrániť. Sú to predsa kňazské hriechy, ktorých sa dá veľmi rýchlo zbaviť a urobiť za ne patričné pokánie.“

„Máš pravdu. Kázal som. Bol som dobrý kazateľ. Mal som byť však vernejší slovám, ktoré som ohlasoval. Počul som, a nevšimol som si poznámok, že vodu kázem a víno pijem. A tiež, lekár uzdrav najprv sám seba. Irenej, povedz kňazom, že Ježiš aj podľa skutkov odmieňa. Aj zanedbanie povinností uráža Ježiša. Nech uvažujú, čo podniknúť už dnes.“

Tomuto videl v rukách aj knihu. Irenej v ňom spoznal autora knihy, ktorú má na fare v knižnici.

Prišiel ďalší. Len sa usmial. A povedal: „Ďakujem za kňazský vzor. Už by som nepodceňoval, čo sa od kňaza žiada.“ A podišiel k ostatným.

„Mám prosbu, brat Irenej, ty ešte môžeš povedať kňazom, aby zabránili pohoršeniu maličkých. To znamená všetkých čo veria, čo sa snažia žiť podľa slov Krista. Hovor k masmédiám. K tým, čo majú moc ovplyvňovať ľudí, ktorí majú moc a vplyv v oblasti morálky, etiky, aby sa nebáli, a hovorili pravdu. Nesmú mlčať. Ja som mlčal. Vedel som, že nerobím správne, a musel som čakať na biele rúcho.“

Irenej ho poznal... Známa masmediálna osobnosť?

„Nepoznáš ma. Nestretli sme sa. Ja som v reči vás ľudí na zemi veľmi dlho musel čakať na tento okamih. Nezvládal som svoju vôľu. Začalo to aroganciou. Ponižovaním mojich farníkov. Zakrýval a ospravedlňoval som si svoje prešľapy

v kňazskom živote. O mnohých mojich hriechoch farníci nevedeli. Pohoršovali ich aj tie, ktoré videli a o ktorých vedeli. Bol som lakomý. Nevedel som si dať pozor na alkohol. Najprv menej, potom stále viac a viac. A prišli hriechy slovné a potom aj skutky. Už sa nemusím hanbiť. Teraz už nie. Trvalo to však veľmi, veľmi dlho. Ver mi, brat môj, že sa vyplatí byť pánom seba samého. Učiť sa dokázať zvíťaziť nad príležitosťou k hriechu. Čo ma mrzelo, že ma nasledovalo viac bratov kňazov a tí tak isto ešte čakajú, že ich rúcha budú biele.“

Irenej videl, že sa zastavuje a obzerá. Prichádza totiž iný v bielom rúchu. Objali sa. Usmiali na seba. A ten čo rozprával s Irenejom, poznamenal: „Povedz mu o sebe.“

„Chcem ti povedať a musím ti povedať, brat Irenej, že na tento stav, čo už teraz prežívam, sa oplatí pripravovať. Príprava je ľahká. Nech nikto nehovorí, že kňazská služba je ťažká. Nech sa bratia znova a znova povzbudzujú, pomáhajú niest' kňazské bremená. To, čo Ježiš skutočne povedal, je pravda, že jeho bremeno je príjemné a jeho jarmo je ľahké. To len Zlý sa snaží pomýliť, oklamať, zviest'... Byť kňazom to má byť česť pracovať a trpieť pre Krista. Viac si uvedomovať, že s Kristom kňazský život má pripravenú nádhernú odmenu. Pozri na moje rúcho a ak môžeš, aspoň láskou ku Kristovi si pripomeň seba i iným, čo sa hovorí o Božom kráľovstve. Pozdravujem.“

A dvojica kráčala spolu.

Irenej si všimol, že skupina sa rozrastá. Prichádzajú či prechádzajú okolo aj iní, čo sa len usmejú, zakývajú a pokračujú. Spoznáva v nich i ďalších bratov. K jednému sa prihovori sám Irenej.

„Ty si zomrel?“

„Áno. Včera. A uvedom si, že je veľkou stratou pre kňaza aj jeden deň čakať na biele rúcho.“

Čo si všimol, ale neuvedomil až doteraz, bol fakt, že videl len mužov v bielom. Pochopil. Vidí len kňazov. Medzi kňazmi niet žien.

„Som kňaz z rítu, ktorý dovoľuje ženit' sa. Duch Svätý riadi Cirkev. Preto pápež má svoju úlohu, postavenie i moc. A to aj vo veci celibátu. Pápež však nemôže povedať, že kňazom môže byť aj žena. Mal som aj ako ženatý kňaz svoje ťažkosti. Nezvládol som ich so svojou manželkou v rodine. Som svedkom Ježišových slov, že v nebi sa už nebude ženit' ani vydávať, ale budeme žiť celkom iným životom.“

Od iného Irenej počúva:

„Viem o tvojich myšlienkach, brat môj. Áno, stav kňazský určil Ježiš len pre mužov. Mali by si to uvedomiť aj tí, je ich málo, že službou poveruje Ježiš. On si pozýva len tých, ktorých sám chce. Do kňazstva sa nesmie nútiť. Kňazstvo nesmie byť z vypočítavosti, že bude zabezpečený, že bude mať postavenie v spoločnosti, že bude mať úctu, že sa bude môcť venovať len svojej duši...“

Rad bol dlhý, že sa Irenej až prekvapil, čo všetko vedie ku kňazstvu, a nemalo by.

„Áno, stanú sa kňazmi. Aj ja som bol jedným z nich. V mojom živote som sa mýlil. Podľahol som falošným hlasom niektorých bratov teológov. Ich názory, vysvetlenia, postoje, mienky sú smiešne.“

Zastavil sa pri nich iný a bez toho aby počúval, pokračoval:

„Pokladal som sa teológa. Moja filozofia a mienkotvorná teológia sú plevy bez zrna. Svojimi názormi som pomýlil mnohých. Tak rád by som bol, keby z povrchu zeme zmizli moje knihy, aby už nemýlili ďalších. Pozri, mám biele rúcho, ale bolo to tvrdé čakanie. Očistec je, a nie je to výmysel. Podceňoval som, čo Kristus jasne hovorí v evanjeliách, napríklad o kráľovskej svadbe a svadobnom rúchu. Teším sa, že nie všetci sa dali mnou pomýliť. Mrzí ma, že tých, čo sa dali, je dost.“

A iný, ktorý už dlhší čas sledoval Ireneja, pristúpil a povedal:

„Treba pripomenúť kňazom, že je potrebné nemlčať pri hriechoch iných. Treba napomínať i karhať, učiť a vychovávať, viesť a spravovať Cirkev. To si vyžaduje od kňazov, aby verne, čestne, pravdivo a s láskou konali svoje poslanie.“

Irenej sa spýtal jedného z prechádzajúcich: „A kde sú kňazi a pastori, kazatelia, učitelia a bratia, ktorí taktiež slúžili bratom a sestrám pri ohlasovaní evanjelia?“

„Musíš ich hľadať inde. Ty si dostal milosť vstúpiť do radov kňazov, do ktorých Ježiš vtlačil svoju nezmazateľnú pečať.“

„A je veľa kňazov v očistci?“

„Veľa, či málo? Tu počty nie sú podstatné. Tu je podstatné iné. Že sme v čase pozvania Ježiša Krista ukončili svoje poslanie na zemi ako priatelia živého Boha.“

A ďalší spevom a prevolávaním Svätý, Svätý, Svätý... prechádzali okolo Ireneja.

„Musíš sa vrátiť. Čo urobíš s tým, čo si videl, počul, záleží od teba. Boh ťa má rád. Boh má s tebou... a to je ešte tajomstvo. V pravý čas sa dozvieš... Sám spoznáš, že u Boha nič nie je nemožné...“

Počul hlas. Hlas mu bol známy. Pri jeho počúvaní sa mu rozochvelo srdce...

Prebral sa na nemocničnom lôžku.

Je zaujímavé, čo všetko sa odohralo počas dňa a noci. Lekári hovoria, že sa ocitol v akomsi bezvedomí.

Irenej si uvedomil, že je to niečo medzi nebom a zemou. Čo? Nechce a nemieni sa tým zaoberať. Vie však, že to čo zažil, sa dotýka dnešného dňa. Je Zelený štvrtok. Deň, kedy Ježiš pri poslednej večeri ustanovil sviatosť kňazstva. Ježiš apoštolov poveril mocou sláviť Eucharistiu svätej omši.

„Nespíte?“ spýtal sa nemocničný kaplán. Stál pri lôžku kňaza.

„Priniesol som vám Pána Ježiša.“

„Ďakujem. Veľmi som na neho dnes čakal. Som rád, brat môj, že si prišiel.“
Usmial sa.

Irenej sa tešieval na túto návštevu. Kto by sa netešil na Host'a najvzácnejšieho? Prijat' Ježiša pod spôsobom chleba, prijat' ho s vierou, je potecha pre jeho dušu. Rád si ako kňaz konal túto úlohu. Rád chodieval ku chorým s eucharistickým Ježišom. Keď rozdával Ježiša vo svätej omši počas prijímania, často sa pristihol, ako v myšlienke prosí Ježiša pre každého o to, čo potrebuje.

A teraz sa teší tak, ako sa tešili mnohí jeho farníci, keď prichádzal s Ježišom do ich príbytkov.

„Pokoľ tomuto domu,“ povedal pri príchode.

„Pokoľ nech spočinie na nás,“ zvykli odpovedať.

Ježiš je skutočne Knieža pokoja. Stačí si otvoriť evanjeliá a vieme, že už na Betlehenských nivách sa hovorilo o pokoji a po zmŕtvychvstaní prvé slová Ježiša apoštolom boli: „Pokoľ vám!“

Irenej sa tešil na návštevu toho spolubrata kňaza aj preto, že z neho skutočne priam sálal pokoj. Bol to postreh zamestnancov nemocnice i pacientov.

Poznal ho. Vedel, že svoje kňazstvo žije verne a zodpovedne. Plní si svoje povinnosti, ako si to vyžaduje jeho kňazské povolanie i poslanie v nemocnici. Nech ho zavolajú o polnoci, nadržanom alebo na obed, vždy je ochotný. V nemocničnej kaplnke svedá. Je známe, že tam často čaká na svojich penitentov. A to je správne. Prichádzajú aj návštevníci. Ich drahí sú často v rôznom zdravotnom stave a návštevníci často potrebujú viac útechy, povzbudenia a nádeje ako ich chorí. Kňaz môže v takom prípade urobiť viac ako lekár či psychológ. Ľudia si jeho službu vážia. A tento kňaz je ešte obdarený charizmou, že to s chorými vie.

Obrad, ktorý je pomerne krátky, ale oslovujúci, prebehol dôstojne a nábožne za aktívneho zaangažovania sa oboch kňazov. Potom si nemocničný kňaz zobral stoličku, prisunul k posteli brata kňaza a ticho sedel. Čakal. Nechcel rušiť brata, ktorý prijal Ježiša v adorácii. Vedel, že to takto vždy robí. Nebolo mu dlho. Je už večer. Skončil druhú svätú omšu. Prvú slávil s biskupmi a kňazmi v katedrále dopoludnia a teraz mal svätú omšu pre pacientov a nemocničný personál. S účasťou bol spokojný. Je večer, Zelený štvrtok. Žiada sa mu porozprávať s kňazom Irenejom. Nie vždy je to možné. Aj včera tu bol, že podá sväté prijímanie bratovi kňazovi. Nemohol. Kňaz Irenej nebol schopný prijat' Ježiša. Poprosil službukonajúcu sestričku, či môže zostať chvíľu pri posteli pacienta kňaza. Rada súhlasila. Pomodlil sa ruženec. Vedel, že Irenej sa rád a často modlí ruženec. Vedel aj to, že teraz je v takom stave, že iste sa dnes ruženec nepomodlil. Kňaz kňazovi môže aj takto poslúžiť.

„Ďakujem, brat Ján, že si zostal,“ pozrel sa Irenej na kňaza.

„Viem, že si tu prišiel aj včera a že si tu posedel dlhšiu dobu. Povedali mi to. Vďaka za tvoju kňazskú lásku. Modlím sa aj ja za teba,“ usmial sa. Vlastne usmiali sa obaja.

„Chcel som vás poinformovať o dnešnom dni. Máme predsa sviatok. V katedrále bola ako vždy pekná účasť kňazov i veriacich. Všetko prebehlo v pokoji a po poriadku. Otec biskup rozobral list Svätého Otca kňazom pri príležitosti Zeleného štvrtka ako po minulé roky. Na konci svätej omše poprial kňazom i veriacim k veľkonočným sviatkom a potom sa na chvíľu odmlčal.

„Viete mnohí, že jeden z nás kňazov leží v nemocnici,“ a povedal vaše meno. „Bol som ho pozrieť. Pozdravuje všetkých. Modlime sa za neho, ale aj sami za seba, aby sme zvládli najťažšie chvíle života.“

V kostole bolo ticho.

„Ďakujem za správy. A ako sa tebe osobne darí?“

„Nesťažujem si. Povinností je menej. V nemocnici je menej pacientov. Obrady budem mať v kaplnke. Vlni na obradoch bola pekná účasť. Osobne som sa dobre pripravil na Veľkú noc. Vďaka aj tebe. Keď prichádzam za tebou, vždy si odnesiem posilu.“

„Vzájomne, vzájomne...“ odpovedal Irenej.

„Je správne, keď nás kňazov spája Ježiš.“

„Dnešné stretnutia v katedrálach a obnova kňazských sľubov je pre mnohých kňazov vzpruhou v ich živote. Je správne, že Cirkev zaviedla túto prax stretávania. Stretávanie kňazov môže zabrániť mnohému zlu. Myslím nielen na dnešný deň, ale na stretávanie sa po celý rok.“

Irenej si spomenul na včerajší zážitok.

„Mať dobrého priateľa kňaza, a nemusí to byť hneď spovedník, by sa z našej strany kňazov nemalo podceňovať. Priateľ kňaz, to je ten, čo vie brata podržať, od ktorého vie prijať bratské slová. Mnoho zla spôsobuje, že priateľa máme, a nevieme mu povedať pravdivé slovo alebo nevieme od neho toto slovo prijať. Tu nerozhoduje vek, ale niečo viac. Teší ma, že poznám kňazov, medzi ktorými je veľký vekový rozdiel a sú skutočne bratmi, priateľmi. Aj mladší vie povedať pravdu staršiemu, a nie iba naopak.“

Viem, že mnohí strávia spolu aj dovolenky a aj počas roka si vyrazia, či do prírody alebo na nejakú akciu. Škoda, že sa to nedá a nemôže povedať o všetkých. Z evanjelia vieme, že Ježiš posielal apoštolov po dvoch. Bol Boh a vedel prečo. Je potrebné, aby sme sa modlili aj na tento úmysel. Kňazská identita je aj takto ohrozovaná.“

Irenej nahlas uvažoval a mladší brat nenamietal.

„Pomodlíme sa spolu kompletórium. Aj ja už idem spať a mám to len pár metrov na služobný byt.“

Po jeho odchode Irenej bol unavený, noha ho viac bolela, ale ešte poďakoval Bohu: „Pane, Majster Ježiš, vďaka za dnešný sviatočný deň, vďaka za bratov v kňazskej službe.“

Ráno sa zopakovalo to, čo sa odohralo v stredu. Službukonajúca zdravotná sestra našla duchovného otca v bezvedomí.

Lekár konal rýchlo a odborne. Srdce bilo veľmi pomaly a vynechávalo. Pohľad na vychudnuté telo pre zdravotnícky personál nebolo nič nového. Previezli ho na izbu intenzívnej starostlivosti. A pomáhali.

Pri tom všetkom zhone si jedna sestra všimla niečo nezvyčajné: kňaz Irenej sa usmieval. Tvár kost' a koža - a úsmev? Dali jej všetci za pravdu.

„Zomiera.“

„Je Veľký piatok.“

Pri lôžku kňaza boli všetci veriaci.

„Bol verný Kristovi a Kristus v deň spomienky na jeho smrť si ho volá.“

„Prístroje neukazovali ešte exitus. Srdce bilo, ale ako a dokedy? Dýchal sotva počuteľne...“

Stále bolo vidieť úsmev na jeho tvári...

Pri lôžku zostali dve sestry.

„Vidí Boha?“

„Ešte asi nie.“

„Smrť je tajomstvo...“

„Hovorí sa, že aký život, taká smrť. Náš dôstojný pán bol skutočne Boží muž.“

„Bol na oddelení dlhšiu dobu a bolo dostatok času, aby sa ukázal, aký v skutočnosti je. Veľmi miloval Boha. Bol rád, že je kňazom. Žil ako kňaz.“

„Chod', ja už veci dokončím,“ povedala staršia zdravotná sestra. Povedala to, lebo sa chcela pomodliť. Aspoň krátko.

Chytila zomierajúceho za ruku. Bola kosť a koža. Uvedomila si, že touto rukou aj ju viackrát požehnal, najmä keď mala nočnú a prišla mu povedať slovo na dobrú noc. Ruka, ktorá žehnala, voľne ležala vedľa tela. Splnila svoje poslanie. Pri koľkých smrteľných posteliach tento kňaz stál. Koľkým pomohol na cestu do večnosti. Utrala mu jemne spotené čelo.

Prišiel primár v spoločnosti viacerých lekárov. Pozerali na telo kňaza. Čo mohli robiť v tejto chvíli? Všetci ho poznali.

„Tento kňaz bol iný,“ prehodil jeden z mladších.

Každý si v spomienkach pripomína niečo osobné zo stretnutí s kňazom. Bol tu dlho. Bol ich pacientom, ktorý im viac dával, ako si to uvedomovali. Aj teraz cítili, že bol pre ich život obohatením. Jeho názory, postoj k životu, slová, ktoré povedal, mali logiku, zmysel pre ich život. Svoju vieru vyznával nielen slovami. Pred nimi leží päťdesiatnik, ktorý má telo osemdesiatročného starca. Telo je úbohé, ale duch, ten sa aj teraz prejavuje. Vidia úsmev.

„Prepáčte,“ poznamenal primár. „To čo poviem, možno vyznie v tejto chvíli zvláštne. Tento muž pred nami ešte nezomrie.“

Všetci prítomní kolegovia lekári sa pozreli na kňaza.

„Prečo si to myslíte, pán primár?“

„Neviem... Neviem...“

Takéto slová, uvedomuje si aj primár, ešte nikdy nevyslovil.

„Prečo som povedal tieto slová?“

Chvíľu ešte postáli a spolu šli vykonať vizitu oddelenia. Je piatok pred Veľkou nocou. V národe je voľno. Nepracuje sa. Oddelenie je poloprázdne. Včera poprepúšťali domov aj tých, čo sa pýtali na sviatky. Bude niekoľko dní voľna. Na oddelení zostane len služba.

Primár vošiel do svojej kancelárie, ktorá je aj ambulanciou, i spálňou... Rozhodol sa poinformovať o stave pacienta najprv otca biskupa. Rozhovor bol stručný: vážny stav... Otec biskup poznamenal, že sa ide hneď do kaplnky pomodliť. Ešte poprosil, aby mu dal vedieť hneď, keď kňaz Irenej zomrie. Primár už chcel zložiť telefón, keď povedal znova slová, ktoré povedal pred kolegami lekármi: „Prepáčte, otec biskup, on ešte nezomrie.“ Z druhej strany prišla odpoveď v podobe

očakávanej otázky: „Prečo si to myslíte?“ – „Neviem.“ Rozhovor, ktorý už mal skončiť, pokračoval ešte hodnú chvíľu.

Biskup to oznámil sekretárovi a ten hneď celému domu. Za biskupom vošli do kaplnky skoro všetci. Najmä sestry ho poznali ... V biskupskej kaplnke bolo ticho... Oznam o vážnom stave a očakávanej smrti nevyvolal v prítomných to, čo by sa očakávalo. Smútok nik necítil. Skôr sa modlili o to, aby sa stala vôľa Božia.

Veľký piatok, deň spomienky smrti Pána Ježiša. Kristus od dvanástej do tretej zomieral v bolesti na Golgote. Dnešný deň dopoludnia sa stalo zvykom modliť krížovú cestu po uliciach miest a dedín za veľkej účasti veriacich. Odopoludnia v hodinu smrti sa konajú veľkopiatočkové obrady. V tento jediný deň sa neslávi svätá omša. Zvony sú ľudovo povedané, zaviazané a nehrá sa ani na organe. V liturgii dominujú pašie podľa svätého Jána, dlhšie spoločné modlitby, odhaľovanie a uctenie svätého kríža a sväté prijímanie. Prítomní sa v tichu rozídu a niektorí zostanú adorovať pri Božom hrobe, kde je vystavená Sviatosť oltárna až do sobotňajších večerných obradov.

Nemocnica v Levoči je pod Mariánskou horou. Od poľného oltára je vidieť na nemocnicu. Hora je prázdna. Ľudia putujú k božím hrobom vo svojich farnostiach. Na horu včera prišla k sestram Andrejka. Dom je prázdny, hostia nie sú a žiadna akcia sa v dome nekoná. Rehoľné sestry sa modlia. Sú samé.

„Bože, Matka Božia, ako by som mu ja mohla pomôcť?“ Modlila sa Andrea pri oltári vonku. Pozerala smerom k nemocnici.

Pred chvíľou zavolala. Sestrička jej povedala len toľko, že kňaz Irenej je na izbe intenzívnej starostlivosti, kde nie je možné prísť a je to s ním vážne.

Pozrela na hodinky. Je práve dvanásť. V prvej chvíli si neuvedomila, prečo dole v meste nezvonia zvony na Anjel Pána. Tak bola pohrúžená do modlitby, že zabudla na realitu Veľkého piatka.

Vstala, chcela sa prejsť okolo baziliky. Slniečko hrialo. V ovzduší bolo cítiť jar. Stromy ešte nepukali, ale tráva áno.

Keď prechádzala okolo vchodu do baziliky, v modlitbe ruženca prestala.

Prečo ju napadli práve teraz slová, ktoré tu počula o polnoci na Vianoce?

„Budem ťa potrebovať. Prijmeš...?“

Aj teraz sa obzrela. Hlas nepočula. Nikto nebol nablízku. Zachvela sa. Dostala podobný strach ako vtedy. Strach. Pred očami sa jej zahmlilo a zatočila sa jej hlava.

Uvedomila si, čo vtedy povedala.

„Kto ma bude potrebovať? Čo mám prijať?“ Nevládala sa vtedy pohnúť z miesta.

Nepokračovala v modlitbe, ale vošla dovnútra. Bazilika bola prázdna. Sadla si do svojej lavice vzadu, ako bolo jej zvykom, aby neprekážala prichádzajúcim pútnikom. Sadla si do nej i napriek tomu, že pútnikov tu niet. Domodlila sa bolestný ruženec. Začala meditovať nad Ježišovým utrpením a zverovala do rán trpiaceho Krista kňaza Ireneja.

V jednom okamihu zacítila príjemný pocit v celom tele. Spozornela. Uvedomovala si, čo sa s ňou deje. Rozmýšľala, čo to môže byť. Trvalo to niekoľko minút. Taký príjemný pocit pri srdci ešte nezažila. Cítila dotyk zvláštnej lásky. Zadávala sa na oltár a Matku Máriu. Rozumom si uvedomovala, že to nie je žiadny zázrak, že to môže byť potecha pre jej dušu od Ježiša a Márie. Spomenula si na zdravotný stav kňaza pod horou v nemocnici.

A vtedy počula znova v srdci slová:

„Môžeš sa slobodne rozhodnúť: život za život.“

Bola si istá, o čo ide. O zámenu životov. Jej život za život kňaza Ireneja. Myšlienka bola jasná. Veci porozumela.

Nikdy si tak neuvedomila svoju slobodu ako teraz.

„Som slobodný človek.“ Sklonila hlavu do dlaní. Zostala pokojná. V duši i v mysli mala jasno. Boh sa pýta. Boh chce niečo vykonať a potrebuje na to človeka. Jej slobodný súhlas. Boh môže vykonať všetko, je všemohúci, je aj vševediaci, ale čaká na jej rozhodnutie. V takomto stave, rozhodovaní sa ešte nikdy nenachádzala.

„Od môjho rozhodnutia záleží na živote a rozhoduje sa o smrti. Prečo?“ Pocítila zvláštny pocit ako prejav lásky.

„Mám rada kňaza Ireneja. Je to boží muž... Teraz zomiera. Prečo práve mňa sa má dotýkať táto vec tak bytostne? Prečo ja?“ Uvažovala a či čakala od niekoho odpoveď? Nevedela.

„A akú? V čom... v čom by mala pozostávať jej odpoveď?“ V bazilike bolo prítmie. Niečo podobné cítila aj v sebe, kdesi vo svojom tele.

„Ja by som mala zomrieť, aby on žil? K tomu mám dať súhlas? Je to možné? Dá sa to pochopiť?“

Zvažovala. Je vzdelaná žena, je veriaciaca...

„Pane, rozhodla som sa, že budem rehoľnou sestrou.“ Spomenula si, že to ešte nevyslovila ústami, ale svojím správaním, návštevami rehoľných sestier, pobytom medzi nimi. Spomenula si, že vtedy pri polnočnej adorácii chcela povedať Ježišovi svoje áno rehoľnému darovaniu, a nemohla. Čosi jej zovrelo ústa. Odvtedy na to nemyslela a ani sa nesnažila niečo podobné vysloviť.

„Teraz prichádzajú iné myšlienky. Od koho sú tieto myšlienky? Som predsa v kostole. Modlím sa. Som v milosti posväcujúcej. Nie je možné, aby tieto myšlienky boli od Zlého.“

Uvažovala a v srdci mala pokoj.

Irenej jej raz povedal: „Cesty Božie sú nevyspytateľné.“

Vtedy nechápala. Neskôr si myslela, že myslel na jej zasvätenie sa. A teraz chápe tieto slová v iných súvislostiach.

„Čo keď má ma Boh tak rád, že si ma vyvolil k takejto zámene? Čo keď Boh viac potrebuje Ireneja ako mňa...? Áno, je kňaz. Boh môže mať s ním svoj plán... Nemusí o ňom vedieť ani Irenej. Boh má svoje tajomstvá... Irenej možno potrebuje moju obeť, aby splnil Božiu vôľu. Nie, nesmiem si namýšľať niečo o sebe, čo nie som... Som hriešna žena...“

Uvedomila si však lásku ku Kristovi.

„Môžem povedať Bohu nie? Môžem? Sám mi to v mojom srdci hovorí. Mám sa ja rozhodnúť. Vedome a dobrovoľne...“

Kľáčiac pred oltárom cítila blízkosť Ježiša a Márie.

„Môžem ešte váhať? Mám ešte vyčkávať?“

Pozerala na Pannu Máriu a uvedomovala si, čo ona ako mladá žena prežívala pri zvestovaní anjela v Nazarete. A toto je chrám zasvätený Návšteve u Alžbety.

„Nie je to znamenie? Že práve tu, v bazilike takéto oslovenie? Že práve teraz, keď viem, že pod horou v nemocnici je v agónii kňaz, ktorý mi tak veľmi pomáha k viere a láske práve k Ježišovi a Márii? Pýtala som sa na znamenie? Nestačí toto?“

Vzdychla si. Pozrela na hodinky. Pol jednej.

„Táto chvíľa má rozhodnúť o živote a smrti.“ Usmiala sa.

„Keby som dala súhlas, aby kňaz žil a ja zomrela, čo by som stratila? Ved' aj tak sa chcem darovať celá Bohu. A to je vlastne zomrieť pre tento svet. A keď to Boh chce, ja mu to nechcem odmietnuť. Mohla by som byť dobrou jeho snúbenicou, keby som vedela, že som mu niečo odmietla..?“

Nedokončila myšlienku. Uvedomila si, že je slobodná a aj Boh ju tak berie.

V jej vnútri začalo sa akoby brieždiť, svitať...

„Áno. Poviem svoje áno za život a smrť. Svoje áno za život kňaza a svoje áno za svoju smrť.“

Uvedomovala si realitu, ku ktorej dozrela.

„Uvidím Boha! Kedy? Za akých okolností?“

Nabrala dych. Uvedomovala si, že teraz má niečo povedať, čo sa už nezopakuje. Povedať Bohu svoje áno.

„Áno, Ježiš! Ak je to tvoja vôľa, súhlasím, aby kňaz Irenej žil a ja aby som zomrela.“

Povedala pokojne, pomaly, a pripadalo jej to ako slávnostné vyhlásenie.

Znamenie? Nie? V srdci jej zavládol ešte väčší pokoj. Odmena za súhlas? Andrejka si uvedomuje, že musí o tom mlčať. Boh sa postará o všetko sám. V srdci však cíti zvedavosť, ako a či sa budú vyvíjať udalosti, k čomu tu dala súhlas.

„Hovoriť nebudem ani sestrám. Boh nech riadi i naďalej moje kroky. Ved' dala som mu svoju „Áno!“ A s Bohom sa nedohaduje.“

V pokoji srdca si preberala myšlienku za myšlienkou.

Začala sa modliť krížovú cestu. Až po chvíli si uvedomila, že si nevzbudila úmysel: „Za seba, aby som zvládla vôľu Božiu.“

Sestry na oddelení intenzívnej starostlivosti ako vždy starostlivo sledovali stav svojich troch pacientov, medzi ktorými napojený na prístroje je i Irenej. Na oddelení sa nič nehovorilo o tom, že je Veľký piatok, a tak prešla i Biela sobota. Oddelenie, aj

keď je väčšinou veriace, aj po tieto dni si plní svoje odborné povinnosti. Monotónnosť na oddelení? Nie! Sestry majú svoje povinnosti a nie je ich málo. Sú odborničky.

Na celom svete počas týchto dní a najmä hodín sa veriaci zastavujú a pripomínajú umučenie a smrť Ježiša Krista. Atmosféra medzi veriacimi je vážna, nie však smutná či tragická. Pripomínajú si utrpenie, smrť a pochovanie Krista. Boží hrob najmä počas soboty je obliehaný i vlašnejšími veriacimi, podobne ako jasličky počas Vianoc.

Prečo si Cirkev rok čo rok pripomína tieto udalosti z dejín spásy?

Aj preto, aby veriacim nezovšednelo, že Ježiš Kristus trpel a zomrel vedome a dobrovoľne za všetkých ľudí. Nielen veriacich kresťanov, ale aj veriacich iných vierovyznaní, a teda aj starších bratov vo viere, Židov, ale aj ďalších... Ale Ježiš zomrel za všetkých ľudí, a teda aj neveriacich...

Mnohí veriaci hovoria, že počas týchto hodín akoby sa zastavil čas. Všetko je ponorené do ticha.

Kristus zomrel, ale Kristus žije.

Sestry, plniac si svoje povinnosti, nič mimoriadne nevideli na kňazovi pod prístrojmi. Snáď čakali jeho smrť? Skon? Exit? Schránka Ducha Svätého, ľudské telo, nemusí prejavovať, čo sa deje v jeho vnútri, v duši človeka.

Sú prípady, že tí, čo sa prebrali z takéhoto stavu, majú rôzne skúsenosti. Sú aj takí, čo vedia povedať, čo a kto pri nich hovoril.

Sú prípady, že aj za noc, niekoľko hodín čierna hlava zošedivie.

Sú prípady klinickej smrti. Prebrali sa k životu. Rozprávajú rôzne zážitky, že vidia svoje telo, že sa nad ním vznášajú, že zažili kontakt so zvláštnym svetlom, tunelom, že dokonca videli a počuli tých, čo už zomreli a iné...

Je to pravda? Fantázia? Choroba?

Je správne sa zháňať za takýmito príbehmi? Kto túži po takomto zážitku?

Božia láska sa môže prejaviť rôznym spôsobom. Boh môže dať ešte príležitosť, aby sme mohli zmeniť život. Aj takto môže prejaviť svoje milosrdenstvo voči nám. Sú prípady, že človek sa zmenil. Zmenil svoj vzťah k sebe samému, začal chápať ináč priority života. Prestal viesť nemravný život. Prestal piť alkohol, drogovať... Zmenil svoj vzťah k ľuďom. Pretrhol hriechne putá priateľstva. Dal si do poriadku manželstvo. U niekoho to bolo len krátkodobé... A sú prípady, že po takomto zážitku človek prestal byť ľahostajný voči svojej duši, zvyšok života prežil vo vernosti a bázni voči Bohu, stal sa príkladom ľuďom a jeho ďalší život bral zodpovedne.

Kto pochopí tajomstvá Božie? Kto im môže odporovať?

V sobotu odpoľudnia jeden z nich zomrel. Druhému sa stav zlepšil a odpojili ho od prístrojov a zostal len na pozorovaní.

A kňaz Irenej? Nič sa nezmenilo. Neslávil obrady Veľkého piatku, neadoroval pri Božom hrobe a neslávil najdlhšie a pritom najkrajšie obrady roka na Bielu sobotu. Trpel? Čo sa dialo počas tých hodín v jeho duši? Nevnímal okolie.

V nedeľu na svitaní, keď Cirkev si pripomína udalosti zmŕtvychvstania, sa s kňazom začalo niečo diať. Zaregistrovali to prístroje. Sestra spozornela.

Svitá. Nastáva nový deň. Začína najväčší sviatok v cirkevnom roku.

Pri Kristovom zmŕtvychvstani nebol nik z ľudí. Kto môže povedať, ako prebehlo zmŕtvychvstanie Krista? Čo je podstatné ku spáse, opisujú evanjelisti. Je potrebné filozofovať? Vymýšľať nové mienky? Spochybňovať opis svedectiev žien, apoštolov, vojakov a potom aj emauzských učeníkov?

Aj tu Boh ponecháva slobodu každému človeku.

Kňaz pootvoril oči. Pozeral a videl? Aj videl. Čo videl? Oči znova zatvoril. Sestra mu napravila posteľ...

Pri rannom odovzdávaní služby poznamenala aj túto vec.

Po službe sa ponáhľala na rannú svätú omšu. Pri slovách piesne opakujúcej slová „aleluja...“ viackrát si pripomenula otvárajúce sa oči kňaza. A spomienka dopĺňala či pomáhala jej prežiť to, čo slová „aleluja“ pre kresťana znamenajú.

Popoludní kňaz znova otvoril oči. Zdravotný stav sa zaujímavo menil. Prístroje hovorili službukonajúcim o niečom zvláštnom. Na jednej strane to vyvolávalo radosť a na druhej údiv. Ešte väčší údiv večer u sestry vyvolali slová kňaza:

„Vstal! Žije! Kristus z mŕtvych vstal.“

Povedal ticho, ale tieto slová vyvolali u sestry krásny pocit.

„Áno, Ježiš z mŕtvych vstal!“ zopakovala sestra a vypadli jej slzy...

Aj doma hovorila manželovi o tom, čo zažila v práci a konštatovala: „Neboli sme na veľkonočnej spovedi. Pôjdeme...“ Manžel bez slova pokývol hlavou.

Kňaz počas dňa i v noci viackrát šepkal: „Žije.. Vstal ... Aleluja...“

V utorok sa telefonicky pýtal otec biskup primára na zdravotný stav Ireneja a primár konštatoval to, čo niekoľkým pýtajúcim sa kňazom a súrodencom do telefónu povedali i službukonajúce sestry: „Má sa stále viac a viac lepšie.“

Vo štvrtok previezli kňaza na jeho izbu.

„Keby som vás nevidela v piatok, dnes by som neverila, že ste to vy, dôstojný pán,“ poznamenala upratovačka.

Irenej mlčal. Nič nehovoril. Na otázky ošetrojúceho personálu i primára odpovedal viac a viac hlasnejšie a zrozumiteľnejšie. Všetci si mohli všimnúť zmenu v jeho očiach.

Z očí sa dá čítať.

V piatok prišiel na návštevu spovedník, brat, ktorý ho zastupuje vo farnosti. Chcel ho poinformovať o Veľkej noci vo farnosti.

Čo ho prekvapilo, bola hneď na začiatku prosba: „Vyspovedaj ma, Jozef!“

V sobotu prišla rodina.

„Čo nového u vás?“ predbehol všetkých otázkou.

„Prečo ste neprivedli Anežku?“ Jeho záujem všetkým vyrazil dych.

„Čakali ste, že zomriem. Aj ja som čakal, že sa s Ním už stretnem.“

Odmlčal sa...

„Ešte nie! Ježiš si to ešte nepraje.“

V hlase cítili celkovú zmenu zdravotného stavu.

„Ako ste prežili veľkonočné sviatky...?“

Hovoril, prekvapoval ich otázkou za otázkou.

Mlčali. Len v očiach matky sa objavili slzy.

„Pozrite, cítim sa lepšie.“

V nedeľu večer sa zastavil otec biskup. Vošiel s primárom.

„Som rád, že vás oboch vidím. Vzácna návšteva. Posadzte sa.“

Primára to neprekvapilo, hoci až takéto privítanie nečakal. Prichádza denne na izbu. Stav sa zlepšuje. Pacient priberá. Oči, tie oči, je v nich život. Viac a viac života každý deň.

„Čo nové v diecéze, otec biskup?“ prekvapí aj biskupa, ktorému pred chvíľou primár v jeho miestnosti rozprával o zvláštne sa zlepšujúcom stave kňaza. Takúto reakciu však nečakal. Ved' pred týždňom prosil primára, aby mu hneď dal vedieť, keď Irenej zomrie.

„Nezomieram! Ak si čakal, otec biskup, že je to so mnou tak zlé... Nie!“
Usmiali sa všetci traja. Aj biskup si všimol, že oči kňaza hovoria o novom živote.

„Ja sa čoskoro vrátim a chystajte tú dispozíciu.“

Irenej sa zarazil. Primár i biskup si z jeho reakcie uvedomili, že kňaz povedal niečo, čo nemal.

„Zdá sa, že budem musieť urobiť zmeny,“ usmial sa biskup na kňaza i primára.

Pobudli chvíľu spolu. Irenej sa pýtal a pýtal... ešte pomerne ticho, ale jasne. Bolo vidieť, že premýšľa, že uvažuje... Keď biskup odchádzal, zastavil sa ešte vo dverách a dlho sa pozeral na svojho kňaza.

Kňaz Irenej sa prebúdzal k novému životu. Všetci mali z toho radosť. Rozprávali si o jeho očiach.

„Jeho oči sú iné.“ V tom sa zhodovali.

Začali o jeho očiach viac rozprávať. Jeho oči im niečo hovorili, aj keď ústa mlčali. Ľudia pri stretnutí s ním sa mu začali dívať do očí. Cítili z nich silu pre seba. Všimol si to aj Irenej. Zo zvedavosti si vytiahol malé zrkadielko zo stolíka.

„Oči mám také isté ako doteraz. Alebo vidia v nich, čo som videl ja?“

Irenej si presne pamätá, čo zažil a videl v stredu pred Zeleným štvrtkom. Veľa bratov oblečených v bielom a na niečo čakali. Počúval ich. Rozprával sa s nimi. Rozprávali po jednom, že sú šťastní. Rozprávali aj o svojich kňazských hriechoch,

ale celkom ináč, ako počúval od bratov pri sviatosti zmierenia. Vtedy ich musel povzbudzovať, dvíhať, tešiť... ale i napomínať... A keď boli v bielom, cítil, že sa mu dostáva od nich útechy, sily, vzpruhy, odvahy...

Irenej ani na chvíľu nezapochoyboval o obsahu tohto zážitku, ktorého sa mu dostalo. Kládol si otázky prečo. Prečo mu Pán dal tento sen?

A rovnako Irenej si uvedomuje, čo nasledovalo potom. Viackrát počul od všetkých, že počas piatka a soboty Veľkého týždňa to bolo s ním zlé. Veľmi zlé. Mysleli, že zomiera.

Blížila sa smrť. Koniec.

Nikomu nehovoril o tom, čoho sa mu dostalo v utorok. Nechce to už prežiť, nie tak ešte niekomu hovoriť. Verili by mu? Za koho by ho považovali? Boli to sny, v ktorých zažil, o čom sa bežne nesníva. Bol to stav bezvedomia? Jedno vie, že pokiaľ bude žiť, pokiaľ mu Ježiš dopraje života, chce mu za to všetko dať. Uvedomuje si, že život s Ježišom začne v hĺbke svojho srdca. Pretože vie, že tým, čo milujú Boha, dáva on sám seba.

Zaumienil si, že musí dávať pozor na svoje ústa, aby sa nepreriekol, ako s tou dispozíciou pri stretnutí s biskupom a primárom.

Uvažuje o tom, čo naplňa už týždeň jeho srdce.

Boh odmieňa vernosť. Kto prejaví lásku Bohu vo svojom blížnom, dostáva sa mu toho, k čomu sa nedá a nemôže prirovnať nič na zemi.

Svet potrebuje povzbudenie, aby vytrval v plnení Božej vôle na zemi. O dobre, pravde a spravodlivosti je potrebné hovoriť znova a s láskou. Nepomerne viac si všímať dobra a konať dobro. Ježiš kade chodil, robil dobro. Pre odmenu, ktorú Boh pripravil tým, ktorí plnia jeho vôľu, dáva za odmenu seba.

Radosť z toho, že iným pomôžeš poznať Boha a plniť jeho príkazy, sa stáva hýbateľom, o čo by sme sa znova a znova mali usilovať...

V každom človeku je zárodok šťastia. Odkrývať a pomáhať, toto má byť zmysel a cieľ života na zemi. Ľudské telo je krásne. Telo oslávené je poklad, ktorému sa vypláca podriadiť ľudské telo. Nedá sa hovoriť o tom, čo zmysly neakceptujú. Dá a musí sa hovoriť o tom, čo Boh od nás vyžaduje. Svet potrebuje inšpiráciu všetko podriadiť tomu, aby sa pripravil na obsiahnutie toho, čím Boh obdarúva verných.

Irenej sa zamyslel.

O čom všetkom sa rozpráva na zemi v spojení so šťastím! Prečo človek už na zemi si váži pravé šťastie, radosť, pokoj, lásku...? A čo je to oproti tomu, čím Boh chce odmeniť verných? Svet hovorí, veľa hovorí o kráse sveta a svet je krásny, ale viac musí myslieť na to, čo je pripravené tým, ktorí vytrvajú...

Počas oktávy, čiže počas prvého veľkonočného týždňa si viackrát a viacerí z personálu oddelenia mysleli, že Irenej sa ešte celkom neprebral zo stavu spred niekoľkých dní. Irenej si myslí niečo iné. Vie, čo sa okolo neho dialo. Hrdlo mu zovrelo. Myslí na to, čo zažil. V mysli sa stále vracal k tomu, čoho bol svedkom. A srdce viac a viac sa naplňalo tým, čo mu bolo umožnené spoznať...

Po tom všetkom pocítil veľkosť hriechu, jeho ošklivosť a hriech ako urážku Boha. Preto požiadal brata o sviatosť zmierenia. Chcel a cítil znova Bohu vyznať svoju čistú lásku. Bol si plne vedomý, a rovnako to cítil, že bol nezaslúžene obdarovaný niečím novým, o čom tušil, čo zažíval pri stretnutí s Bohom v rôznych modlitbách, pri vernom plnení svojich kňazských povinností. Všetko sa odohralo z dovolenia Boha. Preto cíti potrebu vd'aky, klaňania sa, adorácie, a preto to robí, ako mu dovoľujú telesné sily na nemocničnom lôžku. Jeho vnútro, myseľ, city, vôľa, srdce... sú naplnené mierou natlačenou, natrasenou a pretekajúcou Božou dobrotou.

Nadobudol iné poznanie: väčšie, oveľa väčšie poznanie Božej lásky a dobroty, ale všetkému nerozumie. Môže? Na zemi nie!

„Nebolo to ešte nebo.“ V myšlienke sa vracia stále späť.

„Ak, tak predsieň. Bože, vd'aka! Keby som bol o tom vedel...“

Zarazil sa.

„Pane, vždy som sa snažil byť človekom, kňazom... Bol som však len hriešny človek... Pane, a ty nás tak miluješ... Pripravil si nám za našu ľudskú vernosť tak úžasné veci...“

Oči si zámerne privrel. Znova a znova si uvedomuje, že tohto všetkého sa mu dostalo od Boha s nejakým zámerom.

„Boh má so mnou svoj cieľ. Boh si ma chce použiť ako nástroj.“

Cíti zodpovednosť.

„Bože môj, tak ešte nezomriem? Toto moje telo, ktoré je celé poznačené rakovinou, má nové poslanie?“

Nepozrel očami na svoje telo. Cítil svoju chorú ľavú nohu. Cítil slabosť svojich rúk, že nedokázali udržať breviár. Uvedomoval si svoju tvár starca, ktorý nemá ešte päťdesiat rokov. Museli mu pomáhať s tými najľudskejšími potrebami. Cítil aj slabosť ducha... Kedysi na začiatku... pýtal sa, či neurobil nejakú chybu, že ochorel... napadali ho v tých hodinách ticha a samoty otázky... Bránil sa. Nepochyboval o tom, že to chce Boh. A predsa. Aj kňaz je len človek. Aj on cítil túžbu žiť. Mal rád svoje povolanie. Bol Bohu zaň vd'ačný. Svojich veriacich, svoju farnosť nosil vo svojom srdci... Zvlášť si ctil pápeža, biskupov a vážil si svojich oltárnych spolubratov kňazov, mladých i starších... V každom človeku sa snažil vidieť Boha, aj keď sa mu to vždy nedarilo. Býval pod vplyvom vedomostí, svojich nálad, citov, skúseností, poznania... a občas zabudol, že za všetkých zomrel jeho Majster Ježiš a že je poslaný aj on ako kňaz nielen k svojim veriacim, ale aj k veriacim iných vyznaní a tiež neveriacim... Modlil sa často, aby bol dobrým človekom. Cítil, že v tejto oblasti musí stále bojovať, premáhať sa, pracovať na sebe. Tešil sa, keď sa mu čo-to podarilo...

„Vstal! Žije! Kristus z mŕtvych vstal.“

Už pri prvom otvorení očí si zvlášť uvedomoval, že prežíva oktávu Veľkej noci. Už pri prvom precitnutí si uvedomoval, že Cirkev si pripomína zmŕtvychvstanie Krista. Hneď si uvedomoval svoje choré telo a zároveň všetko, čo Cirkev chce a zahŕňa pod slovo „aleluja“.

„Za všetko, Bože, vd'aka!“

Popritom všetkom krásnom kňazovi výtala hlavou jedna vec. Nevedel si spomenúť, prečo toto všetko sa udialo... Prečo sa má vrátiť do života...

Nemôže si spomenúť na ľudí, s ktorými sa stretol... ktorých videl... Zvlášť jedna postava sa mu hlboko vryla do srdca. Najprv ju videl samotnú. Od chrbta. Bola to žena...? Má pocit, že tam už neboli muži a ženy, starci a deti...

Preto si nevie viac spomenúť? Vie však, že táto postava bola čoraz krajšia a krajšia... Bola viac a viac šťastná... Na začiatku bola sama, ale hneď nato sa k nej pripojili ďalšie. Víkali ju... Tešili sa, že je s nimi... A potom všetci okrem nej mu zamávali...

Irenej bol presvedčený, že všetkých ich už videl. Boli mu veľmi blízki a známi. Nevie však, kto to bol.

Tajomnú postavu, ženu, nazval „svojím vzorom“. Prečo? Pohľad na ňu sa mu viac a viac stával inšpiráciou, aby ju nasledoval. Tá premena, že sa stávala krajšou a krajšou, v ňom vyvolávala túžbu ísť za ňou, v jej šľapajach... Zároveň nadobúdala väčšiu istotu, že si to aj ona sama praje. Mal pocit, že ich spája niečo krásne, veľké, ale zároveň niečo tajomné...

Chcel ju osloviť. Nemohol ústami. Cítil však v celom svojom bytí, nie tele, že si rozumejú. Ten jeho „vzor“ ho pobádal, aby robil. Nič konkrétne. Odohrávalo sa to všetko vo zvláštnom stave blaženosti. Nedá sa to prirovnať k nejakej pohode, rozkoši, chuti či stavu, ktorý poznal z telesného života.

Pri celom kontakte so „svojím vzorom“ si uvedomoval, že to čo ho čaká, nebude jednoduché a ľahké. Čím viac a viac „svoj vzor“ videl krajší a krajší, dostávalo sa mu istoty, že nebude sám. Pritom mal niečo ako pocit, keď smädny človek utišuje svoj smäd, či keď sa unavenému telu vracia sila, keď chytá druhý dych...

Do izby vstúpila sestra. Priniesla niečo na jedenie.

„Áno, mám hlad. Veľmi som hladný.“

„Čo sa s vami deje? Takého pacienta som ešte nevidela. Týždeň po tom, čo som stála pri vašom lôžku a myslela som, že zomierate a musím sa s vami rozlúčiť, teraz hovoríte: som veľmi hladný a jete ako zdravý...“

„A veď ja sa cítim zdravý.“ Usmial sa.

„Vidím vám to aj na očiach...“

„Čo v nich vidíte? Všetci hovoríte zrazu o mojich očiach. Ešte šťastie, že som päťdesiatnik a kňaz. Pretože už by som si niečo namýšľal.“

„Skutočne, dôstojný pán, čo ste hrobárovi takpovediac utiekli z lopaty, vaše oči sú iné. Vždy som vás i ja poznala ako kňaza s ľudskými, krásnymi očami, ale teraz vaše oči...“

A nespustila z nich svoje oči.

„Z vašich očí niečo vychádza. Pokoj?.. Radosť?.. Šťastie? A ja mám vo svojom vnútri akúsi túžbu...“

Táto žena v rokoch sa jemne zapýrila a pokračovala:

„A ja by som si chcela z tých vašich očí niečo vziať. Mám a nielen ja, ale i kolegyne, a hovoria to i lekári, máme pri pohľade do vašich očí taký krásny pocit...“

Kňaz len počúval a usmieval sa.

Napokon povedal: „Ak je to tak, tak nech sa páči. Zoberte si z očí koľko potrebujete.“

A znova sa usmial.

Každým dňom cítil, že noha menej bolí. To neznamená, že si na bolesť už zvykol. Ona prestávala bolieť. Aj keď sa na nohu nehneval, ved' môže sa človek na svoju nohu hnevať, začal mať nohu rád.

A každým dňom cítil aj to, že je silnejší. Pribúdalo mu síl v celom tele. Cítil, že aj na tele priberá. Všimol si to najmä na rukách. Na tie sa častejšie pozrel ako na tvár v zrkadle.

„Nesmiem byť márnivcom... Ešte by som sa zaľúbil do svojej tváre, keby som sa často pozeral do zrkadla,“ povedal si včera sám pre seba.

Odpoludnia vstúpil na izbu primár. Neobchádzajú ho. A Irenej má radosť, že vidí celý ten zlatý personál okolo seba. Aj keď vtedy skoro všetci mlčia, ale sa usmievajú. A on cíti takú radosť, že sa usmievajú. Aj on sa usmieva.

„Mám z vás veľkú radosť, dôstojný pán,“ povedal primár a zadíval sa na svojho pacienta.

„Aj ja sa teším, že sa mi darí a cítim sa zo dňa na deň lepšie.“

Nastala dlhšia pauza ticha. Primár si prezeral nohu. Potom pozrel na röntgenové snímky.

Kňaz pozeral na jeho tvár. Bola vážna.

„Hovoríte, že vás noha prestáva bolieť.“ Povedal nie ako otázku, ale ako konštatovanie. Nečakal na kňazovu odpoveď.

„Áno, pán primár. Už svoju ľavú nohu mám rád rovnako ako pravú.“

Primár nečakal odpoveď a pokračoval v prezeraní nohy a röntgenových snímok.

„Vďaka Bohu. Zdá sa, že noha je zachránená.“

„To si myslím aj ja. A ja by som vám ju nebol dal ani ako chorú!“

„Nerozumiem tomu. Snímky ukazujú, že na pohľad sa nič nezmenilo, a predsa sa zmenilo tak veľa...“

Primár rozprával odborne skôr sám pred seba. Kňaz termínom rozumel i nerozumel.

„Budeme nožičku, ale aj celý váš stav sledovať ďalej. Prerušíme chemoterapiu. A budeme vidieť, ako sa váš stav bude ďalej vyvíjať.“

Pritiahol si stoličku bližšie k posteli a sadol si. Takto sedel viackrát, keď sa chcel s kňazom viac a osobne porozprávať. V minulosti obom takéto stretnutie robilo radosť. Rozhovor ich zblížoval.

„Dôstojný pán, teším sa. Všimli ste si, že kolégium je tiež z vášho uzdravovania prekvapené. Na čo by som sa vás chcel osobne spýtať, je vaše vnútro. Nie som kňaz, a teda ani váš spovedník, aby ste mi odkryli, čo prežívate, čo ste zažili, čo sa udialo...“

Primár sa zadíval na Ireneja.

„Niečo ste si všimli?“

„Áno! A nielen ja...“

„Máte pravdu.“

„Viete, sám pre seba som si povedal, že o tom nebudem nikomu rozprávať... Niečo sa so mnou udialo. Viem, že ste veriaci kresťan. Ďakujem vám a budem do smrti ďakovať, čo ste pre mňa urobili... Niečo vám poviem...“

Irenej pokojne, s rozvahou začal rozprávať o sebe primárovi. Priznal sa k zážitkom, ak sa to dá tak nazvať, z utorka a potom z Veľkého piatku a soboty. Primár tiež čo-to poznamenal o tom, čo cítil, keď stál pri jeho lôžku na izbe intenzívnej starostlivosti, čo sa hovorilo medzi lekármi i sestrami, čo povedal otcovi biskupovi.

Irenej vedel, že tieto slová sú osožné jeho duši. Primár premýšľal. Kňaz sa snažil hovoriť zrozumiteľne, ako to len šlo o veciach, udalostiach, alebo ešte lepšie, o stave duše.

Sestrička viackrát vstúpila do izby. Keď videla primára, taktne sa vzdialila. Začalo sa stmievať. Keď to bolo po tretíkrát, čo vstúpila do izby, primár ju vyzval, aby šla len ďalej a urobila svoju prácu.

„Ďakujem, dôstojný pán, ďakujem.“ Povedal a nechal kňaza so zdravotnou sestrou.

„Pán primár má dávno po službe,“ skonštatovala a podala teplomer.

„Dnes po vizite sa dlho kolégium rozprávalo o vás.“

Nič viac sestra neprezradila.

„Sestrička, mám už aj hlad.“

„To rada od vás počujem.“

Počas zvyšku týždňa a najmä soboty a nedele sa nič mimoriadne neudialo. Ba áno. Začal chodiť po izbe. Prešiel sám aj na WC. A toto je pre pacienta ako pred týždňom bol Irenej, predsa niečo veľké. Povožili ho ešte po niektorých oddeleniach nemocnice. Niekoľko röntgenov, počítačových vyšetrení, nehovoriac o odberoch krvi...

Čas Irenejovi priam letel.

A potom odpoľudnia prišli návštevy. Primár ani lekári ich už nezakazovali.

Zastavili sa pani Justína, ale aj z farnosti, a prišiel, čuduj sa svete, i poštár. Nebol taký ukecaný. Asi dostal lekciu od ženy. Stihol však veci zreferovať tak, ako ich on v dedine a okolí vidí. Prišla i „naša pani doktorka“, tá sa zastavila častejšie.

Prišli i viaceré rehoľné sestry. Zlaté duše. Irenej sa im poďakoval za modlitby, hoci o tom, že sa za neho modlili, nespomínali. On to však vedel. Požartovali spolu. Irenej ich má rád. Často sa od nich učil tichosti, pokore či jednoduchosti. A najmä láske k Bohu. Niektoré nevidel viac mesiacov. Vždy obdivoval ich jemný humor. Niektoré zo sestier vedia trefne reagovať, že o tom človek musí premýšľať. Málo toho povedia, ale čo povedia, a chcú povedať, to už stojí za to... Niekedy si o niektorej aj myslel, že asi o inom ráno nemedituje, len o tom, ako niekomu urobiť radosť, niekoho niečím milým prekvapiť alebo aspoň ako úsmevom spraviť niekomu náladu...

Pravda, aj medzi nimi sa nájdu také, čo im mucha sadne na nos a skríví ho, alebo

pichne komár a ona mu to chce hneď vrátiť, alebo sa jej kýchne a zaľahne do postele. To sú však výnimky. A výnimky potvrdzujú pravidlo.

Ale na druhej strane je sa čo od nich učiť. Nejednému kňazovi by nezaškodilo stráviť s nimi nejaký ten noviciát či rekreačný pobyt. A tiež nejedna rodná sestra by sa mohla od nich učiť poriadkumilovnosti, čistote, ale tiež i vareniu.

Prišli i kňazi. Tešil sa, že im chýba. Nielen ako spovedník, ale aj ako brat, priateľ či sused. S kňazmi si má čo povedať. Teraz však nechal ich rozprávať. A hoci sa v mnohom opakovali najmä pri informovaní zo života dekanátu alebo diecézy či Cirkvi vo svete, robilo mu to radosť, že prišli, že ich má rád a oni jeho, že sa snažia byť dobrými kňazmi...

Takpovediac všetci si všimli jeho oči. Pri stretnutí o nich nehovorili, ale vonku na túto tému sa začal odvíjať dialóg. Stalo sa, že si ich všimli aj vtedy, keď boli vonku a on im z okna izby mával rukou.

Zastavila sa i rodina na čele s mamou. Už jej nevypadli slzy. Naopak. Keď ho videla, že priberá, neodpustila si poznámku: „Dúfam, že nepriberieš tak, ako si vyzeral cez Vianoce.“

A už bola dobrá atmosféra.

„A keby som tak dobre nebol vyzeral, dnes by som už voňal fialky odspodu.“

„A ako je to voňať fialku odspodu?“ hneď sa otca pýtala Anežka.

„Maliari prídu o dva týždne. Vonku je pekné jarné počasie. Využijú ho na vymaľovanie kostola,“ informoval otec Anežky brata alebo chcel zabrániť, aby Anežka zas nepovedala niečo nemiestne ako minule.

„Anežka, a mala si kúpačov?“ Irenej sa zámerne spýtal, pretože Anežkine poznámky mali svoju logiku a jemu sa to veľmi páčilo.

„Mala. A dost. Mama povedala, že šťastie, že aj otec bol pooblievať susedy, pretože som nemala toľko prichystaných kraslíc.“

„Čo nevieš, nepovieš...“ poznamenal otec Anežky.

„A babička si vyvetrala aj čierne šaty, ktoré vraj má prichystané do truhly.“

Všetci sa pozreli na seba. Babička dala dole hlavu.

„Baby, a veď ty ešte nie si stará. Veď moja mama hovorila otcovi, že aj ten, aj ten, keď bola mladá, sa chcel s ňou rozprávať.“

„No, dost už!“ Rázne pozrel na dcéru otec.

Stretnutie bolo srdečné, milé, všetci sa cítili spolu dobre. Mali radosť, že sú spolu. Odovzdali od ostatných pozdravy, ktoré Irenej opätoval... A pri odchode sa obzrel brat a poznamenal:

„Bráško, máš nejaké zvláštne oči. Nie sú choré, ale mám pocit, ako by si mi chcel vidieť do duše.“

„A videl by som v nej niečo, čo by som nemal vidieť?“

„Tak, maj sa. Prídeme čoskoro!“

Rozlúčili sa.

Jedna návšteva mu však chýbala. Čakal ju. Nevedel sa s ňou skontaktovať. Mobil mal, ale jej číslo nie a ona hoci má jeho číslo, nevolá.

„Čo je s Andrejkou?“

Zamyslel sa. Často na ňu myslieva. A vtedy cíti, akoby chcel od nej vedieť niečo veľmi dôležité. Rád by vedel, ako pokračuje v rozhodovaní o svojom ďalšom smerovaní v živote.

Ako jej darí v duchovnom živote? Udržiava kontakt so sestrami z Levočskej hory? Ani sestry sa nezastavili. Začala sezóna. Majú v dome iste prvé duchovné cvičenia. Je ich málo a musia sa poriadne obracať. O zásobovanie sa starajú iní. Iste sa zastavia... Premýšľal.

Vtedy sa otvorili dvere a vstúpili predstavená a sestra Fides.

„O kom sa rečie, ten sa vlečie... Práve som na vás myslel. Alebo telepatia? Vitajte.“

Sadol si posteľ.

„Nesieme pozdrav od Panny Márie,“ povedali priam zborovo. A Irenej už si myslel, že od Andrejky. Pozdrav od Panny Márie ho však rovnako potešil, ba ešte viac.

Pri rozhovore so sestrami mal kňaz pocit, akoby všetky rehoľné sestry mala jedna mater. „A veru, aj má. Tá nebeská,“ povzdychol si.

Sestry sa popýtali čo-to Ireneja. Bolo vidieť, že majú radosť, že sa mu zdravotný stav zlepšuje. Až po hodnej chvíli sa Irenej spýta:

„A čo Andrejka?“ Nechcel povedať, že by ho potešila jej návšteva.

„Má nejaké zdravotné ťažkosti.“

„Nebola u nás od Veľkej noci. Telefonovala, že sa cíti veľmi unavená. Minulý týždeň začala maródovať.“

„Zdalo sa mi pri poslednom stretnutí, že z nej život priam srší.“

„Aj ona už nie je dievčatko.“

„Áno, čo nevidieť je štyridsiatnička. Oslávime to spolu. Ona štyridsiatku a ja päťdesiatku.“

Irenej sa potešil pri myšlienke na ňu.

Rozhovor potvrdil, čo Irenej predpokladal. Na horu prichádzajú pútnici. Kňazi často autobusmi s pútnikmi z farností. Zvlášť sestry sa tešia prvoprijímajúcim deťom, ktoré aj púťou k Panne Márii sa pripravujú na prvé sväté prijímanie.

Sestry majú práve druhý turnus duchovných cvičení. Teraz majú misijné spolky a predtým spolusestry.

Ireneja ich správy potešili. Vždy má radosť, keď počúva, že na horu prichádzajú ľudia pre posilu k Panne Márii. Je to dobré znamenie. On sám ich rád čakával v spovednici. Levočský dekan s kaplánmi sa svedomite starajú, aby si práve na hore mohli vykonať pútnici sviatosť zmierenia. Je to chvályhodné.

„Dobre, pozdravujem Andrejku. Prajem jej, aby sa rýchlo uzdravila. Dúfajme, že to nebude nič vážne.“

„Odchádzame spokojné a poďakujeme sa aj za vás Panne Márii, že sa vám už darí lepšie.“

Cestou späť sa rozprávali o krátkom stretnutí s kňazom. Čosi na kňazovi bolo zvláštne. Hneď sa obe zhodli v tom, že sú to jeho oči.

„Ale nielen oči. Niečo z neho vychádza. Pokoj? Veď on aj predtým bol pokojný,“ skonštatovala predstavená.

Veľkonočný čas rýchle letí. Je to aj tým, že do nemocničnej izby prichádza viac tepla z jarného slniečka, počuť štebotanie vtáčikov, najmä ráno. Aj pohľad z okna poteší dušu zelenou farbou rôznych odtieňov.

O tri týždne kňazov zdravotný stav sa tak zlepšil, že chodil na vlastných nohách. Už zájde do tej či onej izby a nik mu nebráni, aby viedol u nich i u seba rozhovory. V jeho prítomnosti sa nerozpráva len o chorobách tela, aj keď sa tým často dialóg najmä s novými pacientmi začína. Irenej radšej rozpráva o duchovnom. Zaujíma sa hlavne o dušu každého spolupacienta, ale i návštev. Personál oddelenia má zvlášť u neho otvorené srdce. Príkladne sa starajú o to, aby sa zdravotný stav zlepšoval a on vie povedať aj čo-to priamo o duši, zmysle a celi života. Nemocničný duchovný prichádza, aby rozdal sväté prijímanie, ale spovedať nemusí. Na to využijú spolupacienta nielen z jeho oddelenia, ale aj z iných oddelení pacienti. Chorý chorému lepšie rozumie. A Irenej má na svojich spolutrpiteľov čas. Napovie, povzbudí, pripomenie a keď snáď niekto sa bojí alebo hanbí Ireneja, len čo sa pozrie do jeho očí, stráca strach i hanbu.

V rukách už bezbolestne a bez chvenia udrží breviár. Už slávi skoro ráno svätú omšu. Sám. Zatiaľ sám. Dostal na to povolenie. Irenej cíti, že tieto stretnutia s Ježišom sú pre jeho dušu balzomom. Cíti to.

Noha ešte pobolieva, najmä večer, keď viac počas dňa pochodí.

„Tak to je dobré, aspoň môžem lepšie spať.“ Zvykol si totiž na bolesť aj v spánku.

O necelý týždeň sa zastavila predstavená z hory a priniesla telefónne číslo Andrejky. Tej totiž niekto ukradol mobil. Nemala Irenejovo číslo.

„Máte zavolať. Prosí Andrejka. Najlepšie večer. Cez deň chodí po vyšetreniach,“ povedala jedným dychom sestrička predstavená.

Irenej netrpezlivo čakal na večer. Keď stíchne ruch na oddelení a pacienti zalezú do svojich izieb, chce sa s Andrejkou porozprávať. Chce jej povedať o svojom zlepšujúcom sa zdravotnom stave. Chce ju povzbudiť v jej napredovaní v duchovnom živote. Ale vôbec ho nenapadlo, že Andrejka už druhý týždeň chodí po vyšetreniach. Nemohol to vedieť a ani z rozhovoru so sestrami z Mariánskej hory to nevydedukoval.

V telefóne sa ozval tichý Andrejkin hlas: „Prosím!“

„Pozdravujem svoju spolutrpiteľku.“

Tej pri tých slovách preletela horúčka celým telom a pýtala sa sama seba:

„Odkiaľ vie, čo sa stalo na Levočskej hore vo Veľkom týždni? Vie o mojom súhlase? Čo vie o mne? Vie o mojom zdravotnom stave, mojej chorobe? Čo vie?“

Irenej dal vec hneď do poriadku bez toho, aby si uvedomil, čo u Andrejky vyvolali jeho slová, najmä slovo „spolupracovník“.

„Andrejka, mám radosť, že ťa počujem. Boli ma navštíviť sestry z Mariánskej hory a povedali o mobile i tom, že sa nejako zle cítiš a chodíš po vyšetreniach. A ja som ťa už dávno chcel počuť...“

Irenej ako pacient v novej sile sa tešil, že ju po dlhej dobe znova počul.

Nastala malá pauza ticha. Andrejka sa potrebovala nadýchnuť. Ťažko znáša sama to, čo sa v nej a s ňou deje. A to nielen s jej telesným zdravím, ale aj s vnútrom. Chcela radu od najpovolanejšieho. Nechcela a nemienila mu povedať všetko. Prípadne až vtedy, keď na to bude najpríhodnejšia chvíľa. Teda už viac ako pred týždňom prosila lekárku, či by mohla cestovať do Levoče. Tá jej to neodporučila. Chcela osobne navštíviť kňaza Ireneja. Chcela vedieť a vidieť, čo sa s ním a s jeho zdravím deje. Na sebe totiž začala cítiť to, k čomu dala vedomý a dobrovoľný súhlas. Nepochybuje, že sa veci dali do chodu. Je presvedčená, že zdravotný stav kňaza sa zlepšuje.

„Aj ja mám radosť, že keď vás, dôstojný pán, nemôžem vidieť, tak aspoň vás počujem.“

Telefón dokáže spojiť srdcia ľudí. Človek je šťastný, keď počuje hlas toho, s kým ho spája čosi veľké a krásne, rodinné či priateľské puto, láska. Andrejku s Irenejom spája ešte niečo viac. Niečo, o čom obaja ešte nevedia, ale nie je ten čas ďaleko, že o tom budú vedieť obaja. Spája ich Boh. Jeho tajomstvo. Spája ich vzájomná spolupráca vedome a dobrovoľne konaná na Božiu slávu a na spásu nielen ich duší.

„Tak, kto dnes začne rozprávať a prvý bude mať slovo?“ spýtal sa Irenej.

„Vy!“ Vyšlo bez prípravy a premýšľania z Andrejky. Až neskôr si uvedomila, že takto to bude pre ňu najlepšie. Bude vedieť, na čom je. Dozvie sa, snáď bez kladenia otázok od kňaza Ireneja o veciach, o ktorých nevie a sú pre ňu bytostne dôležité.

„Dobre, Andrejka! Nie je to dávno, a predsa, čo sme spolu hovorili. Myslím, že to bolo začiatkom Veľkého týždňa. Chcem sa najprv poďakovať za slová, ktorými si ma vtedy obdarovala. Bolo to od teba veľké. Iste ti to Boh odmení svojou láskou.“

Andrejke vypadli slzy a povzdychla si: „Ako dobre, že mobil nemá obrazovku...“

„Po rozhovore s tebou sa mi zdravotný stav rapídne zhoršil.“

A Irenej Andrejke vyrozprával v kocke o svojom telesnom utrpení, ale nič o svojom duchovnom stave. Jednak preto, že do telefónu sa to nepatrí hovoriť a potom aj preto, že je to jeho tajomstvo. Nenapadlo ho, že príde aj k tomu, že bude o tom rozprávať, ale už za celkom inej situácie.

Zvlášť sa zamerával na zlepšenie zdravotného stavu po Veľkej noci. Nerozprával detailne a citovo, to taktiež nepovažoval za potrebné, a nemal to ani v povahe. Uvedomoval si, že má pred sebou ženu, hoci v rokoch a slobodnú, ktorá sa rozhoduje o začatí nového života, vstúpiť do rehoľného spoločenstva sestier.

Čo považoval za potrebné povedať, bolo, že nechápe a nerozumie niektorým veciam, ktoré sa odohrali v závere Veľkého týždňa.

„Aj dnes je to pre mňa tajomstvo, čo sa s mojím telesným zdravím odvtedy začalo diať.“

Andrejka na tieto slová čakala.

„On má spovedné tajomstvo, ktoré verne zachováva ako príkladný kňaz a ja mám tajomstvo, ktoré už pre mňa prestáva byť tajomstvom, aspoň čo sa týka niektorých vecí, ako je moja choroba a jeho uzdravenie, a ešte nie je čas, aby som mu to povedala. Iste by to pochopil. Je neobyčajne vzdelaný a Bohu verný kňaz... Ale dnes ešte nie. A už vonkoncom nie cez telefón.“

Irenej sa zamyslel.

„Verím, že Pán Boh má so mnou svoj nový plán.“

„A ja verím, že ho splníte tak verne ako všetko, čo ste doteraz pre Boha a spásu nielen svojej duše, ale aj iných robili.“

Nepochybovala o tom, čo povedala. Vedť ju o tom presviedča Božia láska. Ona, ktorá Boha nemala na prvom mieste, teraz je dominujúci v jej živote. Dala mu všetko. Vzдалa sa aj toho najcennejšieho čo človek má, života. Už verí, že Boh je láska a za lásku sa bohato odmieňa.

„Čakám, že sa môj pobyt v nemocnici čoskoro ukončí a budem sa môcť vrátiť k svojim povinnostiam,“ s radosťou v hlase hovoril Irenej.

Andrejka si uvedomila, že ako sa bude rýchlo uzdravovať tento kňaz z choroby, aby sa vrátil do svojej služby, tak rýchlo sa bude skracovať jej život, pretože ho obetovala na tento úmysel.

„Život za život,“ povedala ticho do telefónu. Nechcela to povedať. Vyšlo to z jej vnútra, čo v tejto chvíli cítila a prežívala.

„Áno, život za život,“ povedal, kňaz. „Máš pravdu. Daroval som život Kristovi vedome a dobrovoľne ako mladý muž. Teraz, keď mám za sebou dvadsaťpäť rokov kňazstva, uvedomujem si, že Kristus nedal svoj život len tak za môj. Kristus chce, aby som mu patril skutočne celý a celkom. Uvedomujem si, že som a chcem byť v rukách Krista. Nevieť koľko rokov, chcem však svoje poslanie kňaza splniť verne. Pre večný život chcem prežiť pozemský život. S Kristom tu na zemi, aby som mohol žiť s Kristom vo večnosti...“

Andrejka pozorne počúvala jeho slová. Súhlasila. Dnes už aj ona na život pozerá takto. Vo svojom srdci má radosť, pretože aj ona svojím málom, svojím životom má účasť na veľkom diele Božej lásky. Dala súhlas k tomu, aby jej život sa ukončil a aby pre obeť jej života mohol ďalej pokračovať iný život.

Božie cesty? Áno, kto pochopí Božie cesty? Iba ten, kto sa bez výhrady odovzdá Bohu. Viac a viac si uvedomuje, že aj keď stráca prirodzený život a začína jej pomalé umieranie, je to vlastne začiatok nového života. Aj jej života. Vedť keď na požiadanie samého Boha sa zriekla telesného života, či jej Boh nedá večný život? Dnes si cení to, že ju Boh oslovil a pozval k takej zaujímavej spolupráci pri zámene životov. Niečo podobné by sa jej ani neprisnilo a práve tento kňaz je jeden z dvoch pólů tejto zámeny. Ona a kňaz. Dva póly, ktoré Boh spojil, aby sa uskutočnila zámena, ktorá, a ona tomu verí, je pre spásu mnohých duší.

„Teším sa, že ma Boh obdaroval touto chorobou. Na začiatku po Vianociach, som nevedel, čo ma očakáva. Všetci sme v rukách Boha. Vždy som túžil a snažil sa žiť v prítomnosti Božej. Doteraz som si plnil povinnosti kňaza ako kňaz služobník, po tejto chorobe si uvedomujem úlohu obety kňaza. Kňaz a obeta, to mi uchodilo v doterajšom živote. Samozrejme, že som si plnil čo najlepšie povinnosti kňaza služobníka. Myslieval som na to pri svätej omši, modlitbe, vysluhovaní sviatostí, stretávaní sa s ľuďmi. Teraz začínam vidieť svoje poslanie v obeti. Nie vyhľadávať obeť, ale žiť s Kristom, ktorý sa obetoval z lásky za ľudstvo svojmu Otcovi, aby splatil hriech nielen Adamov. Prepáč, Andrejka. Už mi je lepšie a zabúdam sa kontrolovať, že nie som na ambóne, ale držím v ruke mobil.“

Počula, ako si kňaz vzdychol.

„To je v poriadku. Kňaz má byť kňazom vždy a všade. Ku kňazstvu patrí aj vyučovať, napomínať, radiť a vychovávať... Nemýlila som sa. Som rada, že som pristúpila na Božie oslovenie. Boh vo svojej láske k nám ľuďom vie, na čo nás môže použiť.“

„Bože, čo ma však čaká?“

Uvedomila si, že aj napriek tomu, že uverila v Božiu vôľu a prijala ju za svoju, potrebuje sa povzbudzovať.

„Andrejka, aj teba má Boh veľmi rád.“ Pri týchto slovách kňaza si uvedomila, že Boh je s ňou i teraz. Na sebe pociťuje prítomnosť Božiu. Aj táto chvíľa ju uisťuje, že keď sa ona snaží plniť vôľu Božiu, že Boh je v nej a ona je v Bohu.

A jej myšlienky pretrhol hlas kňaza: „Je správne mať srdce otvorené na Božie vnuknutia.“

A jej sa chce zvolať, ale zdržala sa. V srdci dáva kňazovi za pravdu, že je správne mať srdce otvorené na Božie vnuknutia. Duch vane kde chce a celý svet i všetci ľudia patria Bohu. On je ten, kto nás pozýva už pri počatí v lone matky k svojej oslave, k plneniu jeho vôle... On je jediný, kto má právo človeka odvolať z toho sveta k sebe. Nech je to kedykoľvek a za akýchkoľvek situácií. Andrejka plná vďaky voči Bohu ďakuje, že zachytila Božie oslovenie na Levočskej hore.

A na povzbudenie Andrejky dodáva: „Neváhaj a budeš šťastná. Chod' za hlasom svojho srdca...“

Nevedel, že jeho slová sú pravdivé aj z inej strany. Andrejka nezaváhala a je už šťastná. Je ochotná ísť za hlasom svojho srdca, nie do zhromaždenia sestier, tie o tom nemusia vedieť, tie sa budú tešiť z toho, že chcela byť jednou z nich a že si ju Pán života a smrti povolal skôr, ako mohla vysloviť svoje „áno“ ako rehoľná sestra, ale je ochotná ísť za hlasom svojho srdca, hlasom Ježiša, až po darovanie svojho prirodzeného života Bohu, za niekoho, koho Boh si sám ako adresáta vyvolil.

„Boh sa nemôže mýliť, pretože je ten, ktorý je Pravda... Dnes ďakujem aj ja, že som uveril Bohu – Pravde a dávam sa viesť. On nesklamal ešte nikoho, pretože On je aj Láska...“

Andrejka počúva. Tak dobre jej je pri srdci. Pretože cíti, že je to pravda, čo jej hovorí kňaz Irenej. Dobro sa jej to počúva aj preto, že tieto slová už potrebovala ako ryba vodu, ako vták povetrie či človek dýchať čerstvý vzduch.

Čakala, kedy sa veci dajú do pohybu. Nečakala dlho. A o týždeň začal maratón vyšetrení. Týždeň. Je to veľa, alebo málo? U Boha je neustále teraz. U ľudí týždeň je aj veľmi málo, aj veľmi veľa.

Oktáva po Veľkej noci bola v zhone povinností. Má maturitnú triedu. Trieda žije v príprave na nové maturity. Aj ona sa celkom ponorila do povinnosti triednej profesorky. Ktosi aj prehodil otázku, ako bolo v Levoči, či bude učiť aj na budúci rok. Usmievala sa. To bola provokujúca odpoveď. Inak všetko v škole i v jej bytiku bežalo po zaužívanej ceste.

Po týždni sa jej zatočila hlava. Ohlásila sa teplota. Zvracala... Nezabudla. V očakávaní, čo jej pripravil Ježiš, šla za svojou lekárkou. Nechala ju doma. Teplota, únava, slabosť, nechutenstvo... Pri druhej návšteve lekárka spozornela. Prikázala prísť nalačno... odber krvi, moč, röntgen... Výsledky mierne zhoršené. Nič, čo by nasvedčovalo niečo vážne. Druhý týždeň to pokračovalo. Navštívili ju kolegyne. Boli prekvapené, že ju našli v telesnej úbohosti, ale v duchovnej pohode. V škole ju zastupovali. V tretí týždeň sa to zopakovalo. Dnes lekárka skonštatovala, že zajtra musí nastúpiť do nemocnice. Andrejka si uvedomila, že hoci má čoskoro štyridsať, v nemocnici ešte neležala. Jej zdravotná karta obsahuje len niekoľko zápisov o angíne a povinné preventívne prehliadky.

„A čo je s твоjím zdravím?“

On netuší, nevie, a od koho by mal vedieť, čo sa deje a odohráva s Andrejkou.

„Na pracovisku ešte nevedia, vy ste prvý, že zajtra idem ležať do nemocnice.“

„Niečo vážne?“

„Čo mu na to povedať?“ položila si sama pre seba otázku. „Dám vám v pravý čas vedieť.“

Vynašla sa, aby neklamala.

„Pomodlím sa...“

Ona vie, že kňaz sa bude modliť.

„Ja sa budem modliť za vás a vaše uzdravenie a vy za mňa...“

Nedopovedala. Nemohla dopovedať. Ona vie, že kňaz vyzdravie a vie aj to, že ona... Napadlo ju prvý raz, že ani u nej to nemusí byť koniec. Boh ju možno skúša... Ani kňaz Irenej nevedel, že jeho zdravotný stav, jeho choroba, sarkóm je skúška. Čo ak nás Pán len skúša?

„Výsledky ešte nie sú všetky. Dám vám vedieť o sebe. Vlastne, teraz sme obaja hospitalizovaní. Škoda, že nie v jednej nemocnici...“

„Nazval som ťa spolutrpiteľkou, ale obaja vieme, že máme za čo a pre koho trpieť. Sme slabí a hriešni. A Ježiš predsa za nás bol ochotný zomrieť a to ešte potupnou smrťou. Nasledujme trpiaceho Ježiša. Je správne, keď znášame svoje choroby odovzdane do Božej vôle.“

Spomenula si na svoju zomrelú sestričku. Vtedy nechápala, čo je to vôľa Božia. Nerozumela, prečo jej mladá sestrička musí zomrieť. Vtedy sa hnevla práve aj na tohto kňaza, ktorý sa jej snažil veci vysvetliť. A je pravdepodobné, že Boh si ju vyznačil takou istou chorobou ako jej sestričku, len s tým rozdielom, že ona si mohla sveta užiť viac. Kedysi jej práve Irenej povedal, že božie mlyny melú pomaly... Ona má za čo obetovať svoj život. Má byť aj za čo vďačná Bohu... Od určitého času sa

celkom ináč pozerá aj na Ukrižovaného. Teraz jej pohľad na kríž je plný nádeje, istoty...

„Ďakujem vám, duchovný otče, že mi pripomínate odovzdanie sa do vôle Božej. Potrebujem posilu. Cítim, že chcem Boha aj takýmto spôsobom milovať. Som však slabá... Nechcem a nemienim sa protiviť vôli Božej...“

Tieto slová potešili aj kňaza.

„Ja som chcel teba potešiť a ty tešíš mňa,“ poznamenal kňaz.

Rozhovor cez mobil trval ešte niekoľko minút. Obaja cítili, že medzi nimi je veľké puto, ktorým je Ježiš. Obaja chcú len jedno: patriť celí a celkom Kristovi. Dať sa celí Bohu...

„Na dnes ukončíme rozhovor. Teším sa na nové, aspoň telefonické stretnutie. Zavolám,“ povedal Irenej a ešte Andrejku požehnal.

Dlho nemohol zaspáť. Bol unavený a spánok neprichádzal. Noha? Zdá sa, že je zdravá. Premýšľal. Andrejka mu niečo tají. Zdá sa mu, akoby Andrejka nedopovedala niektoré myšlienky, alebo sa taktne vyhla hovoriť na nejakú obávanú tému.

Aj Andrejka nemôže zaspáť. Aj ona je unavená. Druhá posteľ je prázdna. Nik ju neruší. Premýšľala. Nemôžem mu ešte povedať, čo sa jej prihodilo na hore. Aj keby ju nenazval... a nemyslel si, že si vymýšľala... je predsa výborný psychológ. Už viackrát sa o tom mohla presvedčiť. Chce byť zatiaľ so svojím tajomstvom len sama so svojím Bohom. Duch Svätý sa postará o zariadi vecí i udalosti tak, aby to bolo najlepšie pre oslavu Boha a spásu duší.

Nastalo ráno a prešla i vizita. Primár sám oznámil Irenejovi, že ho prepúšťa do domáceho liečenia. Pobyt v nemocnici nateraz preruší. Doma sa o neho bude starať jeho spolužiačka zo štúdií medicíny na fakulte, teda ich pani doktorka.

Irenejovi vypadli slzy. Veľkonočný čas je už v druhej polovici. To si pred necelým mesiacom neuvedomoval, že sa to s jeho nohou môže takto skončiť.

„Nič nie je skončené, dôstojný pán. Ešte sme bitku nad chorobou nevyhrali. Ale ani ja by som pred Veľkou nocou nebol veril, že vás dnes prepustím do domáceho ošetrovania.“

„Pán Boh je dobrý. Boh je nielen tajomstvo, ale tajomne sa prejavuje aj na svojich stvorených. Koná, ako sa jemu páči. Treba mi Bohu vzdávať vďaky. Cítim potrebu Bohu sa poďakovať.“

„Nateraz ešte budete na maródke. Sám viete, čo bolo s vami a tomu musíte prispôbiť svoj režim dňa. Prídete sa mi ukázať o tri týždne. Urobíme niektoré vyšetrenia... Dávajte si na seba pozor! Potrebujeme vás. Chcem sa vám poďakovať za všetko, čím ste obohacoval naše oddelenie. Všetci moji kolegovia cítili vaše modlitby a vašu lásku ku každému z nás. Nemal by som to povedať, ale boli sme radi, že ste bol medzi nami.“

A mocne mu stisol ruku.

„Predbehli ste ma, pán primár. Ja som mal prvý poďakovať. Aj keď som sa na vás hneval, že ste mi chceli zobrať nohu, ale dnes viem, že ste boli odborníci v rukách Božích. Vám zvlášť za všetko ďakujem.“

Otvorili sa dvere na izbe číslo šesnásť. Vo dverách sa objavila jedna zo zdravotných sestier. „A na nás ste zabudli s poďakovaním?“ spýtala sa tak rázne, že Irenej sa nepamätá, že by niekedy tak v službe pri ňom konala.

A vo dverách už stoja ďalšie tri a dvaja lekári.

„Nie je to zvykom, aby sme sa takto lúčili so svojim pacientom,“ poznamenala ďalšia sestra a v rukách držala malú kytičku kvetov. Všetci sa rozosmiali. Podali si ruky a väčšina bez slov si pozrela do tváre. Irenejovi vypadli slzy a najmä niektoré sestry sa mohli viac pozrieť do jeho očí. Inštrumentárka poznamenala, že ju to mrzí, že mu nemohla poslúžiť pri odrezaní nohy, pravda, hovorila žartom a dodala, že ani potom v budúcnosti netúži.

„Váš šofér je pripravený a o pol hodiny príde pre vás, aby vás odviezol domov. Zatiaľ sestričky vás pobalia, aby ste si tu nič nezabudli a nemuseli ste sa k nám vrátiť s výhovorkou, že ste si tu niečo nechali.“

„A tu sú vaše šaty. Neboli určené do rakvy.“

„A pani Justínke sme už oznámili, že môže pripraviť slávnostný obed na privítanie.“

Takto sa skončil pobyt kňaza Ireneja v levočskej nemocnici.

Nikto si ho nemohol lepšie naplávať. Boh vie prekvapiť ľudí svojou láskou, len aby ju dokázali prijať a správne prežiť.

A doma? Irenej by to od svojej kostolníčky a zároveň domvedúcej na fare nečakal. Keď sanitkár zastal pri fare, bol prekvapený. Pri fare snád' dvadsať ľudí, hoci bolo predpoludnie. Z kostolnej veže bolo počuť zvony.

„Prečo zvonja? Čo sa deje?“ spýtal sa sanitkár zo susednej dediny i farnosti ktorejši zo žien.

„Veď ste nám priviezli nášho dôstojného pána.“

„A dnes zvony zvonja, počúvajte, radostnejšie, pretože zvonja živému a nie mŕtvemu...“ Až vtedy si ženy všimli, že medzi nimi je aj poštár.

Z kostola prišli aj rodáci maliari, ktorí chcú o dva dni dokončiť maľovanie. Bolo to milé uvítanie. Bez pretvácky, srdečné a nechýbali slzy.

Irenej šiel do kostola. Je pravdou, že bohostánok bol prázdny. Pána Ježiša vždy po omši zastupujúci dôstojný pán Jozef preniesol do fary, kde si Irenej pred časom slúžieval sväté omše.

„Kostol bude čistý. Vymaľovaný. Akoby nový. Aj ja chcem začať nový život,“ poznamenal polohlasne kňaz.

Myslel však aj na dispozíciu do inej farnosti, o čom ešte nik nevedel.

„Aj to môže byť a nech sa stane vôľa Božia, nič mi však nemôže zabrániť vrhnúť sa do ďalšieho opravdivého kňazského života.“

A život vo farnosti sa dostal do starých koľají. Časom si už málokto spomenul na chorobu ich kňaza. Sem-tam sa niekto spýtal, ako sa cíti, čo zdravíčko... Každý človek má svoje starosti, kríže... a život ide tak rýchlo... Ako rýchlo zabúdame na to,

že sme tu na zemi tak krátko. Že život je aj o niečom inom, ako čo najviac mať, znamenať, užiť si, byť... Aj Irenej si uvedomil, že diabol má svoju taktiku... Klamár. Vie využiť každú škrbinku ľudského zaváhania, slabosti, neopatrnosti...

Irenej si bol vedomý, že jeho uzdravenie nebude bez obetí. Ježiš vedel o bitkách, ktoré bude musieť zviest' s Božím protivníkom. Nepoľavil a nepoľaví proti moci zla.

Irenejove oči viac vidia hrozbu hriechu. Krátko po návrate domov diabol nedal na seba dlho čakať. Najmä ľahostajnosť k plneniu povinností kresťana sa viac a prepuklejšie začali prejavovať. Konzumná spoločnosť si trúfa na nevzdelaného a chladnúceho kresťana. Nezamestnanosť a s tým súvisiaca migrácia členov rodiny, ničí rodinné vzťahy a putá. Falošná, ale aktívna činnosť masmédií mylí mienkotvornosť.

Irenej si uvedomuje, že klasická činnosť kňaza len v kostole musí byť nahradená aj činnosťou mimo kostola. Kňaz sa musí usilovať osloviť a zaangažovať v čo najširšom spektre života spoločnosti, farnosti...

Kňaz cíti, že na to všetko nemôže stačiť sám. Potrebuje ochotných laikov. Ruky, um, srdce. Dať priestor i čas, aby vo farnosti sa udržal kresťanský duch. Sekularizácia sa dnes vie chytiť na každej maličkosti a vie rafinovane zaútočiť aj na to najposvätnejšie. Diabol sa nezastaví pred nikým a ničím. Diabla sa však neslobodno báť. Diabol môže len toľko, koľko mu dovolíme.

Kňaz potrebuje byť medzi svojimi farníkmi. Medzi nich patria nielen tí z kostola, ale aj tí, nazývaní ročiaci, ale aj celkom vlažní, možno, čo chcú pokrstiť a potom len pochovať. Títo potrebujú lásku. Cirkev aj týchto musí milovať. Nesmie si dovoliť nimi pohŕdať, zasnávať, nebrať vážne, a to aj vtedy, keď nesplní, čo sľúbi... Keď je slabý ten, kto sa úprimne snaží žiť s Kristom a padá, padne, tým viac musí Cirkev, a teda aj kňaz, milovať zatvrdilých hriešnikov... Nové a nové spôsoby oslovenia, činnosti je a musí byť srdcovou záležitosťou pastiera farnosti. Hedonizmus a antikultúra pomaly pôsobia ako slabý jed, ktorý však spôsobí smrť...

„Daj sa mu celý...“ Znova a znova si uvedomuje kňaz. Dať sa celý a celkom Kristovi. „Polovičatosť? Tradicionalizmus v Cirkvi? Zvykovosť? Vypočítavosť? Pocit či presvedčanie, že všetko je v poriadku a že je to dobré? Nie!“

Irenej si uvedomuje, že Cirkev a kňazstvo stoja na veľmi dôležitom rozhraní. Cirkev nesmie zaspáť svoju dobu, a rovnako nesmie podceňovať nové možnosti. Kresťanstvo potrebuje rozvinúť svoj potenciál aj v takých okolnostiach, podmienkach, sférach, ktoré doteraz neexistovali, ale boli prehliadané či podceňované. Cirkev vždy zachránilo, že bola mladá. Nielen to, že sa má a musí venovať mladým, ale to čo prináša veda, umenie, kultúra... je potrebné správne odchytiť, využiť v prospech spásy duší, ale ešte viac, dávať impulz, aby to nové bolo prijímané. Cirkev nesmie odsúdiť veci, ľudí i udalosti, ale musí sa k nim postaviť tak zodpovedne, aby poslúžili jednej i druhej strane k spásu ľudí a k oslave Boha. Boh dal predsa človeku rozum, slobodnú vôľu... aby si podmanil svet, aby vládol nad svetom, ale aby nezabudol, že je dielo a stvorenie Božie. Človek a celý svet je dočasu, ale Boh naveky. Boh pracuje aj dnes. Kresťan nesmie zaháľať. Lenivosť je hriechom.

Toto si viac a viac Irenej uvedomil po svojom zážitku z Veľkého týždňa. Svet potrebuje Boha. Potrebuje Boha aj vtedy, keď ho odmieta, keď sa mu chce vyhnúť a keď ho chce dobehnúť. Svet nie je zlý, len je poznačený dedičným hriechom. Boh stvoril svet k svojej oslave. Človek má na svete svoje poslanie. Svet a čo s ním súvisí, nie je náhoda. Je potrebné pomôcť kresťanom otvoriť oči, aby videli súvislosti medzi dobrom a zlom, medzi pravdou a lžou, aby sa nebáli kráčať po ceste pravdy, spravodlivosti a lásky.

Dnešný svet je poznačený rivalitou, túžbou po moci, niečo znamenať, čo najviac vlastniť, dokázať, užiť si... a tu sa otvárajú možnosti, aby sa kresťania nebáli povedať, že tu sú aj oni... Kresťania nesmú mlčať, cítiť sa trpení, nesmú sa dať odstaviť, zastrašiť... Slová, že „pekelné brány Cirkev nepremôžu“, sú pravdivé a stačí si pozrieť históriu, ktorá je matkou múdrosti...

Cirkev v súčasných podmienkach, podobne ako v minulosti, to nemá ľahké, jednoduché. Dopúšťala sa aj chýb a omylov, ale musí v intenciách viery a mravov plniť svoje poslanie aj v budúcnosti. Aj dnes platí, že Cirkev musí bojovať, a nie odpočívať. Čo si vybojuje, to bude mať.

Cirkev nezačína na zelenej lúke. Nikto nemá takú tradíciu ako ona. Kto všetko chcel Cirkvi odzvoniť do hrobu, keď nielen plánovali, že zanikne, skončí, že stratí svoje opodstatnenie, identitu... a dnes? Je tu a treba vidieť, že je mladá, plná sily, že vie osloviť, zastať svoje miesto, že sa rozvíja...

Áno, Cirkev má aj svoju negatívnu stránku, pred ktorou sa nesmú zatvárať oči. Vždy dochádzalo k úpadku, keď sa jej členovia i hierarchia odklonili od svojho verného plnenia povinností... Boh pre dobro Cirkvi často mnohé ťažkosti dopustil, ale nikdy ju neopustil. Boh je večný. Všetko ostatné je dočasu. Všetky –izmy zanikajú a zapadajú do histórie, hoci sa znova objavujú ako kométy, ale sú chladné a bez života. Hriechy Cirkvi ako ľudského aspektu Boh odpustí, keď sa jej deti vrátia k nemu a prejavia pokánie. Vtedy Boh je milosrdný. Právom nepriatelia Cirkvi kritizujú, posudzujú rôzne ľudské nečestnosti jej členov. Boh nesúhlasil so svätými vojnami, inkvizíciou, delením sa... Naopak, Boh dokázal cez slabých a jednoduchých, ale pokorných a čistých v každej dobe zažiarit pravde... Boh i napriek mnohým hriechom ľudí neprestal milovať svoje vrcholné stvoriteľské dielo. Večný Boh čaká. Čo je to jeden ľudský vek, hoci aj osemdesiat či sto rokov oproti večnému Bohu? Hriech zatemňuje rozum človeku, že nevidí si na konček nosa, keď dvíha päšť proti Bohu, ktorý žehná.

Irenej má na to a vie a chce a hovorí... Mlčať? Nie! Ani Boh nemlčí. Treba Boha vedieť počúvať. Porozumieť Bohu. Chcieť plniť vôľu Božiu. Nebáť sa poznať a odhaľovať Božie a žiť podľa Božích príkazov. Čo z nich môže podliehať móde? Móda je často len na jednu sezónu, hoci sa opakuje v rôznych obmenách. Boží hlas je platný stále, ako bol včera, ako je dnes a bude aj zajtra. Z Božieho slova človek nesmie vypustiť ani slovo.

V čom je krása? V hriechu? Ten sa mení veľmi rýchlo na blen... Keď vie človek obdivovať originál a keď si ho vie ceniť, vážiť, pristupovať k nemu zodpovedne a rád... tým viac si to zasluhuje Boh, ktorý je Láska. Boha nikto nikdy

nevidel, ale Cirkev učí o Kristovi, ktorý v stále aktuálnych evanjeliách hovorí, že človek je stvorený k tomu, že Boh sa chce dať človeku vidieť. Krása? Človek má vidieť Boha z tváre do tváre.

Čo bude zajtra? Ako bude vyzerat' svet z tej či onej oblasti? Človek sa zaujíma... Mnohé chce zobrať do svojich rúk bez Boha... Človek môže plánovať... Boh môže človeku mnohé jeho plány schváliť, tolerovať, ale nemal by zabudnúť, kto je, načo je na svete, čo je jeho cieľom...

Boh chce, aby bol človek šťastný, aby sa dožil už na zemi mnoho rokov, aby sa mu darilo vo všetkých oblastiach ducha, sveta a tela, ale nesmie zabudnúť, že hriech je brzdou, prekážkou, koncom...

Boh miluje človeka. Viac ho miluje, ako človek sám seba. Chce mu dať viac, ako dokáže zmyslami poznať, zažiť, objaviť, vlastniť... Boh chce dať sám seba človeku. Nič väčšie a krajšie a dokonalejšie človek nemôže získať.

Ak keď sa nám zdá, že Boh mlčí, nie je tomu tak. Boh totiž v tej najpríhodnejšej chvíli, a tým pre nás najvýhodnejším spôsobom nás vypočuje. Nechcime všetko hneď a teraz..., predsa sa modlíme „daj nám dnes“, a vieme, že Boh stvoril svet, obrazne povedané, za šesť dní. Boh je spravodlivý.

Boh nás stvoril na svoj obraz. To znamená, že každý človek je pred Bohom originál, nenahraditeľný, každého miluje, každého chce v pravý čas odmeniť, na nikoho nezabúda, nikto sa nesmie podceňovať, nikto si nesmie siahnuť na život, a aj keď na človeka Boh dopustí skúšku ako na Jóba zo Starého zákona, vieme, že zároveň aj mnohonásobne požehná... Preto nesmieme zabudnúť ani na slová, že kto opustí otca, matku, súrodencov... polia, už na zemi a raz vo večnosti mnohonásobne dostane.

Irenej je nielen teoretik, ale aj praktik. Je nielen človek, ale aj kresťan a kňaz, čiže Božie dieťa. Je filozof a je i teológ. Vie, že má prednosti i zápory. Vie, že sa musí usilovať o čnosť, a rovnako sa chrániť hriechu. Vie, že každý deň je dar od Boha, ktorý musí využiť pre spásu svojej a zverených duší. Za tento dar je treba ďakovať Bohu, za jeho nevyužitie či pokazenie i odprosovať, že má mať čas na klaňanie sa, jeho oslavu, prejavenie lásky Bohu, blížnemu a aj voči sebe samému má pred Bohom povinnosti...

Nič nového neobjavil. Na nič nové neprišiel, čo by už iní nespoznali v spojení s Bohom. Tak však hľadá a rozvíja či iniciuje svoje ďalšie pokračovanie v kňazskom živote.

„Pane, Majster, dal si mi nový život. Aj chorobu... aj zážitok – poznanie počas Veľkého týždňa je tvoje dielo... Pane, som tu... Pane, prijmi svojho služobníka, ktorého si obdaroval kňazskou mocou, aby podľa tvojej vôle plnil od teba poslanie...“

Takto sa Irenej často v pokore modlieval, keď sa zapodieval vyššie spomenutými myšlienkami. Cítil svoju nehodnosť a zároveň lásku k Bohu.

V nemocnici, kde hospitalizovali Andrejku, sa diali opačné veci. Začula, že ktorýsi lekár konštatoval to, o čom Andrejka bola presvedčená niekoľko dní.

Leukémia.

„Bud' vôľa tvoja...“ povedala si sama pre seba.

„Nie som však na to sama. Si tu ty, môj Ježiš, so mnou!“

Na dvoch miestach, od seba pomerne ďaleko vzdialených, sa odohrávali dve opačné veci, ktoré sa dotýkali však obidvoch.

Jeden sa vracia z nemocnice a druhá sa tam nast'ahovala. S jedným sa mnohí radujú, že sa vrátil zdravý a o tej druhej sa mestom a okolím nesie smutný chýr.

Vie niekto predvídať Božie cesty? Od koho si Boh dáva radiť, čo má a čo nemá? Niektorí vedia, že s tajomstvom Božím môže byť život bohatý a šťastný. To závisí od uhla pohľadu viery.

Boh je stále ten istý. Boh je večný. Len ľudia sa menia, pretože nesú na sebe znamenie dedičného hriechu. Večný Boh však chce, aby vrcholné dielo jeho stvorenia malo účasť na jeho sláve vo večnosti. Na to potrebuje Boh súhlas a spoluprácu človeka.

Začína druhá fáza, etapa života dvoch ľudí. Tí niečo vedia o Božom tajomstve, ale nie všetko. Žijú predsa ešte na zemi. Nerozhoduje nikto, len Boh o jej konci. Nie je rozhodujúce, ako dlho tá etapa bude trvať. Dôležité je, ako sa naplní očakávanie, ktoré má od každého Boh.

Kňaz prijíma svoj návrat ako výzvu, aby svojím životom, svojimi očami sa snažil vidieť viac a v intenciách Boha.

Mladá žena svoj pobyt v nemocnici prijíma ako výzvu dokončiť to, na čo bola pozvaná a k čomu dala svoj vedomý a dobrovoľný súhlas.

Svet nie je postavený na nich dvoch. Obaja sa cítia ako Božie deti, ktoré majú svoje poslanie, ku ktorému dali svoj súhlas. A predsa v tom veľkom svete je každý potrebný, nenahraditeľný a dôležitý. A to aj vtedy, keď si to človek neuvedomuje alebo nechce pripustiť.

Obaja milujú Boha a chcú ho i naďalej milovať. Kto miluje Boha, má milovať aj svojho blížneho. Nemožno milovať Boha, a nemilovať blížneho.

„Čo dokáže láska medzi ľuďmi?“ práve o tom na lôžku v nemocnici premýšľa Andrea. „Prečo som sa nevydala? Mala som, myslím, nápadníkov až-až... Páčili sa mi. Páčila som sa. Nebola som priberčivá. Chcela som mať rodinu... Uvažovala som ako každé zdravé a mladé dievča, žena. Mala som na to, aby bola zo mňa výborná manželka, matka. Bola som zdravá, pekná, s dobrým spoločenským postavením. Prečo som sa teda nevydala?“

Na tvári sa striedal rumenec s bledosťou, úsmev s vážnosťou, slzy s privretými očami...

„Čo pre mňa znamená láska?“

„Vzťah muža a ženy so všetkým, čo k tomu patrí: cit, neha, sympatia, porozumenie, záujmy, koníčky...“

Rodina? Mat' manžela... deti... veľa detí... dom a pohodlie v ňom, útulne, čisto, poriadok, kvety, záhradku...

Priatel'ia? Byť obľúbená... mať rada súrodencov... vychádzať so susedmi... mať svoje miesto v kolektíve na pracovisku... vedieť si nájsť čas na tých, s ktorými ma spájajú povinnosti... s nimi cestovať a objavovať svet...“

Ležala pokojne a pred jej očami sa premietali ľudia, mnoho ľudí..., prežívala stretnutia a udalosti, príjemné i tie menej príjemné veci.

„A čo Boh? Môj vzťah, postoj v Bohu? Vlastnej duši?“ položila si otázky, ktoré sú logické po tom, o čom doteraz premýšľala.

„Boh v detstve? Mama ma učila prežehnať. Modlitbičku k anjelovi strážnemu a ďalšie... Prvá nechut' ísť do kostola, aj keď niekedy som sa veľmi tešila. Prvé sväté prijímanie... biele šaty, závojček... hostina... darčeky.

Boh v dospievaní? Stretnutia s hriechom. Spoznávanie, že svet je niekedy zlý... Sklamania z ľudí... Prehry, ale i slzy... objavovanie pokoja v duši... kostol, ktorý bol iný ako rodný dom či škola.

Boh v čase, keď som sa stala ženou? Boj s Bohom... Príkazy a zákazy... Túžba po vlastnej filozofii... Vplyv prostredia na môj život... Noví ľudia a ich život...“

Spomenula si na kňaza Ireneja, ktorý bol vtedy v ich farnosti.

„Boh po tridsiatke? Otázky prečo a načo... Sviatočný duchovný život a túžba nebyť sama... A potom, hoci som nechcela, Boh sa mi postavil do cesty, hoci som ho nehľadala a netúžila po jeho prítomnosti. Stačilo mi nedel'né stretnutie a naučené ranné prežehnanie a večerný povzdych... Potom prišlo to vnútorné napätie... Potreba dať si odpoveď na ďalšie smerovanie v živote... ako, načo som na svete... čo vlastne chcem od života... otázky, čo mi môže dať Boh... čo mu mám dať asi ja... hodnotenie, posudzovanie, kalkulácia...“

Nik sa dlhý čas neukázal na jej izbe. Zdravotné sestry akoby vedeli, že ich nová pacientka chce byť sama. Nezabudli. Až zajtra sa roztočí kolotoč vyšetrení...

Chcela zazvoniť kňazovi. Chcela mu niečo povedať.

„Načo? Čo by mu povedala? Prečo on nezazvoní? Musím byť silná.“

Uvedomuje si, že nič nerobí, a je unavená. Potrebuje si často sadnúť. Dýcha sa jej ťažšie. Chce spať, a nemôže. Nerozumie tomu.

„Bože, môj! Začína sa pre mňa zvláštna škola.“ Spomenula si, čo jej spomínali chorí, s ktorými sa v živote stretla, ktorých navštívila.

„Človek, keď ochorie, začína premýšľať celkom ináč, ako keď je zdravý. Chorý mení pohľad na hodnoty života okolo seba a v sebe samom. Chorý zrazu má iné predstavy, ale i sníva sa celkom niečo iné a zmenia sa i chute...“

Teraz to sama začína prežívať. Keď ju boli pred týždňom pozrieť kolegyně zo školy, prijala ich celkom ináč, ako keď prišli na návštevu pred mesiacom. A bolo to z jej strany celkom ináč, keď ona pred mesiacom navštívila kolegu v nemocnici.

„Chcem byť sama! Môžete, prosím, už odísť?“ Povedala kolegyniam, a nemyslela to zle. „Zaujímavé, nepoznávam samú seba. Chcem byť chvíľu sama a za chvíľu sa hnevám, prečo ma nepríde niekto navštíviť. Raz sa chcem napiť vody a vzápätí si predstavujem chuť dobrého koňaku. Veď, či sú to príznaky starej dievky?“ Usmiala sa na svoje správanie.

„A rozprávam sa sama so sebou...“ A aj toto si povedala nahlas.

Začala pociťovať zmeny vo svojom správaní.

„Je to prejav choroby.“ Zároveň si uvedomovala, že jej morálne kvality ju kdesi zvnútra brzdia robiť niečo navonok, ako zvyšovať hlas či plakať alebo nejako iným spôsobom sa prejavovať.

Z chodby sa ozvalo: „Večera!“

Nemala chuť. Nevstala.

Po chvíli vstúpila zdravotná sestrička: „Prosím, podťte sa navečerať do jedálne. Musíte niečo zjesť. Viem, že vám nechutí. Budete potrebovať veľa síl. Alebo mám vám ju priniesť sem na izbu?“

Veľmi jemne sa k Andrejke prihovorila.

„Ďakujem. Už idem. Tak pekne ste ma pozvali,“ usmiala sa na sestričku a vstala. V malej jedálni patriacej oddeleniu boli dvaja či traja pacienti, čo už dojedali večeru. Pozdravila sa a usmiala. Sestrička jej podala večeru. Žemľovka.

„Tak vy ste naša nová spolupacientka, Andrejka?“

„Zdá sa mi, že sa vám už nemusím predstaviť, že ma už poznáte aj po mene.“

Usmiala sa, pretože takýto kontakt nečakala. Posedeli si dlhšie. Dozvedela sa, že kto sú a ako sa volajú, že sú tu už desiaty deň a že majú prehľad na oddelení. Ak bude niečo potrebovať, že sú jej k dispozícii, na čo zareagovala zvlášťne, že sa tomu aj sama na izbe potom čudovala.

„A keď viete, že sa volám Andrejka, tak viete, že som zatiaľ slobodná,“ a to vyvolalo u mužov príjemný smiech.

„A my sme už ženáci.“

„A, zatiaľ slobodná, pretože som už zadaná.“

Keď sa rozlúčili, pri vstávaní od stola sa prežehnala. Robí to od určitého času s takou samozrejmou, že sa aj tu po večeri teda prežehnala. Keď odchádzala, za dverami začula poznámku:

„Pekná a nábožná.“

Chcelo sa jej smiať. Na chodbe však boli iní pacienti. Pozdravila sa s nimi. Popriali im dobrú noc a vstúpila do izby. Až za dverami si uvedomila, že urobila dobre, keď šla na večeru. Potrebuje sa rozptýliť. Doteraz vždy bola medzi ľuďmi. Je spoločenská, aj keď v posledné mesiace viac vyhľadáva ticho, samotu, ale to viac menej na modlitbu, rozhovor s Bohom.

Zaspala celkom rýchlo.

„Vstávajte, Andrejka!“ zobudil ju ráno ten príjemný hlas, ktorý ju večer pozýval na večeru. Teraz sa jej ten istý hlas zdal hrozný. Zobudil ju. Ponúkal jej teplomer. Už niekoľko rokov nemá ťažkosti so vstávaním, ale teraz bola zobudená, keď sa jej sníval pekný sen. Po viacerých rokoch sa jej snívalo so zomrelou sestričkou.

Videla Janku veľmi šťastnú. Sen bol tak skutočný, že si všimla jej krásnu tvár, usmievala sa..., ale nevie, čo jej hovorila. Vlastne ju nepripustila k slovu. Ona jej rozprávala o sebe. Povedala jej to, čo doteraz nepovedala nikomu a nechce ani zatiaľ nikomu hovoriť. Andrejka zomrelej sestričke rozprávala to všetko aktuálne a časové, čo prežíva posledné mesiace a najmä to, čo zažila na Veľkú noc. Janka sa ešte viac tešila. Andrejka cítila, hoci nepočula jej hlas, že urobila správne. Mala pocit, akoby ju

za to chcela pochváliť a zároveň ju chcela uistiť, že na to budú dve. To Andrejku potešilo. Hovorila jej aj o kňazovi Irenejovi. A zasa mala pocit, že Janka o všetkom vie. Pritom všetkom ju nechala rozprávať a Janka sa usmievala. Cítila, akoby mala viac síl, oduševnenia a radosti z toho, na čo sa odhodlala. A keď chcela jej Janka na to niečo povedať, počula: „Vstávajte, Andrejka!“ No chápete, že aj ten príjemný hlas z večera sa môže stať nepríjemným?

„Tak, Andrejka, dnes ste absolvovali dlhý maratón vyšetrení. Cítite sa unavená?“ spýtala sa odpoľudnia primárka v jej pracovni a sledovala zápisy, snímky a nejaké grafy...

„Ďakujem, pani primárka. Už sa teším na posteľ,“ usmiala sa na primárku, ženu okolo päťdesiatky, upravenú a tiež s príjemným hlasom.

Nasledovala dlhšia chvíľa. Primárka mlčala a robila si svoju povinnosť. Občas utrúsila nejaké číslo, čísla... Andrea si uvedomovala, že primárka sa celá vkladá do štúdia jej materiálov o zdravotnom stave.

„Nepoteším vás. Nepáčia sa mi výsledky. Niečo si budeme musieť zopakovať zajtra i o týždeň.“

Odmlčala sa a po chvíli sa zadívala Andrejke do tváre a položila otázku: „Odkedy sa cítite chorá?“

Keď jej Andrejka povedala, že týždeň po Veľkej noci, primárka pokrútila hlavou:

„Rýchlosť. Veľmi rýchlo...“

„Viem. Cítim to, pani primárka. Môžem sa vás priamo na niečo spýtať?“

„Prosím, nech sa páči.“

„Je to leukémia?“

„Prečo si to myslíte?“

„Čakám, že poviete áno.“

Primárka sa zadívala znova do tváre Andrejky.

„Nieкто z vašej rodiny zomrel na leukémiu alebo na rakovinu?“

„Áno!“

Primárka sa zahľadela do papierov, ktoré držala celý čas v rukách. Po chvíli sa znova zadívala do jej tváre.

„Pýtate sa ma priamo. Chcete vedieť pravdu. Hovoríte o tom, že vo vašej rodine už nieкто zomrel na rakovinu. Vidím, že ste vzdelaná a silná žena, hoci slobodná.“

Odmlčala sa a po chvíli povedala: „Andrejka. Všetko nasvedčuje zatiaľ tomu, čo ste povedala.“

Chytila ruku Andrejky. Chcela niečo povedať...

„Ďakujem, pani primárka.“ Obe ženy si pozreli do očí.

„Musíte počítať s tým, že si tu u nás dlhšie pobudnete. Chcem vás uistiť, že urobíme všetko preto, aby ste od nás odišla zdravá.“

„A čo, ak sú Božie cesty iné?“

„Ste veriaci?“

„Áno.“

„V takom prípade, nech sa stane vôľa Božia. My urobíme všetko, čo je v našich silách. A ostatné necháme teda na Pána Boha. Andrejka, teda keď ste veriaci, modlite sa za seba,“ poznamenala primárka, akoby niečo chcela naznačiť.

„Modlím sa a budem sa modliť, nielen za seba, ale aj za vás i za...“

Nedopovedala. Primárka sa znova zadívala na Andrejku a odišla. Cestou uvažovala o správaní tejto pacientky. Už dávno sa nestretla s takým postojom k tak závažnej chorobe.

Andrejka vie, na čom je.

Leukémia. Rýchly postup.

„Pane, tak predsa dlho si ma nenechal čakať v neistote. Zobral si ma za slovo. Pane, chcem ti povedať: ďakujem. Ale bojím sa. Dokážem to sama do konca? Prosím, Pane, buď mi ty na pomoci. S tebou to zvládnem...“

Po odchode primárky začala sa modliť. Ježišovi rozpráva o tom, čo cíti, odkrýva mu svoje vnútro.

Nevníma zatiaľ chorobu telom, ale cíti potrebu pripraviť sa najmä po stránke duchovnej. Je v milosti a po spovedi. Kňaz sa čudoval, prečo si chce vykonať generálnu spoveď. A pretože nebolo pred spovednicou nikoho a do omše bolo ešte ďaleko, súhlasil. Bol veľmi trpezlivý. Pomáhal jej otázkami. Takto sa túžila vyspovedať. Po spovedi tesne pred omšou jej kňaz poprial veľa milostí, radosti a síl do nového života s Ježišom. Obaja boli šťastní.

V nasledujúce dni sa okolo nej točilo viac lekárov a sestier. Zostala na izbe sama.

„Personál, tak sestry i lekári, sú výborní,“ skonštatovala, keď ju prišli pozrieť kolegyne zo školy.

Veľa čítala. Čas skôr plynul. Medzi pacientov nechodila. Skôr prichádzali za ňou.

Stala sa pravidelnou prijímateľkou eucharistického Ježiša. Do nemocnice chodí trikrát a keď je potrebné, viackrát v týždni miestny kaplán. Je novokňaz, ale je cítiť, že svoje povolanie berie zodpovedne a vážne. Je nábožný. Cítiť z jeho prístupu, že si vybral to, čo chcel.

Po týždni pobytu doma vo farnosti sa Irenej s dovolením pani doktorky vybral po dlhom čase k oltáru. Kostol voňal maľovkou. Rodáci urobili svoju prácu svedomite. Urobili mu radosť. Hoci veriaci nevedeli, že zajtra bude už slúžiť svätú omšu ich pán farár, kostol bol plný ľudí. Pravda, zo zvedavosti. Chceli vidieť vymaľovaný kostol. Keď vyšiel zo spovednice, tak tí, čo na spovedi neboli, zostali milo prekvapení a ešte viac boli prekvapení tí, čo prišli tesne na omšu a on po zazvonení vyšiel k oltáru.

V kostole bolo zrazu počuť len organ. Keď ho videli, prestavali spievať, a dokonca, keď si to všimol organista, aj ten začal spievať na polovicu hlasu.

„V mene Otca i Syna i Ducha Svätého...“ začal po dlhom čase najsvätejšiu obeť. Tak veľmi sa tešil na tento okamih!

Vždy hovoril niekoľko slov na úvod svätej omše. Privítal svojich farníkov a pokračoval:

„Túto svätú omšu chcem obetovať ako poďakovanie Pánu Bohu, že mi doprial možnosť vrátiť sa k nášmu oltáru. Chcem sa poďakovať aj vám, milí moji farníci, za vaše modlitby. Som vám dlžníkom...“

„Uznajme svoju hriešnosť...“ do slov a ticha vložil svoju túžbu patriť celý a celkom Kristovi. Zriekol sa všetkých minulých hriechov a do budúcnosti si vzbudil túžbu žiť len s Ježišom a chrániť sa akéhokoľvek hriechu. Takto to vždy robieval.

Veriaci mu boli vzorom v zbožnosti. Rovnako aj deti, nehovoriac aj o miništrantoch, že dávali pozor. Uvedomil si, že brat Jozef je veľmi dobrý kňaz, rád má poriadok a disciplínu, a tak je všetko v poriadku. Príhovor mal krátky. Kedysi bývali dlhšie. Aj počuje občas, že by ho aj dlhšie počúvali.

Na obetovanie bez toho, že by si to bol ktokoľvek v kostole všimol, Ireneja napadla myšlienka na Andrejku. Zrazu mal pocit, že musí na ňu v modlitbe viac myslieť. Táto myšlienka naplnila jeho srdce i počas pozdvihovania a tiež cez modlitbu Otčenáš. Nebral ju ako roztržitosť, ale skôr pocítil v srdci ako výzvu k modlitbe za ňu.

Po omši sa poďakoval všetkým, čo sa pričínili o pomoc pri maľovaní a čistení kostola. Oznamoval, že sa postará, aby čo najskôr otec biskup prišiel im tento obnovený kostol požehnať.

Poprezeral si prácu maliarov a bol spokojný. A nebol sám. Viac ľudí si prezrelo kostol. Bolo vidieť, že sa im páči. Aj keď bol kostol maľovaný pred pätnástimi rokmi, už sa žiadalo ho vymaľovať. Najmä kúrenie robí svoje.

Všimol si, že niektoré ženy si nevšimajú len kostol, ale aj jeho.

„Všimla si si, že náš dôstojný pán už nekríva?“

„Ženy, ženy... Ešte ma privediete do pomykova. Radšej si všimajte kostol a aby vašim pričinením, upratovaním bol čo najdlhšie taký krásny.“

Večer si sadol v kancelárii a vyťukal číslo Andrejkinho mobilu. Nečakal dlho. A skôr, akoby mohol ju pozdraviť, počuje:

„Pochválený buď Pán Ježiš Kristus. Akú mám radosť, že ste zavolali, dôstojný pán...“

A hoci si povedala, že nezavolá, aby on zavolať, teraz keď sa tak stalo, začala ona hovoriť.

„Minule ste vy a dnes budem začínať ja...“

Irenej si uvedomil, že Andrejka sa cíti horšie. Jej hlas sa mu zdal iný. Nechcel nič hovoriť. Len poznamenal, že má zelenú...

A tak sa dozvedel, čo sa dozvedela Andrejka od primárky. Zavrel pritom oči. Videl to, čo on v nedávnej minulosti prežíval s tým, že on sa cíti byť chlap a kňaz a ona je žena... mladšia... a sama... Vžíval sa, čo asi prežíva. Vypadli mu slzy. Cíti pri srdci bolesť, keď počúva Andrejku. Tá hovorila pomaly. Neprerušoval ju.

„Hovor, počúvam...“ poznamenal občas, keď cítil menšiu prestávočku.

Andrejka mu povedala, čo cíti vo svojom srdci. Nestáždžovala sa. Ani slovom sa neprotiví vôli Božej. Zo slov je cítiť, že v kňazovi cíti oporu a ešte niečo viac... Irenej si to veľmi dobre uvedomoval, že teraz ju nesmie a nemôže nechať v kríži samotnú. Dovolila mu, aby ju potešil, skôr povzbudil... Vtedy mlčala. A Irenej, hoci premáhal svoje zovreté hrdlo, hovoril tak ako kňaz veriacej kresťanke. Netrvalo to však dlho. Andrejka si znova vzala slovo.

„Keby sme sa mohli stretnúť... Viem, že to nemôže byť hneď a nemôžem to od vás teraz žiadať...“

„Prídem čo najskôr...“

„Nie! Nie! Ešte nie! Musíte si teraz dávať pozor. Boh vás potrebuje... A potom...“

Nedopovedala.

Irenej ju i napriek tomu uistil, že príde. Dovtedy sa bude modliť... Aj keď chcel povedať ešte niečo, poprosila o požehnanie na dobrú noc a poznamenala, či môže zavolať. A odmlčala sa.

Rozhovor sa skončil. Vypla mobil. No v skutočnosti sa neskončil ani na jednej strane. V tú noc sa na diaľku títo dvaja navzájom za seba modlili. Bola to skôr prebdetá noc, ako noc poznačená spánkom. Bola to však požehnaná noc. Boh všadeprítomný mal z týchto dvoch radosť. On bol totiž ten, ktorý bol oslovovaný viac ich srdcami, ale aj perami.

Ako prišiel domov z nemocnice, plne sa angažuje vo svojej farnosti. Občas cíti ešte únavu a keď presilí nohu, tá sa ozve. Veľa sa modlí za Andrejku. Často i viackrát v týždni sa snaží s ňou prehodiť pár viet aspoň po telefóne. Primár mu cestovať neodporučil. Poslúchol. Blížil sa koniec veľkonočného obdobia. Máj je v plnom prúde. Nie je studený máj, a preto sa zdržiava častejšie vonku. V záhrade má kreslo a stôl. Tam si sadne, číta či pripravuje homíliu a tam ho zastihlo už viac návštev. Najčastejšie spolubrat a spovedník Jozef.

„Máte návštevu,“ začul z okna kuchyne hlas pani Justínky.

A už videl prichádzať priateľa profesora zo seminára a svojho diakona Františka. Pohľad na nich mu vylúdlil úsmev.

„Vás dvoch spolu je radosť vidieť. Pripadá mi to ako vidieť otca a syna, ktorí sa majú veľmi radi.“

„A tak je to aj medzi nami.“

„Čakal by som kdekoho, ale takú vzácnu návštevu, to je len môj sen, ktorý sa mi plní. Ďakujem, že ste si našli čas a prišli.“

Vstal a šiel im oproti.

Zvítali sa ozaj srdečne a bratsky. Vošli do fary. V kancelárii už bola prichystaná káva, pretože pani Justínka sa hneď návštevy vie spýtať, čím ich môže pohostiť.

„Čo nového v seminári? Vysviacky sa blížia. A skúšky sú v plnom prúde...“

Pýtal sa tak rýchlo, že návšteva sa len po sebe pozrela, na ktorú otázku začať odpovedať.

„Povieme hneď na začiatku, načo sme prišli. Pravda, najmä preto, že obaja, ja i František, chceli sme ťa vidieť. Počúvame o tvojom zázračnom uzdravení.“

Slova sa ujal hlavný vychovávateľ zo seminára.

„Prišiel som ťa poprosiť, ak ti to zdravie umožní, aby si ty bol mojím prímichným kazateľom,“ priamo povedal František.

Rektor len s úsmevom prikývol. Irenej vie, že tento brat kňaz je úžasne pozorný, ohľaduplný a taktný. Pozná ho roky a jeho samého už viackrát svojim ľudským správaním milo prekvapil a potešil. Sám ho diakonovi Ferkovi navrhol za kazateľa a o tom už aj osobne hovorili.

„Aj ja sa pripájam k prosbe. Nie že by som si toto vyznačenie nevážil. Naopak. Ale viem, že to patrí tebe a najmä keď vidím, že si schopný sa postaviť a osloviť slávnostné zhromaždenie na primičnej omši.“

Irenejovi vypadli slzy. Mal Františka rád. Pozná ho od malého chlapca. Aj sa tešil, keď ho pozval kázať. A Jozef zas sa ukázal ako kňaz a brat na správnom mieste.

Nastalo chvíľu ticho. Všetci traja chápali prečo.

„Ďakujem vám obom.“ Po ďalšej pauze Irenej pokračoval: „Je pravdou, že sa so mnou stalo niečo zvláštne, nepochopiteľné... Cítim sa akoby som mal začať nový život. Občas ešte prichádzajú chvíle... A toto, čo ste mi prišli obaja oznámiť, stáva sa pre mňa injekciou, ktorá ma znova vzpružuje a dáva nové sily.“

„A toto sme obaja predvídali.“

„Ja mám však ešte jednu prosbu,“ prehovoril František.

„Dôstojný pán, ty prehovoríš v kostole a vás, pán rektor, chcem poprosiť o príhovor ako prvého pri bielom prijmičnom stole. A už teraz vám obom ďakujem.“

Pozrel sa na oboch. Zvlášť na rektora. A ten ako rýchlo počul prosbu, tak rýchlo aj prikývol na súhlas.

Návšteva netrvala dlho. Vypili kávu a prehodili niekoľko informácií. Upresnili niektoré veci ohľadom primícií a navzájom si popriali ako bratia len to naj a do skorého videnia.

Odišli. Irenej si sadol znova do záhrady.

„Bože, aký si dobrý!“

Ani vo sne ho nenapadlo, že by predsa mal kázať na primičnej svätej omši. Uvedomuje si, že v jeho okolí je veľa ľudí s veľkým srdcom, ktorí sa riadia láskou, ktorá pramení z Božského Srdca Ježišovho. Pred očami mal bratov, ktorí odišli. Ako tak sedel, na myseľ mu začali prichádzať myšlienky, čo by chcel povedať.

Vždy je aktuálne hovoriť o kňazstve. Sám si často pripomína svoje kňazstvo. Po dvadsiatich piatich rokoch kňazstva vie, čo je kňazstvo... A predsa sa vždy znova a znova dostáva do situácie, že aj kňaz sa musí a má potrebu zastaviť. Pohľad na kňaza sa v mnohom mení. Na jednej strane kňaz ustupuje z pozícií, ktoré mal v minulosti a boli také samozrejmé, a život prináša nové okolnosti i v pohľade na kňazstvo u kňazov samotných i tých z ich okolia. Jedno zostáva a nemení sa. Ku kňazstvu povoláva sám Ježiš. Okolnosti povolania boli a sú rôzne. Často pre samotného povolaného je to tajomné a nepochopiteľné. Nejednen sa volaniu bráni ako proroci. Z úst viacerých vychádzajú námietky podobné prorokovým, že je mladý, neskúsený, že nevie hovoriť, že sa cíti nehodný, slabý... A nie je zriedkavosťou, že prvé pozvanie oslovený zavrhne či odloží stranou a začne sa venovať niečomu inému. Tak to bolo aj u pápeža Karola Wojtylu. Najprv začal študovať polonistiku.

Pre mnohých mladých pohľad na povolanie kňaza vyvoláva strach zo zachovávaní celibátu. To bolo, je a bude. Pokiaľ si neuvedomí, že na to nebude sám.

Ježiš volá, a dá aj potrebnú silu to zvládnuť a žiť krásnym životom kňaza bez vlastnej rodiny, manželky a detí. Na formovanie je seminár. Príprava na kňazstvo je primerane dlhá, kde sa môže osvedčiť. Niet sa čo čudovať, a preto neodsudzuje sa, že niekto môže odísť zo seminára aj vo vyššom ročníku, prípadne na rok preruší pobyt v seminári. Byť katolíckym kňazom aj v budúcnosti bude obeta.

Štúdium tiež nie je ľahké. Do seminára sa však hlásia tí, čo niečo chcú a to za pomoci seminárneho poriadku i keď sa proti nemu často búria, dokážu absolvovať teologické štúdiá. Kňaz totiž musí študovať celý život. To si vyžadujú najmä príprava na homíliu, príhovory, katechéza a vôbec spoločenský kontakt s okolím.

Občas sa dá počuť, že za kňaza sa ide z vypočítavosti. Najmä zo spoločenskej, že kňaz sa má dobre, že má o seba zabezpečené, že vždy má postarané o prácu. Je to pravda, aj keď niekde pre zvláštne okolnosti sú aj výnimky. Kňazov však je vždy vo svete nedostatok. Teda kto sa chce stať kňazom, môže. Pravda, treba si uvedomiť, že ide o volanie, oslovenie, že je to aj vec Božia. Dokonca Kódex kánonického práva má paragrafy, ktoré túto vec riešia a každý adept na kňazstvo si je vedomý, že nesmie pristúpiť k sväteniu, keby bola nejaká prekážka, ktorá by mu nedovolila svätenie prijať. To, že kňaz má či nemá spoločenské postavenie, je rôzne. Závisí to od krajiny, jeho samotného, ako aj iných spoločenských a kultúrnych okolností.

Byť katolíckym kňazom znamená na tento stav sa náležite pripraviť, dať slobodný a vedomý súhlas, prijať požiadavky Cirkvi, a potom si plniť v zhode s normami a predpismi svoje povinnosti. Znamená to, že aj keď kňaz pri vysviacke prijíma do duše nezmazateľný znak, a ostáva kňazom naveky, predsa ho môže aj biskup prepustiť zo služby v diecéze, keď nerešpektuje a nezachováva to, k čomu sa ako kňaz zaviazal a nežije podľa nariadenia Cirkvi. Apostázia či odchody kňazov z postov Cirkvi sú bolestné, najmä pre tých, čo veci chápu a rozumejú, ale stávajú sa. Aj kňaz je len človek. Hlásí sa nielen telo, ale vplývajú na neho spoločenské okolnosti, či už hospodárske, politické, ekonomické, ale i filozofické názory a teologické pohľady.

Preto kňazstvo sa nechápe ako niečo uzatvorené. Lekár či inžinier alebo magister môžu vyštudovať univerzitu či fakultu, a nemusia sa živiť tým, čo absolvovali, ale môžu sa uplatniť aj v iných oblastiach života. Kňaz po prijatí svätenia sa začleňuje do Cirkvi pod vedením diecézneho biskupa, ktorému sľubuje pri svätení úctu a poslušnosť. V Rímskokatolíckej cirkvi má svoje opodstatnenie hierarchia. Každý kňaz má svoje miesto od biskupa. Ten rozhoduje čím a kde ho poverí. Pravda, to sa má diať na základe primeraného dialógu.

Kňazstvo žien je tiež z času na čas od rôznych hnutí, skupín ľudí i veriach pretriasané. Nateraz, či sa to niekomu páči alebo nie, Cirkev učí, že sviatosť kňazstva je záležitosťou mužov. Tým ženy nie sú diskriminované.

O kňazstve sa dá veľa rozprávať. Teda tém, o čom a čoho sa dotknúť, je mnoho.

„Pane, ďakujem ti, že si na mňa pozrel a povolal...“ Týmito a podobnými povzdychmi počas uvažovania o kňazstve kňaz Irenej si uvedomoval milosť, dar, ktorým ho obdaroval Boh.

V závere mája je vo farnosti viac slávností. Irenej sa povinnostiam nevyhýba. Teší sa z každej. I napriek tomu nezabúda na Andrejku. Primár dal súhlas, že môže cestovať.

„Andrejka, kedy môžem prísť?“ zavolał ešte v ten večer. Nastalo ticho. Myslel si, že došlo k prerušeniu hovoru. Andrejka však tichým hlasom povedala, snažiac sa o humor:

„Dôstojný pán, kedykoľvek. Ja som vždy doma, pravda, v nemocnici. Príďte. Už teraz sa na vás teším.“

Na piatok sa sľúbil. Nie je prvopiatkový a je záver týždňa. Priateľ, s rodinou ktorého si rozumie už roky, a ktorí mu ochotne vedia pomôcť, vyjsť v ústrety, keď niečo potrebuje, a ktorí nie sú dotieraví, klebetní a cítia sa medzi nimi ako človek výborne, sa sľúbil, že si urobia aspoň výlet, vypadnú z bežného kolotoča povinností.

„Bože, prosím si o silu viery, aby som bol Andrejke oporou, aby táto návšteva bola na tvoju oslavu a nám obom k spáse duší...“

Viackrát sa modlil strelnými modlitbami podobného obsahu.

Keď navštevuje chorých, vždy má pred očami aj Andrejku. Nevie a často sa pýta, čo ho k tejto žene, chorej žene, pripútalo. Nemyslí na ňu ako na ženu, pretože nikdy na to nemyslel. A tých niekoľko osobných stretnutí na Levočskej hore, fare a najmä po telefóne, sa nesú v duchu hlbokého kresťanského milosrdenstva. Od Veľkého týždňa má však vo vnútri zvláštny pocit. Cíti k Andrejke niečo ako k vzácnemu človeku, ktorý mu vykonal niečo mimoriadne dobré a potrebné. Má pocit, akoby jej mal za niečo ďakovať. A zároveň vzťah s ňou ho posilňuje v jeho kňazských povinnostiach. Už viackrát chcel niečo z tohto naznačiť pri rozhovore po telefóne. Má pocit, že samotná Andrejka chce niečo povedať, a nedopovie.

„Je to tajomstvo... Keď na to príde správny čas, iste sa to dozvie. Boh tajomstvá odkryva, aby sa človek dozvedel o veľkej Božej láske.“

Na cestu v piatok sa tešil. Dokonca nespál. Mal cestovnú horúčku. Už dlho nebol takto mimo. Túži po zmene prostredia, no zároveň sa teší i obáva, ako dopadne návšteva.

Vo štvrtok večer ešte prezvonil, či sa niečo nezmenilo. Chorým sa môže stav zmeniť.

„Veľmi sa teším na naše stretnutie. Šťastnú cestu. Budem sa za vás modliť, aby sa vám cestou nič nestalo.“

Andrejka to povedala radostne, ale potichu i s obavou.

V piatok plne obsadené auto s priateľmi nabralo smer. Spolucestujúci si všimli, že Irenej je iný, ako ho poznajú. Všimli si, že jeho oči žiaria. On ako vždy menej rozprával, a tak rozprávali ako obyčajne oni. Vedia, čo ho zaujíma, čo môžu hovoriť. Cestou si spravili odbočku. Navštívili matku Ireneja a jeho bratov. Poznali sa už

roky. Milo ich privítali. Naobedovali sa a porozprávali. Irenej sa tešil, pretože u svojich nebol viac ako pol roka.

Úderom štrnástej hodiny vstúpil do nemocničnej izby. V ruke držal kyticu bielych a červených ruží a v taške okrem iného vázičku. V nemocnici nemajú radi, keď pacienti dostávajú kvety. Vie to zo svojho pobytu v nemocnici. Povedal si, že to skúsi. Chce Andrejke spraviť radosť. O mesiac bude mať štyridsať. Pri vstupe do izby ho prekvapilo, že na stole vo váze je obrovská kytica karafiátov.

Zvítali sa pohľadom a najmä úsmevom. V izbe boli len oni dvaja. Andrejka ležala na posteli. Irenej si pri pohľade na ňu spomenul na svoj zdravotný stav pred Veľkej noci. Jej tvár a ruky mu pripomenuli jeho tvár a ruky.

Uvedomil si, aký bol pohľad na neho. Teraz je už o sto percent iný. Pribral, vrásky sa stratili, takmer ich nevidiať.

Pozdravil. Pristúpil k posteli. Chytil ju za ruku. Andrejke začali padať slzy. Hoci si toľkokrát povedala, že nebude pred kňazom plakať. Aj Irenejovi začali padať slzy. Boli to slzy čistej lásky. Spája ich predsa Ježiš. Dlho takto zostali. Nehanbili sa za slzy. Mlčali. Potom jej spravil krížik na čelo a na čelo i pobožkal. Tvár je vychudnutá. Je celkom iná. Leukémia má veľmi rýchly postup. Zadávali sa jeden druhému do očí. Mlčali. Oči oboch však boli celkom iné, ako pri poslednom stretnutí. V očiach bolo vidieť pokoj, dokonca radosť a šťastie. To môže pochopiť len ten, kto niečo podobné žije. Áno, oči nevedia klamať. Oči sú studňou duše. Preto Ježiš sľúbil, že v jeho kráľovstve budeme vidieť. Andrejka sa zadávala na kvety v ruke kňaza. Irenej sa zadával na kyticu vo váze.

V tom sa otvorili dvere. Vstúpila žena v rokoch. Mala biely plášť.

„Vitajte, dôstojný pán.“ Zabudol, že má kňazskú košeľu. Prichádzajúca pozdravila skôr, akoby si košeľu bola všimla. Všimla si však jeho kvety a nepovedala nič proti nim. Naopak.

„Čakali sme vás. Pravda, Andrejka.“

„Áno, pani primárka. Toto je môj kňaz, dôstojný pán Irenej...“

Irenej si uvedomil, že primárke nie je neznámy. Andrejka musela s primárkou o ňom hovoriť.

„Prepáčte, pani primárka. Viem, že sa kvety nemajú nosiť ležiacim pacientom.“

Všetci traja sa pozreli na obe kytice.

„Viete, chcem Andrejke trochu s predstihom zablahoželať k štyridsiatinám.“

Andreja sa usmiala.

„Andrejka, chcem ti popriať...“ Zarazil sa... Už toľkokrát v živote prial pri rôznych príležitostiach... Nemal trému. Aj keď v srdci cítil radosť i žiaľ, zrazu v srdci i myšlienkach bol menší zmätok.

„No, tak čo mi chcete popriať?“

„Mám odísť?“ spýtala sa primárka.

„Nie!“

„Andrejka, Pán Boh ťa má veľmi rád. Viem to. Vieš to aj ty... Štyridsať rokov je veľký dar od Pána Boha. Spolu zaň ďakujme. Cesty Božie sú pre nás často veľkým

a nepochopiteľným tajomstvom. Vieme obaja, že sa nepýtame prečo... Chcem ti popriať, aby si s Božou pomocou všetko zvládla k oslave Boha a k spásu svojej duše. Naše životné cesty sa však zvláštne spojili. Chcem ti týmito kvetmi povedať, že nielen tvoji rodičia, súrodenci, najmä Janka, ale aj iní ľudia ťa majú radi... Mám ťa rád i ja... A má ťa rád i Pán Ježiš... Biele a červené šípové ruže nech ti počas týchto dní, už pred štyridsiatkou, pripomínajú túto lásku nás všetkých..." a pobožkal ju na čelo.

Z tašky vytiahol vázu a chcel do nej nabrať vodu pre kvety, ktorú jej priniesol.

„Nie!“ povedala primárka a pristúpila k veľkej kytickej karafiátov. Vytiahla ju z vázy a pristúpila k posteli.

Ženy sa pozreli na seba.

„Dôstojný pán,“ začala Andreja, „ďakujem najprv Pánu Bohu za vašu návštevu. Nečakala som však od vás takú nádhernú kyticu, za ktorú tiež vám ďakujem. Ďakujem vám aj za vaše slová...“

Z očí jej vypadla slza. Chvíľu nastalo ticho. Irenej držal Andrejku za ruku a v druhej ruke stále držal kyticu, ktorú jej priniesol.

Pani primárka stála pri nich akoby nejaký veľký a vážený svedok udalosti, ktorá sa odohrávala.

„Aj ja vám chcem s ešte väčším predstihom zablahoželať k vašim päťdesiatinám.“

Až teraz Irenej pochopil. Pozrel na kyticu v rukách primárky. Mohla mať skutočne päťdesiat karafiátov.

„Ďakujem Pánu Bohu,“ pokračovala Andrejka, „že mi do cesty môjho krátkeho života poslal vás. Pred rokmi sme obaja nevedeli, že sa stretneme za zvláštnych tajomných okolností. Pred necelým rokom som hľadala človeka, ktorý by mi dal odpoveď na otázky môjho vnútra. Nebola to náhoda, že sme sa stretli práve na Mariánskej hore v Levoči. Potom niekoľkokrát osobne a viackrát cez telefón. Pomohli ste mi v živote tak ako nik. Hoci sa mnohé nikto nedozvie, predsa tu pred pani primárkou, ktorú som poprosila o zaobstaranie tejto kytice, ďakujem pani primárka, chcem vám, dôstojný pán, povedať, že Pán Boh nás oboch má veľmi rád. I vás, pani primárka... Príde možno čas, že poviem viac... Dnes vás chcem, dôstojný pán, uistiť, že som šťastná v tejto svojej chorobe. Neberiem ju ako trest od Pána Boha, pretože Pán Boh je Láska. Všetci traja vieme o leukémii. Beriem ju už ako svoju sestru chorobu a ak to bude vôľa Božia, prejdem s ňou aj do večnosti pred nášho Boha. Chcem sa vám za všetko, čo ste pre mňa urobili, ešte raz poďakovať... A chceme vám popriať k päťdesiatinám všetko to, čo ste si iste aj vy prednedávnom v nemocnici uvedomili. Boh vás potrebuje... Boh s vašou láskou počíta... Viem, že Boha nesklamete... A prosím o memento pri svätej omši a modlitbu za mňa. Žite dlho a teším sa, že sa stretneme...“

V nemocničnej izbe bolo úžasne pokojné a šťastné ticho. Andrejka sa s Irenejom na seba usmievali.

Pani primárka si jediná utierala slzy.

Vymenili si kytičky. Pretože Andrejka mala ruky slabé, kytičku od kňaza nechytla, iba pobozkala. A Irenej od pani primárky prijal karafiáty. Boli ťažké...

Pani primárka Andrejkine šípové ružičky dala do vázy, v ktorej boli kvety pre Ireneja.

Medzitým si kňaz pritiahol k posteli stoličku. Stále boli ticho.

„Tak, a teraz sa porozprávajte, ja sa vzdialim. Prosím vás, dôstojný pán, zastavte sa v mojej ambulancii, keď budete odchádzať.“ Nepodali si preto ruky a rozhovor nenatáhovali.

Zostali sami. Irenej cítil v duši ako kňaz niečo tajomné, až posvätné. Zostal na izbe viac ako hodinu. Chcel Andrejku požiadať o vysvetlenie či objasnenie toho, čo sa mu od Veľkej noci v rozhovore s ňou v duši viac a viac ozýva... Hneď na to pocítil niečo, čo mu v tom bránilo. V jednom okamihu si povzdychol.

„Boh svoje tajomstvo v príhodnom čase vyjaví.“

Andrejka sa naň zadívala.

„Áno, Boh má tajomstvá. Boh má však len tajomstvá s pečat'ou lásky. Práve preto môžeme vo svojom živote urobiť veľa pre svojich blízkych.“

Irenej znova nechápal. A nechcel sa spýtať. V srdci cítil, že sa veci dozvie. Pomyslel na bielo oblečených bratov kňazov, s ktorými mal zvláštny stav duše vo Veľkom týždni.

Nik nevstúpil celý čas do izby. Nevedel, že pani primárka dala príkaz sestre, aby ich nerušili. Potom sa rozlúčili, dal Andrejke požehnanie a vo dverách sa Irenej obrátil a dívali sa dlhšie na seba...

Obaja mali jednu myšlienku. Uvidíme sa v nebi.

Zastavil sa u pani primárky. Od začiatku ho brala ako najbližšieho zo strany Andrejky, hoci mala rodinu. Irenej sa dozvedel o Andrejkinom zdravotnom stave viac, ako sa domnieval. Choroba má neočakávane rýchle tempo. Povedala, že je to zaujímavé, pretože od Veľkej noci nie sú to ani tri mesiace. Informovala kňaza o jej správaní, pevnom charaktere, trpezlivosti a spomenula jej hlbokú vieru...

Irenej si zo stretnutia s pani primárkou odnášal zážitok. Samotná primárka na neho hlboko zapôsobila.

Až pred nemocnicou si uvedomil, že potrebuje sa telefonicky spojiť s priateľmi: „O šestnástej sa stretneme pred nemocnicou.“ Zvyšný čas chce venovať adorácii v neďalekom kostole.

Vošiel dnu. Kostolík bol prázdny. Prítmie vytváralo niečo, čo Irenejovi pomohlo pohrúžiť sa do kontaktu s Ježišom... Ozval sa mu telefón. Vibračná funkcia. Necháva si ju zapnutú, aby iných nikde nerušil. Uvedomil si, že sa v kostole zabudol. Pozrel na hodinky. Bolo už pol piatej. Pokojne sa zadíval na oltár. V kostole bola ešte staršia žena.

Po chvíli vstal a vyšiel von. Boli tam jeho priatelia. Nehnevali sa. Nemusel nič vysvetľovať a ani sa ospravedlňovať. Videli ho vychádzať z kostola. Poznajú ho už roky. Predsa povedal, aby mu meškanie prepáčili, že sa pozabudol. Usmiali sa.

Cestou späť sa Irenej zastavil u rehoľných sestier. Na zvitání s nimi bolo vidieť, čo sa často nedá vidieť ani vo vlastnej rodine. Pravú radosť...

„Prišli ste, duchovný otče, ako na zavolanie...“ ticho mu pošepkala pri podávaní ruky sestra služobnica.

Usmial sa.

„Aj ja neprichádzam s prázdnyimi rukami...“ myslel na Andrejku a chcel poprosiť sestry, aby ju šli navštíviť a urobili pre ňu čo len budú môcť...

Niektorí by sa mohli nazdávať, že ťažkosti musia riešiť len rodiny či ľudia v laickej sfére života. Popríklad, že tí čo sa zasvätili, v živote nemajú ťažkosti v spoločenskej, ekonomickej či inej oblasti.

Irenej sa teší, keď môže sestrám byť nápomocný, aspoň radou či svojím názorom... Sestry to vedia.

Slovensko po páde komunizmu sa rýchlo a možno niekedy neuvážene vrhlo do činnosti. A po nejakom čase sa začali objavovať ťažkosti, ktorým sa mohlo predísť. Irenej však nechce byť generálom po prehratej bitke. Naopak.

Kongregácia či rehoľa má svoje predstavené volené do rôznych potrebných úradov na rôzne časové obdobia. Tie si riešia nielen formačné aktivity, ktoré zapadajú do duchovnej identity ich zasvätenia a poslania či spirituality. Riadia sa presne predpismi, ktoré v štatútoch, konferenciách, normách či iných pravidlách rešpektujú cairos svojich zakladateľov a zároveň potrebu a fenomén aktuálneho života.

Irenej si viackrát v minulosti uvedomil ich úžasný prínos pre duchovný život spoločnosti, ale aj prínos pre mnohé oblasti spoločenského života. Dnes po rokoch so skúsenosťami a stretávaním s mnohými sestrami nepochybuje o ich potrebe a význame v najširšej vrstve spoločnosti. Nielen dejiny, ale i naša doba by si ťažko mohla predstaviť, čo všetko vedia pokryť, plniť, viesť či konať pre dobro nielen veriacich... Jednej skupine ľudí i dnes ich činnosť je neznáma. Sú aj mnohí, čo podceňujú ich prácu a činnosť vôbec. A sú aj takí, čo im nevedia prísť na meno, ako je to v pluralistickej spoločnosti bežné.

V inej skupine sú, naopak, preferované. Vedia zaujať odborne, profesionálne, ale i ľudsky svoje úlohy. Pravda aj preto, že nemajú vlastné rodiny, o ktoré sa musia ako iné ženy a matky starať. Nesmie sa podceňovať ani ľudský fenomén, že aj oni sú ľudia a aj v ich žilách koluje ľudská krv. Sú tu, a je správne, že sú medzi nami. Nielen v rezorte zdravotníctva, sociálnej či charitatívnej činnosti, ale aj vo výchove a tiež i vede, umení, kultúre a hádam menej v oblasti športu. Stačí sa zastaviť a uvedomiť si, že okolo nás sa pohybujú manekýnky... ktoré svetu nechcú prezentovať krásu tela i keď si Boh povoláva aj krásu.

Aj tí, čo si to nechcú uvedomiť, musia konštatovať, že každá doba, a teda i naša doba, v zasvätených má svoje obohatenie. Nepodliehajú gýču, nevkusy, prehnanej túžbe po módnosti..., prezentujúceho nielen svoju dobu, ale cez

zasvätených sa prezentuje veľmi jemne, taktne a citlivo... vkus, harmónia, pestrosť, súlad, štýl...

Je pravdou, že krása, dobro, šľachetnosť, vernosť... boli a sú rôznym spôsobom ohrozované. Aj zasvätený život sestier sa nemôže vyhnúť apostáziám a rôznym omylom, sklamaniam, odchodom či inému zlu. Nesmieme zabúdať, čo je ľudské a čo je Božie.

A tiež nesmieme zabúdať, že na bielom si predsa skôr všimneme aj ten malý fliačik, ako taký istý flak na čiernom. Dá sa hovoriť aj o ľudských fliačikoch... A práve preto, aby bolo čo najmenej ľudských sklamaní v duchovnom živote, venuje sa pozornosť formácii skôr, ako človek povie svoje áno Bohu v nejakej duchovnej inštitúcii, ale neopomína sa venovať pozornosť až do konca života. Prečo sú pravidlom každoročné duchovné cvičenia, mesačné obnovy, pravidelná sviatosť zmierenia a iné duchovné, ale i spoločenské i vedecké aktivity? A neopomína sa aj rekreácia tela. Ak sa chce niekto venovať celý a celkom Bohu, nezáleží, v ktorej oblasti a akým spôsobom, je potrebné vidieť všetky potreby i u zasväteného života.

Preto Irenej si nezatvára oči pri potrebe rehoľných sestier. Je pravdou, že aj keď sa nemôžu revanžovať, ako by si to niekto prial, pretože na to nemajú ani financie a iné, rehoľné sestry nikomu neostanú dlžníkom. Vedia sa odmeniť dobrotou aj za zlo, tak ako to učí Ježiš. Modlia sa za dobrodincoV duše i tela. Sú vd'ačné, i keď sa nájdu zlomyseľníci, ktorí sa nezastavia ani pred svätými vecami..., že vedia podceniť, oklamať, podviešť... Myslia si, že rehoľné sestry nemajú rozum, cit, že sú nevzdelané, že veciam nerozumejú, že veci nepoznajú...

Treba si uvedomiť, že spoločnosť i jednotlivci by im zverili aj ďalšie hodnoty, poverili aktuálnymi úlohami a potrebami, ale nejde to... a to aj pre okolnosti, pretože ako ubúda detí v rodinách, ubúda aj povolání do zasväteného života. Konzumný spôsob života a pohľad na svet bez záväzkov, povinností, obmedzovania sa urobil svoje a u mnohých zasvätený život vyvoláva strach, že povinnosti a život zasvätených nezvládnu, a preto sa stane, že aj tí, čo nastúpili a vyskúšali určitý čas formácie, radšej odchádzajú...

Irenej toto všetko pozná. Rešpektuje špecifickosť každej duchovnej spoločnosti. Ku každej zasvätenej osobe sa snaží pristúpiť ako k originálu vzácnej a ničím nenahraditeľnej hodnoty. Kto videl pracovať brusiča diamantov alebo si vie predstaviť objaviteľskú prácu vedcov, môže si urobiť obraz aj o hodnote duchovného života. Skutočne by sa z duchovného a zasväteného života nemal robiť posmech, irónia, nemiestne a nechutné žarty... Na druhej strane, nikde nie je tak veselo a nik nie je tak šťastný ako v duši čistej a zasvätenej Bohu. Nie nadarmo však platí i príslovie, že „smutný svätý je len smutný svätý“.

O živote rehoľných sestier už bolo napísaných veľa kníh, vážnych i veselých. Aj Irenej by už mohol o nich čo-to napísať. Občas pri rozhovore so sestričkami poznamená:

„Ten váš život, sestrička, bol by na celý román...“

To povedal i sestre, ktorej sa venoval viac, ako by si to bola sama uvedomila. Zatiaľ sa sestry venovali návšteve, ktorá sprevádzala kňaza. Tí boli na takéto nepredvídané stretnutia zvyknutí.

Lúčenie preto bolo ešte viac bolestné, že času bolo tak málo...

Irenej si neopustil v aute poznámočku:

„Aj keď úsmev im nechýba a v očiach vidieť iskru za Boha a závoj zakrýva šediny či habit prácou zodraté telo, sú sestry bohaté i keď nie tie, čo im kedysi nestačilo brať po jednom schode...“

Priatelia sa veľmi tešili na výlety s Irenejom, hoci sa vracali domov unavení, ale nebolo núdze o krásne zážitky.

Irenej vždy bdel nad duchovným životom farnosti. Aj keď sa stalo, že niekedy musel veci vysvetľovať viac, ako by sa zdalo, neľutoval námahu. Veriaci si po čase uvedomili a boli vďační kňazovi, že im veci pripomínal, upozorňoval a, snád, i pevne stál na určitých veciach, ktoré oni podceňovali či nedoceňovali.

Veľakrát Irenej premýšľal a uvedomoval si, že je zodpovedný pred Pánom Bohom, čo v jednotlivých prípadoch a udalostiach robí. Nikdy neurobil to, aby súhlasil s hriechom. Vedel, čo sú cudzie hriechy. Aj keď si hriechy farníci často nechceli pripustiť, kňaz hovoril, učil, vysvetľoval.

Veľa záleží od prístupu kňaza k farnosti. Kňaz musí vedieť, čo chce. Kňaz má byť motorom duchovného života farnosti a nie aby niekto iný udával tempo či iné direktívy...

Hoci vždy sa snažil byť kňazom podľa vzoru Ježiša Kňaza, predsa viac si uvedomoval svoju osobnú zaangažovanosť.

Medzi také významné udalosti vo farnosti patria prvé sväté prijímanie a birmovka. O týchto veciach sa radil s Ježišom. Prehodnocoval, čo bolo doteraz vo farnosti a viackrát na túto tému prehodil reč aj pri stretnutiach s kňazmi, ktorí ho prišli navštíviť.

Prvé sväté prijímanie býva vo farnosti krásnym zážitkom. Je pravdou, že vždy bolo nebezpečie pre niektoré rodiny, ktoré viac kládli dôraz na materiálne hodnoty ako na duchovné. Hostina a darčeky mohli zacloniť pravý význam a zmysel slávnosti, ktorá sa mala stať odrazovým mostíkom k ďalšiemu stretávaniu sa s Ježišom v Eucharistii po celý život až do smrti. Vtedy to Irenej vždy zveril Majstrovi Ježišovi. Mal však radosť, že aj z rodín so slabšou vierou, duchovným životom, v tento deň si mnohí z rodiny pokladali za povinnosť pristúpiť ku sviatostiam. Nejednom prípade to bývalo aj po rokoch alebo v tom lepšom prípade cítili povinnosť i viackrát v roku sa stretnúť s eucharistickým Ježišom.

Irenej si nikdy nepotrpel, aby bol v centre pozornosti. Kostol musel byť vždy primerane pripravený. Liturgia, a čo s ňou súvisí, vždy bola na výbornú. Tak sa stávala pre prítomných zážitkom, ktorý predsa niekedy zasiahol dušu a ľahostajný človek vo viere si uvedomil potreby svojej duše.

„Aj za záchranu jednej duše sa vyplatí bojovať... a podstúpiť dôstojnú prípravu...“ Každý rok si našiel v nedeľu odpolednia čas po prvom svätom prijímaní a sám nerušene adoroval. Vždy si spomenul na svoje prvé sväté prijímanie.

Prvé sväté prijímanie si vyžaduje viacročnú prípravu. Je požehnaním, keď rodičia s deťmi venujú návštevu kostola pozornosť a to nielen v nedeľu a nielen pri svätej omši. Zvykol rodičom pripomínať:

„Dieťa potrebuje si ku kostolu nadobudnúť pozitívny vzťah. V kostole sa má cítiť príjemne a dobre. Aj keď kostol nie je rodičovský dom či priestor, v ktorom sa býva, spáva, kde sa hrá, predsa kostol je dom, v ktorom býva Boh, ktorý je Otcom všetkých ľudí...“

Zvlášť pripomínal otcom, aby oni sa ujali svojich detí v kostole pri svätej omši. Je nádherný pohľad na otca, ktorý ide k stolu Pána na prijímanie a v náručí si nesie dieťa alebo dieťa cupká vedľa neho..., aby kňaz mohol dieťaťu dať krížik na čielko. Ten krížik v doprovode otca je významný. Dieťa sa pripravuje, že raz aj ono bude pripravené pristupovať k stolu Pána...

Podchytiť dieťa a viesť ho primerane k Bohu, si vyžaduje čas a námahu, čo sa mnohonásobne vráti rodičom i kňazovi, a prinesie stonásobnú úrodu...

Deti sú bohatstvom farnosti. Keby kňaz i rodičia zanedbávali duchovnú pozornosť dušiam detí, je to aj prinajmenej všedný hriech, ak nie ťažký. Irenej má rád deti. Všetky. Aj rómske. Kedysi aj deti komunistov. Teraz už nie sú deti diskriminované pre názory rodičov.

Irenej, aj keď má vo farnosti katechétku, prvoprijímajúce deti a potom i najstaršie ročníky si učí sám. Hoci sa venuje všetkým deťom, ale takto chce byť čo najviac s nimi v kontakte.

K aktívnym pastoračným udalostiam vo farnosti patria sväté omše za účasti detí. Deti sa angažujú čo najviac do všetkých svätých omší. Majú svoju liturgiu. Prichádzajú aj dospelí, ale idea dieťaťa, že sme Božie deti, je dominujúca. Deti i mládež si to uvedomujú.

Venovať sa deťom len občas alebo len niekedy cez rok, alebo len niekoľkokrát v živote, je pomýlené.

Irenej nevidí deti len v kostole. Farnosť to nie je len kostol a katechéza v škole. Od začiatku sa snažil mládeži rozumieť a umožniť im rozvinúť sa v čo najväčšej možnej miere. K príprave na prvé sväté prijímanie angažuje nielen rodičov, ale aj krstných rodičov. Krstní rodičia nemajú byť len sviatoční hostia... Preto od malička dieťa má mať v krstných rodičoch druhých rodičov. Teda, všetko čo s tým súvisí: kontakt s nimi, návštevy a pobyty u nich, rozhovory, výlety... Teda nie a už nie iba darčeky k meninám či narodeninám.

Animátori vo farnosti sú aj medzi deťmi. Pred tretím ročníkom prvoprijímajúce deti majú svoj spoločný tábor, kde sa im venujú aj o niečo starší animátori. Je potrebné, aby si odovzdávali štafetu svedectva viery i medzi sebou. Často hrou, ale i rozprávaním svojich svedectiev a najmä osobného príkladu sa dá zasiahť do detskej duše semiačko, ktoré nezničia tí, čo sa o to pokúšajú.

Nie je zriedkavé, že prvoprijímajúce deti sú vzpruhou vo viere nielen rodičom, ale aj širšej rodine. A práve toto je správna katechéza, do ktorej majú byť vovádzaní. Dieťa sa vychováva pomaly. Aj s prvoprijímajúcimi deťmi sa musí viesť dialóg. Majú svoj svet, záujmy i záľuby a keďže je to hádam najkrajšie obdobie života človeka, neslobodno to podceňovať.

Irenej sa usmieva, keď pred prvým svätým prijímaním prijíma chlapcov za miništrantov. Pri svätej omši za účasti rodičov zložia miništrantský sľub, na ktorý ich pripravia starší miništranti. Oboznámia ich, čo s miništrovaním a ich službou súvisí. Pravdaže, tí ich oboznámia aj s každou miništrantskou nezbedou. To patrí k veci. Medzi miništrantmi má kňaz rešpekt.

Dievčatká sa zase angažujú v detskom speváckom zbore. A všetky deti v Mariánskej družine.

Ku kostolu patrí aj využitie voľného času. Teda nielen zábava, ale aj povinnosti. I upratovanie párkrát v roku okolo kostola. Udržiavanie si vecí v kostole, ako šaty pre miništrovanie a texty piesní, sú ich povinnosťou.

Irenej si vybudoval organizáciu, ktorá je už samostatná. Každý má vedieť, čo sa od neho očakáva. On si vie nájsť pre ne čas. Príde medzi nich. Pobudne s nimi. Zahrá sa i porozpráva. Zúčastní sa akcií, ale priamo neorganizuje.

„Na to mám ľudí...“ Zvykne povedať kňaz Irenej s hrdosťou.

A deti? Tie sú šťastné, keď sa im umožní ukázať sa, prejavíť sa... A slovo uznania, pochvaly či menšia pozornosť im vie dodať viac chuti a odvahy, ako si často dospelí uvedomujú.

Keď sa Irenej vrátil z nemocnice domov, priateľ kňaz, Jozef, sa najmä na činnosť detí vyzvedal, nakoľko ho najviac zamestnávali.

Deti sú úprimné a neskazené. Mnohému sa od nich i dospelý človek môže naučiť.

„Vlani sme mali birmovku.“ Rozhovoril sa Irenej s priateľom Jozefom.

Birmovka nie je vo väčšine farností každý rok. Irenej práve preto birmovku plánuje každé štyri roky. Počet birmovancov rozhoduje. A preto dva, tri roky birmovanci majú čas na prípravu. Väčšina chodí odmalička na svätú omšu aspoň v nedeľu. Až na malú výnimku všetci chodili na katechézu v škole. Osobne, po mene i rodinné zázemie všetkých pozná. Prípravu rozdeľuje na niekoľko častí. Tá vzdialená v škole, v rodine a v kostole. Potom veľmi dôležitá tak dva roky v skupinách. Animátori sú už dospelí muži a ženy, ich rodičia a veriaci z farnosti. V pláne prípravy sú stretnutia s lekárom, psychológom i rôznymi osobnosťami spoločenského, duchovného života. Irenej má veľa priateľov a známych. Radi prídu. V príprave mu nejde len o teoretické vedomosti. O nich má prehľad zo školy. Ide mu o to, aby im ukázal tú stránku života, na ktorú zabúda spoločnosť. Mladí birmovanci sa viac dozvedia od odborníkov o sexe, drogách, hazardných hrách, psychológii človeka, rodine... Je zážitkom sledovať, ako sa mladý muž, borec, čo si myslí, že svet je hračka, stáva mladým uvažujúcim či zvažujúcim mužom.

Príprava nespočíva v zákazoch a už nielen v príprave v kostole. Mladý človek sa musí prejavíť, čo je v ňom... Irenej vie, že aj tak všetka námaha neprinesie úrodu. Tým sa však netrápi.

„Urobili sme, čo sme ako nehodní sluhovia urobiť mohli a mali...“ vie skonštatovať.

Má skúsenosť s chlapcami, ktorí keď prichádzajú do puberty a prestávajú miništrovať, že ich zverí chlapom, najmä osobnostiam z farnosti a tí im pomôžu nájsť

si nové miesto v kostole počas svätých omší. A to preto, lebo sa stávalo, že niektorým robilo ťažkosť nájsť si miesto. Zostávali zrazu okolo kostola... A teraz jeden druhého potiahne dnu.

K birmovke patrí aj zábava. Je pravdou, že na dedine sa ľudia poznajú. Mladí však odchádzajú za zábavou aj ďalej. A niečo zakazovať? Nie! Treba iné riešenie.

Stretol sa aj s názorom, že mladých treba nechať na pokoji, nech si veci zoberú do svojich rúk.

„A prečo? Prečo im nepomôcť? Musia sa popáliť na vlastných chybách a omyloch?“ argumentuje kňaz.

Ved' to nemá byť len ich záležitosťou, len rodiny, ale aj širšej vrstvy ako obec a farnosť.

Nemali by sme zabúdať, že ku sviatosti birmovania sa pristupuje spravidla pred osemnástym rokom života.

Cirkev má svoje predpisy a kladie sa aj dôraz na pastoračnú múdrosť správcu farnosti. Sviatosť má byť obohatením duchovného života. Na čo v tom veku mladí nekladú dôraz, podceňujú túto skutočnosť a keď to podcenia rodičia, čo sa môže stať pre ľahostajnosť k viere, nevedomosť... kňaz by nemal podceňovať realitu a mal by primerane vyžadovať všetko pre ich spásu a duchovný rast viery.

Irenej sa vždy teší, keď sa dozvie o iniciatívach bratov kňazov urobiť aj pri príprave na sviatosť birmovania maximum.

Mnohí mladí kresťania to majú ťažké. Je pomerne viac lákadiel a pokušení, ale i zlých príkladov, ľahostajnosti či vypočítavosti. Život hovorí aj o tom, že po viacerých sklamaniach, ale aj podrazoch vďaka realisticky zmýšľajúcim kresťanom vedia si nájsť svoje miesto vo farnosti a stanú sa aktívnymi členmi Cirkvi.

Mladí ľudia sú rôzni, líšia sa navzájom. Často aj súrodenec od súrodence. Prečo? Boh obdaroval každého človeka slobodou... Čo všetko sa za slobodou rozhodovania skrýva? Je to aj zanedbanie pozornosti zo strany rodičov. Tí by si v prvom rade mohli a mali uvedomiť, že pri výchove zohráva úlohu aj ich osobný príklad, trpezlivosť pri dialógu, ale aj vedenie k kresťanským zásadám a hodnotám.

Keď kňaz pôsobí vo farnosti viac rokov, udeje sa veľa veselých, ale i tragických udalostí. Veľkú radosť má, keď sa mu podarí z pomerne povrchnej či ľahostajnej rodiny oslovit' kresťana, ktorý svoju vieru skutočne berie vážne a zodpovedne.

Bolestivé je pre neho, keď z kresťanskej rodiny sa vyčlení niekto, kto svojím životom pohoršuje, žije nekresťanským životom.

Aj takýchto Irenej rešpektuje. Uvedomuje si, že súdiť a odsúdiť sa dá rýchlo, ako dolomiť nalomenú halúzku. Nikomu sa nedá vidieť do vnútra, čo ho motivuje, vedie ku konaniu, ktorým sa prejavuje. Aj keď je to ťažké, treba sa naučiť mlčať a skôr prejaviť porozumenie, ochotu počúvať, ako konať pri prvom podnete či ešte zápornej reakcii.

„Kaša sa nemiesť za horúca“, hovorí príslovie a hovorí si často sám pre seba i Irenej.

Svadba. Hoci sa prestávajú uzatvárať manželstvá v mladšom veku a rastie počet uzatváraných manželstiev pred tridsiatkou, je vidieť, čo v ľuďoch zanechala birmovka.

Posledné dva týždne boli pre kňaza i farnosť skutočne radostné. Prvé sväté prijímanie a slávnosť Božieho Tela, hoci sa niesli v akomsi duchu tradície, a predsa boli oslovujúce.

„Bože, vd'aka...“ d'akoval a usínal s vd'ačnosťou voči Pánu Bohu.

Farnosť vie, ako má postupovať. Kňaz sa teší každej iniciatíve. Je radosť vidieť, že veriacim záleží na tom, aby i každoročné udalosti priniesli impulz do života všetkých. Zvlášť po prvom svätom prijímaní celý týždeň žije farnosť ako v nedeľu, čiže oktávu tejto slávnosti.

Od začiatku júna, mesiaca Božského Srdca, Irenej začína intenzívnejšie prežívať blížiacu sa primíciu Františka.

Kontrola v nemocnici prebehla prekvapujúco ľahko. Primár konštatoval, že noha nesie znamenie choroby, čo snímky jasne ukazujú, ale ďalšie vyšetrenia sú prekvapujúco jasné. Irenej sa cíti dobre. Noha nebolí. A predsa, to čo bolo, nezmizlo. Prečo?

V sobotu sa konalo kňazské svätenie. Katedrála, ktorá počas roka býva menej navštevovaná, pri cirkevných obradoch pre svoju polohu, najmä počas vysviacok, je stále malá, aj keď počet kandidátov kňazstva je menší.

Irenej sa tešil na tohoročné svätenie. Sám sa naň pripravoval svojou duchovnou obnovou. Hoci si zvlášť vlani svoje kňazstvo pripomenul pri dvadsiatom piatom výročí vysviacky, predsa takáto udalosť má svoje miesto v živote kňaza. Prichádzajú nielen rodiny novokňazov, ale aj veľký počet kňazov. Kňazi sa tešia z novej sily medzi sebou. Novokňazi sú iskrou, ktorá vie zapáliť aj srdce staršieho kňaza. Vysviacka je kňazmi chápaná ako kňazská radosť... Kňazi sa postretávajú, niektorí len pozdravia, ale stretnutia s mnohými sú obohatením a oživením. Aj kňaz je len človek a dobrý kňaz má rád spoločenstvo svojich bratov.

Irenej sa stal malým stredobodom pozornosti. Mnohí kňazi nezabudli, čo bolo na Zelený štvrtok v katedrále pri omši svätenia olejov.

„Tak ako? Lepšie? Ved' vyzeráš, akoby ti nič nebolo. Som rád, že ťa medzi nami vidím. Že si utiekol hrobárovi...? Je to s tebou tak dobré, ako sa mi zdáš? Myslím, že ti pribudlo šedín...“ Takto a podobne sa začínali najmä menšie dialógy s jednotlivými spolubratmi. Boli to však pekné prejavy kňazskej pozornosti. Aj Irenej sa angažoval. Nielen odpovedal, ale sa i pýtal.

Diecéza sa omladila. Aj keď začína pomaly znova starnúť, pretože počet svätených je menší ako v minulosti. Vek kňazov je však zárukou, že diecéza v tejto oblasti je na tom dobre. Keby neboli iné veci, ťažkosti...

Pred svätou omšou sa pri Irenejovi zastavil otec biskup.

„Chcel by som s tebou hovoriť.“

Súhlasil.

Irenejovi aj počas slávnosti a najmä pri homílii otca biskupa viackrát napadlo, o čom bude rozhovor.

„Nebudem sa brániť. Ak bude reč o dispozícii, tak poviem svoje „áno!“

Nemýlil sa. Pri bielom stole kňazi medzi sebou rozprávali o údajných nových dispozíciách. Tí, ktorých sa to týkalo, s ktorými už otec biskup hovoril, vedeli. Niektorí mlčali. A niektorí boli mnohovravní. Novokňazi podľa tradície obdržali svoje prvé dispozície. Práve tieto sa do srdca kňazov veľmi hlboko zapíšu. I na celý život.

Irenej počkal, pokiaľ si kňazi veci s otcom biskupom vykonzultovali. Za ten čas sa zastavil u sestričiek. A s nimi čas letí veľmi rýchlo. Uvažoval, že zabehne ešte do kaplnky, ale neostalo času. Otec biskup sa už naň pýtal.

Sadli si v jeho kancelárii. Vonku ešte nezapadlo slnko. Ved' teraz sú najdlhšie dni. Otec biskup sa na Ireneja zadíval.

„Ako sa cítiš? Rozprával som sa s primárom i s niektorými ďalšími o tebe. Vieš, že som mal v tomto roku s tebou plán preložiť ťa a poveriť novým poslaním. Všetci, s ktorými som hovoril, mi odporúčali tvoje rozhodnutie. Viem, že keby som ti to povedal priamo, že by si mi neodmietol. Vieme však, čo si prežil v poslednom polroku. Primár hovoril o niečom nepochopiteľnom. A my sme zas spolu hovorili a to čo si mi hovoril, zas sa mi často vynára v pamäti ako dar, ktorým si bol obdarovaný.“

Slová otca biskupa zneli ako monológ.

„Tak, a je na tebe, aby si sám povedal slovo. Plánujem nejaký pohyb v diecéze ešte na jeseň. Aj vtedy by sa to mohlo zrealizovať. Alebo o rok? Aj to je alternatíva...“

Irenej čakal, že mu biskup povie meno farnosti. Nič nenaznačil.

„Myslím, že som na niečo zabudol.“

Irenej sa usmial.

„Chcem ťa ustanoviť...“ Irenej počúval, čo rozprával otec biskup. Bolo to vlastne to, čo mu povedal ešte v jeseni. Preto otec biskup by bol rád, keby sa na to mohol pripraviť a od septembra začať...

Irenej chcel niečo namietat' proti novej dispozícii. Otec biskup to cítil. Irenej sa zdržal, a nič nepovedal. Nechcel povedať biskupovi nie. A otec biskup bol presvedčený, že mu Irenej neodmietne, hoci sa bude brániť, najmä poukazovať, že má už roky, že nemá až také skúsenosti, vzdelanie...

„Ak ti to zdravie dovolí, rád by som ťa týmto poslaním poveril...“

„Zdravie? To je tajomstvo. Ak by sa jednalo len o zdravie, môžem povedať svoje „áno!“ Ale chcem poprosiť, či by na to miesto nebol niekto iný?“

Usmial sa a zároveň bol vážny.

„Chcem ťa mať pri sebe...“

Irenej videl v rozhodnutí svojho biskupa niečo viac. Predsa sľuboval pred rokmi...

„Súhlasím!“ povedal Irenej ticho, ale rozhodne.

„Chcem vždy plniť vôľu Božiu, aj keď cítim svoju ľudskú úbohosť...“ dokončil myšlienku.

„Som rád. Ďakujem ti. Vedel som, že na teba sa môžem spoľahnúť.“

„A tak, kedy?“

„Záleží od tvojho rozhodnutia.“

„Teda čo najskôr. O týždeň idem kázať na primície a v predposlednú nedeľu to môžem oznámiť vo farnosti a od prvého júla môžem uvoľniť faru.“

Sám si až neskôr uvedomoval, že taký rýchly koniec vo farnosti si nepredstavoval. Ale vedel si veci predstaviť aj ináč. Veriaci aj tak počítali s jeho odchodom, a to dokonca na večnosť. A aj keď mal rád svojich farníkov, vedel, že je viac zaviazaný biskupovi poslušnosťou ako farnosti pobytom.

„Dobre. Dám ti vystaviť dekrét.“

Rozhovor neskončil Irenejovým súhlasom. Vlastne len začal. Otec biskup bol dva či trikrát vyrušený a na chvíľu sa vzdialil. Vrátil sa a rozprávali nielen o bývalej chorobe, koho by mu Irenej navrhol na miesto do farnosti, ale aj o potrebe diecézy, ťažkostiach... i radoostiach.

Sestrička ich pozvala na večeru. Potom sa rozišli. Okolo katedrály bolo ticho. O tom čo bolo pred štyrmi hodinami, bude hovoriť iba história.

Niekoľko oneskorených turistov si obzeralo katedrálu zvonka...

Vrátil sa domov. Cítil potrebu vojsť do kostola. Veľakrát strávil sobotný večer v kostole. Bola to aj príprava na nedeľnú kázeň a vlastne jej dobrušovanie, pretože nikdy nebol zástancom homílie na poslednú chvíľu.

„Bože, tu som...“

Bol v kostole sám. A nebol sám... V srdci boli tí všetci, ktorých zvykol položiť Ježišovi k nohám. V prítmí, keď svoje čaro šírila jedine večná lampa, vložil tvár do dlaní...

„Bože, dobre som sa rozhodol?... Plním vôľu svojho biskupa...“

A Irenej si predstavil svoj pobyt v tejto farnosti. Prežíval jednotlivé udalosti, zvlášť tie, čo sa kňazovi viac vryli do srdca... A bolo ich viac.

„Bože, ďakujem...“

Viackrát v ten večer ďakoval. Mal za čo ďakovať. Farnosť ho prijala. Mohol rozvinúť svoje kňazské dary. A ak bolo niečo zlé, na to už Irenej dávno zabudol. Zlé veci a najmä ohľadom jeho osoby, si nikdy neuchovával v srdci dlhšie, rýchlo sa snažil zabudnúť...

Uvedomil si, že čo mu bude chýbať, to bude priamy kontakt so všetkými vrstvami vo farnosti...

Deti mu zvlášť prirástli k srdcu. Ich nevinné oči, úprimné slová... ale aj mládež, ktorá nie je zlá, keď ju má človek rád... A viacerých mená mu prebleskli myslou. Pozná ich po mene.

„Bože, ochráň ich a zachráň... Bolo by z nich viac povolání, aj kňazských i rehoľných...“

Veľmi túžil vo svojom kňazskom srdci, aby viacerí jeho farníci poznali a zažili, čo cítilo jeho srdce kňaza.

Viackrát prosil o modlitby i starých a chorých, a myslel vtedy práve na to, aby si Boh vo svojej láske vybral a urobil šťastnými v takomto povolání i ďalších...

Starší a chorí majú pred Pánom Bohom veľkú moc. Majú čas. Aspoň ležiaci a fyzicky nevládni, a predsa v tejto oblasti veľmi potrební pre Cirkev. Irenej ich často povzbudzoval, aby sa necítili nepotrební, naopak, aby sa angažovali za potreby Cirkvi i farnosti.

Irenej akosi v podvedomí viac a viac myslel na zasvätený život, ktorému má aj v minulosti viac sa venovať... a tiež premýšľal nad príhovorom o týždeň v sobotu, keď má kázať na primíciách.

Celkom zabudol na zajtrajšiu homíliu.

Keď odchádzal z kostola, bola už noc. Vonku bolo príjemne teplo. Hviezdnatá obloha bez jediného mráčika...

Len tak sa v kancelárii mrkol na mobil. Andrejkino číslo. Striasla ho zimnica...

Nezavolať. Bola už noc.

Večernú modlitbu obetoval za Andrejku...

Pri nedeľnej svätej omši oznámil, že diakon František, čo bol aj u nich na praxi, bude mať v sobotu primície. Nepovedal nič viac. Aj keď sa tešil, že bude kazateľom. A nepovedal a ani nenaznačil, čo chce oznámiť o týždeň.

Medzi omšami zazvonil do nemocnice Andrejke. Ospravedlnil sa, že včera sa neozval. Mala tichý hlas. Irenej nič mimoriadne nepostrehol.

„Chcela som vás počuť... Prepáčte, že som vás obťažovala...“

Predsa kdesi mal pocit, že choroba musí robiť svoje... Rozhodol sa, že popoludní ju pôjde navštíviť...

„Môžem prísť dnes, ale až po návštevných hodinách.“

„Nechcem vás unavovať. Máte tri sväté omše. Ale mala by som radosť...“

Irenej si pripomenul, čo mu povedala primárka: „Vy vždy môžete sa za Andrejkou zastaviť.“

Zazvonil. Primárka ho prekvapila.

„Práve som vám chcela ja zavolať a poprosiť vás, či by ste dnes nemohli prísť. Sama by som sa chcela s vami porozprávať...“

To Ireneja utvrdilo v jeho zámere. Zavolať ešte raz priateľom. Ukázalo sa, že aj keď mali svoj program, neodmietli. Navrhol im, že pokiaľ sa on zdrží pri Andrejke, môžu si pozrieť okolie. S radosťou to prijali. Dni sú teraz najdlhšie...

Poslednú omšu obetoval za Andrejku. Cesta ubehla veľmi rýchlo.

Vošiel do izby, kde ležala Andrejka. Bolo krátko pred koncom návštevných hodín. V izbe bola sama. Spala. Nie, bdela so zatvorenými očami. Irenej si všimol šípové ruže, ktoré jej pred časom priniesol. Boli suché, položené na druhom stolíku pri prázdnej posteli.

Chcel počkať. Nechcel Andrejku zobudiť... Už chcel vytiahnuť ruženček a ticho čakať, keď zrazu Andrejka otvorila oči a usmiala sa. V očiach uvidel slzičky.

Chytil ju za ruku. Pritiahol si stoličku. Dívali sa na seba. Nehovorili. Irenej si uvedomil, že sa blíži koniec života...

Ako ju držal za ruku, cítil, akoby mu cez ruku niečo chcela darovať. Ruka bola chladná, mrazivá a viac a viac sa stávala teplou... Rovnako sa jej oči vyjasňovali, hoci slzičky stále ostávali. Irenej mal pocit šťastia...

Zmohol sa na pár slov, ktorými ju uistil, že na ňu nielen v modlitbe, ale i pri svätej omši myslí. Usmiala sa a pokývala hlavou na poďakovanie.

Po chvíli Andrejka začala hovoriť ticho, pokojne, akoby sa na tento rozhovor pripravovala a tešila. Hlas bol zrozumiteľný.

„Dôstojný pán, mám radosť, že ste prišli... I keď viem, že dnes máte toho už dosť a ešte nie ste celkom zdravý...“

Irenej ju pohladil po vychudnutej tvári.

„Chcem vám niečo porozprávať. Ak by vám to bolo nepríjemné počúvať, povedzte a ja prestanem.“

Irenej záporne pokrútil hlavou.

Privrela oči.

„Neviem, dôstojný pán, čo pre vás znamenala Biela sobota v tomto roku... čo ste prežívali...“

Irenej spozornel. Andrejke nič nerozprával o tom, čo zažil v ten deň.

„Chcem vám porozprávať niečo o sebe.“

Nadýchla sa.

„Modlila som sa pri poľnom oltári na Levočskej hore a pozerala som sa k nemocnici. Sestrička mi oznámila, že ste vo veľmi vážnom stave a ste na izbe intenzívnej starostlivosti. Bolo dvanásť hodín, keď som pocítila vo vnútri oslovenie, aby som vošla do baziliky.“

Pri bráne som počula slová ako na Vianoce pri polnočnej adorácii.

„Budem ťa potrebovať. Prijmeš...?“

Obzrela som sa, ale nikto nebol nablízku. Zachvela som sa. Dostala som strach, pred očami sa mi zahmlilo a zatočila sa mi hlava.

Povedala som si sama pre seba: Kto ma bude potrebovať? Čo mám prijať? Nevládala sa pohnúť z miesta. Nemohla som pokračovať v modlitbe. Bazilika bola prázdna. Sadla som si do svojej lavice vzadu, kde som zvykla sedávať, aby som neprekážala prichádzajúcim pútnikom. Domodlila som sa bolestný ruženec a začala meditovať nad Ježišovým utrpením. Myšlienka na vás ma viac a viac naplňala.

A v jednom okamihu som zacítila príjemný pocit v celom tele. Uvedomovala som si, že sa so mnou niečo deje. Rozmýšľala som, čo to môže byť. Trvalo to niekoľko minút. Bol to príjemný pocit pri srdci, aký som ešte nezažila. Pocítila som dotyk zvláštnej lásky. Zadávala som sa na oltár a Matku Máriu na ňom. Rozumom som si uvedomovala, že sa mojej duši dostáva potecha od Ježiša a Márie. A stále viac a viac som bola s vami v nemocnici.

A vtedy som počula znova slová:

„Môžeš sa slobodne rozhodnúť: život za život.“

Bola som si istá, o čo ide. O zámenu životov. Môj život za váš život. Myšlienka bola jasná. Veci som porozumela.

Uvedomila som si svoju slobodu, že som slobodný človek. Necítila som žiadny stres a nebola som pod žiadnym tlakom. Pokojne som premýšľala. A rovnako v duši som mala jasno. Uvedomovala som si, že Boh chce niečo vykonať a potrebuje na to mňa. Viem, že Boh môže vykonať všetko, že je všemohúci, že je aj vševediaci, ale čaká na moje rozhodnutie. V takomto stave, rozhodovaní som sa ešte nikdy nenachádzala.

Cítila som, že od môjho rozhodnutia záleží na živote a hovorí sa aj o smrti. Pritom som pocítila zvláštny pocit, niečo ako prejav lásky.

Mala som pocit, že teraz kňaz zomiera. Pýtala som sa, prečo práve mňa sa má dotýkať táto vec tak bytostne? Prečo ja? Čakala som od niekoho odpoveď. Nevedela som akú, v čom... v čom by mala pozostávať pre mňa odpoveď?

Nečakala som, že ja by som mala zomrieť, aby ste vy žili. Pýtala som sa, či k tomu mám dať súhlas? Či je to možné? Či sa to dá pochopiť? Všetko to som zvažovala. Myslela som, že budem rehoľnou sestrou. Skúmala som, odkiaľ prichádzajú tieto myšlienky. Od koho sú tieto myšlienky? Povedala som si, že predsa som v kostole. Vedela som, že som v milosti posväcujúcej, a že nie je možné, aby tieto myšlienky boli od Zlého. V srdci som mala pokoj.

Spomenula som si na vaše slová, že cesty Božie sú nevyspytateľné. Vtedy som slovám nechápala. Neskôr som si myslela, že pri tých slovách ste mysleli na moje zasvätenie. Vtedy som začala chápať tieto slová v iných súvislostiach.

Jasne som si uvedomila, že Boh má ma tak rád, že si ma vyvolil k takejto zámene. Cítila som, že Boh viac potrebuje vás a mňa ako sprostredkovateľa. Boh môže mať s vami svoj plán... a nemusíte o ňom vedieť ani vy. Boh má svoje tajomstvá... Cítila som, že Boh potrebuje moju obeť, aby ste vy splnili Božiu vôľu. Prepáčte, dôstojný pán, nič si namýšľam o sebe... Som hriešna žena... Viac a viac som si uvedomila lásku ku Kristovi.

Pýtam sa vás: Mohla som povedať Bohu nie? Mohla! Rozhodla som sa vedome a dobrovoľne...Vtedy som kľáčala pred oltárom na Levočskej hore. A nikdy som si neuvedomila blízkosť Ježiša a Márie tak ako vtedy.

Dívala som sa na Pannu Máriu a uvedomovala si, čo ona ako mladá žena prežívala pri zvestovaní anjela v Nazarete. A ja som toto prežívala v chráme zasvätenom Návšteve u Alžbety. Nebolo to znamenie? Že práve tu v bazilike takéto oslovenie? Že práve vtedy, keď pod horou v nemocnici bol v agónii kňaz? Vy ste mi pomáhali k viere a láske práve k Ježišovi a Márii.

Pozrela som sa na hodinky. Bolo pred pol jednou. Tá chvíľa mala rozhodnúť o živote a smrti.

Pri plnom vedomí som dala súhlas, aby ste žili a ja aby som zomrela.

Bola som si vedomá toho, že aj tak sa chcem darovať celá Bohu. A to je vlastne zomrieť pre tento svet. A keď to Boh chce, ja som mu to nechcela odmietnuť. Chcela som byť dobrou jeho snúbenicou, ale bola by som, keby som vedela, že som mu niečo odmietla...?

Boh ma obdaroval slobodou, slobodná som dala Bohu svoj súhlas.

Dnes po viac ako troch mesiacoch vo svojom vnútri zažívam akoby brieždenie

či svitanie. Nebanujem, že som svoje „áno“ povedala na život a na smrť. Svoje áno na život kňaza a svoje áno na svoju smrť.

Uvidím Boha! Teraz už o tom viem. Vtedy som nevedela, kedy a akých okolností.

Teraz som vám povedala to, čo sa už nezopakuje. Povedala som vám, že som Bohu dala svoje áno.

Nikomu som o tomto nerozprávala. Vtedy som si povedala, že ak sa to stane, budete to vedieť len vy.“

Irenej otvoril oči. Boli suché.

Neplakal.

Andrejka sa mu dívala do očí.

Irenej si uvedomil, že v monológ, ktorému nemôže a nemá čo prirovnať vo svojom živote, sa dozvedel tajomstvo, ktoré nepredvídal ani vo sne.

Cítil veľkosť Božej lásky. Boh Ježiš Kristus sa obetoval za spásu všetkých ľudí. Ako teológ vie, že Boh môže so súhlasom človeka vedome a dobrovoľne i hory prenášať, ba ešte i viac.

Irenej si začal uvedomovať, že Boh mu zvláštnym spôsobom prejavil svoju lásku...

Andrejka zatvorila oči.

Irenej cítil, že svojimi myšlienkami, srdcom, citmi je pri Ježišovi. Ježiš je pre nich všetko. Tajomstvo? Nie! Ale tajomstvo pre toho, kto na svet pozerá len prirodzeným pohľadom a ktorý sa obmedzuje len na veci pominuteľné a dočasné.

Do miestnosti vstúpila pani primárka. Irenej si uvedomil, že pokročil čas.

„Sestrička mi povedala, že naša Andrejka má návštevu. Predpokladala som z telefónu, že ste to vy, dôstojný pán.“

Až teraz si všimla, že v očiach oboch sú slzy. Nie bežné, ktoré môže vidieť pri lôžkach svojich pacientov. Primárka je vzdelaná a ako psychológ uvedomuje si, že sa počas rozhovoru muselo niečo udiť. Nepýtala sa. Ticho poznamenala, že keď bude odchádzať, nech sa zastaví. Napravila podušku Andrejke pod hlavou, usmiala sa a odišla.

Andrejka mala zatvorené oči. Po hodnej chvíli ich otvorila. Dívali sa jeden druhému do očí. Irenej si uvedomil, že Andrejka má zvláštne oči. Oči neba?

„Andrejka, za všetko ďakujem. Nech ti to všetko sám náš Pán Ježiš odmení!“

„Áno, odmení...“

Usmiala sa. Zatvorila oči. Po chvíli začala tíško pravidelne dýchať. Zaspala. Stál nad ňou a myšlienky ho viac a viac privádzali k myšlienke na Boha, jeho lásku, dobrotu, starostlivosť o nás ľudí, túžbu vykonať všetko pre Boha, byť Bohu verný...

Vošla sestrička. Pozrela na Andrejku a povedala kňazovi:

„Dnes už bude len spať.“

„Ďakujem, sestrička...“

Dal Andrejke požehnanie a pokojne odišiel.

Zastavil sa u pani primárky. Nezdržal sa veľa. Dala mu súhlas, že sa môže o jej stave informovať. Keď odchádzal, poznamenala:

„Aj ja by som chcela tak pokojne a pripravená odísť z tohto sveta...“

Zastavil sa v kostolíku ako pri poslednej návšteve.

Nevie, o ktorej prišli domov. Skoro celú cestu prespal. Priatelia ho nerušili. Až doma si uvedomil, že bude polnoc.

Každý večer sa informoval priamo u pani primárky na zdravotný stav Andrejky. Tá nemohla Irenejovi povedať nič nové. Stav je vážny. Len infúzie. Oči neotvára. Viackrát ju počuli zdravotné sestričky šepkať slová:

„Ježiš... Mária...!“

Poprosil farníkov, ktorí si rezervovali úmysly svätých omší, či by ich nemohol presunúť. Súhlasili. Viackrát v týždni mal svätú omšu za Andrejku. Aspoň svätou omšou sa jej chce odvdáčiť za to, čo vie len on a ona.

V sobotu zavčas ráno s priateľmi odišiel na dlho očakávané primície. Všetko bolo pripravené. Nemýlil sa, pretože František si nepotrpí na vonkajších prejavocho. Výzdoba bola jednoduchá, jemná a vkusná.

Sobota ako voľný deň pritiahla nielen rodinu, priateľov, známych, spolužiakov, ale aj iných na primičnú svätú omšu. Prišli i viacerí kňazi a sestričky.

Z domu po rodičovskom požehnaní v sprievode do kostola kráčali vedľa seba dvaja kazatelia. Vedeli o tom len traja. A len dvaja vedeli, že o pár dní majú začať ešte viac spolupracovať. A len jeden vedel o tajomstve „života za život“.

Primície nie sú a nemali by byť oslavou kňaza. Byť kňazom je niečo iné ako byť inžinierom, lekárom či učiteľom... Je to pre mnohých čím ďalej tým viac nepochopiteľné. Na chybe sú aj niektorí kňazi.

Primície má najmä novokňaz prežiť čo najintenzívnejšie. Aj keď sa to vždy nepodarí. Veľa záleží na novokňazovi. Ale najdôležitejšie je, aby vždy slávil svätú omšu ako prvú a zároveň poslednú. Aj od jednej svätej omše môže závisieť kňazova večnosť.

Irenej sa zhostil primičnej kázne. Od začiatku bolo cítiť, že zaujal svojimi slovami. Nekázal ponad hlavy. František si neprial, aby sa nejako zvlášť dotýkal jeho osoby. Prial si, aby povzbudil na dare kňazstva veriacich k aktívnejšej viere, rodičov k výchove detí, zvlášť i k duchovnému stavu, mladých nebát sa povedať Bohu svoje áno... Kňazstvo bez obety nie je možné. Kňaz potrebuje veriacich a veriaci kňaza. Irenej si viackrát pripomenul Andrejku. Najmä pri slove „obeta“ bolo cítiť nielen z hlasu, že k obete sme pozvaní všetci. Kristus - vzor obety. „Život za život!“ Zvlášť príkladom chcel niečo naznačiť... Nespomenul meno Andrejky a už vôbec nie to, že sa obetovala za neho... Poukázal na obetu každého člena Cirkvi pre spásu a šírenie Božieho kráľovstva.

Nekázal dlho. Primerane slávnosti. Viacerí pri primičnom stole úprimne sa mu poďakovali za povzbudenie a poučenie, a pripomenuli, že príklad z homílie im bude primície dlho pripomínať.

Irenej si uvedomoval ešte viac... Týmito primíciami sa má začať aj jeho nový život, o ktorom bol informovaný nielen Andrejkou, ale aj otcom biskupom. Vie, že nič mimoriadne sa nebude diať. Život kňaza má byť v mnohom ukrytý pred očami veriacich a sveta vôbec. Kňazské povolanie je aj pre kňaza tajomstvom a výzvou... To platí, že aj kňaz má byť vždy pripravený postaviť sa pred svojho Majstra Ježiša ako Sudcu.

Aj tie najväčšie slávnosti sa pominú a zostanú len spomienky, fotografie, video... „Hosana“ býva krátke, ale je aj potrebné. To, čo prichádza aj v živote kňaza, je často náročné, vyžaduje zodpovednosť, ale aj odvalu, pretože „...ukrižuj“ je realita kňazského stavu.

Irenej nechal na seba pôsobiť atmosféru celého dňa. Tešil sa z radosti novokňaza, rodičov, súrodencov, celej rodiny, ale i radosti priateľov, spolužiakov a rodákov. Bolo to úprimné...

Primerane sa zdržal. Rozlúčili sa s Františkom. Veľa slov si už nepovedali.

„Ďakujem, brat Irenej, za všetko. Za homíliu, za vzor života...“

Objali sa.

„Bud' i v posledný deň svojho kňazského života taký šťastný, ako si dnes...“ povedal na rozlúčku Irenej Františkovi.

Cesta domov bola celkom iná ako pred týždňom v nedeľu, keď išli od Andrejky. Spriateľená rodina, ktorých František tiež pozval, spomínala na zážitky, ktorých boli účastní. Tešili sa. Sú to úprimne veriaci kresťania.

„Dnes večer a zajtra vám oznámim ešte jednu zaujímavú vec,“ vážne poznamenal Irenej. To trochu narušilo atmosféru v aute. Nepýtali sa a ani nevyzvedali, pretože za tie roky vedia, že kňaz nepovie, čo nechce povedať a uznali viackrát, že je to tak dobré. Irenej sa tak vyhol mnohým klebetám a ťažkostiam.

Prišli tak, ako plánoval Irenej. Aby mal dost' času sa pripraviť na večernú svätú omšu s platnosťou za nedeľnú.

Oznamy mal pripravené, homíliu ako vždy...

Aj priatelia zostali na svätej omši, hoci už dnes boli na primičnej. Poznámka z auta sa im trochu zavrtala do hlavy.

Kostol bol pomerne plný. Cez prázdniny to mnohým vyhovuje.

Oznamy však zatriasli prítomnými. Po ich prečítaní či vypovedaní kňazom Irenejom nastalo v kostole ticho...

Jednoducho oznámil, že o týždeň príde do ich farnosti nový kňaz, ich nový duchovný otec. Otec biskup sa rozhodol, že ho z ich farnosti po jeho súhlase prekladá. Irenej sa poďakoval za všetko, čo prežil s nimi. Poprosil o odpustenie, ak by bol niekomu spôsobil škodu na duši, ale to nikdy nechcel ani vedome a ani nevedome. Na nikoho nemá ťažké srdce. Ak, tak už dávno všetko a všetkým odpustil. Potom poprial celej farnosti, aby nového brata kňaza, ich nového pána farára, prijali s takou láskou a úctou ako jeho. Aby sa u nich cítil ako on, výborne. Aby ho mali tak

radi, ako mali radi jeho. Povedal, že kňaz, ktorý prichádza k nim, je oveľa mladší, zdravý, vzdelaný a najmä zbožný...

V kostole bolo prekvapujúce a nezvyčajné ticho.

Irenej sa zdržal slz. Dal záverečné požehnanie. Organista aj začal hrať, ale nedokončil slohu piesne k Panne Márii na záver, pretože v kostole nik nespieval a on sám tiež nemohol.

Až pri vyzliekaní ornátu si všimol, že tých pár ľudí okolo plače. Pani Justínka mu neposlúžila, aby od neho zobrala ornát a zavesila ho na ramienko. Stála kúsok vedľa a dívala sa na kňaza.

„Zle som počula?“

„Nie!“

„Raz aj rozprávke a aj ľudskému životu, a teda aj môjmu pobytu u vás, musí byť koniec.“

Chcel žartovať...

Nik mu nepodal ruku. Z prekvapenia.

Vyšiel pred oltár. Pokľakol si, poďakoval, ako to mal vo zvyku. Keď vstal a chcel ísť ku dverám, ľudia boli na svojich miestach. V ich očiach boli slzy.

Ťažko sa v ten večer prítomní rozchádzali z kostola.

Vedeli, že nič sa nedá robiť, pretože počuli: „s mojím súhlasom ma otec biskup prekladá...“ a vedeli, že ich dôstojný pán je biskupovi poslušný.

Už v ten večer sa mohol Irenej presvedčiť, že ho vo farnosti majú skutočne v úcte a radi.

Prvýkrát v ten večer zložil slúchadlo vedľa telefónu...

Aj pani Justínka v kuchyni mlčala. Kedysi bol spomínal, že keď ho preložia, že ju poprosí, aby šla s ním.

Irenej jej ešte nepovedal, že tam, kde je preložený, kostolníčku či gazdinku nebude potrebovať.

„Pani Justínka, verím, že sa budete o nového dôstojného pána rovnako príkladne starať.“

A odišiel do kancelárie.

Zobral mobil a zavolať pani primárke. Rozprávali sa dlhšie. Najprv sa ospravedlnil, že volá neskôr, ale ona dala k tomu súhlas... A potom ho informovala, že v najbližších dňoch sa očakáva Andrejkina smrť. Od jeho odchodu väčšinou spí... Všetko znáša s veľkou trpezlivosťou. Poznamenala, že dnes dopoludnia, keď bola pri nej, usmievala sa, ale oči mala zatvorené... Spala?

Irenej sa poďakoval a poprial pani primárke dobrú noc.

„Zajtra mám službu. Môžete mi kedykoľvek zavolať... A keby zomrela, dám vám vedieť.“

Podakoval ešte raz.

Necítil únavu a tobôž nie spánok. Bolo toho veľa od rána a zajtra ho tiež čaká veľa napätia... Tak ako to robieval skoro vždy v sobotu večer i v tento posledný sobotný večer strávil v kostole pred bohostánkom.

Telefón bol vypnutý.

„Bože, vďaka... za všetko... Bože, aký si dobrý. Bože, daj mi sil, aby som tento týždeň zvládol na tvoju oslavu a spásu svojej duše i duší mne zverených... Bože, zober ku sebe sestru Andrejku...“

Aj tento večer sa neskoro vrátil z kostola na faru. Bol šťastný ako kňaz, hoci trochu ubolený ako človek.

Ráno pomodlil sa ranné chvály a šiel do kostola. Odomykal po tie roky kostol sám. Poďakoval sa pred bohostánkom, vykonal si krátku adoráciu a sadol do spovednice. Veriaci vedeli, že sa môžu vyspovedať aj v nedeľu ráno. Irenej si stihol zopakovať, čo chce povedať v homílii.

„Tak výnimkou nemôže byť ani posledná nedeľa v tejto ešte mojej farnosti.“

A nečakal nadarmo. Veriaci, mohol by sa niekto domnievať, že budú čakať na záver omše oznamy, ale Irenej si všimol ich sústredenosť od začiatku svätej omše, ako to bolo v tradícii farnosti. A rovnako pri homílii nevidel nič mimoriadne. Tešil sa tomu. Mal radosť aj pri rozdávaní svätého prijímania. Hoci je už záver mesiaca a od prvého piatku ďaleko, na sväté prijímanie šlo viac mužov. I toto sa zmenilo za jeho pôsobenia vo farnosti...

V oznamoch len zopakoval, čo povedal večer.

Ostatné bolo v réžii farskej rady. Pochopili. Pár slov, poďakovanie, odprosenie a zaželenie od všetkých a za všetkých... A nádherná kytička kvetov. Tá bola skutočne nádherná... A na filiálkach na malé zmeny rovnako srdečne, úprimne a vďačne...

Ktosi poznamenal, že spolu oslávili jeho dvadsaťpäťku kňazstva, ale do päťdesiatky chýba niekoľko týždňov a to im neprekáža, aby...

Nik nespomenul jeho chorobu v nedávnej minulosti, už v tomto roku...

Nik nevie, čo sa odohráva v duši a to nielen v súvislosti s odchodom z farnosti, ale aj v spojení s obetou za neho od Andrejky.

Nik ani netuší, čo všetko prežil od Veľkej noci, čím všetkým ho obdaroval Ježiš.

Vie však toho viac, ako si sám prednedávnom uvedomoval.

Vie, že mu Boh niečo chystá. Čo? Nechce vedieť. Chce však verne plniť jeho vôľu. Má však vo vnútri pocit, že to bude veľmi zodpovedné, náročné a ťažké. Nebojí sa. Vedť keď je s ním Boh, kto ho môže zdolať?

Vie, že keď Boh dovolil, aby sa Andrejka obetovala za neho, je to výzva a memento...

Odpoludnia prišli z domu. Brat s dcérkou Anežkou a mamou. Nevedeli nič o novej dispozícii. Rovnako boli prekvapení. Aj oni majú svoje starosti a ešte si spomínajú na jeho zlý zdravotný stav pred pár mesiacov, keď čakali iný odchod.

„A budem môcť ťa prísť pozrieť aj tam, kde ideš?“ zvedavo sa začala pýtať Anežka.

„A chceš vedieť tajomstvo? Budem mať bračeka,“ pokračovala jedným dychom.

„Alebo sestričku,“ poznamenal otec Anežky.

„A život sa nezastaví. Ide ďalej...“ poznamenal sám pre seba Irenej.

Odpoludnia sa zastavili aj ďalší známi. Začínajú dovolenky. Šli okolo. Ani oni nič o prekladaní nevedeli.

„A my máme radosť z toho, že ideš na nové pôsobisko...“

Aj Irenej má radosť. Nie iba z toho, že splnil svoje poslanie verne a čestne v tejto farnosti a môže do nového poslania vstúpiť s celým nerozdeleným srdcom... Teší sa však aj ako kňaz, že bude mať v nebi pomocníčku, Andrejku.

„Bože, kto by to lepšie zariadil, ak nie ty?!“

Irenej vie, že kto sa celý a celkom odovzdá Bohu, nemusí mať z ničoho strach. Boh sa dokáže vo svojej láske o tých, čo mu dôverujú, postarať.

V tomto týždni ho čaká nepríjemná vec. Sťahovanie. Brat si vybavil, že dva dni zostanú i s mamou pomôcť. Pani Justínka si vybrala tiež dovolenku. Irenej zazvonil sestrám a poprosil o pomoc. Ochotne súhlasili. Auto si objednal na štvrtok. Už na štvrtok poprosil maliarov z farnosti, aby faru vymaľovali a s nastávajúcim správcom farnosti sa Irenej dohodol, že v piatok sa môže nasťahovať a prebrať za prítomnosti dekana farnosť. Irenej vie, že je toho veľa, ale všetko sa dokonca v pokoji a klude dá stihnúť. Viaceré miestnosti sú zariadené a nábytok ostáva na fare. Tomu sa potešil i nový duchovný otec.

Jedno nenaplánoval. Počíta s tým však aj smrť Andrejky?

V pondelok pred obedom zazvonila pani primárka. Keď sa jej meno objavilo na displeji, Irenej zašepkal:

„Odpočinutie večné, daj jej, Pane...“

Nemýlil sa.

Pani primárka mu oznámila, že pred hodinou Andrejka ticho vydýchla...

Irenej vošiel do kostola. Vyzvonil, akoby Andrejka patrila do farnosti. Patrila. On vie, ako... Zotrval v tichej modlitbe za jej dušu pred bohostánkom.

V srdci Irenej cíti, že je v rukách Božích. Boh skutočne bdie nad svojimi. Boh tých, ktorí ho milujú, žehná a napĺňa mnohými milosťami a darmi. Vyplatí sa v Boha veriť, Bohu dôverovať, Boha milovať, Bohu sa odovzdať...

„Vďaka, Andrejka. Nech ťa prijmú medzi seba tí, čo požívajú večný pokoj v Ježišovom kráľovstve. Oroduj za nás i v nebi...“

Na fare bol zhon. Ktosi sa spýtal, kto zomrel, ale nič viac. Sú aj iné veci, čím sa zapodieávajú ľudia na zemi. Na mŕtvych sa rýchlo zabúda...

Irenej si zistil čas pohrebu. Určili ho na štvrtok. Netrápil sa so sťahovaním. Chlapi a ženy vedia veci zariadiť, len ich je treba usmerniť.

Na fare sa v tomto týždni pracovalo. Aspoň niektorí. Vo farnosti nič mimoriadne sa neudialo. Večerné sväté omše prebiehali v poriadku. Viac návštev? S tým musí kňaz, ktorý po rokoch odchádza z farnosti, počítať.

Prišli pozrieť aj susedia kňazi. Z dekanátu sa sťahujú dvaja kapláni a on. Prišli aj kapláni.

„My toho máme menej na sťahovanie...“ skonštatoval jeden z nich.

Irenej je prekvapený, ako sa všetko v pokoji zvládne. Cíti pomoc zomrelej. Má pocit, že si Andrejkinu smrť naplánoval vševediaci Boh tým najlepším spôsobom. A Irenej je presvedčený, že spolupráca medzi zomrelými a živými je perfektná. Preto nezabúda na zomrelých a zveruje im starosti...

Vo štvrtok ráno prišlo sťahovacie auto. Všetko sa v pohode zmestilo.

„Ak by nebolo tých kníh,“ poznamenal závozník, „tak nemáme čo nakladať...“ Už sme sťahovali veľa kňazov, ale vy máte osobných vecí najmenej.

Irenej necestoval so svojou batožinou na nové miesto. To si zobrali na starosť niekoľkí jeho farníci. Môže sa na nich spoľahnúť.

Irenej cestoval na pohreb. Necestoval sám. Šli s nim v aute tri sestry z Levočskej hory. Predstavená, Fides a najmladšia.

„Za smrťou Andrejky je tajomstvo. Tak rapídny a rýchly postup choroby nás všetkých prekvapil.“

„Mali sme ju radi.“

„O týždeň by mala štyridsať rokov.“

„Panna Mária, ktorú mala vo veľkej úcte, iste jej vyprosila milosť... alebo, mám čím ďalej pocit, že sa stala pre nás výzvou byť vždy verné Bohu...“

„Keby ste poznali, sestry moje, že ja som ten, kto stojí za smrťou Andrejky.“ Nevyriekol, ale myslel si Irenej.

„Ja jediný zo žijúcich viem, čo bolo príčinou smrti Andrejky.“

Irenej mlčal a rozhodol sa mlčať, pretože smrti Andrejky a jej počínaniu by mnohí neverili, spochybňovali a zbytočne rozvírili nezdravé debaty. Ak bude Andrejka chcieť, postará sa o vyjasnenie...

Pohreb Andrejky sa stal zvláštnym zastavením. Tri stovky mladých ľudí, ktorí dnes dostali koncoročné vysvedčenie. Nie všetkých učila Andrejka. Nik z vedenia školy neorganizoval veci okolo pohrebu. Riaditeľ školy iba požiadal učiteľov, aby informovali študentov, že o jedenástej hodine bude pohreb. Nikto sa nespýtal, ako bude prebiehať rozlúčka. Študenti priam manifestačne šli na pohreb. Nebolo počuť šomrania, že najprv bude zádušná svätá omša. Farský kostol bol preplnený mladými ľuďmi. Rodina, príbuzní a priatelia boli z toho milo prekvapení.

Miestny pán dekan sa chystal pochovávať. Keď pozeral z okna fary, všimol si zástup mladých prichádzať do kostola. Nerozumel. Poznal Andrejku z niekoľkých stretnutí z nemocnice, keď zastupoval pána kaplána. Vo farnosti pôsobí dva roky, a tak jej meno mu nič mimoriadne nehovorilo. Požiadal pána kaplána, či by nešiel s ním koncebrovať. Ten sa potešil, pretože hoci je vo farnosti ešte menej, len rok, s Andrejkou mal päť či šesť zaujímavých rozhovorov v nemocnici, keď prinášal sväté prijímanie.

„Niečím ma oslovila, neviem čo to bolo, ale isto viem, že z nej a najmä z jej očí sálala sila a zvláštna dobrota.“

Niekoľko zazvonilo.

Irenej sa predstavil.

„Veď ja vás poznám. Bol som v sobotu na primičnej svätej omši, kde ste kázali. Prišiel som neskôr, omša už začala, a preto som zostal medzi ľuďmi a mohol som sledovať reakcie aj pri vašej kázni. Ďakujem za to, čo ste povedali.“

Irenej sa usmial. Chcel poprosiť o koncebráciu.

„Nielenže som rád, že ste prišli, ale mám ku vám, dôstojný pán, aj prosbu. Je to neskoro, ale chcem vás poprosiť, či by ste sa nezhostil pohrebnej homílie.“

„Veľmi rád.“

Pán dekan si neuvedomil, že niekto znova zazvonil. Pán kaplán už vovádzal ďalších troch kňazov. Všetkých troch poznal. Kapláni, ktorí pochádzajú z okolia a študovali na škole, kde Andrejka učila.

„Dozvedel som sa včera, že dnes je pohreb. Hneď som sa rozhodol a zazvonil som aj týmto dvom. Momentálne súhlasili, že pôjdu aj oni. Máme na pani profesorku milé spomienky.“

V kostole už čakal kňaz penzista a ďalších sedem kňazov sa obliekalo do ornátov. Pán dekan si všimol, že prichádza viac rehoľných sestier.

„Kto bola zomrelá?“ spýtal sa práve Ireneja.

„Poviem v homílii...“ Irenej si v hlave usporadúval myšlienky, čo by sa hodilo povedať...

Ku kňazom pristúpili dvaja mladí študenti s otázkou: „Prosíme vás, mohli by sme sa rozlúčiť pár slovami s našou pani profesorkou?“

„Samozrejme,“ odpovedal pán dekan a hneď ich informoval, že to môže byť na záver svätej omše pred požehnaním.

V kostole nebola rakva. Tá bola v neďalekom dome smútku. Hrobári boli prekvapení, že všetci idú do kostola a nik sa nepotuluje okolo domu smútku a nechodí po cintoríne.

Keď prichádzali siedmi kňazi k oltáru, vyvolalo to u mladých v kostole, ale aj kolegov Andrejky, ale i rodiny a prítomných údiv. Rovnako si kňazi uvedomili, že pred sebou ešte nemali toľko mladých ľudí, ktorí sa netvárili unudene, ani nemiestne... práve naopak. Keďže dnes dostávali vysvedčenie, všetci boli dôstojne oblečení.

„Andrejka, ako ti to Všemohúci pekne zariadil...“ vzdychol si Irenej.

Organista a pohrebný zbor sa činil... Pán dekan hneď po úvodnej piesni sa pozrel na chór. Prečo? Pozrel sa na kaplána a obaja sa usmiali. Kaplán porozumel reči očí dekana.

„Spievajú, ako som ich ešte nepočul...“

Po prežehnaní nastalo v kostole ticho. Pán dekan a snád' niektorí prítomní kňazi si uvedomili, že prosí Ducha Svätého o primeranú myšlienku na úvod svätej omše...

„Zhromaždili sme sa okolo oltára, na ktorý príde Ježiš, Boh, ktorý je Láska. Víтам vás všetkých, rodičov, rodinu... a vás mladých... Všetci chceme byť milovaní a všetci chceme milovať. A verím, že naša účasť je prejavom lásky k zomrelej sestre Andrejke. Ona verila v Boha, ktorý, aj keď si to často neuvedomujeme, nás miluje viac a má nás viac rád, ako si to zaslúžime. Preto skôr ako oľutujeme svoje hriechy, ktoré sú prekážkou k stretnutiu s Bohom, ktorý nás skutočne miluje, naladme si svoje srdcia, ako to len najlepšie vieme, na to, čo sa skrýva za slovom láska.

Pri orácii si dekan uvedomil, že nezariadil čítanie lekcí. Nevedel, že to kňaz penzista zariadil. Ešte skôr prišli do zákristie žena v rokoch a mladý muž s otázkou, či môžu čítať lekcie. Ukázal im, čo majú čítať.

Dekana prekvapilo, a nielen dekana, ale snád' väčšinu prítomných v kostole, keď k ambónu pristúpila zástupkyňa školy. Málo prítomných ju videlo v kostole už čítať. V školskom rozhlase počúvali jej hlas. Tu nastalo ešte väčšie ticho. Čítala správne. Predsa je slovenčinárka. A podobne to bolo pri druhej lekcii, ktorú čítal ten, o ktorom skoro nik z prítomných nevedel, že má podanú prihlášku do seminára.

Evanjelium prečítal jeden z mladých kaplánov, žiakov zomrelej profesorky.

Väčšina učiteľov ho poznala a učila. Mali radosť, že vidia všetkých troch.

Irenej predniesol homíliu. Bola praktická. Uvedomoval si, že má pred sebou mladých ľudí a učiteľov.

Začal slovami: „Chcem sa najprv poďakovať Pánu Bohu, že som túto našu sestru Andrejku, mohol poznať. Nemáte aj vy podobný pocit vďaky? Spomeňme si na niečo v spojitosti s naším a jej životom. Čo by ste teraz o nej tým vedľa seba chceli povedať?“

Potom po malej pauze položil otázku: „A čo by nám teraz naša Andrejka chcela povedať?“ Irenej znova urobil na nádych pauzu. „Dovoľte mi to povedať. Som ten, ktorý s ňou ako posledný rozprával. Hovorí nám: „Ja som uverila, že môj Ježiš žije...“ A kdesi vo vnútri cítim povedať sebe i vám. Naša Andrejka za necelé tri mesiace prešla tajomstvom života a utrpenia, a dnes vidí Boha z tváre do tváre, ktorý aj keď ho často nemilujeme, on nikdy neprestáva nás milovať.“

Irenej nekázal dlho. Reč nebola rýchla. Pripomenul jej túžbu viac a viac poznať Boha. A že On sa jej dal spoznať. Prekvapil mnohých prítomných, keď povedal, že objavila v sebe pred rokom oneskorené povolanie a chcela sa stať rehoľnou sestrou. Boh však s každým má svoj plán. Tajomstvom pre mnohých je aj rýchla choroba a smrť Andrejky. Irenej poznamenal, že tí, čo boli pri nej v posledné týždne“ - a vtedy uvidel v kostole pani primárku. Pozerala pozorne na kňaza...

Irenej zopakoval: „Kto ju mohol sledovať v poslednom čase jej života, dá mi za pravdu, že bola veľmi šťastná. O pár dní by mala štyridsať rokov. Prijala svoju chorobu i smrť s pokojom. Chcela žiť. Jej nové životné nasmerovanie by mnohí nepochopili, ako ani to, že ona prijala vedome a dobrovoľne vôľu Božiu. Viete, že medzi nami nebola bigotná, fanatička... milovala rodičov, súrodencov a ich deti, rodinu a najmä vás, svojich kolegov a kolegyne, a nadovšetko vás, drahí študenti... Je to tajomstvo Boha, ktorý je Láska, ktorý berie život pozemský, aby daroval život večný...“

Prítomní premýšľali. Bolo to vidieť na ich tvárach a celkovej atmosfére.

V závere Irenej povedal:

„Iste nám teraz Andrejka ďakuje, že sme ju mali radi, čoho dôkazom je aj vaša účasť. A ako ten, ktorý som s ňou najmä počas posledného roka rozprával o veciach, o ktorých sa neučíte na hodinách prírodných vied, iste vám hovorí: Premýšľajte aj o veciach, ktoré nemôže moť zožrať, hrdza zničiť, zlodej ukradnúť. Premýšľajte o tom, že Boh, ktorý nás má veľmi rád, vám dal nielen telo, ale aj dušu. Amen.“

Nastalo ticho. Celý kostol i mladí si uvedomili, že takí tichí, uzobraní často nebývajú... I vyučujúci profesori nerozumeli tichu tak veľkého počtu mladých ľudí...

Irenej si počas svätej omše uvedomil, že toto je znamenie Andrejky. Ona vyprosuje pri svojej rozlúčke s telesnými pozostatkami všetkým prítomným zážitok z viery v Boha...

Zážitkom bolo i rozlúčenie študentov. Sami sa ponúkli riaditeľovi školy, že by sa v mene všetkých chceli rozlúčiť. Prišlo mu to vhod. Nepovedal by to tak pravdivo, od srdca, čisto a jasne, ako to povedali títo dvaja študenti.

Bolo vidieť, že keď hovorili, mnohí prítomní súhlasne pokyvovali hlavou. On to hovoril spamäti... Nezabudol na nič a na nikoho. A ona po chvíli ticha prečítala modlitbu Andrejky.

Modlitbu uviedla slovami:

„Dostala som ju od pani profesorky, keď som ju bola krátko po hospitalizácii v nemocnici navštíviť, a ani neviem, ako som ju vtedy poprosila, či by ma niečím neobdarovala. Pozerala chvíľu na mňa a z nočného stolíka vytiahla poznámkový blok, len tak ho otvorila a vytrhla jednu stranu.“

Ukázala prítomným v kostole tú originál stránku a po chvíli začala čítať.

Po krátkej modlitbe, ktorá mala len niekoľko viet, z ktorých bolo vidieť viac, ako si ktokoľvek mohol domyslieť... v kostole neostalo jedno oko suché.

Po omši sa veľký zástup v tichu presunul k domu smútku. Hrobári a pár ľudí, ktorí prišli priamo na cintorín, pozerali na zástup a prekvapení stáli v úžase nielen nad množstvom prítomných, zvlášť mladých, ale aj nad dôstojným správaním sa všetkých...

Záverečný obrad netrval dlho. Dlho, veľmi dlho trvala však osobná rozlúčka. Všetci prechádzali okolo jamy s bielou rakvou.

Irenej si všímal správanie mladých, ale aj ich profesorov. Boli zamyslení... Uvažovali...

Na cintoríne však vládol pokoj...

Neskoro v noci sa vrátil domov. Osobné veci mal odvezené. Maliari už začali. Prespal na gauči v kancelárii. Na deviatu sa dohodli všetci traja: on, jeho nástupca a dekan, že urobia úradný zápis o odovzdaní a prebraní fary. Pred dvanástou boli hotoví.

Pani Justínka pripravila slávnostný obed. Prizvali aj maliarov.

Popoludní prišiel poštár.

„Pán farár, máte tu jeden doporučený.“

„Tých ešte bude. Prosím, môžete mi ich preposielať na novú adresu?“

List položil vedľa seba v aute na sedačku. Vyšiel z dediny. Oči mu padli na list. Naplnila ho túžba prečítať si ho. Neodolal. Zastavil na krajnici. Písmo nepoznal. Otvoril.

List písala Andrejka.

Drahý môj dôstojný pán farár Irenej!

Boh nás má oboch veľmi rád. V tejto láske chcem sa Vám ešte raz poďakovať. Neviem, či sa tu na zemi ešte stretneme. Ruka ma už neposlúcha, a preto písmo nie je také, aké by malo byť.

Bohu som už poďakovala za silu, že som mohla dať súhlas: život za život. Vieme, že je to pre nás oboch tajomstvom. Patriť Kristovi je nádherné. Čo prežívam, by som nemenila za nič na svete.

Odchádzam. Cítim to v celom tele. V duši však cítim, že sa vraciam tam, odkiaľ som vyšla: k Bohu, ktorý je Láska. Veľmi sa tomu teším. Neviem, prečo toto chce Boh, Láska. Chcem Vás však uistiť, že budem i naďalej s Vami a keď prídem k Ježišovi, budem prosiť za Vás a na Vaše úmysly. Boli ste mi vzorom. Verím, že ním budete naďalej pre všetkých, ku ktorým Vás chce aj mojou obetou poslať Ježiš. Dnes viem, že čo robím pre Ježiša a s Ježišom, má zmysel. Boh toto všetko chce, aby sme spolupracovali pre spásu duší.

Chcem Vám popriať sil duše a tela, aby ste svoju úlohu verne s vôľou Božou splnili. Prosím o modlitbu za moju dušu.

List dostanete pravdepodobne po mojej smrti. Odchádzam, aby ste Vy začali. Bolo to krásne, že ste mi ukázali, ako milovať Boha, jemu sa celá a celkom odovzdať. Verím, že sa Vás dočkám v nebi.

Vaša vd'ačná sestra Andrea

PS: Dať sa Ježišovi celý sa vypláca.

Lubomír Stanček

DAJ SA MU CELÝ

Prvé vydanie

Tlač: Tlačiareň J. Kušnír, združenie podnikateľov

Vydala

Nadácia Kňazského seminára Jána Vojtaššáka

Spišská Kapitula – Spišské Podhradie

2006

ISBN 80-89170-18-8

EAN 9788089170180